

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Meddelelser</i>	
	
<hr/>		
	II <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det økonomiske og sociale Udvalg	
	Forsamling af november 1991	
92/C 40/01	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af anden del af forordning (EØF) nr. 1612/68 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet	1
92/C 40/02	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om specificitetsattestering af levnedsmidler	3
92/C 40/03	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af mindstestandarder for dyrehold i zoologiske haver	8
92/C 40/04	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Det europæiske økonomiske Fællesskabs tiltrædelse af protokollen til Genève-Konventionen om grænseoverskridende forurening over store afstande, angående begrænsning af emissionen af kvælstofoxider og disses transport på tværs af grænserne	11
92/C 40/05	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 89/396/EØF om angivelser af eller mærker til identifikation af et bestemt levnedsmiddelparti	12
92/C 40/06	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater	12

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
92/C 40/07	Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en aftale mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og Den socialistiske føderative Republik Jugoslavien på transportområdet	13
92/C 40/08	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets sjette direktiv om bestemmelser vedrørende sommertid	14
92/C 40/09	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om adgang til markedet for vejgodstransport i Fællesskabet, som udføres fra eller til en medlemsstats område eller gennem en eller flere medlemsstaters områder . . .	15
92/C 40/10	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om hvilke frekvensbånd der skal forbeholdes til samordnet indførelse af digital kortdistanceradio (DSRR) i Fællesskabet	18
92/C 40/11	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om en aftale mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab, Kongeriget Norge og Kongeriget Sverige om civil luftfart	20
92/C 40/12	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en multilateral samarbejdsaftale »Fællesskabet-Europæisk samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning (COST)« om fem samordnede aktioner inden for bioteknologi (BRIDGE-programmet) mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og en række COST-tredjelande	22
92/C 40/13	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en multilateral samarbejdsaftale »Fællesskabet-Europæisk samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning (COST)« om elleve samordnede aktioner inden for levnedsmiddelvidenskab og levnedsmiddelteknologi (FLAIR-programmet) mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og en række COST-tredjelande	24
92/C 40/14	Udtalelse om EF-støtterammen for strukturinterventioner i Østberlin og delstaterne Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg, Sachsen-Anhalt, Thüringen og Sachsen (1991-1993)	26
92/C 40/15	Udtalelse om Kommissionens meddelelse om Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø	31
92/C 40/16	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om udpegelse af en sikkerhedsmedarbejder for forebyggelse af de risici, der er forbundet med transport af farligt gods, i virksomheder, som foretager denne type transport, og om denne sikkerhedsmedarbejders erhvervs kvalifikationer	46
92/C 40/17	Udtalelse om: — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om hastighedsbegrænsende anordninger for visse motorkøretøjsklasser, og — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om montering og anvendelse af hastighedsbegrænsende anordninger i visse klasser af motorkøretøjer i Fællesskabet	54
92/C 40/18	Udtalelse om Kommissionens meddelelse til Rådet om den fælles landbrugspolitik udvikling og fremtid	56
92/C 40/19	Udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik	67

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
92/C 40/20	Udtalelse om: <ul style="list-style-type: none"> — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 80/217/EØF om fællesskabsforanstaltninger til kontrol med klassisk svinepest, — Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af direktiv 80/1095/EØF og beslutning 80/1096/EØF for så vidt angår en række foranstaltninger med hensyn til klassisk svinepest, — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 64/432/EØF, 72/461/EØF og 80/215/EØF for så vidt angår en række foranstaltninger med hensyn til klassisk svinepest, og — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 72/462/EØF om sundhedsmæssige og veterinærpolitimæssige problemer i forbindelse med indførsel af kvæg, svin, får og geder samt fersk kød og kødprodukter fra tredjelande 	87
92/C 40/21	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om børnepasning	88
92/C 40/22	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om overensstemmelse mellem målene og politikken for social tryghed	91
92/C 40/23	Udtalelse om Kommissionens meddelelse om Fællesskabets edb- og elektronikindustri: situation, udsigter og forslag til foranstaltninger	95
92/C 40/24	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om standarder for satellittransmission af tv-signaler	101
92/C 40/25	Udtalelse om indvandrerpolitik	104
92/C 40/26	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om deponering af affald	112

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af anden del af forordning (EØF) nr. 1612/68 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet ⁽¹⁾

(92/C 40/01)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 23. oktober 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 49 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Emmanuel Saitis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. ØSU tilslutter sig den foreslåede ændring af Rådets forordning, selv om det ikke føler sig helt overbevist om, at det ad denne vej er muligt at opfylde de fastsatte målsætninger i fuldt omfang.

1.2. Kommissionens forslag er i princippet positive og vil medvirke til at styrke arbejdstagernes rettigheder, når det drejer sig om fri bevægelighed og beskæftigelse inden for Fællesskabet. Disse rettigheder udgør én af grundpillerne i hele EF-samarbejdet.

1.3. De foreslåede ændringer giver de berørte arbejdstagere direkte adgang til de relevante informationskilder, hvis gennemskuelighed vil blive forøget, samtidig med at visse bureaukratiske fremgangsmåder vil blive afskaffet. Den vigtigste og mest positive ændring er imidlertid udbygningen af informationsudvekslingen (art. 15), som skaber et mere solidt grundlag for EF-arbejdstagernes rettigheder; for at nå dette mål skal der dog i tilgift træffes en række vigtige foranstaltninger fra medlemsstaternes side.

1.4. At de faste intervaller i informationsudvekslingen nu erstattes med begrebet »regelmæssigt« kan — medmindre der samtidig stilles krav om anvendelse af nye teknologier — risikere at medføre, at informationsudvekslingen bliver mere sporadisk, og at den pågældende procedure trækkes i langdrag.

1.4.1. I øvrigt kan det gøre informationen mindre dækkende, når man nu i visse bestemmelser går bort fra specialiseringen af jobtilbuddene i bestemte brancher og regioner.

1.5. Som det understreges i udtalelse Dok. CES 121/91, kunne oprettelsen af et europæisk edb-net, der sammenknytter arbejdsformidlingskontorerne i samtlige medlemsstater, på afgørende vis bidrage til at fremskynde programmernes gennemførelse, idet de berørte parter på den måde ville få reel adgang til de konkrete tilbud og ansøgninger om beskæftigelse. Medlemsstaterne bør ansøres til at fremme anvendelsen af audiovisuelle hjælpemidler og telematik i forbindelse med spredningen af de indhentede oplysninger om tilbud og ansøgninger om beskæftigelse. Desuden ville man i væsentlig grad fremhjælpe arbejdstagernes direkte og faktiske bevægelighed i EF, hvis man fremskyndede anerkendelsen af kvalifikations- og eksamensbeviser inden for Fællesskabets område. Endvidere bør medlemsstaterne så kraftigt som muligt bestræbe sig for at

⁽¹⁾ EFT nr. C 254 af 28. 9. 1991, s. 9.

opnå overensstemmende målsætninger for arbejdsta-
gernes sociale sikringsordninger.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Artikel 14

2.1.1. Stk. 1: Ordene »opdelt på geografiske områder
og fag« bør ikke udgå, idet de tillader en mere præcis
definition af de informationer, som er omhandlet i dette
stykke.

2.2. Artikel 15

2.2.1. Stk. 1, første afsnit: Til ordene »tilsender regel-
mæssigt« føjes vendingen »dog mindst én gang i kvarta-
let, samt når Det europæiske Koordineringsbureau an-
moder derom«; dermed sikres det, at informationsud-
vekslingen reelt bliver hurtigere.

2.2.2. Stk. 1, litra b): Efter ordene »tilbud om beskæf-
tigelse« indføres »opdelt efter fag og geografisk om-
råde«.

2.2.3. Stk. 1, litra d): I den franske version bør ud-
trykket »branches d'activité« suppleres med »profes-
sion«, da de enkelte job dermed kan defineres mere
præcist.

2.3. Artikel 16

2.3.1. Stk. 2: Begrebet »rimelig frist« bør defineres
nøjere, og det bør under alle omstændigheder anføres,
at fristen ikke må overstige 15 dage.

2.4. Artikel 19

2.4.1. Stk. 1: Udtrykket »regelmæssigt« suppleres
med »og mindst to gange årligt«.

2.4.2. For at fremme gennemskueligheden på EF's
beskæftigelsesmarked bør man i øvrigt fortsat lade an-
tallet af stillinger, der er blevet besat med statsborgere
fra tredjelande, indgå som parameter i analysen, ja, det
bør endda specificeres, inden for hvilke brancher og fag
stillingerne er blevet besat (art. 19, stk. 1, tredje afsnit,
i den gældende forordning).

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om specificitetsattestering af levnedsmidler⁽¹⁾

(92/C 40/02)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 31. januar 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Kenneth J. Gardner til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. juli 1991. En revideret version blev udarbejdet af sektionen den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Resumé af forslaget

Forslaget har til formål at indføre et registrerings- og mærkningssystem for levnedsmidler og landbrugsprodukter, i henhold til hvilket disse produkter tilkendes attestering, hvis de udviser en nøje kontrolleret, differentieret specificitet. Med en sådan form for markedsdeling håber Kommissionen, at visse sælgere kan opnå større salg eller forbedrede margener for disse produkter, hvilket vil komme nogle landbrugere til gode. Ordningen er baseret på nationale prototyper som f.eks. den franske »Label Rouge«, men går videre, idet det forsøges at fastlægge en retlig salgsbetegnelse og et specielt symbol.

Kommissionen håber også, at dette vil forhindre afvandring fra visse områder.

1.1. Omlægning af den fælles landbrugspolitik

1.1.1. Kommissionens argumenter forekommer temmelig optimistiske, selv om systemet kan få visse positive virkninger.

1.1.2. Det er for optimistisk at hævde, at spredning af landbrugsproduktionen og virkningerne af det særlige specificitetssystem kan forbedre indkomsterne i landbruget, navnlig i ugunstigt stillede områder, og stabilisere befolkningstallet i landdistrikterne.

1.1.3. Selv om resultatet kan blive en spredning af landbrugsproduktionen, bliver det nødvendigt at tage hensyn til et givet produkts specifikke karakteristika og undersøge, om dette virkelig vil medføre en spredning.

1.1.4. Kommissionen mener, at en attestering og en mulig garanti for, at produktet vil sikre større markeds-

accept, vil forbedre landbrugernes indkomster. Prisforskellen i forhold til lignende, ikke-attesterede produkter, der allerede er på markedet, vil få mindre betydning.

1.1.5. Det er yderst vanskeligt at stabilisere befolkningstallet i landdistrikterne, selv om enhver medvirken, uanset om den er af moralsk eller materiel art, sandsynligvis vil være velkommen.

1.1.6. Det ville i denne forbindelse være nyttigt at råde over et system, der beskytter både producenten, der garanterer et produkt, der hidtil har været baseret på kommercielle normer, og forbrugeren, der kommer til at nyde godt af et udvalg af forskellige og garanterede produkter.

1.1.7. Kommissionen håber, at denne ordning vil opmuntre producenterne ved at sætte dem i stand til at afpasse deres produkt efter en specifik kvalitet og en mere markedsorienteret pris.

2. Generelle bemærkninger

Forslagets intentioner er gode nok, men er dog behæftet med en række fejl og mangler. Medmindre de afhjælpes, kan ØSU ikke godkende forslaget.

I detaljer drejer det sig om følgende:

2.1. Medtagelsen af forarbejdede levnedsmidler, der ikke er omfattet af Traktatens Bilag II

2.1.1. Hvis det takket være attesteringen lykkes at opnå højere priser og bedre markedsandele, vil de komme produkter til gode, som i forvejen har dette mærke.

2.1.2. Især hvad angår landbrugsprodukter, bliver det i princippet landmanden, der vil nyde godt heraf; men hvad angår forarbejdede levnedsmidler, vil disse

⁽¹⁾ EFT nr. C 30 af 6. 2. 1991, s. 4.

fordele først og fremmest tilfalde levnedsmiddelfabrikanten eller detailhandleren, hvis produkter bærer mærket. Fabrikantene eller detailhandlerne har ikke noget incitament til at betale mere for råvarer, der anvendes i produkter med attest.

2.2. Den tilsyneladende forvirring omkring kvalitet

2.2.1. Kvalitet er et relativt begreb. Det er umuligt at definere »absolut kvalitet«, især inden for så stor og kompleks en sektor.

2.2.2. Udtrykket »kvalitet« kan anvendes i to betydninger:

- a) til at betegne forskellen mellem to produkters egenskaber som f.eks. i udtrykket »en anden kvalitet«;
- b) til at angive, at et bestemt produkt er et andet overlegent.

2.2.3. I begrundelsen og præambelen nævnes »kvalitet«, og ifølge Kommissionen bruges ordet her i betydningen »forskel«. Desværre fremgår dette ikke klart af forordningsteksten. »Kvalitet« forekommer ikke i teksten og udgør ikke nogen forudsætning for attesten.

2.2.4. Dette er rimeligt af følgende grund: det er absolut muligt at have høje lovbestemte kvalitetsnormer for kvantificerbare produktenskaber som skavanker ved eller størrelsen på æbler. Derimod er det næsten umuligt at lovgive om kvalitet på grundlag af forbrugerkrav, da det ud fra et forbrugersynspunkt er afgørende for levnedsmidlers kvalitet, at de er

- a) sikre og sunde;
- b) i overensstemmelse med forbrugernes krav til smag, konsistens, beskaffenhed, miljøaspekter osv.

2.2.5. I fremtidige forslag om kvalitet bør det derfor gøres klart, i hvilken betydning ordet anvendes.

2.3. Risiko for at forvirre forbrugerne

2.3.1. I forslaget fastsættes bestemmelser om tre mærkningselementer: et symbol, udtrykket »kontrollet specificitet« og produktets salgsbetegnelse.

2.3.2. De to første vil sandsynligvis give en række forbrugere det indtryk, at det registrerede produkt er »af højere kvalitet«.

2.3.3. Symbolet kan blive et nyttigt markedsføringsredskab, hvilket de eksisterende nationale prototyper viser, men det skal være forbundet med egentlige fordele for forbrugerne.

2.4. Forsøg på at fastsætte en salgsbetegnelse

2.4.1. Fastsættelsen af en salgsbetegnelse kunne gøre det muligt for en sammenslutning af producenter at sikre sig retten til en sådan betegnelse for et produkt, der fremstilles efter deres specifikation. Der er fare for, at denne specifikation er således udformet, at den gør det vanskeligt eller umuligt for konkurrenterne (især mindre og mellemstore virksomheder) at følge trop. Der er også en reel risiko for, at forbrugerne forvirres, (jf. punkt 3.8).

2.4.2. Salgsbetegnelser er allerede reguleret i artikel 5 i mærkningsdirektivet (79/112/EØF), hvori det hedder, at varebetegnelsen »skal være så nøjagtig, at køberen oplyses om dets egentlige art og kan skelne det fra andre tilsvarende levnedsmidler, som det ville kunne forveksles med«.

2.4.3. Den foreslåede ordning er derfor i modstrid med EF's princip om fri bevægelighed for medlemsstaternes egne levnedsmidler. Den vil endvidere favorisere sammenslutninger fra de stater, hvor der kun findes et minimum af nationale bestemmelser.

2.5. Konkurrencebegrænsende aspekter

2.5.1. Den foreslåede ordning kan bruges som en konkurrencebegrænsende foranstaltning af en sammenslutning og således skade andre producenter samt forbrugerne, idet vareudbuddet begrænses. Denne tendens forstærkes af det forhold, at ansøgersammenslutningen har eneret til at ændre varespecifikationen.

2.6. Nye administrative strukturer

2.6.1. Det ville blive nødvendigt at oprette nye administrative strukturer både på offentligt og privat plan til at registrere, vurdere og behandle klager og kontrollere ordningen. De omkostninger og den tid, sådanne nye strukturer ville indebære, ville ikke stå i noget rimeligt forhold til de potentielle fordele for landmænd, producenter eller forbrugere.

2.6.2. I visse tilfælde findes der administrative strukturer for nationale mærker; de er imidlertid meget enklere. De er begrænset til detaljerede specifikationer af eksisterende produkter og omfatter ikke juridiske begrænsninger af salgsbetegnelserne.

3. Specifikke bemærkninger

3.1. Titel

3.1.1. Titlen bør ændres til »Specificitetsattestering af landbrugsprodukter og levnedsmidler«.

3.2. Retsgrundlag

3.2.1. Selv om dette forslag skal dække alle levnedsmidler, fremsættes det med hjemmel i EØF-traktatens artikel 43. Men artikel 43 synes klart begrænset til produkter under Traktatens Bilag II (ved artikel 38 i EØF-Traktaten). Man står tilsyneladende over for valget mellem at begrænse forslaget til Bilag II-produkter eller anvende artikel 100 (det indre markeds funktion) eller artikel 100 A som retsgrundlag. I lyset af bemærkningerne i punkt 2.1 ville det være bedst at bevare artikel 43, men begrænse det til Bilag II-produkter.

3.3. 2.betragtning

3.3.1. Det forekommer meget tvivlsomt, om denne attesteringsordning vil reducere afvandringen fra land-distrikterne.

3.4. Artikel 2, nr. 1

3.4.1. Forslaget er meget vagt angående udtrykket »specifikke kendetegn, der klart adskiller det«. Det skal præciseres for så vidt angår specifikke forbrugerfordele og -forventninger. Det er endvidere uklart, hvilke bestemmelser der gælder for de enkelte ingredienser (som kan være attestede produkter) i et levnedsmiddel.

3.5. Artikel 2, nr. 2

3.5.1. Distributionsleddet (kooperativer og private) bør medtages her. Det udgør det faktiske bindeled til forbrugerne, og uden støtte herfra er det usandsynligt, at ordningen kan iværksættes. Distributørerne er også ansvarlige for mærkning af egne mærkevarer. For disse produkters vedkommende er det deres etiket, der vil blive forsynet med symbolet, og det er dem, der vil få glæde af de højere forbrugerpriser. Hvad angår de egne mærker er det sandsynligvis detailhandlerne, der modtager EF-støtten omtalt i artikel 24.

3.6. Artikel 2, nr. 3

3.6.1. Som definitionen er formuleret, er der intet, der hindrer to levnedsmiddelvirksomheder, der er registreret enkeltvis, men kontrolleret af samme holdingselskab, i at danne en »sammenslutning«.

3.6.2. Her eller i en anden artikel må det fastsættes, at andre virksomheder frit kan slutte sig til enhver producentsammenslutning. Dette er særligt vigtigt, eftersom producentsammenslutningen har eneret til at ændre varespecifikationen.

3.7. Artikel 4, stk. 1

Samme bemærkninger som til artikel 2, nr. 1.

3.8. Artikel 4, stk. 2, litra a)

3.8.1. Denne bestemmelse er uhensigtsmæssig af flere grunde:

- a) Små tilføjelser til en norm bevirker, at restriktionerne kan omgås.
- b) Nationale kriterier fastsættes ofte på grundlag af adfærdskodeks snarere end på grundlag af regler. Dette gælder navnlig for levnedsmidler, der ikke er omfattet af Traktatens Bilag II.
- c) Fabrikanter i lande med få normer vil meget lettere kunne registrere deres produkters specificitet end fabrikanter i lande med mange detaljerede normer.
- d) Lokale bestemmelser kan standse fremstillingen (men ikke salget) af et produkt, der er registreret i et andet land.

3.8.2. Følgende eksempler illustrerer disse punkter samt muligheden for at forvirre forbrugerne:

3.8.2.1. Mayonnaise

3.8.2.1.1. For mayonnaise er der i nogle lande opstillet normer, men ikke i andre. Ved at tilføje udtrykket »solsikkeolie« kunne en sammenslutning forsøge at registrere handelsbetegnelsen »Solsikkeoliemayonnaise« for et produkt med 60-70 % solsikkeolie og 5 % æggeblomme, 0,3 % syre og fremstillet efter deres særlige produktionsproces.

3.8.2.1.2. Konkurrenter, som anvender 80 % solsikkeolie og 7,5 % æggeblomme og en helt forskellig fremstillingsproces ville derfor ikke kunne sælge deres produkt som »Solsikkeoliemayonnaise«.

3.8.2.1.3. Ansøgerens produkt kunne blive registreret og fremstillet i Spanien, Grækenland eller Det Forenede Kongerige, men ikke i Tyskland eller Frankrig, hvor produktet ikke opfylder de nationale krav. Men med dets specielle attest kunne det sælges i Tyskland og Frankrig.

3.8.2.2. Marcipan

3.8.2.2.1. Det Forenede Kongerige og Irland har ingen normer for marcipan. Tyske normer tillader

mandler og relativt meget sukker, danske normer tillader mandler, abrikoskerner og mindre sukker. En irsk sammenslutning kunne lade registrere »Sød mandelmarcipan«, som kun indeholder søde mandler (dvs. ingen bitre mandler, som let kan fås fra Californien), abrikoskerner og den mængde sukker, der er tilladt i Tyskland.

3.8.2.2.2. Produktet kunne fremstilles i Irland og sælges i hele EF, men det kunne ikke (i henhold til national lovgivning) fremstilles i Danmark eller Tyskland.

3.9. Artikel 5

3.9.1. Artikel 5 er også tvetydig. Den nuværende ordlyd (»En ansøgning om anerkendelse af et levnedsmiddels specificitet kan kun indgives af en sammenslutning, der producerer det pågældende levnedsmiddel«) kunne skabe forvirring, da produkter med identiske specifikke karakteristika kunne udelukkes fra registret, hvilket ikke ville tjene til at forbedre forbrugeroplysningen.

3.9.2. Det foreslås, at den pågældende artikel affattes således: »En ansøgning om anerkendelse af et levnedsmiddels specificitet kan indgives af alle sammenslutninger, der producerer det pågældende levnedsmiddel.«

3.9.3. Der må også åbnes mulighed for, at også EF-sammenslutninger eller producentsammenslutninger, herunder kooperativer og paraplyorganisationer, som består af virksomheder fra mere end én medlemsstat, kan indgive ansøgninger.

3.10. Artikel 6

3.10.1. Kriterierne er for vage til at overtale forbrugerne til at betale mere for et registreret produkts mer-værdi (hvilket er formålet med bestemmelsen).

3.10.2. Kriterierne skal fastlægges mere detaljeret i forslaget i stedet for at overlade det til nationale organisationer. F.eks. må de mikrobiologiske kriterier, der gør det muligt at adskille produktet fra andre lignende produkter, defineres. Endvidere kan organoleptiske kriterier ikke beskrives objektivt.

3.10.3. Medtagelsen af produktionsmåde kunne stille mindre og mellemstore virksomheder i en ugunstig position, da to større producenter kunne lade en kompliceret og nøje kontrolleret produktionsproces registrere, som små fabrikker ikke kunne anvende.

3.11. Artikel 7

3.11.1. I sin nuværende udformning giver artiklen ikke nogen garanti for, at medlemsstaternes myndigheder følger ensartede procedurer. Endvidere er det et spørgsmål, hvorledes en sammenslutning, der består af producenter fra flere medlemsstater, skal forholde sig, når den ønsker at ansøge om registrering.

3.12. Artikel 8, stk. 3

3.12.1. Hvis en sammenslutning af levnedsmiddelfabrikker forsøger at registrere en salgsbetegnelse, som kunne skade en konkurrent, kan sidstnævnte fremsætte sin indsigelse via sin regering. En frist på tre måneder regnet fra offentliggørelsen er for kort, det er nødvendigt med mindst seks måneder.

3.13. Artikel 8, stk. 4

3.13.1. Første linje må ændres, således at også indsigelser fra direkte berørte sammenslutninger er dækket.

3.13.2. Sidste punktum er alt for vagt. Medlemsstaterne må have pligt til at give deres begrundede accept eller afvisning af en sådan indsigelse. Der må endvidere fastlægges en ankeprocedure på nationalt og EF-niveau.

3.14. Artikel 9, stk. 2

3.14.1. Denne bestemmelse ville indebære, at Kommissionen skal træffe den endelige afgørelse, hvad angår gyldigheden af en specifik betegnelse. Kommissionen forekommer dog ikke kvalificeret til denne opgave.

3.14.2. Tre måneder ændres til seks måneder.

3.15. Artikel 10

3.15.1. Artikel 10 er uklar, idet det anføres, at ansøgninger om ændring vil være foranlediget af forbedringer af den registrerede specificitet. Konsekvensen ville være genregistrering. Henvielsen til artikel 6 og 9 i artiklens sidste punktum synes at antyde noget sådant.

3.15.2. Artikel 10 klargør ikke den situation, der opstår for producentsammenslutninger, der er registreret for fremstillingen af et bestemt produkt, når den sammenslutning, der først lod et produkt registrere, ansøger om en ændring. En sådan ansøgning bør give anledning til en ny registrering, hvorved de øvrige sammenslutningers hævdvundne rettigheder respekteres.

3.15.3. Under alle omstændigheder skal alle producentsammenslutninger, der er registreret for fremstillingen af et bestemt produkt, have ret til at indgive ansøgning om ændring.

3.16. Artikel 12

3.16.1. Af de grunde, der er nævnt i punkt 2.4, bør denne artikel udgå, således at forslaget begrænses til symbolet og til angivelsen »kontrolleret specificitet«.

3.17. *Artikel 13*

3.17.1. Disse bestemmelser forekommer rimelige, forudsat registreringskriterierne defineres hensigtsmæssigt. Men man kunne måske finde en kommercielt set mere heldig betegnelse (som »Label Rouge« i Frankrig).

3.18. *Artikel 14*

3.18.1. Det er tvivlsomt, om den bevisbyrde, der ifølge artikel 14, stk. 4, påhviler kontrolorganerne, er hensigtsmæssig. En begrundet mistanke skulle være tilstrækkelig.

3.19. *Artikel 17*

3.19.1. Der synes ikke at være nogen gyldig grund til, at et nationalt symbol og EF-symbolet ikke samtidig skulle kunne forekomme på samme levnedsmiddel, forudsat at levnedsmidlet er registreret efter begge ordninger. Denne artikel bør udgå. Det bør gøres klart, at nationale ordninger kan fortsætte på ubestemt tid.

3.20. *Artikel 23*

3.20.1. Ifølge denne artikel bliver Kommissionen den endelige dommer i afgørelser, der træffes bag lukkede

døre. Medlemsstaterne kan ikke træffe den endelige afgørelse og kan kun gøre indsigelse mod afgørelsen ved at appellere til Domstolen i Luxembourg.

3.20.2. Forbrugere, producenter og deres medarbejdere høres ikke. Dette problem kunne løses med oprettelsen af et rådgivende udvalg.

3.21. *Artikel 24, stk. 1*

3.21.1. Der bør kun gives støtte til objektiv forbrugeroplysning og til fremme af kendskabet til attesten og symbolet. Finansiell støtte til sammenslutningerne ville virke konkurrencefordrejende.

3.21.2. Første led bør ændres til:

»— orientere forbrugerne om ordningen og især betydningen af »specificitet«.

3.22. *Artikel 24, stk. 2*

3.22.1. Denne bestemmelse synes at udgøre endnu en grund til at begrænse forslaget til kun at dække Traktatens Bilag II-produkter.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af mindstestandarder for dyrhold i zoologiske haver ⁽¹⁾

(92/C 40/03)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 17. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 S at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Pedro Vidal til ordfører og Konstantinos Douvis og Ettore Masucci til medordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, med et flertal af stemmer for og 1 stemme hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. Kommissionen vil med dette forslag sikre, at alle zoologiske haver i EF opfylder harmoniserede mindstestandarder for hold af vilde dyr. En sådan harmonisering skønnes nødvendig bl.a. for at lette gennemførelsen af EF-lovgivningen om naturbeskyttelse og for at garantere offentlighedens sikkerhed.

1.2. Det fremgår direkte af forslaget, at de zoologiske haver kan spille en rolle i samfundet på tre punkter: de bidrager til at bevare truede arter, de gør det muligt at udforske arter, som er vanskelige at observere og studere i naturen, og de giver den brede offentlighed viden om miljø og økologi.

1.3. I artikler 2 og 3 opstilles en række mindstestandarder, som skal opfyldes af alle anlæg, der betragtes som zoologiske haver. For at sikre at standarderne opfyldes, skal alle zoologiske haver ifølge artikel 4 indhente en driftsgodkendelse. Den kan kun gives, hvis det af et tilsyn fremgår, at den zoologiske have opfylder alle direktivets standarder eller vil kunne opfylde dem i løbet af kort tid (12 måneder).

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU glæder sig over dette forslag til direktiv, som ubestrideligt imødekommer et behov og fjerner en bekymring, som både offentligheden, faglige kredse og ikke mindst repræsentanter for de zoologiske professioner selv har givet udtryk for. ØSU beklager blot, at Kommissionen ikke langt tidligere har fremlagt et sådant forslag, eftersom forvaltningen af visse samlinger af levende vilde dyr, der ikke fortjener betegnelsen

»zoologisk have«, stadig lader meget tilbage at ønske, især på grund af de dårlige levevilkår, der bydes dyrene.

2.2. ØSU er dog opmærksom på den debat, der er blevet ført (og som formentligt vil fortsætte) på flere niveauer for at fastslå, om dette emne virkelig har EF-prioritet. Debatten drejer sig om EF's juridiske beføjelser på dette meget komplicerede område. Det foreliggende forslag synes at være et kompromis mellem tilhængerne af meget fuldstændige og detaljerede EF-regler (henvisningen til »bilagene« og en »komité« i forslagets næstsidste betragtning vidner om denne holdning, som Kommissionen delvis har forladt ved udarbejdelsen af forslaget), og de kredse, der mener, at det ifølge nærhedsprincippet er medlemsstaternes opgave at udstede de nødvendige love og administrative bestemmelser om emnet.

2.3. ØSU mener, at Kommissionens kompromisløsning er fornuftig. Bilag med for mange meget detaljerede bestemmelser eller lange lister over arter med videnskabelige navne kunne alvorligt have mindsket chancerne for en definitiv og hurtig vedtagelse fra Rådets side, og en sådan fremgangsmåde forekommer under alle omstændigheder mindre egnet til en rammelovgivning på EF-niveau.

2.3.1. Dette hindrer dog ikke, at Kommissionen træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at medlemsstaterne i realiteten overholder de bestemmelser, betingelser og generelle forholdsregler, der opstilles i forslagets artikler 2 og 3. ØSU foreslår derfor, at Kommissionen stiller de nødvendige tekniske oplysninger til rådighed for medlemsstaterne (f.eks. i form af en »håndbog« eller »vejledning«), således at direktivet kan anvendes effektivt og ensartet.

2.4. Kommissionen har valgt Traktatens artikel 130 S som retsgrundlag. ØSU har erfaret, at dette artikel-

⁽¹⁾ EFT nr. C 249 af 24. 9. 1991, s. 14.

grundlag efter nogle eksperter mening burde erstattes eller i det mindste suppleres med artikel 100 A om de foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion. En vigtig begrundelse for det foreliggende forslag er netop harmonisering af mindstestandarderne for dyrehold, bl.a. for at sikre deres velfærd (et aspekt, som ikke dækkes af Traktatens artikel 130 R!) og undervisning af publikum.

2.4.1. Men forslaget indgår imidlertid også som en del af EF's miljøpolitik, bl.a. gennem den rolle, de zoologiske haver kan spille for bevaringen af visse dyrearter, indirekte gennem deres oplysende funktion, direkte gennem avlsprogrammer i fangenskab for udryddelsestruede dyr og udsættelse i naturen af de således avlede dyr. Der er dog tale om meget specielle programmer, der er forbeholdt et begrænset antal zoologiske haver i snævert samarbejde og under IUCN's kontrol — Den internationale Union for Bevarelse af Naturen og Naturressourcerne (CBSG: Captive Breeding Specialist Group). Bevarelse af naturen, herunder af vilde dyrearter, kræver først og fremmest beskyttelse og forvaltning af deres levesteder samt kontrolforanstaltninger i forbindelse med (legal og illegal) indfangning, forureningsforebyggelse osv. Kommissionens forslag omfatter også sundhed og sikkerhed for de zoologiske havers personale og besøgende. Det er en målsætning, som fremgår direkte af Traktatens artikel 130 R. ØSU mener derfor, at Kommissionen har valgt det rigtige retsgrundlag.

2.5. Det er indlysende for ØSU, at ethvert etablerment, der holder vilde dyr i fangenskab, har undervisning og oplysning (især af unge) som den vigtigste funktion. Man kunne derfor ønske, at dette aspekt af forslaget vies større opmærksomhed, og at det fastsættes, hvilke undervisningsaktiviteter der skal iværksættes som et minimum, eventuelt i et særlig bilag til direktivet.

2.6. Det står også klart, at mange zoologiske haver i EF må træffe visse foranstaltninger for at opfylde direktivets normer, og at disse foranstaltninger indebærer betydelige økonomiske omkostninger. For mange af disse foretagender, som for hovedpartens vedkommende har en ikke-kommerciel juridisk status (stiftelse, ikke-udbyttegivende forening o.l.) kan omkostningerne

være for tunge at bære. For at hindre en lukning (med negative følger for beskæftigelsen såvel som for publikum, der ikke længere har muligheden for at se dyrene uden at skulle rejse langt) er der forudset forskellige former for finansiel støtte. ØSU tænker her på subsidier (fra Regionaludviklingsfonden) eller lån på gunstige vilkår (Den europæiske Investeringsbank).

2.7. Det foreliggende forslags artikel 11 giver medlemsstaterne mulighed for at vedtage strengere bestemmelser, men i et stort fælles marked finder ØSU det påkrævet, at mindstestandarderne fortolkes og anvendes ensartet. Det vil i praksis være beklageligt, hvis zoologiske haver i ét medlemsland er underlagt strengere bestemmelser end i andre medlemslande, for det kunne medføre en betragtelig konkurrenceforvridning. ØSU gentager sit forslag (se punkt 2.3) om at stille de tekniske data, der er forudsætningen for en ensartet fortolkning af direktivets forskellige bestemmelser, til rådighed for medlemsstaterne.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Den fjerde betragtning erstattes af følgende:

»zoologiske haver bør spille en vigtig rolle for undervisning og oplysning af offentligheden, og de kan bidrage til programmer for bevarelse af truede dyrearter og forskningsprogrammer«.

3.2. Den ottende betragtning udgår.

3.3. *Artikel 1, stk. 2, litra a)*

3.3.1. ØSU rejser spørgsmålet, om ikke definitionen af »zoologiske haver« er for bred. Som den lyder nu, skulle direktivforlaget bestemmelser også gælde for offentlige parker med enkelte »vilde« dyrearter (dådyr, svaner osv.) samt for indhegnede jagtområder, hvortil offentligheden kan have adgang.

3.3.2. En definition bør dog være så specifik, at misbrug undgås, især fra etableringer med dyrehold, som hævder, at de ikke er omfattet af direktivet.

Ny definition:

»Anlæg, bortset fra cirkus og dyrehandler, hvor der holdes levende dyr med henblik på udstilling, og hvortil publikum har adgang.«

3.4. Artikel 1, stk. 2, litra c)

3.4.1. For at hindre misbrug (og bl.a. for at sikre, at anlæg som delfinrier falder ind under definitionen af »zoologisk have«) foreslår ØSU en snævrere definition af »cirkus«:

»Et omrejsende etablissement, hvor dyr holdes eller fremvises udelukkende med henblik på at udføre kunster eller lignende.«

3.5. Artikel 1, stk. 2, litra d)

3.5.1. Det fremgår klart af forslaget's begrundelse, at det udelukkende tager sigte på vilde dyrearter og ikke på husdyr (hunde, fjerkræ, geder osv.), som man kunne finde på mønsterlandbrug eller skoler. Der bør ved definitionen af »dyr« tages hensyn til denne skelnen.

Ny definition:

»Individer af arter, der normalt lever vildt i naturen.«

3.6. Artikel 1, stk. 2, litra f)

3.6.1. Tilsynet med de zoologiske haver omtalt i artikel 3 bør foretages af et »tilsynsudvalg« på mindst tre medlemmer, heraf to »eksperter« (art. 6). I nogle medlemsstater vil det være vanskeligt at overholde kravet om, at myndighederne skal udpege eksperter »som ikke er tilknyttet den pågældende zoologiske have«, når det sammenholdes med definitionen i artikel 1, stk. 2, litra f), hvori det hedder, at ekspertten skal have mindst 5 års professionel (ordet er udeladt i direktivforslagets danske udgave) erfaring med zoologiske haver. ØSU foreslår derfor, at »ekspert« defineres således:

»En person, der er udpeget af myndighederne i den pågældende medlemsstat, og som har en anerkendt viden om og erfaring med forvaltning og pleje af vilde dyr i fangenskab.«

3.7. Artikel 3

3.7.1. I stedet for »de ... udpegede inspektører« skrives »det ... udpegede tilsynsudvalg«.

3.8. Artikel 5, stk. 4

3.8.1. Det forekommer rimeligt at tillade en tilpasningsperiode på mere end 12 måneder i visse tilfælde. Nogle forandringer, som er nødvendige for at opfylde direktivets bestemmelser, vil det tage mere end et år at gennemføre, bl.a. fordi der også skal tages hensyn til visse biologiske krav (vintersøvn, reproduktionsperiode osv.). ØSU foreslår derfor, at afsnittet affattes således:

»Hvis betingelserne i godkendelsen ikke er opfyldt inden for 12 måneder, kan myndighederne tilbagekalde godkendelsen og lukke den zoologiske have for publikum. Hvis tilsynsudvalget mener, at ombygning eller andre tilpasningsforanstaltninger er påbegyndt og kan fuldføres inden for et acceptabelt tidsrum, kan myndighederne dog udstede en ny betinget godkendelse for et tidsrum, der ikke må overstige 12 måneder.«

3.9. Artikel 6, første punktum, affattes således:

»Tilsynet føres af et udvalg bestående af mindst et medlem af den pågældende myndighed og to eksperter, som har professionel erfaring med vilde dyr i zoologiske haver, men som ikke er direkte tilknyttet den pågældende zoologiske have.«

3.10. Artikel 9 affattes således:

»Medlemsstaterne ansporer zoologiske haver til at fremme undervisning og oplysning af offentligheden vedrørende bevarelse af vilde dyrearter.«

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Det europæiske økonomiske Fællesskabs tiltrædelse af protokollen til Genève-Konventionen om grænseoverskridende forurening over store afstande, angående begrænsning af emissionen af kvælstofoxider og disses transport på tværs af grænserne⁽¹⁾

(92/C 40/04)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 26. august 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 S at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Klaus Boisseree til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. EF er part i konventionen om grænseoverskridende forurening over store afstande (Genève-Konventionen, 1979), udarbejdet inden for rammerne af De forenede Nationers økonomiske Kommission for Europa samt i den efterfølgende protokol til konventionen om begrænsning af svovlemissioner (SO₂). En yderligere protokol til konventionen om begrænsning af emissionen af kvælstofoxider (NO_x) blev i 1988 udformet af FN's økonomiske Kommission for Europa. Elleve EF-medlemsstater samt flere lande uden for EF har allerede undertegnet NO_x-protokollen, og nu fremsættes der forslag om Det europæiske økonomiske Fællesskabs samlede tiltrædelse af NO_x-protokollen.

2. ØSU godkender Kommissionens forslag.

3. ØSU henviser til sin tidligere udtalelse⁽²⁾ om den oprindelige Genève-Konvention [vedtaget som afgørelse 81/462/EØF⁽³⁾], hvori det henlede opmærksomheden

⁽¹⁾ EFT nr. C 230 af 4. 9. 1991, s. 61.

⁽²⁾ EFT nr. C 72 af 24. 3. 1980.

⁽³⁾ EFT nr. L 171 af 27. 6. 1981.

på behovet for at behandle den potentielle grænseoverskridende forurening med andre stoffer end svovldioxid (SO₂), som diskussionen dengang primært drejede sig om. Dog er begrænsningen af NO_x samt disses transport siden da blevet tillagt stor betydning i medlemsstaterne samt i EF's miljøpolitik. Derfor er forslaget om at medtage NO_x i tråd med ØSU's opfattelse.

4. ØSU påpegede i sin tidligere udtalelse, at emissioner fra tredjelande sammen med emissioner fra EF-lande ville have en gensidigt forstærkende virkning.

Derfor foreslår ØSU:

- a) at Kommissionen overvåger, at flere andre tredjelande (især de østeuropæiske lande) tiltræder NO_x-protokollen og om nødvendigt træffer passende foranstaltninger for at opnå, at protokollen tiltrædes af endnu flere lande;
- b) at Kommissionen overvåger protokollens iværksættelse i medlemsstaterne.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 89/396/EØF om angivelser af eller mærker til identifikation af et bestemt levnedsmiddelparti ⁽¹⁾

(92/C 40/05)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 2. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Kenneth Gardner til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. ØSU accepterer Kommissionens forslag, men beklager årsagen til det.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

⁽¹⁾ EFT nr. C 219 af 22. 8. 1991, s. 11.

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater

(92/C 40/06)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 27. november 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Enzo Beltrami til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Det foreslåede rådsdirektiv om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater skal ses som en konstitutiv kodificering af Rådets direktiv 76/769/EØF som ændret tolv gange.

2. Ved at samle disse retsakter i én enkelt tekst bidrager Kommissionen til at gøre et sæt spredte bestemmelser, som det nu er vanskeligt at konsultere, klarere og mere overskuelige.

3. Efter at have konstateret, at der ikke er foretaget indholdsmæssige ændringer i de tekster, der kodificeres,

kan ØSU godkende forslaget. ØSU hilser dette rationaliseringsforsøg velkommen.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

**Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en aftale mellem
Det europæiske økonomiske Fællesskab og Den socialistiske føderative Republik Jugoslavien
på transportområdet⁽¹⁾**

(92/C 40/07)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 28. juni 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 75 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Anna Bredima-Savopoulou til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, med et flertal af stemmer for og 1 stemme hverken for eller imod følgende udtalelse.

Transportaftalen mellem EF og Jugoslavien blev undertegnet den 24. juni 1991. ØSU's udtalelse er derfor mere formel end materiel, da eventuelle forslag til ændringer ikke kan tages i betragtning. Under de betingelser kan nærværende udtalelse begrænses til følgende bemærkninger:

1. Aftalen muliggør en koordineret udvikling af transporten mellem de to parter territorier og begunstiger landevejs- og færgetransporten i transit mellem Grækenland og resten af Fællesskabet; undertegnelsen modtages derfor med glæde.

2. ØSU er meget foruroliget over den aktuelle politiske krise i Jugoslavien, som har alvorlige følgevirkning-

er for EF's transittrafik gennem Jugoslavien til Grækenland og Mellemøsten, og håber, at den snarest finder en løsning. ØSU konstaterer også med bekymring, at Grækenlands eksport til andre EF-medlemslande samt transport af EF-passagerer (turister) til Grækenland via Jugoslavien vanskeliggøres betydeligt, og EF opfordres til at træffe alternative foranstaltninger, dersom krisen fortsætter.

3. ØSU konstaterer, at forhandlingerne mellem EØF på den ene side og Schweiz og østrig på den anden ligeledes også har ført til indgåelse af en principaftale den 21. oktober 1991, hvilket vil lette transittrafikken gennem Jugoslavien til Grækenland.

4. Aftalen mellem Fællesskabet og Jugoslavien er indgået for en periode på 10 år med en årlig kumulativ stigning på 5% for det samlede antal transittilladelser

⁽¹⁾ EFT nr. C 181 af 12. 7. 1991, s. 5.

for Fællesskabet. ØSU forbeholder sig ret til senere at tage stilling til fordelingen af yderligere tilladelser medlemsstaterne imellem. Kommissionen skal fremsætte forslag herom, og ØSU håber at blive konsulteret i tide.

5. ØSU opfordrer Fællesskabet til at indlede forhandlinger for at nå frem til en aftale om søtransport, lufttransport og transport ad indre vandveje mellem EF og Jugoslavien under hensyntagen til EF's velerhvervede rettigheder på disse transportområder.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDELIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets sjette direktiv om bestemmelser vedrørende sommertid⁽¹⁾

(92/C 40/08)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 20. august 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede A. Guillaume til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27. til 28. november 1991, mødet den 27. november 1991 med et flertal af stemmer og 1 stemme hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Ministerrådet har til dato vedtaget fem direktiver om sommertid. Det fastsættes i det seneste direktiv af 21. december 1988, at sommertiden i 1990, 1991 og 1992 overalt i Fællesskabet begynder kl. 1.00 [Greenwich middeltid (GMT)] den sidste søndag i marts og slutter kl. 1.00 (GMT) den sidste søndag i september.

1.2. Direktivet indeholder dog en undtagelsesbestemmelse for Storbritannien og Irland, som giver disse to lande mulighed for at træffe de nødvendige foranstaltninger, således at perioden med sommertid i ovennævnte år kan slutte kl. 1.00 (GMT) den fjerde søndag i oktober, dvs. fire uger senere end det øvrige EF.

1.3. Sommertiden har i Storbritannien og Irland hidtil været forskellig fra sommertiden i det øvrige EF.

1.4. ØSU henstillede i sin sidste udtalelse af 31. december 1988 endnu engang, at ikke kun sommertidens begyndelse, men også dens afslutning harmoniseres snarest muligt.

1.5. I Kommissionens nu forelagte forslag for 1993 og 1994 åbnes der atter mulighed for, at sommertiden i Storbritannien og Irland afsluttes på en anden dato end i de øvrige EF-lande.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Hvis sommertidsordningen fik samme afslutningsdato overalt i EF, ville transportvirksomheder, rejsetrafikken og forretningslivet blive sparet for anseelige problemer, som opstår som følge af sommertidens forskellige afslutningstidspunkter.

⁽¹⁾ EFT nr. C 219 af 22. 8. 1991, s. 4.

2.2. ØSU godkender målsætningen i Kommissionens forslag. Den mener imidlertid, at de to nævnte lande bør

tilskyndes til af egen drift at tilpasse deres sommertid, så man hurtigst muligt får løst dette problem.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om adgang til markedet for vejgodstransport i Fællesskabet, som udføres fra eller til en medlemsstats område eller gennem en eller flere medlemsstaters områder⁽¹⁾

(92/C 40/09)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 6. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 75 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Ulbo Tukker til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, med et flertal af stemmer for og 1 stemme hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Ved forordning (EØF) nr. 1841/88 af 21. juni 1988 besluttede Rådet med virkning fra 1. januar 1993 at ophæve alle kontingenter for international vejgodstransport på Fællesskabets område for EF-transportvirksomheder og i stedet indføre en ordning, hvorefter der udstedes fællesskabstilladelser på basis af kvalitative kriterier.

1.2. Beslutningerne har hjemmel i EØF-traktatens artikel 75, stk. 1, litra a), hvorefter Rådet fastsætter fælles regler for international transport til eller fra en medlemsstats område eller gennem en eller flere medlemsstaters områder.

1.3. Formålet med Kommissionens foreliggende forslag til forordning er at sætte Rådet i stand til at bringe ovennævnte beslutninger til udførelse. Forordningsforslaget har følgende sigte:

- fuldstændig gennemførelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser (lige behandling) for transportvirksomheder for så vidt angår transporter inden for Fællesskabet,
- afskaffelse af kvantitative begrænsninger for adgangen til markedet og indførelse af kvalitative kriterier, som transportvirksomhederne skal opfylde,
- etablering af regler for den på kvalitative kriterier baserede frie adgang til det pågældende marked: i praksis sker dette ved at udstede en ikke-kontingenteret fællesskabstilladelse, som er gyldig i en årrække, og som ikke rummer nogen begrænsninger i transportvirksomhedernes aktiviteter.

⁽¹⁾ EFT nr. C 238 af 13. 9. 1991, s. 2.

2. Gennemgang af forslaget

2.1. Forordningens anvendelsesområde (artikler 1 og 2)

2.1.1. Ifølge forslaget skal forordningen finde anvendelse på enhver transport, der udføres på Fællesskabets område, dvs. både transport mellem medlemsstaterne indbyrdes og den i EF forløbende del af følgende former for transport:

- transport fra en medlemsstat til et tredjeland,
- transport fra et tredjeland til en medlemsstat,
- transport mellem tredjelande i transit gennem en eller flere medlemsstaters område.

2.1.2. Forslaget omhandler ikke cabotage. Til liberalisering af cabotagetransport vil Kommissionen forelægge et særskilt forslag.

2.1.2.1. I henhold til forslaget er det »flytningen« af køretøjet og ikke af godset, der er kriteriet for, om forordningen finder anvendelse. Eksempelvis finder forordningen anvendelse i tilfælde, hvor gods ankommer med skib til en havn i medlemsstat A og — med eller uden omladning — transporteres ad landevej til medlemsstat B.

2.2. Adgang til EF-transportmarkedet (artikel 3)

2.2.1. Adgang til EF-vejgodstransportmarkedet har transportvirksomheder, der

- er etableret i en medlemsstat i overensstemmelse med denne stats lovgivning,
- opfylder de kvalitative kriterier for adgang til erhvervet (direktiv 74/561/EØF, som ændret, dvs. skærpet, ved direktiv 89/438/EØF) og de i den pågældende medlemsstat gældende bestemmelser for adgang til markedet,
- er indehavere af en fællesskabstilladelse.

2.2.1.1. At dømme ud fra dette regelsæt skulle medlemsstaterne i princippet have frie hænder til at stille supplerende betingelser til egne transportvirksomheder. EF-transportvirksomheden skal jo ikke kun være i besiddelse af en fællesskabstilladelse og dermed opfylde de hertil knyttede betingelser (som er nærmere fastlagt i forslagens artikler 7 og 8), men skal tillige iagttage de bestemmelser, medlemsstaterne kræver opfyldt for adgang til markedet. Dog må det antages, at de krav om adgang til EF-markedet, medlemsstaterne stiller til deres transportvirksomheder, skal stemme overens med kravene i forordningsforslaget. Hvad derimod angår adgangen til hjemmemarkedet kan medlemsstaterne føre deres egen politik i forhold til egne transportvirksomheder.

2.2.1.2. Fællesskabstilladelse selv er imidlertid under alle omstændigheder ikke-kontingenterede og giver adgang til EF-transportmarkedet uden kvantitative begrænsninger.

2.3. De bestående godkendelsers udskiftning med fællesskabstilladelser (artikel 4)

2.3.1. Alle inden for EF i øjeblikket bestående tilladelser til at udføre international transport (bilaterale eller multilaterale licenser) erstattes af fællesskabstilladelsen. Den nationale tilladelse til at udføre grænseoverskridende transport falder bort på grund af denne bestemmelse.

2.3.1.1. I den forbindelse skal det bemærkes, at forordningen, i og med den tager sigte på grænseoverskridende transport, ikke kan begrænse medlemsstaternes råderum i deres politik over for hjemmemarkedets transportvirksomheder. Den nationale tilladelse til indenlandsk transport vil derfor kunne opretholdes.

2.4. Udstedelse af fællesskabstilladelser (artikel 5)

2.4.1. Tilladelsen udstedes direkte af (de kompetente myndigheder i) den medlemsstat, hvor den pågældende transportvirksomhed er etableret. (Er der flere køretøjer, udstedes der attesterede kopier.)

2.5. Tilladelsens gyldighed (artikel 6)

2.5.1. Tilladelsen udstedes for en gyldighedsperiode af højst seks år. Tilladelsen kan, efter anmodning, forlænges med maksimalt seks år ad gangen.

2.6. Kontrol (artikler 7 og 8)

2.6.1. I forbindelse med ansøgningen om tilladelse og derefter hvert tredje år (ved forlængelse og midtvejs) kontrolleres det, om transportvirksomheden opfylder:

- de kvalitative betingelser i direktiv 74/561/EØF, som ændret ved direktiv 89/438/EØF (professionisme, pålidelighed og kreditværdighed),
- sine fiskale, sociale, faglige og administrative forpligtelser.

2.6.2. Desuden kan udstedelse eller forlængelse af en tilladelse, efter rådspørgning af Kommissionen, gøres betinget af, at der er taget visse almene hensyn (sikkerheds-, miljøhensyn m.v.).

2.7. Inddragelse af tilladelsen (artikel 9)

2.7.1. Tilladelsen kan inddrages, såfremt transportvirksomheden:

- ikke længere opfylder de i artikel 3, stk. 2, og de i artikler 7 og 8 omhandlede betingelser/forpligtelser,

- har afgivet unøjagtige oplysninger under ansøgnings/forlængelsesproceduren,
- er blevet kendt skyldig i alvorlige eller gentagne overtrædelser af transportbestemmelser og færdselsregler.

2.7.2. Af oplysninger, ØSU senere har indhentet hos Kommissionen, fremgår det, at der er tale om overtrædelser inden for følgende områder:

- a) sikkerhed, miljøforskrifter og sociale forskrifter;
- b) etableringsret, fri udveksling af tjenesteydelser og unfair konkurrence.

2.7.3. En transportvirksomhed, hvis ansøgning om tilladelse afvises eller hvis tilladelse inddrages, kan indanke denne afgørelse for de kompetente instanser i den pågældende medlemsstat.

2.8. Afgivelse af oplysninger (artikler 10 og 11)

2.8.1. Med henblik på at sætte Kommissionen i stand til at overvåge markedet og detektere en krisesituation pålægger forordningsforslaget kun de kompetente myndigheder hvert år inden årets udgang at tilstille Kommissionen oplysninger om antallet af tilladelsesindehavere og antallet af attesterede tilladelseskopier udstedt i det forløbne år.

2.8.1.1. Medlemsstaterne skal give hinanden oplysning om de udstedte tilladelser (navnene på tilladelsesindehaverne samt antal attesterede kopier udstedt til de enkelte transportvirksomheder), om konstaterede overtrædelser begået af udenlandske transportører samt om de sanktioner, der er bragt i anvendelse i de pågældende tilfælde.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Kommissionens forslag omfatter kun godstransport for fremmed regning. ØSU mener, at transport for egen regning bør behandles på samme måde. Ydermere er det uklart, om forordningen skal finde anvendelse på alle lastbiler eller kun på lastbiler med en bestemt totalvægt eller lasteevne.

- I kommentaren til forslagets artikel 3 ovenfor er man gået ud fra den antagelse, at medlemsstaterne i forhold til deres egne transportvirksomheder er bundet af forordningens bestemmelser. De kan dermed i princippet ikke stille videregående betingelser. Forordningens artikel 8 rummer imidlertid en hjemmel for medlemsstaterne til, under henvisning til særlige overordnede hensyn, at stille supplerende betingelser. Spørgsmålet er, hvad disse betingelser nærmere kan bestå i, samt om ensartet udmøntning og kontrol af disse betingelser kan sikres i de forskellige medlemsstater.
- Der er tilsyneladende knyttet strenge betingelser til fællesskabstilladelsen: det skal hvert tredje år

kontrolleres, om de kvalitative betingelser samt de fiskale, sociale, faglige og administrative forpligtelser er opfyldt. For at dæmme op for konkurrenceforvridninger er harmonisering af medlemsstaternes bestemmelser, specielt på det sociale område, nødvendig. Ydermere bør der sikres ensartethed i kontrollen med overholdelsen af disse bestemmelser i de enkelte medlemsstater.

- I artikel 9 bestemmes det, at tilladelsen bl.a. kan inddrages, dersom transportvirksomheden er kendt skyldig i alvorlige og gentagne overtrædelser af transportbestemmelser og færdselsregler. Denne upræcise formulering frembyder ikke den fornødne garanti for en ensartet praksis i medlemsstaterne. ØSU efterlyser en klarere formulering af betingelserne, da det finder det vigtigt, at EF-lovgivningen anvendes korrekt og på ensartet måde af medlemsstaterne.
- Specificeringen af overtrædelserne i artikel 11 synes derimod overflødig. Desuden er det et spørgsmål, om bestemmelsen om tilbageholdelse af et køretøj ikke kan give anledning til fortolkningsforskelle i medlemsstaterne.
- Fællesskabstilladelserne udstedes for højst seks år. Dette rejser spørgsmålet, om medlemsstaterne frit kan bestemme gyldighedsperiodens længde, forudsat den ikke overstiger seks år.
- I effektvurderingen, der figurerer som bilag (på fransk) til forslaget, anføres det, at liberaliseringen af markedet vil forbedre erhvervets konkurrencemæssige stilling, og at befragterne overvejende stiller sig positivt til forslaget. Transportør- og speditørorganisationerne er behersket positive. En del af dem frygter, at der vil opstå overkapacitet, og at der vil blive slækket på overholdelsen af bestemmelserne. Det bør bemærkes, at ikke alle organisationer i sektoren for erhvervsmæssig godstransport er blevet hørt.
- Der vil som sagt ikke længere være kvantitative begrænsninger inden for EF, men adgangen til markedet vil være betinget af, at de (kvalitative) betingelser, der stilles i forordningen, opfyldes til fulde. Forordningsforslaget repræsenterer en ganske vidtgående opstramning af de kvalitative betingelser; bl.a. kan udstedelsen af en tilladelse betinges af, at der er taget visse overordnede hensyn. Ordningen står og falder med kontrolsystemets effektivitet. Medlemsstaterne må sikre, at de tilsynshavende myndigheder kan leve op til denne opgave. Hertil kommer, at en konsekvent gennemførelse af ordningen vil lægge betydelige ekstrabyrder over på erhvervet. Endelig er det et spørgsmål, om det i praksis lader sig gøre at bringe ordningen til udførel-

se på en rimelig ensartet måde i samtlige medlemsstater.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Artikel 11, stk. 3, 2. afsnit

4.1.1. »Overtrædelse af fartgrænser« ændres til:
»Gentagne overtrædelser af fartgrænser«.

5. Afsluttende bemærkninger

5.1. Skønt Kommissionens forslag er velment, lader det dog mange spørgsmål stå åbne, ligesom det, dersom det gennemføres i sin foreliggende form, vil være tungt at administrere. ØSU tilslutter sig forslaget indhold, men finder, at en række bestemmelser er formuleret så upræcist, at man ikke har tilstrækkelig garanti for, at der kan sikres ensartethed i forordningens anvendelse i de forskellige medlemsstater.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDELIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om hvilke frekvensbånd der skal forbeholdes til samordnet indførelse af digital kortdistanceradio (DSRR) i Fællesskabet⁽¹⁾

(92/C 40/10)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 23. juli 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Jocelyn Barrow til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Forslaget til Rådets direktiv, som er blevet forelagt ØSU til udtalelse, drejer sig om harmonisering af frekvenser til digital kortdistanceradio (DSRR) i EF.

1.2. I de senere år er der sket en kraftig udvikling af både de offentlige og private tjenester, som ønsker at gøre brug af radiospektret. Der er brug for effektiv administration og ikke mindst stor forsigtighed ved

frekvenstildeling, så de størst mulige fordele af radiospektrets begrænsede ressourcer opnås.

1.3. Da antallet af frekvenser er begrænset, og da mange forskellige, konkurrerende behov skal dækkes, nemlig både militære og civile samt offentlige og private, er det klart, at en harmonisering af frekvenstildeling på internationalt plan vil bidrage til at sikre den størst mulige effektivitet i udnyttelsen af radiospektret. Det er derfor vigtigt, at modstridende frekvenstildelinger på nationalt plan ryddes af vejen. Derudover vil en harmonisering på EF-plan være med til at skabe et pan-

⁽¹⁾ EFT nr. C 189 af 20. 7. 1991, s. 14.

europæisk marked for DSRR, som ikke forstyrres af nationale grænser og uoverensstemmende frekvenstillingspolitik.

1.4. Man har i mange år været klar over behovet for en international koordinering af frekvenstilldeling, og både Den internationale Telekommunikationsunion (ITU) og det europæiske radiokommunikationsudvalg under Den europæiske Konference af Post- og Teleadministrationer (CEPT) har udfoldet betydelige bestræbelser for at imødekomme dette behov. Der er imidlertid ikke til dato blevet gennemført så specifikke og vidtrækkende foranstaltninger som i dette forslag. ØSU godkender derfor forslaget og støtter princippet om en pan-europæisk koordinering af frekvensallokering, som gennemføres i overensstemmelse med EF-lovgivningen.

1.5. Forslaget indeholder bestemmelser med anmodninger til medlemsstaterne om at tildele de frekvensbånd, som er blevet udpeget i CEPT's rekommandation T/R 75/02 (nemlig 888-890 og 933-935 MHz), til DSRR-systemet.

1.6. Forslaget skal bidrage til udvikling af DSRR gennem specifik tildeling af frekvensbånd til DSRR. Dette skulle kunne accelerere de allerede stedfundne fremskridt med udviklingen af DSRR, så man sikrer:

- a) at en enkelt standard for DSRR færdiggøres. Dette forudsætter, at standardiseringsprocessen i Det europæiske Institut for Telestandarder (ETSI) sættes i gang, og ikke mindst, at DSRR-specifikationen (1-ETS'en) er færdig inden 1. oktober 1991, samt udvikling af en europæisk telestandard (ETS'en) for DSRR, som skal være færdig i begyndelsen af 1993;
- b) en samordnet indførelse af DSRR overalt i EF;
- c) at DSRR tages i brug på pan-europæisk plan, fordi fælles frekvenser er til rådighed på europæisk niveau;
- d) at der skabes et stort europæisk marked for DSRR, som kan give fabrikanterne de fordele, der er knyttet til et stort afsætningsmarked.

2. Generelle bemærkninger

2.1. De harmoniseringsprincipper i forslaget, som skal gennemføres, supplerer de generelle principper i Kommissionens meddelelse: »Henimod en dynamisk økonomi — grønbog om udvikling af et fælles marked for teletjenester og -udstyr« [Dok. KOM(87) 290 af 30. juni 1987]. Endvidere er foranstaltningerne i forslaget i overensstemmelse med andre tiltag på lignende områ-

der, herunder udviklingen af GMS som pan-europæisk standard for digital mobil telefoni.

2.2. Foranstaltningerne i forslaget vil afgjort bidrage til en løsning af problemerne med de mobile kommunikationssystemers manglende kompatibilitet i EF og er således i overensstemmelse med Europa-Parlamentets erklærede politik (Europa-Parlamentets rapport om telekommunikation i EF, dok. 1.477/3 af 3. marts 1984).

2.3. Da der ikke i forslaget gøres opmærksom på det modsatte, går ØSU ud fra, at Kommissionen i overensstemmelse med gældende praksis vil foretage den sædvanlige konsekvensanalyse vedrørende konkurrenceforhold og beskæftigelse.

2.4. Selv om ØSU generelt kan godkende forslagens foranstaltninger, har det dog visse forbehold med hensyn til forskellige af forslagens specifikke bestemmelser, specielt bestemmelserne vedrørende gennemførelsesfristerne, som er følgende:

- a) de fastsatte tidsfrister i artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forslaget (1. januar 1992 for medlemsstaternes udpegelse af de vedtagne frekvensbånd til DSRR og 31. december 1991 for færdiggørelsen af de nødvendige love og administrative bestemmelser) er ikke realistiske;
- b) bestemmelsen i artikel 4 om forelæggelse af en rapport er ikke tilfredsstillende og vil ej heller virke befordrende.

2.5. Efter ØSU's opfattelse bør der fastsættes en kortsigtet (men realistisk) tidsfrist. ØSU foreslår, at Kommissionen etablerer kontakt med de forskellige ansvarlige myndigheder i medlemsstaterne for at få klarlagt, hvad der i henhold til deres respektive lovgivninger er nødvendigt for en udpegelse af disse frekvenser. Derefter bør der på grundlag af de skridt, som de enkelte medlemsstater er nødt til at træffe, fastsættes en så kort tidsfrist som muligt.

2.6. ØSU mener, at Kommissionen bør forelægge Rådet en rapport om gennemførelsen af dette direktiv senest 12 måneder efter den tidsfrist, der er fastsat for at bringe de nødvendige love og administrative bestemmelser i overensstemmelse med direktivet, og redegøre for situationen med hensyn til DSRR-frekvenstilldelingen i de enkelte medlemsstater på pågældende tidspunkt.

2.7. Endelig er det ØSU's opfattelse, at Kommissionen bør forelægge Rådet en rapport om den praktiske

gennemførelse af direktivet inden 5 år og heri gøre nærmere rede for, hvorvidt direktivets målsætninger er

nået, og foretage en analyse af situationen på DSRR-markedet på europæisk plan.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om en aftale mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab, Kongeriget Norge og Kongeriget Sverige om civil luftfart

(92/C 40/11)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 7. oktober 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 84, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Bo Green til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning — Kommissionens forslag

1.1. Med hjemmel i Rådets afgørelse af 18.-19. juni 1990 har Kommissionen sammen med en norsk/svensk delegation forhandlet sig frem til enighed om en aftale, ifølge hvilken alle de fællesskabsbestemmelser, der vedrører luftfartssektoren, vil finde anvendelse i Norge og Sverige.

1.2. Det lovmæssige grundlag er Traktatens artikel 113, da aftalen ses som et led i den fælles handelspolitik.

1.3. Den foreslåede aftales seks kapitler:

— omhandler aftalens anvendelsesområde,

— gengiver Traktatens konkurrenceregler,

— omhandler Kommissionens beføjelser,

— indbefatter nedsættelsen af en blandet komité,

— indeholder bestemmelser om konsultation,

— og indeholder bestemmelser om aftalens ikrafttræden og revision af denne.

1.3.1. I den i Kapitel 4 omtalte blandede komité repræsenterer Kommissionen — i samråd med repræsentanter for medlemsstaterne — Fællesskabet.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU er i store træk enig med indholdet af det foreliggende forslag, ikke mindst i lyset af den 21. oktober 1991 indgående samarbejdsaftale mellem EF og landene af Den europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA).

2.2. Rådet har med sin beslutning af 7. oktober 1991 erklæret sig enig med indholdet af luftfartsaftalen og har besluttet at konsultere Parlamentet. Rådet retter

Parlamentets opmærksomhed mod problemerne i forbindelse med forslaget juridiske basis.

2.2.1. ØSU mener, at en konsultation af ØSU omkring dette spørgsmål også er relevant.

2.3. ØSU henviser i denne forbindelse til sin udtalelse af 19. september 1990 om Kommissionen forslag til Rådets beslutning om en konsultations- og bemyndigelsesprocedure for aftaler om handelsforbindelserne mellem medlemsstaterne og tredjelande vedrørende luftfart (ordfører: Moreland) ⁽¹⁾.

2.3.1. ØSU's udtalelse — som blev vedtaget enstemmigt — fastslår, at lovgrundlaget (art. 113) er åbenlyst diskutabelt, og anbefaler i stedet artikel 84, stk. 2, som grundlag.

2.3.2. Hvad der var gældende for denne tidligere aftale er i endnu højere grad relevant for det foreliggende forslag til en luftfartsaftale, der i høj grad er et rent transportanliggende.

2.3.3. Det understreges i den tidligere udtalelse, at:

⁽¹⁾ EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990, s. 35.

- »a) anvendelsen af artikel 113 alene ville være i modstrid med Domstolens principielle afgørelser (specielt afgørelsen af 27. september 1988 — Dom 165/87);
- b) den fælles transportpolitik har en autonom og klart defineret position i forhold til andre EF-politikker, og navnlig sådanne, hvori der indgår handelsrelationer. Hvis ikke det var tilfældet, ville de transportpolitiske spørgsmål blive dikteret af den overordnede EF-handelspolitik, og der ville ikke blive taget hensyn til transportsektorens specifikke karakter;
- c) på transportområdet er der ofte en indbyrdes sammenhæng mellem kommercielle og tekniske aspekter, og disse kan ikke uden videre behandles på tilfredsstillende måde på grundlag af forskellige bestemmelser i Traktaten;
- d) formålet med artikel 113 i Traktaten er ikke præcist defineret, og dens anvendelse på transportsektoren vil modvirke behovet for en sammenhæng i udviklingen af de særskilte EF-politikker og for juridisk klarhed med hensyn til deres gennemførelse og beslutningsprocedurerne.«

2.4. I lighed med udtalelsen i det ovennævnte spørgsmål anbefaler ØSU derfor, at lovgrundlaget for aftalen bliver Traktatens artikel 84, stk. 2.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en multilateral samarbejdsaftale »Fællesskabet-Europæisk samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning (COST)« om fem samordnede aktioner inden for bioteknologi (BRIDGE-programmet) mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og en række COST-tredjelande⁽¹⁾

(92/C 40/12)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 2. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 Q, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Javier Velasco Mancebo til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Ved beslutning af 27. november 1989 vedtog Rådet et særprogram for forskning og teknologisk udvikling inden for bioteknologi (BRIDGE-programmet 1990-1994)⁽²⁾.

1.2. Ifølge beslutningens artikel 8 har Kommissionen myndighed til, i overensstemmelse med Traktatens artikel 130 N, at forhandle aftaler med især de lande, der deltager i COST med henblik på at associere dem helt eller delvist i programmet.

1.3. COST blev etableret i 1971 og udgør den ældste ramme, inden for hvilken EF's medlemsstater og europæiske tredjelande kan gennemføre samordnede videnskabelige og teknologiske forskningsprojekter af fælles interesse for de deltagende lande.

1.4. COST supplerer især det bilaterale samarbejde mellem EF og landene af Den europæiske Frihandels-sammenslutning (EFTA), som bygger på videnskabelige og tekniske samarbejdsrammeaftaler, men adskiller sig herfra ved bl.a. at tillade en »à la carte« deltagelse i de valgte aktioner.

1.5. Ud over EF's tolv medlemsstater deltager syv tredjelande i dette samarbejde: fem af de syv EFTA-lande (Østrig, Finland, Norge, Sverige og Schweiz) samt Tyrkiet og Jugoslavien.

1.6. Island og tre central- og østeuropæiske lande, Polen, Ungarn og Tjekkoslaviet, som for øjeblikket

har observatørstatus, vil blive fuldgyltige medlemmer af COST på ministerkonferencen i november 1991, hvor de deltagende lande mødes.

1.7. Gennemførelsen af de fem samordnede aktioner, der omhandles af samarbejdsaftalen i det foreliggende forslag til afgørelse, er udtrykkeligt forudsat i Rådets beslutning om BRIDGE-programmet, hvis bilag I angiver de fem forskningsemner, der vil blive omfattet af aktionerne. De pågældende forskningsemner, som beskrives nærmere i samarbejdsaftalens bilag A, vedrører:

- primær akvatisk biomasse,
- patogenfri rendyrkning og formering af planter in vitro,
- metoder til tidlig opdagelse og identificering af plantesygdomme,
- vesikulær-arbuskulær mykorrhiza,
- udvikling af coccidiosevaccine.

1.8. I Rådets beslutning om BRIDGE-programmet er der desuden afsat 2 millioner ECU som EF's bidrag til gennemførelsen af disse fem samordnede aktioner (bl.a. tilrettelæggelse af møder, eksperthøringer, publikationer, udveksling af forskere mellem de forskellige laboratorier, samordningskontrakter).

1.9. Den samarbejdsaftale, der er vedlagt forslaget til afgørelse, omfatter bl.a. følgende:

- hvert af de COST-tredjelande, som deltager i de samordnede aktioner, yder et finansielt bidrag på 34 000 ECU pr. aktion til dækning af samordningens omkostninger. Finansieringsreglerne er præciseret i bilaget,

⁽¹⁾ EFT nr. C 224 af 29. 8. 1991, s. 16.

⁽²⁾ EFT nr. L 360 af 9. 12. 1989, s. 32.

- nedsættelse af et samarbejdsudvalg, der skal bistå Kommissionen med gennemførelsen af de samordnede aktioner, og som består af repræsentanter for EF og de deltagende tredjelande,
- udveksling af oplysninger om forskning, der omfattes af de samordnede aktioner,
- offentliggørelse af rapporter om resultaterne af de samordnede aktioner,
- de nærmere bestemmelser for deltagelse i de samordnede aktioner,
- bestemmelser om genforhandling, videreførelse og opsigelse af aftalen.

2. Bemærkninger

2.1. I sin udtalelse af 26. april 1989 om BRIDGE-programmet⁽¹⁾ godkendte ØSU gennemførelsen af de pågældende fem COST-aktioner og, mere generelt, forslaget om at udvide programmet til at omfatte europæiske tredjelande.

2.2. ØSU fastholder sin støtte til gennemførelsen af de aktioner, der omfattes af den foreliggende aftale. De skal sikre en koordinering af EF's forskning og udvikling (F&U)-aktiviteter og de tilsvarende aktiviteter i de COST-tredjelande, der deltager i aftalen.

⁽¹⁾ EFT nr. C 159 af 26. 6. 1989, s. 26.

2.3. ØSU mærker sig det stigende antal COST-aktioner, der indtil nu er blevet gennemført, samt Rådets yderst positive syn på denne samarbejdsform i sin resolution af 20. juni 1989 »om COST og Det europæiske Fællesskab»⁽²⁾.

2.4. ØSU er dog stærkt utilfreds med aldrig at have fået tilsendt nogen evalueringsrapport. Med en sådan rapport ville det have været bedre i stand til at vurdere fordelene ved denne stadig temmelig ukendte samarbejdsform.

2.5. ØSU anmoder indtrængende Kommissionen om at sikre en bredest mulig informationsformidling om COST-aktionerne og deres resultater.

2.6. Med hensyn til den foreliggende samarbejdsaftale understreger ØSU på ny den betydning, det tillægger bioteknologiforskningens etiske og sociale aspekter. ØSU anmoder derfor om, at der i forbindelse med gennemførelsen af hver enkelt af de pågældende samordnede aktioner foretages en social, etisk og økologisk konsekvensvurdering af den forskning, deltagerlande udfører på de fem områder, som der er tale om.

⁽²⁾ EFT nr. C 171 af 6. 7. 1989, s. 1.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en multilateral samarbejdsaftale »Fællesskabet-Europæisk samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning (COST)« om elleve samordnede aktioner inden for levnedsmiddelvidenskab og levnedsmiddelteknologi (FLAIR-programmet) mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og en række COST-tredjelande⁽¹⁾

(92/C 40/13)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 2. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 Q, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Javier Velasco Mancebo til eneordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 291. plenarforsamling (mødet den 27. november 1991), enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Rådet vedtog ved beslutning af 20. juni 1989 et særprogram for forskning og teknologisk udvikling inden for levnedsmiddelvidenskab og -teknologi (FLAIR-programmet 1989-1993)⁽²⁾.

1.2. I artikel 3 præciseres det, at programmet skal udføres som samordnede aktioner med omkostningsdeling samt på grundlag af uddannelses- og mobilitetstilskud.

1.3. Det fastsættes ligeledes, at ikke blot samtlige EF-medlemslande, men også — og især — de lande, der deltager i COST-samarbejdet, kan deltage i de samordnede aktioner, som tager sigte på en koordination af den nationale forskning.

1.4. I den forbindelse giver artikel 7 i samme beslutning Kommissionen myndighed til, i overensstemmelse med Traktatens artikel 130 N, at forhandle samarbejdsaftaler med især disse lande.

1.5. COST blev etableret i 1971 og udgør den ældste ramme, inden for hvilken EF's medlemsstater og europæiske tredjelande kan gennemføre samordnede videnskabelige og teknologiske forskningsprojekter af fælles interesse for de deltagende lande.

1.6. COST supplerer især det bilaterale samarbejde mellem EF og landene af Den europæiske Frihandels-sammenslutning (EFTA), som bygger på videnskabelige og tekniske samarbejds-rammeaftaler, men adskiller sig herfra ved bl.a. at tillade en »à la carte« deltagelse i de valgte aktioner.

1.7. Ud over EF's tolv medlemsstater deltager syv tredjelande i dette samarbejde: fem af de syv EFTA-lande (Østrig, Finland, Norge, Sverige og Schweiz) samt Tyrkiet og Jugoslavien.

1.8. Island og tre central- og østeuropæiske lande, Polen, Ungarn og Tjekkoslaviet, som for øjeblikket har observatørstatus, vil blive fuldgældige medlemmer af COST på ministerkonferencen i november 1991, hvor de deltagende lande mødes.

1.9. Samarbejdsaftalen i nærværende forslag til afgørelse omhandler gennemførelse af elleve samordnede aktioner, der skal sikre en koordinering af EF's forskning og udvikling (F&U)-aktiviteter og de tilsvarende aktiviteter i de deltagende COST-tredjelande.

1.10. Disse aktioner vedrører følgende forsknings-emner, som beskrives nærmere i aftalens bilag A:

- anvendelse af de spektroskopiske teknikker nær infrarød (NIR), Fourier Transformation infrarød (FTIR) og kernemagnetisk resonans til hurtig direkte måling af levnedsmiddelkvalitet,

- sammenligning mellem sensoriske undersøgelser, instrumentale undersøgelser og forbrugervalgsundersøgelser,

- modeller, hvormed mikrobers vækst og overlevelse i levnedsmidler kan forudsiges,

- forebyggelse af og kontrol med potentielt patogene mikroorganismer hos fjerkræ og i forbindelse med forarbejdning af fjerkrækød,

- levnedsmiddelsikkerhed og levnedsmiddelkvalitet ved hjælp af kombinerede processer og kritisk kontrolpunkt risikoanalyse,

⁽¹⁾ EFT nr. C 224 af 29. 8. 1991, s. 5.

⁽²⁾ EFT nr. L 200 af 13. 7. 1989, s. 18.

- toksikologiske *in vitro* undersøgelser og tidstro analyse af restkoncentrationer i levnedsmidler,
- forbedring af levnedsmiddelsikkerhed og levnedsmiddelkvalitet ved hjælp af interaktive og kompetitive bindinger af levnedsmiddellektiner og bakterieadhæsioner i tarmen,
- måling af mikronæringsstoffers optagelse og status,
- de fysiologiske følger hos mennesket af indtagelse af modstandsdygtig stivelse,
- bedre og mere kompatible europæiske data vedrørende levnedsmiddelforbrug og levnedsmiddelsammensætning,
- formidling af oplysninger til små og mellemstore virksomheder og til forbrugerne om levnedsmiddelteknologi, levnedsmiddelsikkerhed og sund kost (»FLAIR-FLOW«-projektet).

1.10.1. Samarbejdsaftalen, der er vedlagt forslaget til afgørelse, omfatter desuden bl.a. følgende:

- EF og de COST-tredjelande, som deltagere i aktionerne, yder et finansielt bidrag, hvis størrelse er præciseret i aftalens artikel 2. Finansieringsreglerne er nærmere beskrevet i bilaget,
- nedsættelse af et samarbejdsudvalg, der skal bistå Kommissionen med gennemførelsen af de samordnede aktioner, og som består af repræsentanter for EF og de deltagende tredjelande,
- udveksling af oplysninger om forskning, der omfattes af de samordnede aktioner,
- offentliggørelse af rapporter om resultaterne af de samordnede aktioner,
- de nærmere bestemmelser for deltagelse i de samordnede aktioner,
- betingelserne for genforhandling, videreførelse og opsigelse af aftalen.

Bryssel, den 27. november 1991.

2. Bemærkninger

2.1. ØSU godkender forslaget til afgørelse. Gennemførelsen af den foreslåede samarbejdsaftale er ikke blot et led i skabelsen af et europæisk videnskabeligt og teknisk område, men tilgodeser ligeledes forbrugerne via udviklingen af bedre og sikrere levnedsmidler.

2.2. Den stadig voksende samhandel, der foregår på levnedsmiddelområdet mellem EF's medlemsstater og europæiske tredjelande, må således ledsages af en gennemslagskraftig politik og en vedvarende indsats for at forbedre folkesundheden og forbrugerbeskyttelsen.

2.3. I den forbindelse er ØSU enig med Kommissionen i, at »en koordination af den nationale forskning ved hjælp af samordnede aktioner inden for de relevante sektorer og udnyttelse af specialviden og specielle færdigheder over hele Europa vil være til gensidig fordel«.

2.4. Med hensyn til den foreliggende samarbejdsaftale anmoder ØSU om, at der i forbindelse med gennemførelsen af hver enkelt af de samordnede aktioner, der er omfattet af denne aftale, foretages en social, befolkningsrelateret og økonomisk konsekvensvurdering af den forskning, deltagerlandene udfører på de elleve pågældende områder, samt en vurdering af de teknologiske risici, som eventuelt er forbundet dermed.

2.5. For så vidt angår informationsformidling om COST og om resultaterne samt evalueringen af de samordnede aktioner inden for dette samarbejde, henviser ØSU til kommentarerne i den parallelt fremsatte udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om indgåelse af en lignende aftale inden for bioteknologi⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EFT nr. C 224 af 29. 8. 1991, s. 16.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om EF-støtterammen for strukturinterventioner i Østberlin og delstaterne Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg, Sachsen-Anhalt, Thüringen og Sachsen (1991-1993)

(92/C 40/14)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 23. april 1991 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 3, at fremsætte en udtalelse om EF-støtterammen for strukturinterventioner i Østberlin og delstaterne Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg, Sachsen-Anhalt, Thüringen og Sachsen (1991-1993).

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for regionaludvikling og fysisk planlægning, som udpegede Klaus Schmitz til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 19. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Med Tysklands forening den 3. oktober 1990 blev den tidligere Tyske Demokratiske Republik (DDR) en del af Det europæiske Fællesskab. Rådet for De europæiske Fællesskaber fastslog med forordning (EØF) nr. 3575/90 af 4. december 1990, at det efter Tysklands forening er blevet muligt også at anvende EF's strukturpolitiske instrumenter i de nye delstater og i Østberlin.

1.2. For den økonomiske udvikling var den tyske økonomiske og monetære union af 1. juli 1990 af større betydning, fordi virksomhederne i det tidligere DDR med ét slag blev trukket ind i den internationale konkurrence. I forbindelse med denne monetære union blev det af politiske grunde besluttet at foretage en ombytning af DDR-mark til DM, som stillede de østtyske virksomheder i en meget vanskelig konkurrencesituation.

1.2.1. De virksomheder, som pludselig blev udsat for konkurrence fra andre regioner, oplevede, at deres produktion brød fuldstændigt sammen. Dertil kom, at markedet i de østeuropæiske stater i vidt omfang faldt bort på grund af indførelsen af valutabaseret handel. Resultatet blev, at industriproduktionen i 2. kvartal 1991 lå på under 40% af niveauet i 2. kvartal 1989. Antallet af beskæftigede faldt i samme periode med næsten 3 millioner (beskæftigelsestallet lå i begyndelsen af 1989 på ca. 10 millioner).

1.2.2. I det tidligere DDR var industriproduktionens andel af bruttoværditilvæksten meget høj (ca. 50%). I sammenligning med de vesteuropæiske stater var tjenesteydelses- og håndværkssektorerne underudviklet. Men disse sektorer kan efter indførelsen af den økonomiske og monetære union registrere en bemærkelses-

værdig fremgang, især da betydelige overførsler betød en forbedring af den østtyske befolknings købekraft.

1.2.3. Selv om produktionen er blevet stabiliseret på et lavt niveau, er perspektiverne for de virksomheder (herunder landbruget), der blev kastet ud i landsdækkende konkurrence, på kort sigt negative, da de vestlige konkurrenters omkostnings- og produktivitetsniveau ikke kan nås på kort sigt. Udviklingen på de andre områder (især tjenesteydelse og produktion til dækning af det lokale behov, herunder landbruget) forekommer ganske positiv.

1.2.4. Overgangen fra en bureaukratisk kommandoøkonomi til markedsøkonomi indebærer yderligere problemer for den østtyske økonomi. Det drejer sig først og fremmest om

- lidet udviklet økonomisk initiativ hos den enkelte,
- de uafklarede ejendomsforhold i forbindelse med fast ejendom,
- de uhyre vanskeligheder i forbindelse med privatisering af virksomheder,
- en helt ny offentlig forvaltning, der skal bygges op fra grunden,
- en begrædelig og uheldigt udformet økonomisk infrastruktur.

1.3. Skal de økonomiske problemer overvindes, må der sættes ind med målrettede foranstaltninger for at styrke industriens og landbrugets konkurrenceevne. Den radikale strukturomlægning må fremmes. Hertil kan regionalpolitikken, især EF's regionalpolitik, yde et bidrag. Den må navnlig sikre, at det forhindres, at industri- og landbrugsområder lægges økonomisk øde.

1.4. På baggrund af den hurtige politiske udvikling glæder ØSU sig over, at EF har reageret så hurtigt. På grund af mangelfulde statistikker var det dog ikke muligt »at klassificere« det nye område »blandt de regioner og områder, der er omfattet af målene for regionaludvikling og udvikling af länddistrikterne«. Derfor blev der med forordning (EØF) nr. 3575/90 vedtaget overgangs- og tilpasningsordninger for gennemførelsen af EF's strukturpolitik. Ifølge disse bestemmelser udpeges der — i modsætning til den hidtidige EF-støtte i Forbundsrepublikken — ingen mål nr. 2- og mål nr. 5b-regioner. Strukturfondenes intervention dækker derfor alle nye delstater og Østberlin. I praksis er der altså tale om støtte som til et mål nr. 1-område. For perioden 1991-1993 er det hensigten

- at anvende yderligere 3 milliarder ECU fra EF-strukturfondene til struktur- og arbejdsmarkedspolitisk støtte til det nye område, således at disse midler også kan anvendes til at fremme foranstaltninger, som er i overensstemmelse med målene for fællesskabsinitiativerne,
- hurtigt og fleksibelt at iværksætte denne støtte på grund af det akutte behov.

1.5. Selv om der er forståelse for, at man har anvendt en fleksibel fremgangsmåde, er der dog fare for, at regionalpolitikens kvalitative kriterier ikke kommer ind i billedet. ØSU foreslår derfor, at de kvalitative kriterier gradvist kommer til spille en større rolle i regionalstøtten indtil udgangen af 1993.

1.6. Den støtte, der ydes de østtyske delstater fra EF's strukturfonde efter 1993, må ses i sammenhæng med den forestående reform af strukturfondene. I forbindelse med denne reform må der tages hensyn til erfaringerne i Østtyskland.

1.7. I overgangsfasen anvendes midlerne fra Regionalfondens inden for rammerne af Tysklands egen »Gemeinschaftsaufgabe⁽¹⁾ zur Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur (GRW)« (forbedring af regionernes økonomiske struktur). Denne fremgangsmåde var nødvendig for at sikre en hurtig anvendelse af midlerne fra EF's Regionalfond. Med henblik på den forestående reform i 1994 opfordrer ØSU til, at også den tyske regionalstøtteordning revideres inden 1994, således at den er i overensstemmelse med EF's regionalstøtteordning.

(¹) Denne »Gemeinschaftsaufgabe« er et nationalt støtteprogram, som delvis finansieres ved hjælp af de strukturmidler fra EF's Regionaludviklingsfond, der er bestemt til de nye tyske delstater.

2. Hovedtrækkene i udviklingsplanen og fællesskabstøtterammen (FSR)

2.1. Efter at Forbundsrepublikken har forelagt en udviklingsplan, har Kommissionen ved beslutning af 13. marts 1991 godkendt FSR for de fem nye delstater og Østberlin. Med sine 1 milliard ECU udgør støtten fra strukturfondene i årligt gennemsnit 2,5 gange så meget som i de gamle delstater, og pr. indbygger er strukturstøtten endog 10 gange så stor. I modsætning til de gamle delstater, hvor kun en tredjedel af støtten stammer fra Regionaludviklingsfondens (EFRU) i årgennemsnit, andrager denne del i de nye delstater 50 %. Bidraget fra Socialfonden falder fra 59 til 30 %. I Østtyskland stiger Landbrugsfondens andel fra 9 til 20 %.

2.2. Ud over den strukturpolitiske støtte fra EF skal Tyskland i årene 1991-1993 selv rejse 4 380 millioner ECU for den offentlige sektors og 6 555 millioner ECU for den private sektors vedkommende. Disse nationale bidrag kan bl.a. skaffes til veje via lån fra Den europæiske Investeringsbank (EIB) og Det europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF). Interventionerne beløber sig dermed til i alt ca. 14 milliarder ECU.

2.3. I stedet for den sædvanlige fordeling af midlerne på EF-strukturpolitikens fem prioriterede mål opstilles der fem globale udviklingsmål for Østtyskland:

- modernisering af industrien og tjenesteydelsessektoren,
- modernisering af landbruget,
- udnyttelse af de menneskelige ressourcer,
- inddragelse af de miljøpolitiske mål i udviklingsstrategien,
- ydelse af »teknisk strukturomlægningsbistand«.

2.4. På grundlag af disse udviklingsmål fastlægges der i FSR otte hovedfelter:

- fremme af infrastrukturer af interesse for erhvervslivet,
- støtte til erhvervsinvesteringer,
- foranstaltninger til udnyttelse af de menneskelige ressourcer,
- bekæmpelse af langtidsledighed,

- foranstaltninger til indslusning af unge i erhvervs-
livet,
- foranstaltninger til udvikling af landbrug, skovbrug
og fiskeri samt til strukturomlægninger i levnedsmiddelindustrien,
- forbedring af leve- og arbejdsvilkårene i landdistrik-
terne,
- landbrug, skovbrug og miljø.

2.5. Inden for FSR er der endvidere planlagt fonds-
støttede operationelle programmer. I mellemtiden er
der godkendt seks delstatsprogrammer for EFRU og
for Den europæiske Socialfond (ESF) samt et ekstra
interregionalt program for ESF. EF's bidrag fra EFRU
til et globaltilskud til et nationalt rådgivningsprogram
er ligeledes godkendt såvel som Landbrugsfondens pro-
grammer.

2.6. I forbindelse med tildelingen af midler fra Regio-
nalfonden, Socialfonden og Landbrugsfonden kan der
konstateres betydelige forskelle fra delstat til delstat.
Kommissionen bør undersøge årsagerne hertil.

3. Generelle bemærkninger til strukturfondsin- terventionerne

3.1. Under de givne forhold bifaldes Kommissionens
initiativer principielt. Det må dog undersøges, hvorledes
principperne i strukturfondsreformen overholdes, når
planerne realiseres. Denne undersøgelse bør især vedrø-
re følgende aspekter:

- koncentration af støtten på de strukturelt set hårdest
ramte områder, regionalisering af interventionerne,
- forberedelse og gennemførelse af interventionerne i
samarbejde med fagbevægelsen og arbejdsgiverne
inden for rammerne af den sociale dialog og under
overholdelse af partnerskabsprincippet,
- integrering af strukturfondene i regionsplaner og
-programmer med toprioritering af programstøtte.

3.2. *Koncentration af støtten på de strukturelt set hårdest ramte områder, regionalisering af interventionerne*

3.2.1. På grund af manglende regionalstatistikker
fordeltes strukturstøtten til de nye delstater i hovedsa-

gen i forhold til indbyggertallet. De regionale analyser,
der er indeholdt i FSR, giver ganske vist en idé om
problemernes forskelligartethed i de enkelte regioner,
men gør det ikke muligt at foretage en sammenlignende
vurdering af støttebehovet. I støtterammen fastlægges
ikke, hvilke regioner der skal prioriteres. Også selv om
dette i første omgang forekommer rimeligt, er der dog
fare for udvanding af støtten og for en betydelig spildef-
fekt. Regioner med et relativt godt udviklingspotenti-
el får en dobbelt fordel især over for svagere østtyske
områder. På lidt længere sigt vil dette forhold gå ud
over effektiviteten af de strukturpolitiske interven-
tioner.

3.2.2. For at lette strukturomlægningen i industrien
og i landbruget bør regioner med høj industri- og land-
brugskoncentration tildeles de højeste støttesatser.
Visse tjenesteydelsescentre bør efterhånden tildeles lave-
re støttesatser (f.eks. Berlin, Dresden, Leipzig). De øst-
tyske delstater bør indrømmes et stort spillerum ved
fastlæggelsen af støttesatserne.

3.2.3. Der er endnu ikke noget, der klart tyder på,
at de strukturpolitiske interventioner faktisk er blevet
tilpasset regionerne. De foreliggende operationelle pro-
grammer for delstaterne er udarbejdet efter ensartede
kriterier og uden sikkerhed for, at de lokale/regionale
myndigheder, institutioner, forbund, grupper eller virk-
somheder har nogen indflydelse på udformningen. Det
var kun muligt at udarbejde enkelte regionale udvik-
lingsplaner og kun brudstykkevist.

3.2.4. Under disse omstændigheder bør der ydes mål-
rettet støtte til analysen af de enkelte regioners struktur-
problemer og til udarbejdelsen af udviklingsplaner.

3.2.5. Grænseregionerne op til Polen og Tjekkoslava-
kiet bør tildeles supplerende støtte. Kommissionen
bør fremsætte særskilte forslag på dette område. I den
forbindelse bør støtten til områder op til den polske og
den tjekkiske grænse afklares inden for rammerne af
»Europa-aftalen« med disse lande. Denne støtte bør
især tildeles med henblik på en kraftigere økonomisk
og politisk integrering af de øst- og sydeuropæiske
stater i EF⁽¹⁾.

3.2.6. Særlig betydning tillægges »Forbundsøkonomi-
ministeriets rådgivningsprogram for udvalgte regio-
ner i det tidligere DDR med henblik på opbygning af
infrastrukturer af interesse for erhvervslivet på kommu-

(1) ØSU's udtalelse ØSU 1119/91 af 26. september 1991.

nalt og regionalt plan« særlig interesse. Dette program samfinansieres af Kommissionen med et samlet tilskud på højst 10 millioner ECU. I programmet opstilles følgende udviklingsmål:

- udarbejdelse af regionale udviklingsplaner,
- rådgivning af regionerne i forbindelse med realisering af planerne,
- opbygning af og støtte til en regional økonomisk forvaltning,
- aktiv markedsføring af regionen som fordelagtigt etableringssted.

3.2.7. Formålet med rådgivningen er udtrykkeligt at støtte den regionalpolitik, der finansieres i fællesskab af EF, Forbundsregeringen og delstaterne. Den skal udgøre et væsentligt bidrag til sikring af en effektiv og samordnet anvendelse af støttemidlerne og dermed af en forbedret regional økonomisk struktur.

3.2.8. ØSU fremhæver det ansvar, der påhviler de tilsynsudvalg i delstaterne, som har til opgave at følge og overvåge rådgivningsprogrammets realisering. De bør især sørge for,

- at rådgivningen sker i snævert samarbejde med de relevante samfundsgrupper i regionerne,
- at resultaterne bidrager til at forbedre effektiviteten og samordningen af anvendelsen af støttemidlerne,
- at det sikres, at programmet afstemmes med miljøinterventionerne,
- at kendskabet til de forskellige regioners problemer øges og udbygges,
- at udviklingsplanerne forbliver forenelige med og afstemmes efter de overordnede regionalpolitiske mål,
- at Kommissionen udnytter resultaterne i forbindelse med den løbende vurdering af strukturfondsinterventionerne,
- at der kan skabes et samspil mellem de forskellige aktionsniveauer og dem, der er ansvarlige for den regionale/lokale strukturudvikling. I denne sammenhæng skal der tages ligeligt hensyn til de kommunale og regionale forvaltninger såsom »Gemeinschaftswerk Aufschwung Ost« (organ med ansvar for genopbygningen af den østtyske økonomi), le-

derne af »Beschäftigungsgesellschaften« (selskaber til bevarelse af beskæftigelsen), arbejdsanvisningskontorets centrale og lokale forvaltninger eller »Treuhandanstalt«s (privatiseringskontor) regionale afdelinger og rådgivende udvalg.

3.2.9. For at integrere fondsinterventionerne indbyrdes og med de nationale og delstatsspecifikke støtteforanstaltninger, bl.a. i samarbejde med de relevante udvalg, bør delstatsregeringerne støttes i deres tværfaglige udviklingsplanlægning. Repræsentanter for kommunerne bør også inddrages i denne udviklingsplanlægning. Kun på den måde kan det sikres, at den nødvendige kommunale autonomi ikke kommer i modstrid med den regionale udvikling.

3.2.10. For at gøre det lettere at støtte strukturbistanden på regionalt niveau og at inddrage de relevante regionale parter bør der i højere grad sørges for, at delstaterne udnytter den til rådighed stående tekniske hjælp til opbygning af egnede, regionaliserede strukturpolitiske rådgivningsstrukturer.

3.3. *Forberedelse og gennemførelse af interventionerne i samarbejde med fagbevægelsen inden for rammerne af den sociale dialog og under overholdelse af partnerskabsprincippet*

3.3.1. Hidtil har partnerskabet i forbindelse med EF's strukturpolitik været begrænset til samarbejdet mellem EF-Kommissionen, Forbundsregeringen og delstaterne. Udviklingsplanen, FSR og de operationelle programmer blev udarbejdet uden arbejdsmarkedsparternes medvirken. Dette er i modstrid med strukturfondsreformens og fællesskabsstøtterammens⁽¹⁾ målsætninger, ifølge hvilke arbejdsmarkedets parter i det mindste skal inddrages og høres. Man kan dårligt forestille sig et strukturpolitisk projekt som omstillingen af hele det tidligere DDR's økonomi og samfundssystem uden inddragelse af erhvervslivets parter. Kommissionens hidtidige praksis, der består i at afholde halvhjertede høringer om strukturpolitiske afgørelser, er helt utilstrækkelig og nærmer sig »en sur pligt«.

3.3.2. Ifølge FSR har Kommissionen til hensigt at inddrage arbejdsmarkedets parter i det mindste i de regionale tilsynsudvalg, hvilket udtrykkeligt hilses vel-

⁽¹⁾ Kommissionens dokument om fællesskabsstøtterammen for de fem nye delstater af 13. marts 1991, s. 44, punkt 1.2.1b).

komment. Det er nu op til Forbundsregeringen og delstaterne at erklære sig villige til en sådan inddragelse og til en strukturpolitisk dialog. ØSU beklager, at tilsynsudvalgene i Regionaludviklingsfondens operationelle programmer, der er forelagt af delstatsministerierne, kun er sammensat af embedsmænd. Dette er sket uden nogen begrundelse eller høring af arbejdsmarkedets parter.

3.3.3. ØSU opfordrer til, at arbejdsmarkedets parter høres i forbindelse med projekter af speciel regionalpolitisk betydning. Den hidtidige, ensidige høring af industri- og handelskamre er ikke tilstrækkelig.

3.3.4. Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i forbindelse med erhvervsstøtten til de nye østtyske delstater bør foregå på en sådan måde, at den bidrager til en integration af de forskellige støtteforanstaltninger. I den sammenhæng er det af særlig betydning, at der udvikles regionale udviklingsprojekter. Der kan derfor kun gives afkald på en inddragelse i de regionale tilsynsudvalg, hvis det sikres, at arbejdsmarkedets parter inddrages i et andet rådgivende organ vedrørende regional udviklingspolitik og fysisk planlægning.

3.4. *Integrering af strukturfondene i regionsplaner og -programmer med topprioritering af programstøtte*

3.4.1. I FSR fastsættes en integration af strukturfondene først og fremmest ved hjælp af de opstillede overordnede mål, udviklingshovedfelterne og inkorporeringen i den nationale struktur- og arbejdsmarkedspolitik. Af praktiske grunde har man opgivet kravet om regionaliserede integrerede udviklingsprogrammer.

3.4.2. En direkte sammenkædning af strukturfondene er endnu ikke påkrævet. I stedet koncentrerer strukturfondsinterventionen om samfinansiering af de fælles

projekter til forbedring af den regionale erhvervsstruktur og foranstaltninger iværksat af *Bundesanstalt für Arbeit*. Da der er tale om udpræget fagpolitiske støtteordninger, kan en sådan fremgangsmåde kun være berettiget i en overgangsperiode. Man er først lige begyndt at udvikle integrerede, programbaserede støttestrategier, der er skræddersyet til de enkelte regioner. Før sådanne strategier kan udvikles, må der på forbunds- og delstatsplan skabes visse forudsætninger. I denne forbindelse er der ifølge ØSU et presserende behov for yderligere planlægning og praktisk videreudvikling af den kortfristede strukturstøtte.

3.4.3. Det bør så vidt muligt undgås at yde støtte, der ikke er koordineret. Ved større projekter bør det sikres, at foranstaltninger til investeringsfremme går hånd i hånd med investeringer til forbedring af erhvervs kvalifikationer. Til sådanne foranstaltninger bør der også ydes globaltilskud. Der tænkes her især på nyetableringer og strukturomlægningsforanstaltninger inden for industri- og landbrugsvirksomheder. Det saksiske økonomi- og arbejdsministerium har i denne forbindelse gjort positive erfaringer.

4. Konklusioner

4.1. I fremtiden må det sikres, at den europæiske strukturpolitik principper og praktiske regler overholdes selv under de vanskelige forhold, som skyldes Tysklands forening, og at dens innoverende indflydelse bevares. Strukturpolitiske initiativer i de nye delstater må fra starten tage sigte på, at Tysklands forening især sker som en integrering af de nye delstater i EF. Omlægningen af erhvervs- og samfundsstrukturene må, hvis den skal være bæredygtig, indebære en tilnærmelse til det indre marked. Derfor er det vigtigt, at EF-strukturpolitikens ledende ideer og instrumenter også finder anvendelse i de nye delstater og i Østberlin.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens meddelelse om Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø

(92/C 40/15)

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber besluttede den 21. december 1990 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om den ovennævnte meddelelse.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Jens Peter Petersen til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 27. november 1991, med et stort flertal af stemmer for og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

Rom-Traktaten omfatter ikke bestemmelser om en fælles industripolitik; elementer af en sådan politik findes kun i Traktaten om oprettelse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab. I midten af 60'erne tog Kommissionen de første skridt til udformning af en sammenhængende industripolitik. I 1970 fremlagde Kommissionen et omfattende memorandum om Fællesskabets industripolitik⁽¹⁾, der skulle tjene som grundlag for mere dybtgående drøftelser med de andre EF-institutioner og med EF's erhvervsliv og arbejdsmarkedsparter. Medlemsstaternes forskelligartede økonomiske og sociale situationer og den manglende vilje til at imødegå strukturelle tilpasningsproblemer i fællesskab ved hjælp af en målrettet industripolitik blokerede for Kommissionens forslag på dette område, hvormed det industripolitiske memorandum i sagens natur ikke førte til resultater. Kommissionens forslag fra 1971 om at nedsætte et udvalg for industripolitik blev heller aldrig gennemført. Kommissionens »Handlingsprogram for industri- og teknologipolitik«⁽²⁾ af 1973 forblev også resultatløs.

I slutningen af 1977 gik Det økonomiske og sociale Udvalg ind i den industripolitiske debat med sin udtalelse om »Industrielle forandringer og beskæftigelsen — status over Fællesskabets industripolitik og fremtidsperspektiver«⁽³⁾. ØSU pegede med rette på, at de enkelte medlemsstaters industripolitik i mangel af en fælles industripolitik ville udvikle sig efter rent nationale kriterier og endog kunne modvirke hinanden som følge af den snævrere horisont. Under visse omstændigheder ville strukturproblemer blive væltet over på nabostaterne. Foranstaltninger, der tog sigte på at styrke erhvervslivet og dermed beskæftigelsen i ét land, kunne bringe

andre landes industri og dermed deres beskæftigelse i vanskeligheder.

For Kommissionen var den nationale enegang i anden halvdel af 70'erne tilstrækkelig anledning til at træffe sektorspecifikke foranstaltninger på EF-plan med sigte på enkelte erhvervsområder. Som eksempler kan nævnes stålsektoren, skibsbygningsindustrien, tekstilbranchen samt kemifiber- og skoindustrien. I næsten alle tilfælde kunne Kommissionen påberåbe sig, at der i visse medlemsstater var en udpræget tendens til at reagere på alvorlige strukturproblemer og mærkbare beskæftigelsesfald med strukturbevarende foranstaltninger, der ville medføre nye konkurrencefordrivninger, udløse protektionistiske reaktioner og i sidste ende føre til opløsning af det fælles marked.

Kommissionen forsøgte på ny at sætte skub i den industripolitiske strategidebat, da den i 1981 forelagde Rådet sin meddelelse om »En fællesskabsstrategi for udvikling af industrien i Europa«⁽⁴⁾. I denne meddelelse opfordrede Kommissionen medlemsstaterne til at tage de økonomisk-politiske og beskæftigelsespolitiske udfordringer op ved at afstemme deres bestræbelser inden for en fællesskabsramme, der sikrer en sammenhæng medlemsstaterne imellem: »De offentlige myndigheders industristrategi må i dag i lighed med strategien for de store virksomheder og industrikomplekser overskride visse rammer med hensyn til sammensathed, omfang og varighed, som i Europa kun findes på EF-plan. Den bør sigte på at genskabe tilliden til innovations- og ekspansionsfremmende investeringer i såvel de store industrikoncerner som de små og mellemstore virksomheder, hvis bidrag til oprettelsen af erhvervsmæssige arbejdspladser er velkendt.« Denne indtrængende opfordring vakte imidlertid også kun ringe genklang, og

⁽¹⁾ Dok. KOM(70) 100 endelig udg.

⁽²⁾ Dok. SEK(73) 3824 endelig udg.

⁽³⁾ EFT nr. C 292 af 3. 12. 1977.

⁽⁴⁾ Dok. KOM(81) 639 endelig udg., s. 2.

heller ikke denne gang blev der brudt igennem til en omfattende og fremtidsorienteret industripolitik på EF-plan.

Ret beset — her er ØSU fuldt ud enig med Kommissionen — har debatten om »den fælles industripolitik« i mange år savnet en tilstrækkelig begrebsmæssig afklaring. Også begrebet global konkurrenceevne, som ofte fremføres som industripolitikens sigte, er vagt og tveetydigt. ØSU bifalder derfor, at Kommissionen i sin seneste meddelelse »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø« tager tilløb til at udvikle retningslinjerne for en moderne og dynamisk industripolitik. Fællesskabets interesser tjener som referencepunkt for disse industripolitiske retningslinjer.

2. Hovedpunkterne i Kommissionens meddelelse

I både politisk og økonomisk henseende tager den europæiske samlingsproces mere fart. Ved udgangen af 1992 nås det første mål med etableringen af det indre marked. Ifølge Kommissionen vil det på afgørende vis bidrage til, at virksomhederne og medlemsstaterne må tænke og handle strategisk på tværs af de nationale grænser, og at globale virksomhedsstrategier får stadig større betydning. Der begynder samtidig at aftegne sig vedvarende ændringer i rammevilkårene for EF's erhvervsliv: den internationale konkurrence bliver hårdere, teknisk knowhow kræver stadig større investeringer, produkternes livscyklus bliver stadig kortere, og de makroøkonomiske forhold forringer situationen for de produktive investeringer. Denne udvikling sætter hurtigt grænser for de nationale politikker og nødvendiggør, at de afstemmes og koordineres på EF-plan. Ikke alene på det økonomisk-politiske, men også på det industripolitiske område kræves der en højere grad af konsensus i Europa, hvis de resultater, der er nået inden for EF, skal konsolideres og udbygges. Hvis man nægter at se dette i øjnene, og hvis man insisterer på fortsat at tænke og handle i nationale baner, giver man afkald på vækstmuligheder, beskæftigelsesmuligheder og øget velstand.

ØSU deler den overbevisning, at kun et konkurrencedygtigt erhvervsliv vil kunne tage fremtidens udfordringer op og gøre det muligt for EF at sikre og styrke sin position på verdensmarkedet. Det grundlæggende element i Fællesskabets industripolitik er derfor viljen til at sikre, at markederne fungerer bedst muligt. Set fra Kommissionens side drejer det sig i al væsentlighed om at skabe »gunstige« rammebetingelser for virksomhederne, som sikrer en optimal fordeling af ressourcerne gennem markedskræfterne, øger tempoet i strukturtilpasningen, forbedrer det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne og opstiller rammer for den industrielle

og teknologiske udvikling på lang sigt. Hovedansvaret for at opnå industriel konkurrenceevne hviler på virksomhederne selv. De offentlige myndigheder skal fremfor alt være katalysator og primus motor for innovation, og virksomhederne må kunne forvente, at myndighederne fastsætter klare og forudsigelige rammer for deres aktiviteter.

Denne positive, åbne og på nærhedsprincippet baserede strategi har Kommissionen udledt af tidligere års erfaringer. Navnlig 70'erne og 80'erne har vist, at interventionistiske sektorspecifikke politikker ikke er et effektivt middel til at fremme strukturtilpasningen. Disse politikker har ikke formået at øge industriens konkurrenceevne. Sådanne politiske tiltag kan ganske vist være en midlertidig hjælp, men de indebærer uvægerlig en risiko for at sinke strukturtilpasninger og dermed for tab af arbejdspladser i fremtiden; de binder ressourcer, som kunne anvendes mere produktivt. Gennem åbenhed i det internationale handelssamkvem og respekt for de gældende spilleregler sendes de rette signaler til økonomien. Erfaringsmæssigt er et konkurrencebaseret miljø, der gælder for alle på lige vilkår, den bedste garanti for en stærk og konkurrencedygtig industri.

Situationen i de forskellige industrisektorer i den europæiske økonomi er imidlertid ikke statisk, så fra tid til anden skal man på EF-plan eller nationalt plan drøfte og løse problemer, der vedrører bestemte sektorer. Også i disse tilfælde er det dog af afgørende betydning, at alle foranstaltninger er i fuld overensstemmelse med EF's generelle industripolitiske principper.

Strukturtilpasning og international konkurrenceevne hænger tæt sammen. En dynamisk europæisk industripolitik skal derfor tage sigte på en effektiv og konsekvent gennemførelse af alle aktiviteter, der kan lette, sikre og fremme erhvervslivets strukturtilpasninger. Som følge heraf lægger Kommissionen navnlig vægt på tre faser i strukturtilpasningen, mellem hvilke Fællesskabets industripolitik skal skabe den rette balance:

i) Nødvendige forudsætninger for strukturtilpasning

- Tilvejebringelse af stabile økonomiske rammebetingelser, navnlig med henblik på at øge virksomhedernes investeringslyst.
- Bevarelse af et konkurrencebaseret miljø gennem årvågenhed over for meget store virksomheds-sammenslutninger og gennem streng kontrol med offentlige støtteordninger.

- Sikring af et højt uddannelsesniveau, som er en forudsætning for udvikling og tilegnelse af nye teknologier og organisationsmetoder.
- Fremme af økonomisk og social samhørighed mellem EF's regioner med særlig vægt på strukturfondenes betydning for de mindre gunstigt stillede regioner. Arbejdstagerinformation, -høring og -medbestemmelse i forbindelse med virksomhedsbeslutninger om strukturtilpasningsforanstaltninger.
- Opnåelse af et højt niveau i miljøbeskyttelsen med henblik på at bevare menneskets sundhed og det naturlige miljø, men også med henblik på at skabe nye markeder som en konkurrencebaseret kilde til »ren« vækst.

ii) *Foranstaltninger til sikring af strukturtilpasning*

- Det indre markeds virkeliggørelse, navnlig gennem udbygning af europæisk standardisering og produktkvalitet, liberalisering af offentlige indkøb, afskaffelse af nationale importkvoteordninger (EØF-traktatens artikel 115), oprettelse af et sammenhængende retsgrundlag og etablering af transeuropæiske net.
- En åben handelspolitik som et nødvendigt supplement til åbningen af det indre marked, hvor de aftalte internationale spilleregler overholdes nøje af alle samhandelspartnere på verdensplan; dette forudsætter både, at der ikke anvendes unfair handelspraksis, og at EF har vilje til at skride effektivt ind over for en sådan praksis.

iii) *Fremme af strukturtilpasningen*

- Fremme af virksomhedernes tekniske kapacitet ved hjælp af gunstigere rammebetingelser for planlægning, udvikling, udbredelse og udnyttelse af avanceret teknologi.
- En dynamisk politik over for små og mellemstore virksomheder, idet man begrænser de administrative byrder, intensiverer samarbejdet mellem virksomhederne og letter adgangen til EF's markeder og verdensmarkederne.
- Bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer og lettere indførelse af nye teknologier og arbejdsmetoder, idet der med henblik herpå træffes foranstaltninger til uddannelse og omskoling af medarbejdere.

- Skabelse af de nødvendige forudsætninger for udvikling af dynamiske og konkurrencedygtige tjenesteydelser (først og fremmest af finansiell art) for virksomhederne.

Kommissionen understreger, at den foreslåede industripolitik hviler på en klar konsensus og ikke er et kompromis, der er bragt ned på den laveste fællesnævner, som alle kan acceptere. Industripolitikken bygger på frihandelsprincippet og må under ingen omstændigheder opfattes som en »laissez-faire«-politik. Den skal betragtes som en integrerende del af en politik til aktiv udformning af en ramme, som skal sikre det nødvendige spillerum for markeds kræfterne og den frie konkurrence også inden for industrien.

3. Bemærkninger

3.1. *EF's industripolitiske strategi*

ØSU er enig med Kommissionen i, at den kontinuerlige fortsættelse og videreudvikling af den europæiske integrationsproces også indebærer, at industripolitiske problemer skal løses på EF-plan, og at der skal tages hensyn til det fælles marked i forbindelse med strukturtilpasningsforanstaltninger. Kommissionen har også ret i, at kun en konkurrencedygtig industri kan bidrage på passende vis til den økonomiske og sociale udvikling i Fællesskabet. I den forbindelse antager ØSU, at begrebet »europæisk industri«, som Kommissionen anvender flere gange, ikke tager sigte på ejendomsforholdene i forbindelse med »europæiske virksomheder«.

Der findes ikke noget realistisk alternativ til den grundlæggende tanke bag Kommissionens industripolitiske oplæg, nemlig skabelse af et åbent og konkurrencebaseret miljø. Dette er et industripolitisk mål af højeste prioritet. Indkapsling af EF's marked og defensive strukturbevarende politikker er ikke egnede midler til at mestre de udfordringer, EF har givet sig selv i sine Traktater og fremover vil give sig selv på vejen mod Den politiske Union.

ØSU må imidlertid beklage, at oplægget ikke i tilstrækkeligt omfang tilgodeser den fælles industripolitik regionale og sociale aspekter. Styrkelsen af de europæiske virksomheders konkurrenceevne er ikke i sig selv nok til at sikre, at den industrielle udvikling i mindre udviklede regioner fremmes, eller at alle sociale behov tilgodeses. I sit industripolitiske oplæg skal Kommissionen derfor navnlig redegøre endnu tydeligere for de tilbagestående regioners interesser, og disse skal indarbejdes på mere overbevisende måde i den politiske proces. Det er ikke gjort med en generel henvisning til EF's strukturfondene. Udsagnet om, at dialog og partnerskab mellem erhvervslivet og de offentlige myndigheder spiller en »af-

gørende« rolle med hensyn til at fremme den sociale samhörighed, er uklart og bør i høj grad uddybes.

Helt konkret går ØSU ind for, at der ikke blot skal være plads til horisontale foranstaltninger med henblik på at lette strukturomlægningerne og forbedre virksomhedernes tilpasningsevne, men også til industripolitiske foranstaltninger, som på én gang fremmer nødvendige tilpasningsprocesser på problemområder (regionalt og sektorielt) og afbøder sociale konsekvenser af strukturomlægninger ved hjælp af egnede og indbyrdes afstemte overgangsforanstaltninger. En sådan politik omfatter f.eks. følgende elementer, der delvist overlapper og samtidig betinger hinanden:

- en regionalpolitik, som tager sigte på at udjævne forskelle, og som styrker de mindre gunstigt stillede regioners potentiale og udviklingsevne,
- en regionalpolitik, som tager sigte på at udjævne forskelle, til fordel for regioner, der har problemer med tilpasning af erhvervsstrukturerne,
- tilpasningsfremmende foranstaltninger med henblik på at kompensere for sociale konsekvenser af strukturer eller rationaliseringsforanstaltninger.

3.2. Forudsætninger for strukturtilpasningsprocessen

3.2.1. Makroøkonomiske rammebetingelser og fleksibilitet

Kommissionen fremhæver med rette, at gunstige og pålidelige (makroøkonomiske) rammebetingelser for virksomhederne er af stor betydning, og at EF's politik skal opfylde dette krav. Derudover spiller også de generelle politiske rammebetingelser, hvis indvirkninger på strukturudviklingen ofte ignoreres, en vigtig rolle. ØSU havde gerne set, at Kommissionen havde lagt større vægt på det indbyrdes samspil mellem konsekvenserne på det politiske, økonomiske og sociale område.

ØSU's ønsker går i retning af en klar adskillelse af den økonomiske politiks lovgivnings- og procespolitiske elementer. Den lovgivningsmæssige politik afstikker rammebetingelserne for den økonomiske udvikling. Kommissionen bør derfor klart tilkendegive sit syn på målet med og udformningen af de makroøkonomiske lovgivningsrammer, udarbejde de grundlæggende principper og insistere på, at medlemsstaterne skal overholde disse principper, når de træffer industripolitiske beslutninger. Samtidig skal disse lovgivningsrammer — inden for visse grænser — kunne tage højde for den løbende udvikling. Dette indebærer, at man bevidst accepterer berettigede og tidsbegrænsede undtagelser, idet der kun er grund til at frygte en udhuling af de

lovgivningspolitiske principper, når undtagelsen bliver reglen. Så længe dette ikke er tilfældet, kan man betragte undtagelsen som en bekræftelse af reglen.

Hvad angår de procespolitiske rammedata, bør man efter ØSU's mening først drøfte og konkretisere viften af økonomisk-politiske målsætninger. Som referencepunkt tjener EØF-traktatens artikel 104, ifølge hvilken den enkelte medlemsstat skal føre en sådan økonomisk politik, som er nødvendig for at sikre ligevægten på dens globale betalingsbalance og for at opretholde tilliden til dens valuta, idet den samtidig påser, at der sikres en høj beskæftigelsesgrad og et stabilt prisniveau. Der er bestemt ikke tale om en fuldstændig vifte af målsætninger. Som målsætning savnes først og fremmest den økonomiske vækst, der er af afgørende betydning for, at erhvervslivets strukturtilpasninger kan gennemføres med held. I den forbindelse bør kvantitative og kvalitative hensyn betinge og supplere hinanden på meningsfyldt vis. En kvantitativ vækst på lang sigt forudsætter, at man beskytter miljøet og skåner naturressourcerne.

Det er medlemsstaternes opgave at træffe de foranstaltninger, der er egnede til at opfylde de makroøkonomiske målsætninger, og at dosere dem på en sådan måde, at man ikke hæmmer, men derimod fremmer og styrker virksomhedernes initiativer og tilpasningsevne. Hvis der vedtages for mange forskrifter, der ikke tager tilstrækkeligt sigte på økonomiske kriterier, og som er for komplicerede, er der altid en risiko for at indsnævre virksomhedernes beslutningsspillerum, svække markedets evne til selvregulering og hindre den nødvendige fleksibilitet — navnlig i forbindelse med små og mellemstore virksomheder. Fremtidens økonomiske udfordringer og den skærpede konkurrence på verdensplan kræver, at virksomhederne hurtigt kan tilpasse sig strukturelle ændringer — markedet bliver mindre og mindre tolerant over for tidsmæssige forskydninger i den henseende. ØSU er enig i Kommissionens bemærkninger hertil, men vil dog samtidig understrege, at sikringen af virksomhedernes nødvendige fleksibilitet ikke må forringe arbejdstagernes sociale beskyttelse. Et »tilstrækkelig udbygget socialt sikringssystem« giver — også ifølge Kommissionen — et »sikkerhedsnet, der mindsker de risici, der er forbundet med forandring, og ... fremmer mobiliteten«.

På EF-plan forudsætter de økonomisk-politiske foranstaltninger en højere grad af koordinering og afstemning. Kun gennem en fælles, målrettet indsats kan der opnås en højere grad af konvergens i medlemslandenes makroøkonomiske udvikling. Allerede i 1974 vedtog man konvergensdirektivet, som skulle forbedre og opstramme samordningen af EF-landenes økonomiske politik. I den henseende har den økonomisk-politiske »hverdag« på EF-plan imidlertid ikke bragt os meget

videre. ØSU må sætte spørgsmålstejn ved nytten af de fyndige erklæringer (også fra Det europæiske Råd) om den fælles økonomiske politik og ved nytten af EF-Kommissionens talrige forslag om økonomisk-politiske helhedsstrategier (det mest imponerende eksempel herpå var samarbejdsstrategien for vækst og beskæftigelse fra 1985, som også blev hilst velkommen af arbejdsmarkedsparterne), hvis de, der har ansvaret for den økonomiske politik i medlemslandene, kun tøvende eller slet ikke retter sig derefter. I sidste instans har det altid knebet med den politiske vilje til at fastsætte de økonomisk-politiske målsætninger i fællesskab, til at prioritere disse og — ikke mindst — til at give de truffne aftaler en mere bindende karakter.

Det økonomiske og sociale Udvalg har i sin seneste (tillægs)udtalelse om Den økonomiske og monetære Union på ny understreget, at det er nødvendigt at nå til enighed om fælles økonomisk-politiske retningslinjer og målsætninger⁽¹⁾. På basis af en evaluering af den økonomiske udvikling i medlemslandene bør Kommissionen opstille flerårige retningslinjer for den økonomiske politik, som ØKOFIN-Rådet samt Det europæiske Råd skal vedtage efter den procedure, der fastlægges i EØF-traktatens planlagte artikel 102 C; disse retningslinjer skal tilpasses hvert år og især omhandle finanspolitikken, arbejdsmarkedspolitikken og strukturpolitikken. For at de lande, der er svagt stillede i strukturel henseende, kan indhente deres efterslæb i den tilstræbte konvergens i den økonomiske udvikling, bør EF støtte disse landes egne økonomisk-politiske reformprogrammer og tage hensyn hertil under udarbejdelsen af EF's økonomisk-politiske retningslinjer. Samtidig bør man styrke den multilaterale overvågning, der påbegyndtes i 1990 og omfatter alle aspekter af den økonomiske politik, som er vigtige for EF (pris- og omkostningsudvikling, konkurrenceevne, beskæftigelse, regionaludvikling, offentlige finanser). Skulle det heller ikke denne gang lykkes at få EF's forslag gennemført med fuld effekt, så mangler den fælles industripolitiske strategi efter ØSU's mening én af sine hjørnestejn.

3.2.2. Konkurrence

Markedernes globalisering og den stigende grad af indbyrdes økonomisk afhængighed mellem medlemsstaterne kan ikke undgå at udløse strukturelle tilpasningsprocesser. Virksomhedssammenslutninger er ét af de midler, der kan anvendes med henblik på at klare udfordringen på virksomhedsniveau og tilpasse erhvervslivet i EF. ØSU har gentagne gange peget på disse tendenser og opfordret de (såvel nationale som EF's) konkurrence-

politiske instanser til i det mindste at tage hensyn til den europæiske dimension ved vurderingen af de faktisk relevante markeder. »Den fortsatte eksistens af nationale økonomiske områder er en anakronisme, når det drejer sig om at opnå en tilstrækkelig grad af reel konkurrenceevne«, understregede ØSU allerede i sin udtalelse om Kommissionens 15. beretning om konkurrencepolitikken; ØSU tilføjede: »Den mindste mulige geografiske målestok er i dag Fællesskabet, uden at man dog må se bort fra den internationale dimension.«⁽²⁾ USA og Japan har forlængst indstillet deres konkurrencepolitik på grænseoverskridende markeder, eller endda på verdensmarkeder.

Samtidig slog ØSU til lyd for etablering af EF-kontrol med virksomhedssammenslutninger med det formål at bevare det europæiske konkurrencesystems funktions- evne og at sikre »den bedst mulige balance mellem de krav, den internationale konkurrence stiller, og ønsket om at opretholde lige konkurrencevilkår ... på hjemmemarkedet«. ØSU forholdt sig principielt positivt til Rådets forordning om kontrol med virksomhedssammenslutninger, der blev vedtaget i december 1989, idet forordningen bidrager til at mindske retsusikkerheden på visse punkter (arten og omfanget af Kommissionens beføjelser — afgrænsningen mellem europæisk og national lovgivning). Forordningen giver dog stadig anledning til en række betænkeligheder, navnlig i forbindelse med den (alt for høje) interventionstærskel på 5 milliarder ECU; den kan hverken anses for berettiget ud fra et økonomisk eller et konkurrencemæssigt synspunkt. »Alt for høje tærskler i den indledende fase vil gøre det vanskeligere, for ikke at sige umuligt for samtlige medlemsstater at føre en konkurrencepolitik, som håndhæves ensartet — i hvert fald på de vigtigste områder.«⁽³⁾ Også i forbindelse med de materielle kontrolkriterier — det andet væsentlige kritikpunkt — beklager ØSU, at vigtige kontrolelementer — udviklingsstade og omstrukturingsbehov i bestemte områder af EF — kun er at finde i protokolerklæringerne, og dermed ikke har nogen bindende virkning. Af industri- og arbejdsmarkeds- og socialpolitiske grunde, og ikke mindst for at redde arbejdspladser, som strukturudviklingen bringer i fare, burde disse kontrolkriterier helt klart være medtaget i grundforordningen.

ØSU er naturligvis klar over, at de mangfoldige økonomiske, sociale og arbejdsmarkeds-mæssige problemer, som kan være forbundet med virksomhedssammenslutninger, ikke alle kan løses inden for rammerne af en forordning om kontrol med virksomhedssammenslutninger, som er baseret på konkurrencepolitiske overvejelser. Så meget des vigtigere er det derfor — som påpeget af ØSU allerede i udtalelsen om grundforordningen — at konkurrencelovgivningen afstemmes

⁽¹⁾ EFT nr. C 102 af 18. 4. 1991, s. 24.

⁽²⁾ EFT nr. C 333 af 29. 12. 1986, s. 86.

⁽³⁾ EFT nr. C 208 af 8. 8. 1988.

efter andre politikområder, f.eks. den regionale og sektormæssige strukturpolitik, forsknings- og udviklingspolitikken samt forbrugerpolitikken.

Konkurrencepolitikken skal i øvrigt levne de europæiske virksomheder tilstrækkeligt spillerum til samarbejdsprojekter med henblik på effektivt at imødegå de internationale konkurrenceudfordringer. Samarbejdet inden for forskning og udvikling er særlig vigtigt. Grænseoverskridende teknologioverførsel og teknisk samarbejde bør ikke hæmmes af alt for strenge konkurrence-regler. Hertil ydes der et væsentligt bidrag gennem gruppefritagelsesforordningerne for forskningssamarbejde, som — i lyset af de stadig højere krav — bør udbygges yderligere. Også Kommissionen bør have in mente, at grænseoverskridende teknologioverførsel i høj grad styrker EF's samlede konkurrenceevne over for tredjelande og bidrager til at undgå urentable overlapninger på forsknings- og udviklingsområdet, og at overførsel af knowhow netop for små og mellemstore virksomheder udgør et uundværligt instrument til styrkelse af konkurrenceevnen og bidrager til sikringen af eksisterende samt oprettelsen af nye arbejdspladser.

3.2.3. Statsstøtte

ØSU bifalder eftertrykkeligt Kommissionens synspunkter vedrørende statsstøttepolitikken. Med EØF-traktatens artikler 92 og 93 råder Kommissionen over et middel til at beskytte konkurrencen mod forvridninger som følge af statsstøtte og imødegå kunstig strukturbevaring. Der er ikke tale om en generel afskaffelse af statsstøtte, som absolut er forenelig med det indre marked i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 92, stk. 2 og 3, og for så vidt også er et legitimt industripolitisk instrument. Fremover bør statsstøtte imidlertid ikke anvendes til strukturbevarende formål, men derimod med henblik på at lette strukturtilpassningsprocesserne og støtte opbygningen af nye industri-strukturer. Der er behov for en direkte (problemorienteret) ydelse af støtte til afhjælpning af flaskehalse: infrastruktur, uddannelse, erhvervsområder, sanering af gamle miljøskader og grundforskning. Dertil kommer, at et regionalt orienteret støttesystem principielt er langt bedre end et sektorielt system; den styrende effekt og uønskede strukturbevaringseffekter er mindre, når man fremmer den ramte region frem for den nødlidende branche. Dette udelukker ikke, at der i særtilfælde også må ydes brancheorienteret støtte for alt i alt at sikre en fyldestgørende tilpasning til ændrede strukturer.

ØSU er enig med Kommissionen i, at man ved tildelingen af offentlig støtte skal bevare og styrke tilskyndelsen til selvhjælp, så vidt muligt skal undgå konkurrenceforvridninger og ikke må forskelsbehandle offentlige og private virksomheder; samtidig skal støtten være tidsbe-

grænset og degressiv og skal tage sigte på opfyldelsen af de formål, den ydes til. Også ved tildeling af EF-støtte skal disse kriterier overholdes; de stemmer i vid udstrækning overens med de kriterier, som Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling's (OECD) ministerråd allerede i 1978 vedtog inden for rammerne af konceptet vedrørende positiv strukturtilpasning.

I den forbindelse opfordrer ØSU Kommissionen til at udnytte støttekontrolinstrumentet (EØF-traktatens artikel 93) fuldt ud, til nøje at kontrollere og fortløbende at overvåge de nationale finansielle støtteforanstaltninger samt til at gøre disse tilstrækkeligt gennem-sigtige. Det ville være skæbnsvangert, hvis virksomhedernes konkurrence blev afløst af en konkurrence mellem statskasserne. ØSU konstaterer med nogen bekymring, at de fire største medlemsstater ifølge rapporten om statsstøtte⁽¹⁾ tegnede sig for gennemsnitligt ca. 88 % af den samlede statsstøtte i årene 1981-1986. De første statistiske data for årene 1986-1988 tyder ikke på, at dette har ændret sig væsentligt. ØSU opfordrer derfor medlemsstaterne — især de fire store stater — til endelig at kaste lys over subventionsjunglen og reducere statsstøtten betydeligt. Kommissionen har flere gange gjort opmærksom på, at de beløb, der ydes i statsstøtte til virksomhederne inden for EF, er væsentlig højere end de støttebeløb, der ydes af EF's strukturfonde. I betragtning af den indbyrdes økonomiske afhængighed, der nu er mellem EF's medlemsstater, bør man efter ØSU's opfattelse hurtigst muligt udarbejde en fuldstændig oversigt over alle støtteydelse og afstemme dem efter hinanden i samarbejde med medlemslandene.

Streng støttedisciplin — som EF-Kommissionen med rette taler om — er en forudsætning for den øgede konkurrence, uden hvilken de gevinster, der forventes af det indre marked, kun vil kunne realiseres i meget beskedent omfang. Også dette bør medlemsstaterne have in mente. Det er i øvrigt ikke mindst de europæiske virksomheder, der stilles krav til: de bør undlade at rette nødråb til staten og at kræve statsgaranti for deres egen eksistens. Social markedsøkonomi skal genintroduceres som samfundets grundlæggende leveregel og må ikke udvandes til en tom floskel.

3.2.4. Uddannelse

Efter ØSU's mening er en højnelse af uddannelsesniveauet i hele EF en af de vigtigste forudsætninger for en vellykket gennemførelse af strukturtilpasninger.

(1) Kommissionens anden rapport om statsstøtte inden for Fællesskabet til fremstillingsvirksomhed og visse andre sektorer (Kommissionen, 1990).

Livsvarig uddannelse og frem for alt viljen til løbende at tilpasse sin kunnen og viden til de skiftende krav er væsentlige faktorer til at sikre og højne kvaliteten af de menneskelige ressourcer. Udbredelsen af data- og informationsteknikker inden for alle erhvervs- og samfundsområder gør ansvarlig omgang med nye teknikker til et vigtigt element i stadig flere menneskers liv og fremtid, men stiller også 90'ernes uddannelsessystem i alle medlemslande over for nye udfordringer. For det første skal systemet tage højde for de ændrede og oftest højere kvalifikationer, som den tekniske udvikling nødvendiggør, dels bidrage til, at der allerede i skolerne gives en informationsteknisk grunduddannelse. For det andet skal grundstenen for den psykologiske accept af denne udvikling lægges i uddannelsen.

De nye informationsteknikker giver mennesket detalviden i et hidtil ukendt tempo og omfang. Evnen til at sortere detaljer og gennemskue sammenhænge bliver derfor stadig vigtigere. Allerede nu er talrige erhvervs-grene mere eller mindre stærkt berørt af tekniske omstillinger, og inden midten af 90'erne vil langt over halvdelen af alle erhvervsaktive ifølge forskellige forskningsinstitutter have brug for grundlæggende databehandlingskundskaber. Det er derfor absolut nødvendigt at gennemføre et kvalifikationsfremstød med to mål for øje:

- personer, hvis muligheder på arbejdsmarkedet hidtil har været dårlige, skal bibringes kvalifikationer,
- der skal i stor målestok tages højde for de ændrede og højere kvalifikationer, som den tekniske udvikling nødvendiggør.

ØSU opfordrer alle ansvarlige på uddannelsesområdet, såvel på EF-plan som i medlemsstaterne, til at øge deres politiske bestræbelser i så henseende og til at bidrage til, at bestående huller mellem kvalifikationsudbuddet og kvalifikationefterspørgslen udfyldes i de kommende år. Kun hvis det lykkes at foretage en bedre afstemning mellem uddannelses- og beskæftigelsessystemet, kan man undgå spændinger og skævtrækninger på arbejdsmarkedet. ØSU vil dog samtidig advare mod, at arbejdstagerne i for høj grad specialiseres, fordi man dermed begrænser deres indplaceringmuligheder, når strukturerne ændrer sig, hvilket kan medføre betydelige sociale problemer.

3.2.5. Økonomisk og social samhørighed

Kommissionens oplæg til »fremme af økonomisk og social samhørighed« lever langt fra op til ØSU's forventninger. Det er entydigt fastsat i EØF-traktatens artikel 130 A, at Fællesskabet udvikler og fortsætter sin indsats for at styrke sin økonomiske og sociale samhørighed med henblik på at fremme en harmonisk udvikling af Fællesskabet som helhed. Især bør man mindske dels kløften mellem de forskellige regioner i

EF og dels de ugunstigt stillede områders efterslæb. Dette mål kan vanskeligt spores i det industripolitiske oplæg.

I forbindelse med de regionalpolitiske kommentarer må ØSU f.eks. undre sig over, at Kommissionen har skænket sine egne undersøgelser vedrørende det indre marked og den europæiske industri så lidt opmærksomhed, som tilfældet er. Navnlig den af EF-Kommissionen offentliggjorte rapport om industrielle strukturændringer på EF's indre marked og tilpasningsbehovet i medlemsstaterne⁽¹⁾ udviser resultater, som i høj grad er relevante for udviklingen af en fælles industripolitisk strategi. Undersøgelsen, der indeholder omhyggelige analyser og bygger på et empirisk grundlag, viser på overbevisende måde, at de udfordringer, det indre marked stiller de mest industrialiserede lande over for, stort set ikke er af sektoriel art. For de mindre udviklede medlemslandes vedkommende præsenteres to scenarier, som bestemt kan medføre (muligvis endog dybtgående) sektorielle omlægninger: enten øget specialisering inden for de traditionelle industrigrene, hvor de står forholdsvis stærkt, eller udvikling af nye sektorer, hvor teknologien spiller en større rolle. I det første (tværindustrielle) scenarium er indbygget en kraftigere orientering mod industrigrene, hvor stigningen i efterspørgslen må formodes at blive ret beskeden. I det andet (brancheinterne) scenarium ville de sydlige EF-lande styrke deres position inden for industrigrene, som tilsikrer større vækstmuligheder, og som — i det mindste på mellem-langt sigt — ville bevirke, at disse lande hurtigere kunne indhente deres efterslæb. Naturligvis vil der i praksis ikke blive tale om et enten/eller, og det forventes heller ikke, at gennemførelsen af det indre marked vil indebære markante forskydninger mellem forskellige geografiske områder. ØSU finder det dog nødvendigt, at der tages højde for begge scenarier i Kommissionens industripolitiske koncept, at de analyseres grundigt, og at der — i samråd med EF-medlemsstaterne — drages procespolitiske konklusioner. Dette synes særlig vigtigt, da sandsynligheden af de to scenarier — efter Kommissionens mening — også vil afhænge af den politik, der føres på EF-plan. Andetsteds anføres det kryptisk, at strukturfondenes rolle kan udforme sig forskelligt i det ene eller det andet tilfælde.

EF-Kommissionens kommentarer til den sociale og arbejdsmarkedsmæssige samhørighed i virksomhederne er også lidet fyldestgørende. Udsagn som »en god balance mellem de forskellige parters behov spiller en afgø-

(1) »Industrieller Strukturwandel im europäischen Binnenmarkt: Anpassungsbedarf in den Mitgliedstaaten.« (*Europäische Wirtschaft*, Sondernummer 1990).

rende konstruktiv rolle ...« er for vage og bringer os ikke videre. De forskellige interessegrupper, der er repræsenteret i ØSU, har flere gange udtalt sig konkret om den sociale samhørighed. Især i forbindelse med arbejdstagernes fælles interesserepræsentation i virksomhederne og deres medindflydelse ved bestemte virksomhedsbeslutninger har ØSU gentagne gange bekræftet sin principielle godkendelse og understreget, at arbejdstagernes medindflydelse er en vigtig forudsætning for udviklingen af et demokratisk samfund. Hvis man ikke tager hensyn til de menneskelige faktorer i en virksomhed, lukker man øjnene for de økonomiske, samfundsmæssige, historiske og juridiske realiteter. Arbejdstagernes medindflydelse i virksomhederne skal udmønte sig i en åben dialog, som imidlertid også forudsætter, at virksomhedsejerne indtager klare holdninger og er opmærksomme på virksomhedsaktiviteternes samfundspolitiske dimension. Dette krav må man også stille til Kommissionen, som opfordres til at tage de relevante dele af sit industripolitiske oplæg op til fornyet overvejelse og uddybe deres indhold.

3.2.6. Miljø

Lige som Kommissionen mener ØSU, at miljøbeskyttelsen er et vigtigt element i industripolitikken. Miljøbeskyttelse er en grænseoverskridende opgave, som ingen medlemsstat kan løse på egen hånd. Miljøpolitikken må derfor betragtes som en EF-opgave, der skal løses gennem forebyggelse og samarbejde; miljøpolitikken skal desuden omhyggeligt afstemmes med politikken på andre områder (f.eks. regionalpolitik eller forsknings- og udviklingspolitik). Det er påkrævet, at man omgås miljøressourcerne skånsomt og rationelt. Man skal på et tidligt tidspunkt foretage en korrekt vurdering af miljørisiciene og kortlægge sandsynlige kædereaktioner. Dette forudsætter et snævert og tillidsfuldt samarbejde mellem politiske, erhvervsmæssige og videnskabelige kredse. Der skal også tages hensyn til forbrugernes adfærd, der på mange måder påvirkes af miljøpolitiske foranstaltninger. Miljøpolitikken kan — efter ØSU's mening — »have stor indflydelse på forbrugernes interesser (priser, skatter og afgifter, udbudsviften, sundhed og sikkerhed); på den anden side kan forbrugerpolitikken også gennem de valg, der træffes, få en mere eller mindre negativ indflydelse på miljøet«⁽¹⁾. Man skal derfor være mere opmærksom på berøringsfladen mellem forbrugerpolitik og miljøpolitik.

Økonomisk udvikling er en forudsætning for effektiv miljøbeskyttelse, fordi man kun derigennem kan tilvejebringe midlerne til at dække miljøbeskyttelsesomkostningerne. Samtidig skaber miljøbeskyttelsesforanstaltninger nye »miljøbeskyttelsesmarkeder« med en bred, heterogen vifte af produkter og tjenesteydelser.

Tilvejebringelsen af nye markeder lettes, hvis man fastsætter de miljøpolitiske målsætninger, men overlader det til erhvervslivet at vælge de bedste midler til opfyldelse heraf. Dette er forudsætningen for, at der kan opstå et innovativt miljø, som fremmer de teknologiske fremskridt og giver impulser til en positiv vækst- og beskæftigelsesudvikling. I den forbindelse har EF og medlemsstaterne en vigtig opgave: de bør under inddragelse af alle berørte kredse fastsætte det ønskede miljøbeskyttelsesniveau, så der på dette grundlag kan træffes egnede foranstaltninger til opfyldelse af de økologiske målsætninger.

I den forbindelse henviser ØSU til sin udtalelse om »Miljøpolitikken og det indre marked«, hvor ØSU især har undersøgt mulighederne for at anvende markedsøkonomiske instrumenter og behandlet tilskyndelserne til miljøvenligt forbrug⁽²⁾.

I øvrigt bør EF udnytte sine beføjelser til at udstede miljøbeskyttelsesstandarder fuldt ud, afstemme de nødvendige foranstaltninger med nationale miljøaktiviteter og samtidig arbejde på at harmonisere miljøbeskyttelsesforskrifter og -bestemmelser, der varierer fra medlemsland til medlemsland. Man skal især reducere grænseoverskridende emission af skadelige stoffer og fjerne miljøpolitisk betingede konkurrenceforvriddinger. I den forbindelse må EF ikke vælge den mindste fællesnævner, mens skal tværtimod gennemføre det, der er nødvendigt i økologisk og økonomisk henseende. Dertil hører også, at man ved hjælp af egnede administrative og lovgivningsmæssige foranstaltninger skal sikre, at vedtagne foranstaltninger gennemføres i hele EF — ofte kniber det med viljen til at føre miljøbeskyttelsen ud i livet.

3.3. Foranstaltninger til sikring af strukturtilpasningen

3.3.1. Det indre marked

ØSU er fuldt ud enig med Kommissionen i, at programmet for virkeliggørelse af det indre marked skaber et »hjemmemarked« af betydelig størrelse og kvalitet. Det må derfor betragtes som et gevaldigt industripolitisk tiltag. ØSU henviser i den forbindelse til sine forskellige positive udtalelser om det indre marked og fremhæver på ny forventningen om, at det indre marked vil indebære fordele for alle — for både arbejdstagere, virksomheder, forbrugere og investorer.

De konkrete økonomiske og sociale og arbejdsmarkeds-mæssige følger af programmet for det indre marked vil

⁽¹⁾ Dok. ØSU 1115/91.

⁽²⁾ EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990, s. 107.

i høj grad afhænge af, hvorvidt og i hvilket omfang initiativerne vedrørende det indre marked omsættes i praksis i medlemsstaterne. Her er der stadig mangler og talrige huller. I sin sjette rapport om gennemførelsen af hvidbogen om virkeliggørelsen af det indre marked⁽¹⁾ konstaterer Kommissionen ganske vist, at gennemførelsestakten er steget fra 69% i december 1990 til mere end 73% i maj 1991, men også, at enkelte medlemsstater stadig har et stort efterslæb. ØSU vil derfor ikke blot opfordre Kommissionen til yderligere at øge sine bestræbelser på hurtigt at indlede overtrædelsesprocedurer, men også opfordre medlemsstaterne til at bidrage aktivt til det indre markeds virkeliggørelse ved at fremskynde optagelsen af EF-bestemmelserne i den nationale lovgivning. ØSU anmoder desuden Kommissionen om på et tidligt tidspunkt at sørge for, at enkelte medlemsstaters forsømmelighed på dette punkt ikke bringer gennemførelsen af det frie indre marked fra 1993 i fare.

3.3.1.1. Standardisering og produktkvalitet

Europæiske standarder er en afgørende forudsætning for en EF-dækkende markedsintegration og af væsentlig betydning for industriens konkurrenceevne. De fjerner tekniske handelshindringer og har en deregulerende virkning, hvorved de letter det grænseoverskridende industrisamarbejde og gør det muligt at udnytte stor-driftsfordele i virksomhederne. Ved fastlæggelsen af de væsentlige krav, produkterne skal opfylde, skal Kommissionen sikre et beskyttelsesniveau, der er så højt som muligt. Det gælder navnlig beskyttelsen af sundhed og sikkerhed (især på arbejdspladsen) samt forbruger- og miljøbeskyttelsen.

Trods de ubestridte fordele ved europæiske standarder tegner der sig ikke et helt tilfredsstillende billede af standardiseringsarbejdet i EF. Der findes stadig talrige nationale standarder og dermed i praksis også hindringer for markedsadgangen på EF-plan. Hermed bliver det frem for alt vanskeligt for små og mellemstore virksomheder at få adgang til andre medlemsstaters markeder for offentlige indkøb. Antallet af nye europæiske standarder er ganske vist — ifølge Kommissionen — steget drastisk fra 19 i 1985 til 150 i 1989, men dette er helt klart utilstrækkeligt i betragtning af de krav, programmet for det indre marked stiller. ØSU opfordrer Kommissionen til at øge sine bestræbelser for at harmonisere standarderne og samtidig til at arbejde på, at der i større omfang tilvejebringes effektive procedurer for anvendelse af standarder i EF. I denne sammenhæng henviser ØSU endnu en gang til tanken om at oprette en organisation i stil med Det europæiske Standardiseringsråd, som Kommissionen har foreslået, og som skulle have til opgave at forbedre koordinerin-

gen og sammenhængen, at fremlægge forslag til prioriteter samt at fremme gennemsigtigheden og de berørte parterers inddragelse i udformningen af europæiske standarder, herunder på nationalt plan⁽²⁾.

3.3.1.2. Offentlige indkøb

ØSU kan tilslutte sig Kommissionens udsagn om, at liberaliseringen af offentlige indkøb på alle områder er et i industripolitisk henseende meget vigtigt element i programmet for det indre marked. Erhvervslivet i medlemsstaterne kan kun vokse sammen til et hele, hvis man opgiver den ofte praktiserede offentlige indkøbspolitik, hvor »nationale favoritter« gives fortrinsret. Allerede i hvidbogen fra juni 1985⁽³⁾ skrev Kommissionen, at den fortsatte opsplitning i nationale markeder for offentlige indkøb var én af de mest iøjnefaldende hindringer på vejen mod virkeliggørelsen af et egentligt indre marked.

De direktiver, der hidtil er vedtaget med henblik på en EF-dækkende liberalisering af offentlige indkøb, udgør et betydeligt fremskridt. ØSU må dog beklage, at små og mellemstore virksomheder stadig ikke er sikret tilstrækkelig adgang til markedet for offentlige indkøb. Forbedringer er særligt påkrævede inden for underleverandørvirksomhed, hvor der i hvert enkelt tilfælde bør sættes en øvre grænse. Fremover bør EF også i højere grad presse på for at liberalisere offentlige indkøb på verdensplan efter princippet om gensidig åbning af markederne.

En yderligere forbedring af små og mellemstore virksomheders adgang til markedet for offentlige indkøb på tværs af grænserne kunne opnås ved, at der gennemføres en branchespecifik inddeling af TED-databanken, som for øjeblikket er genstand for det tyske pilotprojekt POINT (Public Orders Information Network). POINT er en tjenesteydelse, som på et højt teknisk niveau skal sikre små og mellemstore virksomheder pålideligt udvalgte oplysninger om aktuelle offentlige indkøb inden for EF. Kommissionen bør fremme dette pilotprojekt og sørge for dets videre udbredelse på tværs af grænserne, når det engang er afsluttet.

3.3.1.3. Afskaffelse af nationale beskyttelsesforanstaltninger

Med gennemførelsen af EF's indre marked skulle det blive stadig mindre relevant at anvende Traktatens artikel 115. Nationale beskyttelsesforanstaltninger er uforenelige med principperne i en åben, konkurrencebaseret industripolitik. ØSU bifalder derfor, at Kommissionen har til hensigt at afskaffe disse beskyttelsesforanstaltninger, så de nationale markeder lægges åbne for en højere grad af europæisk og global konkurrence,

⁽¹⁾ Dok. KOM(91) 237 endelig udg.

⁽²⁾ EFT nr. C 120 af 6. 5. 1991, s. 28.

⁽³⁾ Dok. KOM(85) 310 endelig udg.

hvilket forbereder dem bedre på de globale udfordringer. Det må dog antages, at der i mange tilfælde vil være behov for strukturpolitiske ledsageforanstaltninger, så de nødvendige strukturtilpasninger kan gennemføres så problemløst som muligt.

3.3.1.4. Et sammenhængende retsgrundlag

Ensartede juridiske rammebetingelser er af afgørende betydning for, at europæiske virksomheder uhindret kan operere på tværs af grænserne i Fællesskabet. Identiske fænomener gøres stadig til genstand for forskellige vurderinger og modstridende lovgivning. I de forløbne år har EF ganske vist gjort mærkbare fremskridt, hvad angår tilnærmelsen af lovgivningerne, men der er stadig behov for en lang række foranstaltninger, ikke mindst inden for selskabsretten. Der er delte meninger om, i hvilken udstrækning selskabsretten skal harmoniseres, men der er formentlig enighed om, at det fælles marked forudsætter en vis tilnærmelse af de nationale selskabslovgivninger. Derudover bør der i stigende omfang stilles tværnationale retsformer — som f.eks. Europæiske Økonomiske Firmagrupper (EØFG) — til rådighed, som hviler på en selvstændig europæisk lovgivning.

I forskellige udtalelser har ØSU opfordret Rådet og Kommissionen til at »intensivere deres indsats på områder, hvor der er forsinkelser, og udforme en tilfredsstillende lovgivning«⁽¹⁾. Dette omfatter også en yderligere forbedring af beskyttelsen af den intellektuelle og industrielle ophavsret. De europæiske virksomheder har brug for større spillerum og flere organisationsmuligheder, for at de kan forbedre deres egen konkurrenceevne, imødegå det voksende pres fra multinationale virksomheder i tredjelande på fleksibel vis samt skabe og sikre varige arbejdspladser.

3.3.1.5. Transeuropæiske net

Kommissionen lægger med rette vægt på, at transeuropæiske net er absolut nødvendige for virkeliggørelsen af det indre marked og en vigtig forudsætning for integrationen af EF's markeder. De udfylder lakuner i eksisterende net, fremmer udviklingen af EF's perifere regioner, letter etableringen af det europæiske økonomiske samarbejdsområde og støtter samtidig den økonomiske udvikling i Central- og Østeuropa.

På baggrund heraf har ØSU gentagne gange understreget nødvendigheden af at etablere og udbygge transeuropæiske net, først og fremmest inden for transport, telekommunikation, energi og erhvervsuddannelse. I sin udtalelse om EF's handlingsprogram for en europæisk infrastruktur⁽²⁾ går ØSU ind for en global, integreret

og multimodal strategi, som gør det muligt at fastlægge referencerammerne, nedbringe investeringsrisiciene, øge de fælles, nationale og regionale aktioners effektivitet og tage højde for behovene på lang sigt⁽³⁾.

3.3.2. Åben handelspolitik

Gennem de seneste årtier er der sket væsentlige forskydninger i den internationale arbejdsdeling: der er opstået nye industriknudepunkter og nye økonomiske centre og områder — til de mest iøjnefaldende hører Stillehavsområdet, USA's vestkyst, Japan samt landene i Sydøstasien og Sydamerika. I de »gamle« industriregioner er der sket strukturændringer, hvor man med et mere avanceret produktudbud har nået nye stadier i teknisk og organisatorisk henseende. Denne gennemgribende omlægning er ikke sket gnidningsløst, og den er fortsat forbundet med risici og farer, som stiller ikke blot regeringer og centralbanker, men også virksomheder og koncerner over for komplicerede tilpasnings- og konfliktløsningsopgaver.

På grund af sin økonomiske betydning bærer EF en stor del af ansvaret for verdenshandelen. Artikel 110 i EØF-traktaten forpligter udtrykkeligt EF til »i fælles interesse at bidrage til en harmonisk udvikling af verdenshandelen, en gradvis afskaffelse af restriktionerne i den internationale handel og en sænkning af toldskrankerne«. ØSU bifalder derfor Kommissionens bemærkning om, at en åben handelspolitik er et nødvendigt supplement til åbningen af det indre marked. Liberaliseringen af markederne indadtil gennem programmet for det indre marked må ledsages af en åbning af markederne udadtil gennem en åben handelspolitik. Det ville være mere end skæbnsvangert, hvis EF selv skabte spændinger og forstyrrelser i den internationale handel.

Dog er der foruroligende diskrepanser mellem på den ene side de handelspolitiske retningslinjer, som Kommissionen afstikker i sit industripolitiske oplæg, og på den anden side de faktiske forhold på verdensplan. Administrative handelshindringer, konkurrenceforvridende støtteordninger og konkurrencebegrænsende strategier — kedeligt kendt under slagordet »laser beam« - står på dagsordenen og skaber kraftige forstyrrelser i verdenshandelen. Hertil kommer den videre udbredelse af regionale sammenslutninger. Ikke kun i Europa, men også i andre dele af verden er der sket sammenslutninger af lande, hvis økonomiske målsæt-

(1) EFT nr. 124 af 21. 5. 1990, s. 34.

(2) »Mod transeuropæiske net — EF's handlingsprogram« [Dok. KOM(90) 585 endelig udg.].

(3) Dok. ØSU 1282/91.

ninger er identiske eller ligner hinanden meget. Dét, der ved etableringen af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) var tænkt som en undtagelse, er endt med at blive regelen. Dermed bliver det multilaterale organisationsprincip i verdenshandelen stadig mere farceagtigt. I stigende grad domineres den internationale arbejdsdeling af de store økonomiske interesser, og navnlig triaden Europa, USA og Japan. I denne triade findes de vigtigste markeder, og her raser den voldsomste konkurrence.

Så meget des vigtigere er det — også hér er ØSU enig med Kommissionen — at spillereglerne følges af alle handelspartnere, eftersom EF's økonomi i takt med den stadigt voksende åbning bliver stadig mere sårbar over for overtrædelser af spillereglerne. I betragtning af den stadige overtrædelse af disse spilleregler kan det næppe overraske, at kravet om »gensidighed« fremføres med voksende styrke. Talsmændene for gensidighed fremfører, at dette er den eneste måde, hvorpå man kan »sikre, at også Japans, Sydkoreas, Taiwans og de øvrige asiatiske landes markeder bliver en del af triadens samlede marked, og ikke ender som afsondrede hjemmehavne, hvorfra de japanske og østasiatiske virksomheder kan erobre Amerikas og Europas markeder«⁽¹⁾.

Under henvisning til de latente trusler mod den verdensøkonomiske arbejdsdeling retter ØSU en indtrængende appel til EF-instanserne om fortsat at sætte alt ind på at overbevise verdenshandelspartnerne om fordelene ved frie markeder med fair konkurrencevilkår samt at arbejde på, at man i fællesskab får afsluttet GATT's Uruguay-runde med et positivt resultat. Den tiltagende globalisering af selv mindre virksomheders aktiviteter forudsætter et stabilt regelsæt i den internationale arbejdsdeling. Frem for alt er det nødvendigt med større troværdighed og mere disciplin i verdenshandelen. Det er ikke længere nok med de højtidelige løfter, som de vestlige handelspartnere gentager i stadig mere ordrige formuleringer i OECD-regi eller på »verdensøkonomiske topmøder«. Af GATT-forhandlingerne forventer ØSU ikke blot samtlige GATT-medlemmers konkrete tilsagn om uden undtagelse at overholde de eksisterende GATT-regler; der må også stilles krav om en klar forbedring af regelsættet på kritiske områder (f.eks. statsstøtte, anvendelse af beskyttelseskláusuler), lige som nye områder må inddrages i GATT-systemet (f.eks. tjenesteydelser, beskyttelse af intellektuel ejendomsret).

I betragtning af de faktiske verdensøkonomiske og politiske forhold kræves der generelt en større erkendelse af, at fremtidens opgaver kun kan løses, og at nye

spændinger i verdenshandelen kun kan undgås, hvis tillidsfuldt internationalt samarbejde og hensyntagen gøres til det vigtigste bud. Der er ikke længere plads til national enegang. Enten træffer verdenshandelspartnerne deres fremtidige afgørelser i større samdrægtighed, eller også må nogle tage tæten og andre følge trop, og prisen herfor bliver en smertefuld tilpasningsproces.

3.4. Fremme af strukturtilpasningen

Kommissionen fremhæver, at strukturtilpasningsevnen skal fremmes gennem ledsagende politikker. Der lægges særlig vægt på forsknings- og teknologipolitikken samt en mere dynamisk politik over for små og mellemstore virksomheder.

3.4.1. Teknologisk ydeevne

Også ØSU mener principielt, at den europæiske industris teknologiske konkurrenceevne spiller en central rolle og er afgørende for, om de europæiske virksomheder kan klare sig på verdensmarkedet. ØSU vil gerne fremhæve endnu tydeligere end Kommissionen, at foranstaltninger til forbedring af konkurrenceevnen ikke må begrænses til at omfatte enkelte højteknologisektorer, men tværtimod også skal omfatte bredere teknologier. Dertil kommer, at man kun kan sikre en harmonisk udvikling af EF's industri, hvis også virksomheder i mindre gunstigt stillede regioner kan anvende disse teknologier. Her står medlemsstaterne over for vigtige opgaver. Det er afgjort påkrævet at fremme EF's tekniske kapacitet, navnlig når det drejer sig om prækonkurrencemæssig forskning og teknologioverførsel til små og mellemstore virksomheder og til mindre gunstigt stillede regioner. ØSU påpeger imidlertid, at nærhedsprincippet også skal respekteres inden for forskningspolitikken. EF bør kun støtte forskning på områder, hvor der ikke er tilstrækkelige nationale midler, eller hvor der kan opnås klare fordele for hele EF. Samtidig skal det grundlæggende element inden for forskning og udvikling stadig være, at virksomhederne selv har ansvaret. Virksomhederne kan bedre end staten afgøre, hvor en forskningsindsats kan betale sig, og i hvilket omfang denne kan gennemføres og videreudvikles til markedsklare produkter.

3.4.2. Små og mellemstore virksomheder

Det er fortsat en vigtig målsætning at fremme forskningen og udviklingen inden for små og mellemstore virksomheder, bl.a. gennem forbedret information og rådgivning på nye teknologiområder samt forbedret

⁽¹⁾ K. Seitz, *Die japanisch-amerikanische Herausforderung: Deutschlands Hochtechnologie-Industrien kämpfen ums Überleben*. 2. Auflage, München: Bonn Aktuell, 1991.

overførsel af knowhow og teknologi. Det er også nødvendigt, at mellemstore virksomheder i højere grad inddrages i de bestående forskningsprogrammer (på både nationalt plan og EF-plan), og at støtteprocedurerne forenkles. Kun derigennem kan mellemstore virksomheder leve op til deres centrale rolle i industriens tilpasningsproces. I en tidsalder med øget arbejdsdeling inden for industrien er EF's industri mere end nogen sinde afhængig af fleksible og innovationsdygtige mellemstore virksomheder. Støtteprogrammer kan imidlertid ikke erstatte en politik, der tager sigte på at forbedre rammebetingelserne (f.eks. på beskatningsområdet) og at nedbringe de administrative omkostninger.

Kommissionen fremhæver i den forbindelse med rette uddannelsens betydning. ØSU tilslutter sig, at truende mangel på kvalificeret arbejdskraft og et stadig hurtigere innovationstempo gør den erhvervsmæssige tilpasningsevne og arbejdskraftens erhvervskvalifikationer til nøglefaktorer for industriens konkurrenceevne, som de udviklede landes økonomier fremover skal satse 100 % på. Samtidig får sondringen mellem højteknologisk og lavteknologisk industri stadig mindre betydning. Forskning, udvikling og uddannelse skal sikres på bred basis inden for alle sektorer og regioner.

4. Den industripolitiske strategis anvendelse på forskellige erhvervssektorer

På det seneste er Kommissionen begyndt at anvende den åbne, horisontale og offensive industripolitiske helhedsstrategi på enkelte erhvervssektorer. Det drejer sig dels om sektorer, som kan varetage en nøglefunktion for udviklingen af den europæiske industri — f.eks. elektronik- og edb-industrien eller bioteknologi — Kommissionens interesse er desuden rettet mod områder, der på verdensplan får stadig større betydning i økologisk og økonomisk henseende (f.eks. mineraludvinding på havbunden). Derudover skal der udvikles strukturerede EF-strategier for sektorer, der — som f.eks. tekstil- og beklædningsindustrien — indtager en vigtig plads i EF's erhvervsstruktur, men inden for hvilke man i fremtiden må påregne ret så gennemgribende strukturtilpasninger.

4.1. Fællesskabets edb- og elektronikindustri⁽¹⁾ er for tiden svagt repræsenteret på nøgleområder som f.eks. halvledere, periferiudstyr og forbrugerelektronik, mens situationen på det informationstekniske område må betegnes som usikker. I Kommissionens analyse af de svage punkter spiller konjunkturelle faktorer også

en rolle, men langt mere graverende er dog de strukturelle svagheder, som forstærker hinanden indbyrdes:

- den kraftige opsplittning af EF's markeder,
- ulige konkurrencevilkår i verdensmarkedets forskellige regioner,
- finansieringsbetingede handicap,
- mangel på højt kvalificeret personale,
- svage punkter i produktionsapparatet,
- utilstrækkelige virksomhedsstrategier.

De foranstaltninger, som er nødvendige for at afhjælpe de strukturelle svagheder og forbedre konkurrenceevnen, skal ifølge Kommissionen i første række træffes af virksomhederne selv. Derimod er det EF's og medlemsstaternes opgave under anvendelse af nærhedsprincippet at tilvejebringe gunstige rammevilkår for virksomhederne og i den forbindelse at tage højde for, hvilket potentiale edb- og elektronikindustrien frembyder for Fællesskabet. Med udgangspunkt heri har Kommissionen formuleret et handlingsprogram med fem punkter, som skal supplere og styrke virksomhedernes initiativer. De foreslåede foranstaltninger vedrører efterspørgsel, uddannelse, forbindelser udadtil og virksomhedsmiljø.

I sin udtalelse⁽²⁾ udtrykker ØSU tilfredshed med Kommissionens industripolitiske initiativer og karakteriserer handlingsprogrammet som et egnet grundlag for — sammen med virksomhederne — at skabe konkurrencedygtige strukturer i den europæiske edb- og elektronikindustri og samtidig åbne fremtidsorienterede beskæftigelsesmuligheder med gode arbejdsvilkår. Den seneste tids negative udviklingstendenser, herunder tabet af markedsandele til de østasiatiske konkurrenter inden for forbrugerelektronikken og de aktuelle markedsproblemer for halvledere og edb-industri, har givet et klart signal om, at det nu haster med tiltag fra EF's side. Efter ØSU's mening ligger de strategisk vigtige rammevilkår frem for alt inden for forskning og teknik, infrastruktur, produktionskapacitet, uddannelse og kvalifikationer. På disse områder foreslår ØSU, at Kommissionens pakke af foranstaltninger suppleres med en bred vifte af yderligere tiltag, som skal følges op af Fællesskabet og medlemsstaterne og konkretiseres i et sæt af rammevilkår for virksomhederne.

Det økonomiske og sociale Udvalg bifalder den resolution om elektronik-, edb- og kommunikationsteknologi⁽³⁾, som Rådet vedtog den 18. november 1991. De grundlæggende holdninger i resolutionen harmonerer med bemærkninger i denne udtalelse og falder samtidig i tråd med bemærkninger i ØSU's udtalelse om den europæiske edb- og elektronikindustri.

⁽¹⁾ Dok. SEK(91) 565 endelig udg.

⁽²⁾ Dok. ØSU 1392/91.

⁽³⁾ Nr. 9298/91 (Presse 208) af 18. november 1991.

4.2. Bioteknologien er af strategisk betydning, når det drejer sig om at tackle de store udfordringer, som industri- og udviklingslandene står over på ernærings- og sundhedsområdet samt i forbindelse med miljøbeskyttelse og befolkningstilvækst. Bioteknologien betegner det tværfaglige arbejdsfelt mellem kemi, biologi og procesteknik, hvor levende cellers biokemiske synteseevne udnyttes til at frembringe eller omdanne stoffer inden for rammerne af industrielle produktionsprocesser. Bioteknologien frembyder store muligheder for en lang række erhvervsgrøner, spændende fra energiproduktion over metaludvinding, bortskaffelse af affald og kemi til bioelektronik. Denne teknologi har imidlertid et dårligt omdømme i offentligheden. Der næres navnlig betænkeligheder over for de følger, som en uforsvarlig anvendelse af bioteknologi kan have for menneskers og dyrs sundhed og sikkerhed.

På grund af bioteknologiens voksende betydning — også for EF's økonomiske fremtid — har Kommissionen udarbejdet et særskilt papir om bioteknologi og foreslået talrige initiativer, som dækker hele det bioteknologiske område⁽¹⁾. Formålet hermed er at styrke konkurrenceevnen for de virksomheder, som arbejder med bioteknologi, at tilpasse de lovgivningsmæssige rammer, at opstille normer for bioteknologi, at systematisere beskyttelsen af den intellektuelle ejendomsret samt at bidrage til finansieringen af forskning og udvikling. Samtidig må man ifølge Kommissionen tage fat på bioteknologiens etiske problemer på såvel nationalt som europæisk plan og gøre dem til genstand for en dybtgående diskussion inden for rammerne af en åben dialog.

Mere præcist opstiller Kommissionen følgende prioriterede mål:

- Opbygning af en informationsinfrastruktur på det bioteknologiske område, som skal omfatte forskningsprogrammer, informationspolitik og internationalt samarbejde.
- Gradvis udbygning af forsknings- og udviklingsfremme inden for bioteknologi (muligvis ud over det præ-konkurrencemæssige stadium).
- Fastlæggelse af et klart og præcist mandat for Den europæiske Standardiseringsorganisation's (CEN) aktiviteter på det bioteknologiske område.
- Vedtagelse af EF-lovgivningen om beskyttelse af intellektuel ejendomsret og optagelse af EF-lovgivningen i national lovgivning.
- Tilvejebringelse af bioteknologi-statistikker (industri- og produktstatistik).
- Intensivering af de bilaterale og multilaterale kontakter. Nedsættelse af arbejdsgrupper [GATT, OECD, Den europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA)] til fastlæggelse af målsætninger for sundheds- og miljøbeskyttelse.

— Etablering af en egnet rådgivningsinstans på EF-plan for etiske spørgsmål i tilknytning til bioteknologi, f.eks. spørgsmål der vedrører livet og den menneskelige identitet.

Parallelt med sine politiske initiativer og forskningsprogrammer på det bioteknologiske område vil Kommissionen også fremover foretage en social, økonomisk og teknologisk konsekvensvurdering. Desuden vil den regelmæssigt evaluere EF's bioteknologiske industris udvikling og konkurrenceevne for at sikre, at det fastlagte rammekoncept kan leve op til sin opgave. For Kommissionen står det som et ubestrideligt faktum, at fremtidig succes på markedet i væsentlig grad vil afhænge af de strategier, som virksomhederne formulerer og konkret søger at realisere.

ØSU forbeholder sig retten til at afgive særskilt udtalelse om Kommissionens bioteknologi-oplæg.

4.3. Maritime spørgsmål får stadig større betydning på internationalt plan i økologisk, økonomisk og politisk henseende. Ifølge Kommissionens meddelelse om de maritime erhverv⁽²⁾ kræver dette en aktiv indsats fra EF's side. På grund af den indbyrdes afhængighed mellem renholdelsen af oceanerne og havressourcerne samt mellem skibsfart, skibsbygning og havressourcerne må alle disse enkeltområder ganske vist ansues og behandles som dele af ét samlet maritimt problemkompleks. Kommissionens meddelelse omfatter derfor samtlige maritime områder, således at der også banes vej for en bedre udnyttelse af eksisterende og fremtidige samspilsmuligheder mellem de maritime discipliner.

Kun effektivt fungerende maritime erhverv kan sikre, at EF på passende vis og med positivt resultat kan deltage i verdenshandelen og udnytte verdenshavene. Kommissionen har allerede tidligere påbegyndt og foreslået en række foranstaltninger, men indtil nu har det skortet på en samlet indfaldsvinkel til det maritime område. Det er derfor nødvendigt med en ny og effektiv overordnet strategi. I den forbindelse drejer det sig på ingen måde om at tage initiativer fra virksomhederne. EF's opgave består derimod i at træffe egnede horisontale foranstaltninger, som kan styrke de maritime erhvervs konkurrenceevne:

- forbedrede rammevilkår (fjernelse af handelshindringer),
- større sikkerhed til søs (navigationssikkerhed, sikkerhed om bord, sikkerhed på arbejdspladsen),
- fastlæggelse af en integreret EF-strategi for maritim forskning og udvikling,
- udvikling af et kombineret transportnet og udbygning af transportinfrastrukturene,

⁽¹⁾ Dok. SEK(91) 629.

⁽²⁾ Dok. KOM(91) 335 endelig udg.

- bedre uddannelse og videreuddannelse af personalet,
- udvikling af fælles maritime miljøstrategier,
- ensartede konkurrencevilkår mellem medlemsstaterne.

Gennemførelsen af de foreslåede horisontale foranstaltninger giver virksomhederne i de maritime erhverv chancen for at holde trit med den seneste udvikling og udnytte det indre markeds fordele i fuldt omfang. Dette forudsætter imidlertid en bedre intern politisk samordning og en større forståelse mellem virksomhederne i de enkelte sektorer, de forskellige maritime erhverv, medlemsstaterne og EF-Kommissionen. Sidstnævnte foreslår derfor, at der oprettes et diskussionsforum med deltagelse af repræsentanter for de forskellige erhverv og forskningsinstitutter, medlemsstaternes erhvervs- og maritime myndigheder samt EF-Kommissionen. Dette forum skulle have til opgave:

- nærmere at fastlægge rækkevidden af det globale og horisontale tiltag,
- at identificere områder og foranstaltninger, som kan forbedre konkurrenceevnen for de maritime erhverv,
- at udvikle egnede metoder til gennemførelse af de påkrævede foranstaltninger.

Forumet skal senest ni måneder efter godkendelsen af Kommissionens meddelelse aflægge rapport over for Kommissionen, som derefter træffer afgørelse om, hvilke konkrete foranstaltninger af fælles interesse for de maritime erhverv det måtte være nødvendigt at foreslå.

ØSU — én af denne meddelelses adressater — vil afgive særskilt udtalelse om EF's maritime sektor.

4.4. Tekstil- og beklædningsindustrien spiller en vigtig rolle i EF's erhvervsstruktur, ikke blot med hensyn til afsætning, produktion og arbejdspladser, men også på grund af erhvervets erfaringsrigdom og kreativitet. Denne sektor må på ny regne med et betydeligt tilpasningspres i de næste år. De kommende udfordringer — herunder især Middelhavslanternes og Østeuropas integration — tvinger tekstil- og beklædningsindustrien til at fremskynde en omlægning af strukturerne og stiller samtidig krav om aktiv solidaritet fra EF's side. Kravet om solidaritet er yderst vigtigt, fordi tekstil- og beklædningsindustrien er altafgørende for nogle af EF's mere tilbagesående regioner, først og fremmest i Portugal, Spanien og Grækenland.

I den senere tid har Kommissionen med stigende opmærksomhed noteret, at de aktuelle problemer med deres potentielle strukturelle og sociale konsekvenser

har foranlediget flere medlemsstater til at bebude eller udarbejde egne (nationale) handlingsplaner. Disse aktiviteter indebærer efter Kommissionens opfattelse en risiko for »ugunstige resultater på EF-plan i mangel af et nøje afgrænset område«. Af denne grund, men også for at understrege hvilken betydning EF tillægger de økonomiske og sociale problemer inden for tekstil- og beklædningsindustrien, har Kommissionen i sin meddelelse om »Forbedring af EF's tekstil- og beklædningsindustri konkurrenceevne«⁽¹⁾ udarbejdet en pakke af foranstaltninger, der skal yde et effektivt bidrag til moderniseringen af de berørte virksomheder og styrkelsen af deres konkurrenceevne. I den forbindelse skal det bemærkes, at det er en yderst vanskelig opgave at sikre og styrke virksomhedernes konkurrenceevne selv i regioner, hvor omstruktureringen og moderniseringen af industrien ligger på et højt niveau.

Efter Kommissionens opfattelse skal de nødvendige EF-foranstaltninger opfylde to betingelser: de skal være i overensstemmelse med EF's generelle industripolitiske ramme, og de skal tage højde for de enkelte regioners særlige forhold. Dette stiller krav om en afbalanceret »policy-mix«, men samtidig er det stadig virksomhederne, der bærer hovedansvaret for strukturtilpasningen. De mange EF-foranstaltninger, der skal støtte virksomhedernes tilpasningsproces, omfatter bl.a.:

- fremme og forbedring af kommunikation og informationsudveksling,
- øget transparens og kohærens i forbindelse med statsstøtte,
- forbedring af arbejdstagernes grunduddannelse og videreuddannelse,
- intensivering af forskning og udvikling,
- aktioner inden for strukturfondens rammer til fordel for berørte regioner.

EF's tekstil- og beklædningsindustri er stærkt præget af den høje grad af internationalisering. Industripolitiske EF-foranstaltninger skal derfor også tage højde for udviklingen på verdensmarkederne. Det er en presserende opgave at styrke EF's industripolitiske strategi med dens åbenhed udadtil, men der skal også skabes balance mellem rettigheder og pligter i forbindelse med konkurrence- og handelsreglernes anvendelse. På det konkrete plan nævner Kommissionen følgende i den handelspolitiske del af meddelelsen:

- større åbning af markederne i tredjelande,
- eksportfremme,
- internationalisering af virksomhederne,
- anti-dumping- og anti-subventionsforanstaltninger,

⁽¹⁾ Dok. KOM(91) 399 endelig udg.

- samarbejde mellem toldmyndighederne inden for EF,
- beskyttelse af varemærker, design og modeller,
- anvendelse af handelspolitikens instrumenter.

Samtidig opfordrer Kommissionen medlemslandene til at sikre en fælles og supplerende indsats. Kommissionen er i hvert fald fast besluttet på at koordinere anvendelsen af sine egne instrumenter og politiske tiltag for effektivt at fremme strukturtilpasningen i tekstil- og beklædningsindustrien samt støtte diversificeringen af erhvervsstrukturerne.

Det økonomiske og sociale Udvalg forbeholder sig ret til at afgive en særskilt udtalelse om Kommissionens meddelelse.

5. Afsluttende bemærkninger

ØSU har med tilfredshed taget Ministerrådets konklusioner vedrørende Kommissionens retningslinjer for en

EF-industripolitik til efterretning. Det bifaldes navnlig, at Rådet går ind for en fælles industripolitik, der »tager højde for situationens sammensatte karakter, både inden for og uden for EF's grænser, og som giver mulighed for en mere ligelig udvikling og en større økonomisk og social samhørighed inden for EF»⁽¹⁾.

Efter ØSU's opfattelse ville det være logisk at indføje vigtige målsætninger for og elementer af en fælles industripolitik i Unionstraktaten, for dermed at sikre medlemsstaternes virksomheder de nødvendige forudsætninger for at drage fuld nytte af fordelene ved det indre marked, Den økonomiske og monetære Union samt den fælles forsknings- og teknologipolitik. Derudover bør der fastsættes bestemmelser om, at industripolitiske beslutninger på nationalt plan skal koordineres og afstemmes med tilsvarende tiltag på EF-plan under inddragelse af Det økonomiske og sociale Udvalg.

⁽¹⁾ Jf. Rådets konklusioner af 26. november 1990 (dok. 10159/90, Presse 198-G) vedrørende »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø«.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om udpegelse af en sikkerhedsmedarbejder for forebyggelse af de risici, der er forbundet med transport af farligt gods, i virksomheder, som foretager denne type transport, og om denne sikkerhedsmedarbejders erhvervs kvalifikationer⁽¹⁾

(92/C 40/16)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 5. juli 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikler 75 og 84 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henstevtes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Helmut Giesecke til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, med et flertal af stemmer for og 3 stemmer hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Kommissionens forslag

1.1. Under indtryk af de mange ulykker, der i de seneste år er sket i forbindelse med transport af farligt gods, kræver Rådet og Parlamentet, at sikkerhedsbestemmelserne for disse specielle transportere forbedres. Derfor har Kommissionen forelagt dette forslag til direktiv.

1.2. Ifølge forslaget er det nødvendigt at sikre tilstedeværelsen af stor faglig kompetence i alle virksomheder, der udfører transport af farligt gods ved hjælp af en eller flere transportformer. Derfor skal der udpeges særligt kvalificerede sikkerhedsmedarbejdere i sådanne virksomheder. Sikkerhedsmedarbejderne skal navnlig ved forebyggende arbejde sørge for en høj sikkerhedsmæssig standard.

1.3. Direktivet skal kun gælde for virksomheder, der i erhvervmæssigt øjemed eller for egen regning transporterer farligt gods fra et sted til et andet; derimod ikke for virksomheder, der kun lejlighedsvis transporterer sådant farligt gods, som på grund af sin beskaffenhed eller ringe mængde blot indebærer minimal risiko for mennesker og miljø.

1.4. I bilaget beskrives sikkerhedsmedarbejderens opgaver og den foreskrevne uddannelses indhold.

2. Indledende bemærkninger

2.1. ØSU hilser EF-initiativet til forøgelse af sikkerheden i forbindelse med transport af farligt gods velkomment og støtter det i princippet.

2.1.1. En sikkerhedsmedarbejder kan ved sin forebyggende indsats bidrage til, at mennesker, dyr og miljø beskyttes bedre mod de risici, der er forbundet med transport af farligt gods.

2.1.2. Sikkerhedsmedarbejderen kan også skabe større sikkerhed for de arbejdstagere, der er involveret i transporterne, og for de af virksomhederne fremstillede og transporterede produkter.

2.2. ØSU går ud fra, at både befolkningen og de berørte virksomheder er klar over, at der er stor risiko forbundet med transport af farligt gods. Diskussionen om miljøbeskyttelse er udtryk for denne forøgede bevidsthed om de sikkerhedsmæssige forhold.

2.3. Ifølge direktivets målsætning skal personer, der udfører transport af farligt gods, træffe de foranstaltninger, der ud fra arten og omfanget af forudsigelige risici er nødvendige for at hindre skader eller for at begrænse eventuelle skaders omfang og konsekvenser mest muligt. Derfor skal en person, som har en ansvarsfuld post i virksomheden, eller en kvalificeret ekspert udpeges til »sikkerhedsmedarbejder«.

2.4. Sikkerhedsmedarbejderen skal varetage sin/den af ham betjente virksomheds sikkerhedsmæssige interesser.

2.4.1. Det er under ingen omstændigheder hans opgave at udføre kontrol for statslige myndigheder eller påtage sig statslige funktioner i virksomheden.

2.5. Direktivet skal medvirke til at afskaffe de hidtidige forskelle mellem medlemsstaternes bestemmelser om transport af farligt gods, som i visse tilfælde har været årsag til konkurrenceforvriddning.

2.5.1. Direktivforslaget er en glædelig videreudvikling af de allerede eksisterende direktiver om beskyttelse af arbejdstagernes sundhed og om adgang til at udføre erhvervmæssig godstransport ad landevej og ad indre vandveje samt af forordningen om import og eksport af farlige kemikalier.

⁽¹⁾ EFT nr. C 185 af 17. 7. 1991, s. 5.

2.5.2. ØSU er specielt tilfreds med, at direktivforslaget også omfatter virksomheder, der udfører transport af farligt gods med køretøjer med en totalvægt på under 3,5 ton, og at sikkerhedsbestemmelserne ligeledes gælder for transport for egen regning ad offentlig vej.

2.5.3. ØSU finder det berettiget, at Kommissionen henviser til sit forslag om de mindstekrav, der skal opfyldes af fartøjer, som anløber eller forlader Fællesskabets søhavne med farligt eller forurenende gods i emballeret form [dok. KOM(89) 7 endelig udg. af 19. maj 1989]. I den forbindelse henviser ØSU til sit forslag (dok. CES 1127/89) om, at EF overtager de normer, der er opstillet af de specialiserede internationale søfartsorganer, integrerer dem i EF-lovgivningen og sikrer deres nøje overholdelse. ØSU foreslår, at der udpeges sikkerhedsmedarbejdere i EF's søhavne.

2.5.4. ØSU gør imidlertid opmærksom på, at risikoen ganske vist udgår fra det farlige gods, der transporteres, men at også en række andre faktorer — f.eks. valget af færdselsårer og disses udformning, andre trafikanters adfærd, osv. — påvirker sikkerheden i forbindelse med transport af farligt gods. Disse faktorer indflydelse kan reglerne om transport af farligt gods ikke eliminere.

2.5.5. ØSU gør opmærksom på, at virksomhederne selv allerede er meget opmærksomme på sikkerhedsproblemerne. Inden for erhvervslivet medvirker også forsikringsselskabernes sikkerhedsbestemmelser til at begrænse sikkerhedsrisiciene.

2.6. ØSU opfordrer til, at reglerne om udpegelse og uddannelse af sikkerhedsmedarbejdere om muligt sættes i kraft samtidig med indførelsen af det indre marked, dvs. 1. januar 1993.

3. Generelle bemærkninger

Formålet med Kommissionens forslag er i princippet udmærket. Men både begrundelsen, selve bestemmelserne og bilagene er behæftede med en række grundlæggende mangler. Hvis de ikke afhjælpes, kan ØSU ikke støtte forslaget. Men ØSU forventer, at der tages hensyn til dets forslag.

Principielt er der følgende at bemærke:

3.1. Ifølge direktivet skal der i virksomhederne udpeges ansvarlige personer til sikkerhedsmedarbejdere, og disse skal sørge for, at gældende regler — nationale såvel som internationale og EF-regler — overholdes.

3.1.1. De skal derfor først og fremmest have det nødvendige kendskab til lovgivningen.

3.1.2. Men det kan ikke være deres opgave samtidig at kontrollere overholdelsen af tekniske forskrifter, inspicere det anvendte materiel, forvisse sig om det transporterede farlige gods' kemiske egenskaber og påse, at transportbestemmelserne overholdes ved hver enkelt transport.

3.1.3. For at løse alle disse opgaver skulle den pågældende være både driftsøkonom, jurist, ingeniør/tekniker og kemiker.

3.1.4. Listen over sikkerhedsmedarbejderens aktiviteter bør derfor omformuleres, så det fremgår, at ansvarlige personer i virksomhederne eller eksterne eksperter skal overvåge, at alle bestemmelser om transport af farligt gods overholdes, og at de pågældende skal have de dertil nødvendige grundlæggende og aktuelle kundskaber.

3.1.5. Sikkerhedsmedarbejderen er af virksomhedslederen pålagt den opgave på dennes vegne at overvåge, at reglerne om farligt gods overholdes.

3.1.6. Det er hans opgave at forelægge virksomhedslederen eller de kompetente personer i virksomheden egnede forslag.

3.1.7. Han har dog ikke nogen myndighed over virksomhedens medarbejdere, medmindre han samtidig er indehaver af virksomheden eller ansat i en overordnet stilling. Myndighed har han dog i nødstilfælde, eller hvor en truende fare skal afværges. I konfliktsituationer kan arbejdstagerne på den anden side nægte at adlyde de overordnede og sikkerhedsmedarbejderen.

3.2. Ansvar i forbindelse med transport af farligt gods kan ikke udelukkende påhvile de virksomheder, der som hoved- eller bibeskæftigelse transporterer sådant gods fra et sted til et andet. For transportvirksomhederne er afhængige af, at det farlige gods allerede inden lastningen er identificeret kemisk og klassificeret, og at det er forsynet med korrekt udfyldte ledsagedokumenter og med de nødvendige forholdsordrer til brug i tilfælde af uheld.

3.2.1. ØSU konstaterer, at det foreliggende direktivforslag kun vedrører transportvirksomheder. Det foreslår, at der stilles tilsvarende krav til afsendere/afladere/afskibere og til virksomheder og institutioner, på hvis område/under hvis opsyn farligt gods kortvarigt transporteres og/eller oplagres (f.eks. havnemyndigheder).

3.2.2. ØSU beder Kommissionen om i direktivet at foretage en nøje opregning af alle de virksomheder, områder og aktiviteter i forbindelse med transport af farligt gods, som er omfattet af direktivet.

3.3. De væbnede styrker transporterer i stort omfang farligt gods (eksplosive stoffer, flybenzin) ad offentlige veje.

3.3.1. Derfor mener ØSU, at der bør gælde tilsvarende sikkerhedsbestemmelser for de væbnede styrker.

3.4. Direktivet skal ifølge Kommissionens forslag i princippet gælde for alle virksomheder, der transporterer farligt gods.

3.4.1. Det ville dermed også komme til at gælde for små virksomheder, der kun transporterer farligt gods, for så vidt de har brug for det i forbindelse med deres arbejde (f.eks. propangasflasker for tagdækkes arbejde og fliselægges vedkommende).

3.4.2. Disse personer (først og fremmest håndværkere og småvirksomheders personale) transporterer kun sådant farligt gods, som de er bekendte med, og de er allerede af hensyn til deres egen sikkerhed fuldt fortrolige med sikkerhedsbestemmelserne.

3.4.3. At inddrage dem ville ikke tjene direktivets formål.

3.5. ØSU er enig med Kommissionen i, at direktivet ikke skal gælde for virksomheder, der kun lejlighedsvis transporterer sådant farligt gods, som på grund af sin beskaffenhed, sin foreskrevne sikre emballering eller sin ringe mængde kun indebærer minimal risiko for mennesker og miljø.

3.5.1. ØSU finder, at det er den samlede risiko ved det transporterede farlige gods, der bør være afgørende for, om der skal udpeges en sikkerhedsmedarbejder eller ej. ØSU bemærker herom følgende:

3.5.1.1. Der bør fastsættes en nedre grænse for begrebet »ringe mængde«. ØSU foreslår, at den sættes ved 50 nettoton transporteret farligt gods pr. kalenderår.

3.5.1.2. De berørte virksomheder skal selv vurdere, om der er udsigt til, at de i det næste kalenderår når op på en sådan mængde, så at de må udpege en sikkerhedsmedarbejder.

3.5.1.3. Undtagne fra denne minimumsmængde er nogle særlige risikokilder som eksplosive stoffer, radioaktive stoffer og enkelte særlig farlige stoffer anført under konventionens randnummer 10011 [af Den europæiske Konvention om international transport af farligt gods ad Vej (ADR)]. Transporterer man sådanne stoffer, skal der under alle omstændigheder udpeges en sikkerhedsmedarbejder.

3.5.2. ØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge, i hvilket omfang og under hvilke omstændigheder en foreskrevet, særlig sikker emballering kan mindske risikoen, så at der kan gøres en undtagelse fra mængdegrænsen angående farligt gods, der transporteres på denne måde.

3.5.3. Ifølge Kommissionens forslag omfattes virksomheder først af direktivet, hvis de ikke blot lejlighedsvis, men regelmæssigt transporterer farligt gods. ØSU ønsker indført en konkret definition af begrebet »regelmæssigt« og foreslår, at der derved forstås, at en virksomhed mindst 20 gange pr. kalenderår transporterer en og samme type farligt affald.

3.5.4. Transport af affald er som regel ikke forbundet med nogen risiko. Risikoen optræder først, når affaldet tilintetgøres.

3.6. ØSU ønsker undersøgt, om kontrol med overholdelsen af de sociale bestemmelser (f.eks. førerens køre- og hviletider) kan optages på listen over sikkerhedsmedarbejderens aktiviteter.

3.7. ØSU støtter Kommissionens initiativ og forventer, at Rådet og medlemsstaterne i hast omsætter det i praksis.

3.7.1. Men formålet med en forskrift er først opfyldt, når det sikres, at den overholdes.

3.7.2. ØSU forventer, at medlemsstaterne på passende vis kontrollerer, at de berørte virksomheder overholder forskrifterne.

3.7.3. Medlemsstaterne bør på et nærmere fastsat tidspunkt orientere Kommissionen om, hvordan de agter at gennemføre kontrollen, og hvilke slutninger de drager af den.

3.8. ØSU gør Kommissionen opmærksom på, at der hverken i den engelske eller den franske version findes noget, der svarer til artikel 4, stk. 1, første punktum, i den tyske version (»In jedem betreffenden Unternehmen ist die Anwesenheit eines Gefahrgutbeauftragten vorgeschrieben«). Det beder Kommissionen om en forklaring.

4. Særlige bemærkninger

4.1. På følgende punkter er Kommissionens forslag mangelfuldt:

4.1.1. Det hedder i begrundelsen i den tyske version, at sikkerhedsmedarbejderens indsats skal tjene til at »lette« (»verinfachen«) transport af farligt gods. Direk-

tivet skal imidlertid ikke lette transport af farligt gods, men derimod mindske risiciene.

4.1.2. I præambelen gør Kommissionen opmærksom på, at transport af farligt gods i årenes løb er blevet stadig mere omfattende. ØSU tilføjer, at også antallet af farlige produkter, der fremstilles og transporteres, er taget og vil tage væsentligt til som følge af den videnskabelige forskning og den deraf følgende udvikling i virksomhederne.

4.1.2.1. Også det har været med til at forøge sikkerhedsrisikoen, og denne udvikling vil fortsætte.

4.1.3. Kommissionen siger i præambelen, at der til dato ikke findes nationale bestemmelser vedrørende uddannelse af sikkerhedsmedarbejdere i virksomheder, der transporterer farligt gods.

4.1.3.1. ØSU tillader sig i den forbindelse at henlede Kommissionens opmærksomhed på f.eks. den tyske »Verordnung über die Bestellung von Gefahrgutbeauftragten und die Schulung von beauftragten Personen in Unternehmen und Betrieben (Gefahrgutbeauftragtenverordnung)« af 12. december 1989 (*Bundesgesetzblatt I*, side 2185). Denne forordnings § 2 om uddannelse af sikkerhedsmedarbejdere med henblik på transport af farligt gods trådte i kraft den 23. december 1989, og de øvrige bestemmelser gør det den 1. oktober 1991.

4.1.3.2. Ifølge denne forordning er det industri- og handelskammerenes opgave at fastlægge indhold og varighed af den særlige uddannelse for sikkerhedsmedarbejdere og at kontrollere og godkende kursusarrangører.

4.1.4. ØSU gør endvidere opmærksom på, at i Tyskland trådte forordningen om adgang til erhvervsmæssig godstransport ad landevej i kraft pr. 1. maj 1991. Den stiller krav om, at der i forbindelse med kontrollen af de faglige kvalifikationer også skal dokumenteres kendskab til reglerne om transport af farligt gods.

4.1.4.1. Det tyske trafikministerium har for nylig til eftersyn forelagt Kommissionen et udkast til en forordning om adgang til erhvervsmæssig national og international godstransport ad indre vandveje. Også i henhold til denne forordning skal der ved adgangsprøven dokumenteres kendskab til sikkerhedsreglerne.

4.2. Bemærkninger til de enkelte artikler

4.2.1. Artikel 1

Forslag til formulering:

»Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med de i dette direktiv fastsatte betingelser de nødvendige foranstaltninger til, at virksomheder, der i løbet af et kalenderår forsender, transporterer eller lader transportere mindst 50 nettoton farligt gods, radioaktivt materiale, eksplosive stoffer eller andre meget farlige stoffer i henhold til ADR-konventionens randnummer 10011, udpeger en eller flere sikkerhedsmedarbejdere til at forebygge de risici, som sådanne transporter kan indebære for offentligheden, for menneskers liv og helbred, for dyr og miljø, og for den offentlige sikkerhed og orden.«

4.2.1.1. ØSU gør opmærksom på, at begrebet »Sikkerhedsbeauftragter« i den tyske version ikke bør anvendes i denne forbindelse, da der allerede er lagt beslag på det i andre retsregler. Og i dette direktiv tales der ellers overalt kun om »Gefahrgutbeauftragter«.

4.2.2. Artikel 3

Forslag til formulering (under henvisning til udtalelsens punkt 3.3.1):

»For transport af farligt gods, som udføres under de væbnede styrkers ansvar, bør der gælde tilsvarende sikkerhedsbestemmelser.«

4.2.2.1. Forslag til formulering (under henvisning til udtalelsens punkt 3.4, 3.5.2 og 3.5.3):

»Direktivet gælder ikke for virksomheder — som f.eks. håndværks- og andre små virksomheder — der kun transporterer farligt gods lejlighedsvis og af hensyn til deres egentlige arbejdsopgaver; ej heller gælder det for transport af sådant farligt gods, som på grund af sin beskaffenhed, sin beskedne mængde eller sin foreskrevne sikre emballering kun indebærer minimal risiko for mennesker, dyr og miljø.«

4.2.3. Artikel 4, stk. 1

4.2.3.1. Artikel 4, stk. 1, indeholder i den tyske version et afsnit 1, der lyder således: »In jedem betreffenden Unternehmen ist die Anwesenheit eines Gefahrgutbeauftragten vorgeschrieben.« Det afsnit findes hverken i den engelske eller den franske version. Det bør udgå.

4.2.3.2. Sikkerhedsmedarbejderen vil som regel ikke, som krævet i andet afsnit i den tyske version, kunne »Massnahmen veranlassen«. Det er virksomhedsledelsens sag.

Forslag til formulering:

»Massnahmen vorzuschlagen bzw. als Inhaber zu veranlassen ...« (Bemærkningen vedrører kun den tyske version.)

4.2.4. Artikel 4, stk. 2

Der tilføjes følgende:

»Udpeges der ikke nogen sikkerhedsmedarbejder, er virksomhedens leder automatisk at betragte som sådan. Sikkerhedsmedarbejderen kan overdrage sine opgaver til en stedfortræder. I disse tilfælde må virksomhedens leder/sikkerhedsmedarbejderens stedfortræder være indehaver af et uddannelsesbevis som omtalt i artikel 5.«

4.2.5. Artikel 4, stk. 3

Forslag til formulering:

»Til sikkerhedsmedarbejder kan en virksomhed også udpege en person, der ikke er ansat i virksomheden. En sådan sikkerhedsmedarbejder løser de samme opgaver og er undergivet samme uddannelseskraav.«

4.2.5.1. ØSU's begrundelse for forslaget er hensynet til små og mellemstore virksomheders sikkerhedsmæssige interesser og forpligtelser; en ansat i en sådan virksomhed, der blot har sikkerhedsspørgsmål som bibeskæftigelse, kan f.eks. ikke regelmæssigt følge med i, hvad der offentliggøres om nye videnskabelige resultater, nye stoffer, tekniske ændringer og lovbestemmelser. Han har som regel ikke adgang til nationale og internationale samlinger af forskrifter om farligt gods og kan kun sjældent deltage i videreuddannelse.

4.2.5.2. Udpegelse af sikkerhedsmedarbejdere — der f.eks. kan komme fra sikkerhedsorganisationer, private bureauer for transport af farligt gods, brancheorganisationer eller læreanstalter — vil øge sikkerheden i forbindelse med små og mellemstore virksomheders transport af farligt gods og aflaste disse virksomheder både personalemæssigt og finansielt.

4.2.6. ØSU foreslår følgende tilføjet som nyt stk. 4:

»Sikkerhedsmedarbejderen samarbejder med alle i virksomheden, der beskæftiger sig med sikkerhedsspørgsmål, og informerer alle virksomhedens medarbejdere om sine opgaver.«

4.2.7. Artikel 4, stk. 4 (i givet fald: stk. 5)

Forslag til formulering:

»Den af medlemsstaten udpegede myndighed eller instans kan på givne foranledning forlange, at de berørte virksomheder oplyser navnene på sikkerhedsmedarbejderne.«

4.2.7.1. Begrundelsen for denne ændring af Kommissionens forslag er, at automatisk og obligatorisk meddelelse af navnene ikke tjener noget sikkerhedsmæssigt formål og medfører et unødvendigt administrativt besvær. Det er tilstrækkeligt, hvis navnene på sikkerhedsmedarbejderne oplyses efter anmodning og på givne foranledning.

4.2.8. Artikel 5, stk. 1

Forslag til formulering:

»Sikkerhedsmedarbejderen skal ved hjælp af et bevis udstedt af en kursusarrangør, der er anerkendt af den kompetente myndighed/instans, dokumentere, at han ved deltagelse i et kursus har erhvervet kendskab til de generelle bestemmelser om transport af farligt gods og til de særlige bestemmelser om befording af farligt gods med en eller i givet fald flere transportformer.

Beviser udstedt i henhold til nationale bestemmelser bevarer deres gyldighed indtil udløbsdatoen. Sådanne beviser skal alle medlemsstater anerkende.

Kurset skal mindst omfatte de emner, der er nævnt i Bilag II. Er der tale om kurser, der sigter på bestemte brancher eller faggrupper, på særlige emner, eller på transport af kun enkelte former for farligt gods, er det tilladt at begrænse kurset både tids- og indholdsmæssigt.«

4.2.9. ØSU beder Kommissionen sørge for, at eksperter, der i årevis har arbejdet med farligt gods, kan få bevis for deres kvalifikationer uden at deltage i et begynderkursus.

4.2.10. Angående artikel 5 som helhed henviser ØSU til direktivet om adgang til at drive vejgodstransportvirksomhed (89/438/EØF).

4.2.11. Artikel 6, stk. 2

Forslag til formulering:

»Uddannelsesbevisets gyldighedsperiode forlænges med tre år, hvis indehaveren inden dens udløb deltager i et nyt kursus. Hvad dette kursus skal omfatte, fastlægges senere (når bestemmelserne i artikel 5 er afprøvet).«

Angående begrundelsen: jf. punkt 4.2.10.

4.2.12. Artikel 7

Forslag til formulering:

»Sker der under transport, lastning/losning eller midlertidig opbevaring, forestået af den pågældende virksomhed, en ulykke, hvorved mennesker, gods eller miljø skades eller den offentlige sikkerhed bringes i fare, skal sikkerhedsmedarbejderen udarbejde og tilstille virksomhedens ledelse en ulykkesrapport.

I forbindelse med alle ulykkesrapporter, udarbejdet af ham selv, af politiet eller af andre myndigheder, skal sikkerhedsmedarbejderen gøre rede for, om der er tale om ulykker, som må give anledning til videre konsekvenser — og i bekræftende fald hvilke — der kan øge sikkerheden ved transport af farligt gods.«

4.2.12.1. Begrebet »ulykke« i direktivet må defineres, f.eks. således: Ved »ulykke« forstås:

- at personer kommer til skade på grund af farligt gods,
- at en betydelig mængde farligt gods (f.eks. over 100 liter/kg) slipper ud, eller
- at godset eller befordringsmidlet beskadiges væsentligt.

4.3. Bemærkninger til bilaget

4.3.1. Bilag I: Liste over sikkerhedsmedarbejderens aktiviteter som omhandlet i direktivets artikel 4

a) Forslag til ny formulering:

»I sin egenskab af ansvarlig medarbejder i virksomheden eller ekstern ekspert skal sikkerhedsmedarbejderen bl.a.:

- have ret til at afgive forudgående udtalelse om indkøb eller leje af anordninger til transport af farligt gods samt det udstyr til disse, som er nødvendigt netop for en sådan transport,
- på grundlag af nationale og internationale forskrifter vedrørende transport af farligt gods kontrollere de personer, som virksomheden har pålagt at gennemføre sådanne transporter,

— føre journal over sin kontrolvirksomhed,

— omgående underrette virksomhedsindehaveren eller de ansvarlige personer om mangler, der mindsker sikkerheden ved transport af farligt gods.«

b) På grundlag af disse generelle kontrolforskrifter skal sikkerhedsmedarbejderen:

— Andet led: Forslag til ny formulering: »sikre, at det anvendte materiel er egnet til transport af farligt gods,«.

— Tredje led (første del): Forslag til ny formulering:

»Befragteren skal kontrollere, om det i henhold til de gældende bestemmelser vedrørende den benyttede transportform er tilladt at transportere det farlige gods, han vil overdrage transportøren. På grundlag af befragterens ledsagepapirer har transportøren pligt til at kontrollere, om det er tilladt at transportere det pågældende gods i henhold til de bestemmelser, der gælder for den benyttede transportform. Transportørens sikkerhedsmedarbejder kan kun kontrollere, om angivelserne er fyldestgørende, han kan ikke identificere godset forud for transporten.«

— Tredje led (anden del): Forslag til ny formulering: »kontrollere, at reglerne vedrørende sammenlæsningsforbud overholdes;«.

— Fjerde led: Forslag til ny formulering: »kontrollere, at samtlige dokumenter, der ledsager transporten, er til stede og i orden;«.

— Femte led: Forslag til ny formulering: »i samarbejde med det ansvarlige personale sikre korrekt gennemførelse af transporten;«.

— Sjette led: Forslag til ny formulering: »drage omsorg for rettidig uddannelse i henhold til de forskrifter, der gælder for personale, der beskæftiger sig med transport af farligt gods, og udstede uddannelsesbeviset.«

— Syvende led udgår, idet der findes nationale forskrifter herfor.

- Ottende led udgår, da dette indgår i det generelle arbejdsområde.
- Ordlyden fra artikel 7 anvendes.
- 4.3.2. Bilag II: Liste over de i direktivets artikel 5 omhandlede emner
- 4.3.2.1. Uddannelsens indhold
- Forslag til ny formulering:
- »A Alment modul (obligatorisk for alle transportformer) (Tidsforbrug: mindst fem undervisningstimer)
- I EF-direktiv om sikkerhedsmedarbejdere (og supplerende nationale forskrifter vedrørende sikkerhedsmedarbejdere)
- II Internationale sammenhænge: oversigt over organisationer og deres aktiviteter set i relation til lovgivningen om transport af farligt gods
- III Nationale love om transport af farligt gods
- IV Orientering om strafferetligt og civilretligt ansvar, forsikringsret
- V Moderne teknikker til elektronisk datatransmission og til at følge farligt gods under transporten
- VI Andre forskrifter (f.eks. lovgivning om affald, kernekraft, miljø og forebyggelse af ulykker)
- B Specifikke moduler (enten enkeltvis eller kombineret: landevejstransport, banetransport, transport ad indre vandveje, søtransport, lufttransport (Tidsforbrug pr. transportform: mindst 20 undervisningstimer)
- I De nationale love om transport af farligt gods, der gælder for de enkelte transportformer
- II De pligter, som påhviler den transportansvarlige i henhold til internationale og nationale forskrifter (f.eks. afsender, transportør, køretøjets fører, bådførere, lufthavnsselskaber, befragter, modtager, lagerholder)
- III De nationale forskrifter for de enkelte transportformer og deres anvendelsesområde
- IV Klassifikation i henhold til de forskrifter, der gælder for de enkelte transportformer
- V Emballage, store containere (Intermediate Bulk Container), tanke (tankcontainere, faste tanke, tankbatterier, aftagelige tanke), containere (fragtcontainere)
- VI Mærkning, påtegninger
- VII Dokumentation (f.eks. ledsagedokumenter, oplysninger vedr. ulykkestilfælde, inspektionscertifikater, uddannelsesbeviser, transporttilladelser, kontrollister for tankskibe, Dangerous Goods Declaration, stuvningsplan for skibe, luftfragtbreve)
- VIII Transportens gennemførelse.«
- 4.3.2.2. Uddannelsens varighed — Forslag til formulering:
- »Uddannelsens varighed andrager minimum:
- 5 undervisningstimer til det almene modul, der er fælles for alle transportformer,
- 20 undervisningstimer til hvert af de moduler, der er specifikke for forskellige transportformer.
- Såfremt man kombinerer flere moduler, der er specifikke for de forskellige transportformer, kan varigheden reduceres.«
- Som begrundelse for disse forslag henvises der til, at Kommissionens forslag i det store hele bygger på de allerede gældende ADR-forskrifter for uddannelse af personer, der er beskæftiget med transport af farligt gods.
- Det indhold, Kommissionen har anført for uddannelsen, svarer til den viden, der er obligatorisk for personer, der involveres i enkelte elementer af transporten.
- Sikkerhedsmedarbejderne, der står som ansvarlige personer i virksomhederne, skal bibringes et generelt kendskab til internationale og nationale retsforskrifter, så de kan varetage deres kontrolopgaver.
- Uddannelsen bør derfor begrænse sig til at omfatte de grundlæggende retsforskrifter.

4.3.3. Bilag IV: Uddannelsesbevis

Formuleringsforslag:

BEVIS FOR DELTAGELSE

EØF-uddannelsesbevis for sikkerhedsmedarbejdere for forebyggelse af risici forbundet med transport af farligt gods

Navn:

Fornavn(e):

Fødselsdato:

Nationalitet:

Indehaverens underskrift:

Uddannelsen opfylder kravene i Rådets direktiv ... af Uddannelsens indhold og varighed:

☐ alment modul	☐ søtransport
☐ jernbanetransport	☐ lufttransport
☐ transport ad indre vandveje	☐ landevejstransport

omfattende ... undervisningstimer

Kombination af moduler

Vejtransport/jernbanetransport/transport ad indre vandveje/søtransport/lufttransport (det ikke gældende overstreges) med en varighed af ... undervisningstimer

Arrangør:

godkendt af: godkendende myndighed/organ

Dato:

Uddannelsesstedets adresse:

Underskrift:

Gyldig indtil:

Fornyset indtil:

af (uddannelsesstedets adresse):

Dato:

Underskrift:

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om:

- Kommissionens forslag til Rådets direktiv om hastighedsbegrænsende anordninger for visse motorkøretøjsklasser ⁽¹⁾, og
- Kommissionens forslag til Rådets direktiv om montering og anvendelse af hastighedsbegrænsende anordninger i visse klasser af motorkøretøjer i Fællesskabet

(92/C 40/17)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 14. august 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikler 75 og 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede René Bleser til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, med et flertal af stemmer for, 8 stemmer imod og 11 stemmer hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionen forelægger to forslag under henvisning til to beslutninger fra 1984 og 1986, hvori Europa-Parlamentet opfordrer Rådet til at træffe foranstaltninger for at øge trafikikkerheden.

1.2. To medlemsstater har allerede indført hastighedsbegrænsere. Med udgangspunkt i erfaringerne fra disse lande finder Kommissionen, at det vil være hensigtsmæssigt, for ikke at sige nødvendigt, at anvendelsen af sådanne anordninger gøres obligatorisk i samtlige EF-lande.

1.3. Kommissionen peger på tre fordele ved anvendelsen af godkendte hastighedsbegrænsere til køretøjer i kategorierne M3 og N3:

- a) forøgelse af trafikikkerheden;
- b) formindskelse af luftforureningen, med andre ord forbedring af miljøet;
- c) reduktion af brændstofforbruget.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU hilser det foreliggende forslag til en generel EF-foranstaltning velkomment efter de tidligere fejlslagene forsøg på at indføre generelle hastighedsbegrænsende foranstaltninger på EF-plan.

2.2. ØSU ser ligeledes med tilfredshed på foranstaltningerne, fordi de sigter mod at begrænse miljøge-ner og brændstofforbrug.

2.3. ØSU ser positivt på en foranstaltning, som bygger på en anordning, som er sikret mekanisk eller elektronisk, hvorved man undgår yderligere kontrol på vejene.

2.4. ØSU er dog ikke sikker på, at det er rimeligt alene at anvende denne anordning på køretøjer af klasse N3 (dvs. på over 12 ton), når andre vejtransportdirektiver opererer med andre tonnagegrænser. ØSU ønsker også på dette område harmonisering.

2.5. Med hensyn til bestemmelserne i forslaget [dok. KOM(91) 240 endelig udg.] fastholder ØSU specielt, at punkterne 7.1.2, 7.1.4 og 7.1.5 i bilag 1 ikke bør ændres, eftersom disse tre punkter alle bidrager til chaufførens sikkerhed, som foranstaltningen skal forbedre, ikke forringe.

2.6. ØSU erfarer, at omkostningerne til fartbegrænseranordningen skulle blive af en størrelsesorden, som er forenelig med normal drift af en transportvirksomhed, og at det, i realiteten, med afskrivningen af investeringerne i kraft af brændstofbesparelser skulle være muligt meget hurtigt at foretage en generel indførelse af denne anordning og således undgå, at nye og gamle køretøjer fungerer forskelligt i trafikken.

3. Konklusion

3.1. Af Kommissionens forslag fremgår det, at denne anordning, såfremt Rådet vedtager forslaget, i vidt om-

(¹) EFT nr. C 229 af 4. 9. 1991, s. 5.

fang vil øge trafikanternes sikkerhed, og at forslaget bliver det første skridt mod harmonisering af køretøjers hastighed på EF-plan. Derudover betyder det en begrænsning af den forurening, som hidrører fra motorkøretøjernes forbrænding af dieselolie, ligesom udgifterne til brændstofforsyning ikke øges.

3.2. Af de ovenfor anførte årsager godkender ØSU direktiverne [dok. KOM(91) 240 endelig udg. og dok. KOM(91) 291 endelig udg.]. Den opfordrer Kommissionen til at udfolde yderligere bestræbelser på dette område ved at fremlægge et sæt af bestemmelser, som vil kunne bidrage til forbedring af vejsikkerheden og miljøet.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Forkastet ændringsforslag

Følgende ændringsforslag, indgivet i henhold til forretningsordenen, blev forkastet under debatten:

Punkterne 2.4, 2.6 og 3.2 udgår, og der indføres et nyt punkt 2.4 af følgende ordlyd:

»Men sektionen henstiller, at kravet kun kommer til at gælde for køretøjer, der er taget i brug efter 1. januar 1990.

At lade kravet gælde fra 1. januar 1985, som Kommissionen foreslår, ville påføre ejerne for store anskaffelses- og installationsudgifter i forbindelse med motorkøretøjer, som vil være tre år gamle eller mere ved direktivets ikrafttrædelse.

Endvidere henstiller sektionen, at anordningerne indstilles på 90 km/t i køretøjer af klasse N3 og på 110 km/t i køretøjer af klasse M3.

At indstille dem som foreslået af Kommissionen (på henholdsvis 80 og 100 km/t) ville være yderst skadeligt for sikkerheden og trafikafviklingen på motorvejene, ligesom det ville fordyre transporterne.«

Afstemningsresultat

33 stemmer for, 81 stemmer imod, 10 stemmer hverken for eller imod.

Udtalelse om Kommissionens meddelelse til Rådet om den fælles landbrugspolitik udvikling og fremtid

(92/C 40/18)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 26. februar 1991 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at fremsætte udtalelse om den ovennævnte meddelelse.

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede at overdrage det forberedende arbejde til Giovanni Mantovani som hovedordfører.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 291. plenarforsamling (mødet den 27. november 1991) med 96 stemmer for, 26 imod og 11 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Baggrunden for Kommissionens reformforslag

1.1. Ifølge Kommissionen [jf. dok. KOM(91) 100 endelig udg.] har den fælles landbrugspolitik enten forårsaget eller ikke formået at løse følgende seks indbyrdes forbundne hovedspørgsmål, som derfor gør en ændring af politikken påkrævet:

- 1) dannelse og stadig forøgelse af overskud,
- 2) stigning i udgifterne til markedsintervention,
- 3) spændinger i de internationale forbindelser som følge af eksportrestitutions,
- 4) ringe samlet stigning i landbrugsindkomsterne,
- 5) skæv støttefordeling i de større bedrífers favør (på grund af deres større produktionskapacitet),
- 6) intensivering af produktionen ud over, hvad der er foreneligt med ressourcebevarelse.

1.2. Den røde tråd er ifølge Kommissionen, at den vægt, som i den fælles landbrugspolitik lægges på markedsstøtte og ubegrænsede afsætningsgarantier, har udgjort en kraftig stimulans til produktionsforøgelse, ligesom støtten er koblet sammen med produktionens størrelse.

2. Analyse og vurdering af Kommissionens argumentation

2.1. Ser vi på EF som helhed, hersker der næppe tvivl om, at Kommissionen har ret i, at dette er den fælles landbrugspolitikens nøgleproblemer. En nærmere analyse af de første fire problemer, opdelt i produkter og/eller medlemsstater, afslører imidlertid, at der er tale om betydelige forskelle.

2.2. ØSU finder det på sin plads at analysere Kommissionens argumentation, så det kan afgøres, om den er rimelig eller ej.

2.3. Dannelse og stadig forøgelse af overskud

2.3.1. Den stadige forøgelse af produktionsoverskud, som også skyldes importen, har gennem årene gjort

disse til et større problem. De tekniske fremskridt i den måde, hvorpå bedrifterne organiseres, har spillet en afgørende rolle for sektorens kvantitative vækst.

2.3.2. Overskuddene måles med udgangspunkt i selvforsyningsgraden — dvs. forholdet mellem produktion og indenlandsk forbrug, idet der selvsagt også tages hensyn til de mængder, som eksporteres til tredjelande. Problemet med denne målemetode ligger i, at det indenlandske forbrug og dermed den indenlandske efterspørgsel i sig selv påvirkes af den fælles landbrugspolitik. I særdeleshed kan støtte til forbrug og forædling medføre en kunstig stigning i det indenlandske forbrug i en sådan grad, at støtten kan opfattes som indenlandske restitutions.

2.3.3. Selv om selvforsyningsgraden som beregnet ovenfor kan udgøre en fordrejet indikator for EF's produktivitet, er det af interesse at se nærmere på sektoropdelingen i EF (tabel 1):

Tabel 1

EF's selvforsyningsgrad i 1989: opdeling efter sektor

Korn (undtagen ris)	113
Forarbejdet ris	76
Sukker ⁽¹⁾	124
Friske grønsager ⁽¹⁾	106
Friske frugter (undtagen citrusfrugter) ⁽¹⁾ ⁽³⁾	84
Citrusfrugter ⁽¹⁾ ⁽³⁾	67
Vin	91
Æg ⁽²⁾	102
Kød ⁽²⁾	102
herunder: oksekød/kalvekød	104
fåre- og gedekød	83
svinekød	103
fjerkræ	105
Olier og fedtstoffer ⁽²⁾	75
Kartofler	101

⁽¹⁾ 1987/1988.

⁽²⁾ 1988.

⁽³⁾ Bemærk disse afgrøders sæsonkarakter.

Kilde: Landbrugets stilling i Fællesskabet, rapport 1990.

2.3.4. I den første produktgruppe — sukker og korn — ligger selvforsyningsgraden på over 110 (124 for sukker, 113 for korn). En anden gruppe med en selvforsyningsgrad på omkring 100 udviser også overskud: grønsager, okse- og kalvekød, svinekød, fjerkræ og æg. Derimod er der tale om underskud i en tredje gruppe (f.eks. fåre- og gedekød, friske frugter, vin, oljer og fedtstoffer).

2.3.5. EF's statistikker for mejerisektoren indeholder ingen oplysninger om den gennemsnitlige selvforsyningsgrad i EF.

2.3.6. Imidlertid fremgår det generelt set af de oplysninger, som foreligger for de enkelte produkter og de enkelte medlemsstater, at der er tale om en meget høj selvforsyningsgrad, hvilket atter bringer det alvorlige problem med overskud af mejeriprodukter frem i lyset.

2.3.7. Overskuddenes dannelse og stadige forøgelse har haft to uheldige virkninger, som Kommissionen fremdrager:

— større udgifter for Den europæiske udviklings- og garantifond for Landbruget's (EUGFL) garantisektion,

— spændinger i handelssamkvemet, for visse produkters vedkommende, mellem EF og tredjelande som følge af EF's eksportsubsidier. Endvidere har forskelle mellem de nationale markeder været afgørende for, hvorledes fordelene ved markedsstøtte er blevet fordelt.

2.3.7.1. Overskuddene er til dels en følge af EF's prispolitik og i særdeleshed af det forhold, at der ved den årligt tilbagevendende landbrugsprisfastsættelse kun skelnes marginalt mellem høj- og lavkvalitetsprodukter. Inden for f.eks. kornsektoren ligger prisen på foderkorn, byg og majs kun en kende lavere end prisen på brødhvede. Hvis EF havde begrænset sin støtte til højkvalitetsprodukter, kunne det have begrænset de samlede støtteudgifter og i højere grad tilpasset produktionen til efterspørgslen.

2.4. Stigning i udgifterne til markedsintervention

2.4.1. I årene 1989/1990 gik over 51% af EUGFL-garantisektionens udgifter til følgende fire overskudsprodukter: mejeriprodukter (18,9%), korn (15,3%), oksekød (9,1%) og sukker (8,1%). Hvis man hertil føjer udgifterne til raps og solsikke (12,1%), fårekød (5,6%), vin (5%) og olivenolie (6%), er der tale om 80% af de samlede udgifter. Det påpeges imidlertid, at EF i disse år var nødt til at opbygge strategiske lagre.

2.4.2. Det er interessant ikke blot at se på udgiftsni-

veuet i absolutte tal, men også at anskue forholdet mellem EUGFL's udgifter og produktionens værdi.

2.4.3. I 1988/1989 brugte EF 13,6 ECU for hver 100 ECU produktionsværdi sammenlignet med 8,7 ECU i 1980/1981.

2.4.4. EUGFL-garantisektionens udgifter og produktionens værdi er ikke nogen nøjagtig målestok for støtteniveauet til en given sektor. Støtteniveauet afhænger af den anvendte støttemekanisme (*deficiency payment*, beskyttelse). EF-budgettet derimod beror hovedsageligt på de relevante instrumenter (afgifter, subsidier og indenlandske restitutioner, herunder støtte til forbrugere) og overskuddenes endelige anvendelsesformål (eksport, oplagring eller tilbagetrækning fra markedet).

2.5. Spændinger i de internationale forbindelser som følge af eksportrestitutioner

2.5.1. Eksportrestitutioner er en af hovedårsagerne til striden mellem EF og dets konkurrenter på verdensmarkederne.

2.5.2. Ser man på en procentvis opdeling af EUGFL-garantisektionens udgifter, alt efter foranstaltningernes økonomiske karakter, får man et klart billede af eksportrestitutionernes betydning.

2.5.3. I de to år 1980/1981 tegnede de sig for over 47% af totaltallet og i 1988/1989 for omkring 40%. For de vigtigste af de produkter, som handles internationalt, beløb restitutionerne sig i 1988/1989 til 75% af de samlede udgifter til korn, næsten 55% for mejeriprodukter, 43% for okse- og kalvekød, 78% for svinekød og 74% for sukker.

2.5.4. Forholdet mellem udgifterne til restitutioner og produktionens værdi steg i samme tidsrum (fra 4,1 til 5,3 ECU pr. 100 ECU produktionsværdi).

2.5.5. Restitutionernes betydelige indvirkning på EUGFL-garantisektionens udgifter, specielt for produkter som korn, skyldes bl.a. den amerikanske valutas svaghed; der skal desuden tages hensyn til oplagingsudgifternes kraftige indvirkning; disse udgifter varierer fra produkt til produkt.

2.6. Ringe samlet stigning i landbrugsindkomsterne

2.6.1. EF-landmændenes realindkomst er kun steget meget beskedent med årene. I de treårige perioder 1979-1981 og 1986-1988 var stigningen langt mindre end væksten i EUGFL's udgifter.

2.6.2. Når man analyserer landbrugsindkomsternes udvikling, er man nødt til at være opmærksom på

følgende to væsentlige aspekter: forskellene mellem de enkelte lande og mellem de enkelte bedrifter.

2.6.3. Udviklingen i realindkomsterne i medlemsstaterne har nemlig været stærkt forskellig. I nogle lande er indkomsterne stagneret eller endog faldet.

2.7. Skæv markedsstøttefordeling

2.7.1. Den indkomststøttemekanisme, som garanterer en vis indenlandsk pris, er i kraft af sin karakter direkte proportional med den producerede mængde og dermed (stort set) med bedriftenes samlede produktionskapacitet. Alle udviklede lande har hidtil iværksat landbrugsprisforanstaltninger med det sigte at sørge for økonomisk og social stabilitet i landdistrikterne, ikke mindst i de områder, hvor bedrifterne tegner sig for en stor del af beskæftigelsen. Dette princip ligger til grund for det dokument, som EF har lagt på bordet med henblik på landbrugsforhandlingerne i Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT).

2.7.2. Den fælles landbrugspolitik støtteordning er direkte knyttet til de producerede mængder og over følgelig kun indirekte indflydelse på landbrugsbedriftenes indtægter. Følgen heraf er, at småbedrifterne i kraft af deres mere beskedne bidrag til den samlede produktion kun modtager en mindre del af de pengemidler, som Kommissionen afsætter til markedsstøtte.

2.8. Intensivering af produktionen ud over, hvad der er foreneligt med ressourcebevarelse

2.8.1. Produktionsmetodernes forbedring har sat skub i mere intensiv og effektiv brug af skadedyrsbekæmpelsesmidler og gødning samt anvendelse af andre energiformer til erstatning for arbejdskraft. Udnyttelsen af disse forskellige midler har vist sig at være økonomisk fordelagtig, selv i en situation, som er præget af et fald i landbrugspriserne i både absolutte og nominelle tal. Under alle omstændigheder har princippet om ubegrænset garanti bevirket en forøgelse af de producerede mængder, uden at der er taget højde for miljøvirkningen.

2.8.2. Et af landbrugspolitikens hovedmål og en af dens hovedpligter må være at begrænse miljøskader, som skyldes intensivt landbrug, specielt i de sektorer, hvor der findes overskud.

3. Kommissionens forslag [dok. KOM(91) 258 endelig udg.]: mål og midler

3.1. Ifølge Kommissionen bør EF's landbrug:

1) yde sit eget bidrag til verdens landbrugsfødevarerproduktion på en måde, som er forenelig med de internationale regler for handel med landbrugsfødevarer,

2) sætte skub i den økonomiske og sociale udvikling i landdistrikterne,

3) på lige fod med andre sektorer imødekomme samfundets ændrede krav til livskvalitet.

3.2. I den fortsatte gennemførelse af denne strategi sættes der fokus på følgende to målsætninger:

a) udvælgelse af en vifte af konkurrencedygtige landbrugsbedrifter,

b) opretholdelse af et tilstrækkeligt stort antal landmænd og landbrugsbedrifter.

3.3. Kommissionen fremlægger i sit dokument fra juli 1991 [dok. KOM(91) 258 endelig udg.] alle de forskellige midler, som skal benyttes til at nå målet. Indsatsen kan kort skitseres således:

1) nedbringelse af forskellen mellem EF's priser på visse basisprodukter og verdensmarkedspriserne,

2) gradueret, uafhængig kompensation for deraf følgende indkomstab, til dels via sammenkobling med braklægningsforanstaltningerne,

3) førtidspensionering,

4) miljø- og skovbrugsforanstaltninger,

5) videreførelse af den eksisterende strukturpolitik,

6) bevarelse af de markedsordninger, som hidtil har vist sig at være forenelige med den fælles landbrugspolitik grundlæggende målsætninger.

4. Generelle bemærkninger

4.1. Enhver vurdering af reformforslagene forudsætter, at man først og fremmest undersøger, i hvilken grad de er i overensstemmelse med tankegangen bag reformen:

— forbedring af landbrugsindkomsterne,

— en garanti — ikke mindst fremover — for at effektive bedrifter er konkurrencedygtige på et mere åbent internationalt marked,

— omfordeling af støtten,

— markedsbalance,

— bevarelse af befolkningen i landdistrikter,

— kontrol med EF-budgettets landbrugsudgifter.

4.2. Forud for en drøftelse af fordelene ved de enkelte kommissionsforslag skal der foretages en samlet vurdering af den nye fælles landbrugspolitik.

4.2.1. Et af de hyppigst forekommende kritikpunkter af markedsstøtten går på den lineære måde, hvorpå politikken har fundet anvendelse på alle bedriftsstrukturer og på alle typer af regioner.

4.2.2. Denne lineære indfaldsvinkel vil udgøre en reel hæmsko for fjernelse af sektorielle, bedriftsbetingede og regionale skævheder, således som det fremgår af en lang række tidligere analyser og af flere af Kommissionens egne dokumenter.

4.2.3. Heller ikke de nuværende forslag afspejler, hvor forskelligt EF's landbrug er. Der består forskelle med hensyn til bedriftsstrukturer, terrænets karakter og visse delregioners generelle tilbagestående stilling.

4.2.4. Hvis man ignorerer særlige regionale træk i enhedsmarkeds-filosofiens navn, indebærer dette i praksis, at støttemidlerne fortsat vil være til gavn for sektorer, som befinder sig i en mere fordelagtig struktur, organisationsmæssig, regional og makroøkonomisk position. Denne situation vil blive forværret af det forhold, at landbruget nu er ved at slå ind på en vej, som, på baggrund af den internationale sammenhæng, vil føre til en stadig stigende liberalisering af markederne og begrænsning af støtten. Dette indebærer, at de svageste landbrugssektorer på mellemlang til lang sigt vil blive tvunget permanent ud af markedet, som følge af presset fra den skærpede konkurrence på EF's marked og på verdensmarkederne.

4.3. Kommissionen bør forklare tydeligere, hvad dens hensigter med de foreslåede reformer er.

4.3.1. Det må forhindres, at den nye fælles landbrugspolitik rammer bedrifter, som for øjeblikket er effektive, og tvinger andre til ophør. Dette vil betyde afslutningen på ikke blot små marginale bedrifter, men også på de mellemstore bedrifter, som talmæssigt udgør hovedparten af EF's landbrugsøkonomi, og som ved en passende omstrukturering og investeringsindsats måske kan blive konkurrencedygtige.

4.3.2. Sektionen godkender, at det skal tilsigtes, at landbrugsaktiviteterne udføres af dem, som har mulighed for at gøre det med gode resultater (i henseende til lande, regioner og typer bedriftsstruktur). Imidlertid bør der tilvejebringes alternative udviklingsmuligheder

for de lande, regioner og landbrugssektorer, som af praktiske grunde taber markedsandele.

4.3.2.1. I de ugunstigt stillede regioner skal der ansøges følgende to forskellige typer bedriftssituation:

— situationer, hvor bedriften er i stand til at foretage en omlægning,

— områder, hvor det eneste dominerende mål går ud på at beskytte jorden, og hvor et økonomisk og socialt levedygtigt landbrug er en umulighed.

4.3.2.2. Disse to typer situationer nødvendiggør forskellige former for bistand, og de landbrugspolitiske foranstaltninger bliver derfor nødt til at kobles sammen med makroøkonomiske og sociale foranstaltninger (hvis omkostninger ikke må henføres til landbrugsudgifterne). Strukturfondsreformen går til dels i denne retning.

4.4. Kernen i den reform, som foreslås i dok. KOM(91) 258 endelig udg., ligger i sontringen mellem mindre og større producenter. Denne sontring hviler på tre yderligere grundlæggende elementer:

a) ønsket om at kontrollere udbuddet ved hjælp af en pludselig, drastisk nedsættelse af priserne og indførelse af obligatorisk braklægning;

b) en beslutning om at fritage mindre producenter for braklægningsforpligtelsen;

c) erkendelse af det nødvendige i at fordele støtten bedre mellem landmændene.

4.4.1. Dette er baggrunden for Kommissionens beslutning om kun at tilbyde større landbrugere begrænset kompensation for indkomsttab forårsaget af fald i de institutionelle priser.

4.4.2. Sektionen mener, at denne beslutning skal vurderes i lyset af de to grundlæggende målsætninger med reformen:

— tilvejebringelse af en effektiv og dermed rentabel og konkurrencedygtig landbrugssektor,

— bevarelse af et passende antal landmænd.

4.4.3. I denne forbindelse skal følgende fire punkter fremføres:

a) hvad målsætning a) angår, er det økonomisk, socialt og politisk set uacceptabelt kun at tage sigte på det

begrænsede antal bedrifter, som allerede er effektive i dag, men som måske ikke kan overleve på et langt mere konkurrencedygtigt marked end det nuværende. Målet med den nye fælles landbrugspolitik skal være, at der findes så mange bedrifter som muligt, som kan bidrage til EF-landbrugets økonomiske resultater;

- b) obligatorisk braklægning risikerer at gøre disse bedrifter mindre effektive;
- c) kvantitative analyser foretaget fra forskelligt hold lader formode, at en omfordeling af støtten i form af dispensation til mindre producenter fra braklægningspligten kun vil få meget begrænset virkning.

Der foreligger derfor ingen begrundelse for en foranstaltning som vil true de bedrifter, der er rentable i dag. Omfordelingen af støtten er for beskedent til at kunne bidrage til opfyldelsen af den anden af de to målsætninger, der nævnes ovenfor;

- d) politikens administrative omkostninger må ikke undervurderes. Det store antal involverede bedrifter og procedurerne for støtteansøgning vil resultere i et enormt bureaukrati; landmændene kommer sandsynligvis til at vente længe på støtteudbetalingen.

4.4.4. ØSU mener derfor, at strategien til reform af den fælles landbrugspolitik ikke bør bero på en alt for forenklet sondring mellem mindre og større producenter.

4.4.5. Som et alternativ foreslår ØSU, at alle de nye reformforanstaltninger baseres på en inddeling af EF-bedrifterne, hvori der tages hensyn til den nuværende (samlede gennemsnitlige) omkostningsstruktur.

4.4.5.1. På basis af dette økonomiske kriterium kan EF-bedrifterne f.eks. inddeles i følgende tre store grupper:

- nogle ganske få bedrifter, hvis samlede gennemsnitsomkostninger (både variable og faste omkostninger) mere end dækkes af den nuværende markedspris, og som derfor opnår en »ekstra fortjeneste«,
- bedrifter, som får dækning for deres variable omkostninger og for en del af deres faste omkostninger, med de nugældende markedspriser,
- marginale bedrifter, som får dækning for deres variable omkostninger, men ikke for deres faste omkostninger, med de nugældende markedspriser.

4.4.6. Den nye politik for kontrol med udbuddet skal tydeligvis ansues i lyset af disse tre grupper. Det er nødvendigt at udforme mere målrettede foranstaltninger både for at kompensere for indkomsttab og for at gøre landbruget konkurrencedygtigt.

4.5. ØSU konstaterer, at der består en snæver sammenhæng mellem forslaget til reform af den fælles landbrugspolitik og spørgsmålet om den internationale samhandel, ikke mindst i forbindelse med de igangværende forhandlinger i Uruguay-runden.

4.5.1. I den sammenhæng fremhæver ØSU, at de gældende priser på landbrugsvaremarkedet kun har marginal betydning, fordi de refererer til samhandel med produktionsoverskud. Det er derfor vanskeligt at tale om ligevægtspriser på et helt frit marked.

4.6. ØSU mener desuden, at den fælles landbrugspolitik under alle omstændigheder atter bør indplacere i en verdensomspændende sammenhæng, som er kendetegnet ved generel støtte til landbrugssektoren.

4.6.1. I den forbindelse fremgår det af de vedlagte statistiske oplysninger om støtten til landmænd i de forskellige lande, at EF yder langt mindre støtte end de store producentlande i verden.

4.7. ØSU rejser ligeledes spørgsmålet om iagttagelse af det grundlæggende princip om EF-præferencen, når EF-priserne begynder at nærme sig verdensmarkedspriserne. Denne præference vil nødvendigvis have tendens til at forsvinde.

5. En detaljeret vurdering af de forskellige produktionssektorer og af ledsageforanstaltningerne

5.1. ØSU mener, at Kommissionens forslag vedrørende de enkelte sektorer kan vurderes på baggrund af de forskellige bestemmelser, hvormed den foreslåede reform skal iværksættes (i denne forbindelse har ØSU allerede tilkendegivet sit syn på forordningsforslaget om oliefrø)⁽¹⁾. Der skal dog fremsættes en række bemærkninger til den generelle filosofi bag forslaget.

5.2. Korn, oliefrø og proteinafgrøder

- a) Som allerede nævnt er den sondring mellem mindre og større producenter, som der opereres med i forslaget, ikke et passende middel til at beregne støtten.

⁽¹⁾ Dok. KOM(91) 318 endelig udg. og dok. ØSU 1263/91.

En unuanceret hektarstøtte vil blot antage form af støtte til landbrugsindkomsterne; den vil blive en kilde til ekstrafortjeneste for de mest effektive kategorier, hvorimod den for de kategorier, som i dag kun er potentielt rentable, blot vil blive en kortvarig støtte til deres overlevelse, snarere end til deres langsigtede udvikling.

- b) Støtte, som kobles sammen med det gennemsnitlige regionale udbytte vil føre til, at de eksisterende skævheder mellem EF's forskellige regioner opretholdes.

Støttemekanismen bygger nemlig på en filosofi, som kun i ringe grad adskiller sig fra den, der ligger til grund for den gamle landbrugspolitik.

Støtten var oprindeligt koblet sammen med de enkelte bedrífers ressourcer; i henhold til det nye forslag kobles støtten imidlertid sammen med de gennemsnitlige ressourcer i et ensartet område. Resultatet bliver følgelig blot en omfordeling af støtten inden for en given region og/eller del af en region, og støtten bliver herved omvendt proportional med ensartetheden, dvs. at jo mindre ensartet området er, jo mere omfattende bliver den interne støtteomfordeling. Derimod påvirkes fordelingen af støtte mellem områder og regioner næsten ikke.

- c) Støtteomfordelingen til fordel for mindre producenter vil alt i alt blive begrænset. Inden for hvert enkelt land vil støtteomfordelingen kun blive af begrænset omfang, mens den vil komme til at ligge på 5 % og 7 % for EF som helhed (se tabel 2).

Tabel 2

Beregning af genfordelingen af støtte mellem mindre og større producenter i henhold til Kommissionens forslag [dok. KOM(91) 258 endelig udg.]

	Bedrifter (mio.)	Korn Udnyttet Landbrugsareal (ULA) (mio. ha)	Produktion (mio. t)	Udbytte (t/ha)	Braklægning (mio. ha)	Braklægning antal ha med kompensation	Braklægning kompensation (mio. ECU)
Mindre producenter	3,7	14,4	56,76	3,94	0	0	0
Større producenter	0,6	21,6	115,24	5,34	3,24	2,55	645,15
EF i alt	4,3	36	172	4,78	3,24	2,55	645,15
	Gammel støtteordning (mio. ECU)	% af støtten	Ny støtteordning (mio. ECU)	% af støtten	Ny støtteordning (mio. ECU)	% af støtten	
Mindre producenter	3.121,80	33,00	3.121,80	34,10	3.785,76	40,39	
Større producenter	6.338,20	67,00	6.032,62	65,90	5.471,99	59,11	
EF i alt	9.460,00		9.154,42		9.257,75		

* 1990/1991

Kilde: Oplysninger fra Kommissionens meddelelse om den fælles landbrugspolitik udvikling og fremtid dok. KOM(91) 258 endelig udg.

- d) Fremskridt i retning af markedsbalance skal på kort sigt opnås ved hjælp af braklægning (som forventes at nedbringe produktionen med 8,8 % i forhold til 1989/1990-niveauet); på mellemlang og lang sigt skal der opnås større fremskridt, fordi visse bedrifter og visse markedssegmenter må forventes at forsvinde. Den pris, som det bliver nødvendigt at betale for at nå dette mål, ser ud til at blive temmelig høj i henseende til beskæftigelse og i henseende til de socioøkonomiske og regionale skævheder. Bl.a. af disse grunde bør dyrkningen af non-food produkter på braklagte jorder stimuleres.

5.3. Kvægavl

- a) Det er slående, at der ikke findes nogen omtale af regionale karakteristika. Kommissionen foreslår, at der sideløbende med andre foranstaltninger opereres med yderligere incitamenter til ekstensiv kvægavl (defineret som mindre end 1,4 storkreaturer pr. ha foderareal i ugunstigt stillede områder og 2 storkreaturer pr. ha i andre områder).

I visse tilfælde er intensiv kvægavl uundgåelig, fordi bedriftsstørrelsen rummer en række begrænsninger,

som det ikke er let at komme udenom. I denne situation vil ekstensivering ikke blot være ensbetydende med radikale ændringer i driftsformen for de fleste kvægavlere, men objektivt set være en umulighed som følge af de vilkår, der hersker på markedet for agerjord.

- b) Det fremføres, at nedsættelsen af oksekøds-, kalvekøds- og mælkepriserne er berettiget som følge af lavere produktionsomkostninger, der igen kan føres tilbage til prisfald på korn og foderstoffer. Det skal fremhæves, at prisfaldet på foderstoffer på ingen måde er automatisk, hvorfor uheldige virkninger på indkomsterne kan føre til en krisesituation inden for intensiv kvægavl.

5.4. Ledsageforanstaltninger

5.4.1. Ligesom de foregående foranstaltninger er de ledsageforanstaltninger, som Kommissionen foreslår, ikke fuldstændig i overensstemmelse med de opstillede grundlæggende målsætninger, som går ud på:

- at gøre landbruget konkurrencedygtigt,
- at opretholde et passende antal bedrifter.

5.4.2. Også ledsageforanstaltninger tager sigte på at kontrollere udbuddet og øge bedrifternes gennemsnitsstørrelse.

5.4.2.1. De to programmer (handlingsprogram for landbrug og miljø, skovrejsning på landbrugsjord) tager sigte på den førstnævnte målsætning.

5.4.2.2. Der er opstillet en førtidspensionsordning for at befordre opfyldelsen af begge målsætninger.

5.4.3. Med handlingsprogrammet for landbrug og miljø synes man at behandle landbruget som en aktivitet, der ikke kan forenes med en forbedring af livskvaliteten.

5.4.3.1. Med andre ord benyttes miljøpolitikken næsten udelukkende som et alibi for at give udbudskontrollen en kulturel og ideologisk baggrund.

5.4.3.2. Programmet omhandler kun rent marginalt (bevarelse af landskabet) de nuværende og/eller potentielle positive virkninger, som direkte knytter sig til fremstilling af levnedsmidler.

5.4.3.3. To eksempler er nok: der findes ingen tilskyndelse til at fremstille produkter af bedre kvalitet, specielt set ud fra et sundheds- og hygiejnesynspunkt; der findes ingen støttepolitik for landbrugsturisme og dermed heller ikke for de typiske, lokale produkter, som på mange måder udgør et hovedelement i landbrugsturismen.

5.4.4. Selv om Kommissionens indfaldsvinkel således rummer en del positive punkter, udnytter den ikke miljøpolitikens fulde muligheder for at understøtte produktionen af kvalitetslevnedsmidler og for at understøtte landbrugsturismen, og dermed udviklingen i de dårligst stillede landdistrikter.

5.4.5. Konkluderende kan det siges, at skovrejsnings- og førtidspensionsordningerne nok rummer nogle generelt set positive punkter, men det findes påkrævet, at den indfaldsvinkel, som anlægges i handlingsprogrammet for landbrug og miljø, ændres gennemgribende.

6. Forslag til en anden type reform

6.1. Grundlæggende set fører ovennævnte analyser og kommentarer til den konstatering, at der består en dyb kløft mellem målsætningerne med den reform, som foreslås i dok. KOM(91)100 endelig udg., og de aktioner, foranstaltninger og retningslinjer, som findes i dok. KOM(91) 258 endelig udg.

6.1.1. Der hersker stort set enighed om reformens målsætninger og især om det nødvendige i at genskabe balance i støtten mellem regioner og bedrifter. Dog har de alvorlige skævheder mellem mulighederne for EF's landbrug (jf. de praktiske foranstaltninger, der foreslås), og de betydelige negative elementer, forslaget rummer, fået ØSU til at gå ind for en radikal revision af forslaget og de deri indeholdte mekanismer.

6.2. ØSU mener, at der kan anlægges to grundlæggende indfaldsvinkler til den reform af den fælles landbrugspolitik, som der er så hårdt brug for:

- a) accept af en fortsættelse af den langsomt fremadskridende reformproces, som kendetegnede 1980'erne;
- b) accept af den udfordring, som ligger i en radikal ændring af politikken, hvilket skal ske med aktiv deltagelse af alle berørte parter, sammen med EF-institutionerne, en slags »ånden fra Stresa« i en ny udgave.

6.2.1. Den første indfaldsvinkel kan ikke benyttes, fordi den nuværende situation er så kompleks, hvilket fremgår af begivenhederne i de seneste par år og de forskellige berørte gruppers utilfredshed (landmænd, forbrugere, industriarbejdere).

6.2.1.1. De budgetretningslinjer, som blev fastlagt i 1988, har heller ikke vist sig at være på højde med de omskiftelige forhold. Udgifterne til den fælles landbrugspolitik er blevet presset i vejret, fordi man er kommet ind i en ond cirkel bestående af priser, marked og oplagring, selv om udgiftsforøgelsen også til dels skyldes forhold, landmændene ingen indflydelse har på.

6.2.2. Hvad det andet alternativ (b) angår, er det ØSU's opfattelse, at der må anlægges en omhyggelig

indfaldsvinkel for at få udskilt et sæt af grundlæggende elementer, som skal tage sigte på reform af den fælles landbrugspolitik, men som samtidig ligger mere på linje med Kommissionens overordnede målsætninger og med de principper, som er nedfældet i Rom-Traktaten.

6.2.3. Disse grundlæggende elementer i politikken, som skal føre til, at der fremlægges konkrete forslag, kan opsummeres således:

6.3. *Genfordeling af støtten*

6.3.1. Genfordeling af støtten er et tegn på, at politikken ændres; en reform af den fælles landbrugspolitik vil ikke kunne accepteres, hvis der ikke foretages en sådan ændring.

6.3.2. Genfordelingen skal gennemføres på regionalt grundlag og mellem landbrugserhvervets forskellige bestanddele samt mellem de forskellige bedriftstyper.

6.3.3. Et andet punkt (som rummer en nærmere præcisering af det første) skal gå ud på at opstille en oversigt over, hvad den genfordelte støtte benyttes til.

6.3.4. Det er ikke nok at fremføre, at støtte skal genfordeles i overensstemmelse med Kommissionens forslag.

6.3.5. Kommissionen opfordres derfor til at forelægge et effektivt, strukturelt og regionalt program, som medvirker til at mindske de mest graverende indkomstskævheder.

6.4. *Indkomstgarantier*

6.4.1. Indkomstgarantier for potentielt rentable bedrifter (direkte støtte) bør på en eller anden måde kobles sammen med deres udsigter og muligheder for at producere på et konkurrencedygtigt grundlag på mellemlang og lang sigt.

6.4.2. Følgelig kan det ikke under nogen form accepteres, at man i så omfattende grad straffer intensiv produktion, som nødvendiggøres af miljømæssige, sociale og teknologiske faktorer i de forskellige landdistrikter i EF. Intensiv produktion er ofte frugten af store investeringer, som ikke er fuldt afskrevet endnu. Set ud fra denne synsvinkel vil vedtagelse af en lineær braklægningsordning ikke blot være præget af manglende konsekvens, men vil også betyde et alvorligt afbræk i den skrøbelige socioøkonomiske balance inden for de forskellige geografiske områder og bedriftstyper. I sådanne tilfælde vil braklægning kunne lægge en dæmper på forpagtning af landbrugsjord, fordi der vil opstå problemer for landmænd, som ikke ejer den jord, de dyrker.

6.4.3. Opfyldelse af ovennævnte målsætninger, som skal anses for en strategi til beskyttelse af en bred vifte af erhvervslandbrugeres udkomme, vil også være med til at befordre et tredje element i politikken, nemlig beskyttelse af den økonomiske og sociale udvikling i landdistrikter.

6.4.4. Et middel til sikring af landbrugsindkomsterne kan bestå i oprettelse af en EF-landbrugsforsikringsordning, som delvis finansieres over EF-budgettet, men som ikke krænker GATT-aftalerne. Sådanne ordninger har vist sig effektive i de lande, hvor de allerede findes, både inden og uden for EF (f.eks. Canada).

6.5. *Beskyttelse af den økonomiske og sociale udvikling i landdistrikter*

6.5.1. Ingen kan vel få sig selv til at tro, at udviklingen af et landbrug, som tegner sig for stort set halvdelen af EF's samlede areal og en stor del af dets befolkning, kan baseres på a) en arbejdsstyrke af pensionister og naturbeskyttere, og b) et lille antal effektive, konkurrencedygtige bedrifter.

6.5.2. Faktorerne støttegenfordeling og produktionskapacitet indebærer beskyttelse af beskæftigelsen i landbruget, og det af både landmændene, deres familier og landbrugets lønmodtagere. Kommissionen ser imidlertid ikke ud til at være klar over, at en betydelig del af arbejdet i landbruget udføres af faste og midlertidige landarbejdere, og at ingen af disse kategorier på nogen måde vil blive beskyttet mod konsekvenserne af den nye fælles landbrugspolitik. Man omtaler heller ikke de mange mennesker, som beskæftiges i levnedsmiddelinindustrien, specielt i kooperativer, hvis fremtidsudsigter hænger nøje sammen med bedrifternes fremtidsudsigter. Det må heller ikke overses, at omkostningerne ved at tilvejebringe alternative beskæftigelsesmuligheder nu til dags er overmåde høje, samtidig med at EF's sociale og regionale politik kun har haft en beskednen succes med at afhjælpe den nuværende arbejdsløshed.

6.5.3. En passende reform af den fælles landbrugspolitik må nødvendigvis bakkes op af EF-lovgivningen, som lægger op til vedtagelse af effektive sociale foranstaltninger, som skal afbøde virkningerne af omstruktureringer. Disse foranstaltninger bør omfatte følgende:

- a) jobskabelse uden for landbrugssektoren;
- b) en indsats fra det offentliges side for at bistå landbrugsarbejdere med at finde arbejde samt etablering af »miljøworkshops«, som midlertidigt kan give beskæftigelse til landbrugsarbejdere, der rammes af midlertidig arbejdsløshed;

- c) erhvervsuddannelse og specialisering for unge mennesker;
- d) skridt, som skal sikre, at ældre landbrugsarbejdere får reelle, selvvalgte muligheder for at gå på førtidspension;
- e) større fleksibilitet i beskæftigelsen af sæsonarbejdere ved hjælp af uddannelseskurser og et bedre samspil mellem de forskellige perioder, hvor der kan opnås beskæftigelse inden og uden for landbruget;
- f) økonomisk støtte til bedrifter, som ønsker at gå over til ikke-landbrugsvirksomhed, samtidig med at de opretholder de eksisterende beskæftigelsesniveauer.

6.6. Kvalitetsforbedring

6.6.1. ØSU mener, at EF snarere bør satse på produktkvalitet end benytte drastiske prisnedsættelser som et middel til overskudsbegrænsning. Stort set ens priser for en hel gruppe af produkter tilskynder ikke landmændene til at forbedre kvaliteten.

6.6.2. Kommissionen har ikke været tilstrækkeligt opmærksom på den mulighed, at en fornuftig sondring mellem høj- og lavkvalitetsprodukter ved den årlige prisfastsættelse kunne begrænse produktionen, uden at man behøver at ty til udligningsmekanismer, hvis effektivitet er tvivlsom, og som er komplicerede, kostbare samt vanskelige at forvalte (kontrol).

6.7. Et samlet syn på EF's politikker

6.7.1. En sidste faktor består i behovet for at udforme ledsagepolitikker, som supplerer produktionsaktiviteterne, i stedet for at erstatte eller indstille disse. I reformen må man derfor ikke overse det nødvendige i at revidere ledsagepolitikkerne, specielt dem, som berører miljø og beskatning.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG I

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte for udtalelsen:

Abejon Resa, Amato, Andrade, Arena, Ataide-Ferreira, Bagliano, Barbagli, Beltrami, Bento Gonçalves, Bernabei, Bleser, Bonvicini, Bottazzi, Bredima-Savopoulou, Burnel, Vasco Cal, Cassina, Cavaleiro Brandão, Ceballo Herrero, Chevalier, Christie, Colombo, Van Dam, von der Decken, d'Elia, van Dijk, Donck, Draijer, Dunkel, Elstner, Engelen-Kefer, Etty, Forgas i Cabrera, Frandi, Gafó Fernandez, Germozzi, Giatras, Gomez Martinez, Gottero, Gredal, Groben, Hovgaard Jakobsen, Jenkins, Kazazis, de Knecht, Korfiatis, Laka Martin, Landaburu de Silva, Lappas, Larsen, Laur, Liverani, Lyons, Machado von Tschusi, Maddocks, Mantovani, Margalef Masia, Masucci, Mayayo Bello, McGarry, Merce Juste, Mercier, Morales, Morize, Morris, Muñiz Guardado, Nielsen B., Nielsen P., Noordwal, Ovide Etienne, Panero Florez, Pardon, Pasquali, Pellarini, Pelletier Ch., Pelletier R., Perrin-Pellerier, Pompen, Quevedo Rojo, Ramaekers, Rangoni Machiavelli, Rebuffel, Saitis, Santillan Cabeza, Sauwens, Schade-Poulsen, Schnieders, Scully, Spyroudis, Theonas, Tiemann, Velasco Mancebo, Verboven, Wagenmans, Waldack, Wick.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte imod udtalelsen:

Barrow, Beale, Carroll, Connellan, Freeman, Gardner, Green, Hilken, Kaaris, Little, Mobbs, Moreland, Pearson, Pricolo, Proumens, Rea, Robinson, Rodriguez Garcia-Caro, Roseingrave, Sala, Slipman, Stokkers, Strauss, Tukker, Tyrie, Whitworth.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte hverken for eller imod:

Bell, Decaillon, Gaffron, Hagen, Kafka, Löw, Meyer-Horn, Petersen, Romoli, Solari, Tixier.

BILAG II

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Nedenstående ændringsforslag blev forkastet under debatten:

Punkt 5.3, litra b)

I slutningen af sidste afsnit tilføjes følgende:

»Udover prisforanstaltninger skal der fortsat opretholdes mængdebegrænsende foranstaltninger (kvoter).«

Afstemningsresultat

48 stemmer for, 81 stemmer imod, 8 stemmer hverken for eller imod.

Punkterne 6.2.2 og 6.2.3 ændres som følger:

»Hvad det andet alternativ angår, må man først og fremmest indtage et klart standpunkt. Det generelle udgangspunkt for den tidligere omtalte radikale ændring af landbrugspolitikken må være, at de til enhver tid gældende bestemmelser i EØF-traktaten skal udformes på en sådan måde, at landbruget kan udvikle sig til en sund og effektiv erhvervssektor, hvor priserne i første række bestemmes af de frie markedskræfter (efterspørgsels- og udbudsmekanismerne).

På denne måde vil man kunne opnå, at produktionsoverskud hører fortiden til, og at det ikke længere vil være nødvendigt at støtte salget til tredjelande gennem omfattende eksportsubsidier.«

»Ud over det generelle udgangspunkt bør følgende punkter inddrages i reformen af landbrugspolitikken.«

Begrundelse

Den tilføjelse, der foreslås i forbindelse med punkt 6.2.2, tager hovedsageligt sigte på at præcisere, i hvilken retning den radikale ændring, der slås til lyd for i punkt 6.2, bør gå. Denne reform bør først og fremmest føre til, at landbruget bliver og/eller forbliver en sund erhvervssektor, der er i stand til at erobre en plads på markedet, og som så vidt muligt skal kunne fungere af egen kraft og uden subsidier. Først når dette er præciseret, kan der tales om faktorer som genfordeling af støtte, indkomstgarantier og landdistrikternes forhold.

Afstemningsresultat

35 stemmer for, 106 stemmer imod, 4 stemmer hverken for eller imod.

Nyt punkt 6.2.2.1

Følgende nye punkt indsættes efter punkt 6.6.2:

»6.2.2.1. Med accepten af den udfordring, som ligger i en radikal ændring af politikken, jf. punkt 6.2 litra b) ovenfor, og med henvisning til »ånden fra Stresa« i en ny udgave, henstiller ØSU, at Kommissionen ser nærmere på en alternativ strategi, som tillige skal resultere i:

- a) at EF-budgettets udgifter til den fælles landbrugspolitik begrænses;
- b) at overskudsproduktionen holdes i ave;
- c) at miljøet beskyttes;
- d) at landbrugsindkomsterne garanteres;
- e) at den økonomiske og sociale samhørighed fremmes.

Målet er at opnå ovenstående på en måde, som medfører de størst mulige fordele for samtlige borgere, og hvorved man overvinder internationale stridigheder, som beror på strukturbetingede overskud, samt undgår en fastfrysning af EF's landbrug.

En tilpasset fælles landbrugspolitik bør bibringe de rentable erhvervslandbrugere en passende indkomst og samtidig sikre, at de knap så rentable landmænd fortsat kan tjene til livets udkomme ved at dyrke jorden.

ØSU foreslår derfor, at Kommissionen ser nærmere på muligheden for en reform af den fælles landbrugspolitik, som bygger på følgende:

- en ordning med fysisk produktionskontrol på bedrifterne med det formål at sørge for, at fødevarerproduktionen begrænses, så den kun dækker EF's interne fødevarer- og foderbehov og en kommercielt rentabel eksport,
- at landbrugspriserne fastsættes således, at de giver producenterne en passende indkomst,
- en gradvis nedtrapning på multinationalt grundlag af eksportsubsidierne, som der ikke længere vil være behov for, fordi produktionen begrænses til kun at dække den indenlandske efterspørgsel og kommercielt rentabel afsætning til tredjelande,
- en mere udstrakt importkontrol, da det uden en sådan vil være meningsløst at indføre omfattende kontrol med produktionen.

ØSU mener, at EF ved at acceptere en gradvis nedtrapning af eksportsubsidierne vil være i stand til at forhandle sig frem til mere effektive importkontrolforanstaltninger.

Sideløbende med disse forslag bør Kommissionen indføre en mere effektiv regionalpolitik, som skal indebære en tydeligere anerkendelse af den livsvigtige rolle, som landmændene spiller i det sociale, politiske og økonomiske liv i EF's ugunstigt stillede og yderligt beliggende regioner.«

Begrundelse

- 1) Sikring af familiebedrifternes langsigtede rentabilitet ved hjælp af velstyrede markeds- og prisstrukturer koblet sammen med konsekvente foranstaltninger indadtil og udadtil, som skal være i fuld overensstemmelse med EF-præferencen, og som opretholder priser, baseret på objektive kriterier, på et niveau, der garanterer familiebedrifterne en rimelig levestandard.
- 2) Sørge for, at der i EF-præferencen tages fuld højde for EF-landbrugets mere miljøvenlige produktion og højere kvalitetsnormer.
- 3) Garantere, at EF-landbruget, som erhvervssektor betragtet er rentabelt og konkurrencedygtigt ved hjælp af et omfattende, EF-finansieret strukturprogram, som skal sætte skub i løbende forbedring af produktionsmetoder, teknologi og kvalitet samt bevirke, at unge uddannede landmænd fortsat får adgang til samtlige sektorer.
- 4) Fremme den økonomiske og sociale samhørighed og nedbringe indkomstforskellene mellem EF's regioner ved, at der tages fuld højde for den regionale betydning, som landbruget spiller i de forskellige medlemsstater.
- 5) Tilvejebringe et integreret program, som både skal mindske og løse landbrugsfamiliernes lavindkomstproblem.

Disse mål kan bedst nås ved, at der gennemføres en reform af den fælles landbrugspolitik, som baseres på følgende principper:

1. EF-præference.
2. Styring af forsyningerne.
3. En rimelig levestandard for landbrugssektoren.
4. En korrekt behandling af landbrugsafhængige regioner, så der tages fuldt hensyn til behovet for at nedbringe indkomstforskellene mellem regionerne, hvilket krav er nedfældet i Den Europæiske Fællesakt.

Afstemmingsresultat

28 stemmer for, 89 stemmer imod, 13 stemmer hverken for eller imod.

Udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik

(92/C 40/19)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 23. april 1991 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at afgive en ny udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik.

Det forberedende arbejde henvistes til sektionen for EF's eksterne forbindelser, handels- og udviklingspolitik, som udpegede Andrea Amato til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 22. oktober 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 27. november 1991 med et flertal af stemmer for, 13 imod og 14 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Udtalelser fra ØSU og efterfølgende udviklinger i EF-middelhavspolitikken

1.1. Den 26. april 1990 vedtog Det økonomiske og sociale Udvalg en tillægsudtalelse om »Fællesskabets middelhavspolitik«⁽¹⁾, der supplerede initiativudtalelsen af 12. juli 1989⁽²⁾. Denne blev ledsaget af en rapport fra sektionen for EF's eksterne forbindelser, handels- og udviklingspolitik⁽³⁾.

1.1.1. I den nævnte tillægsudtalelse insisterede ØSU på nødvendigheden af at udarbejde en ny middelhavspolitik for Fællesskabet og foretog en vurdering af Kommissionens meddelelse af 23. november 1989 med titlen »Mod en ny middelhavspolitik«⁽⁴⁾. ØSU så specielt med tilfredshed på, at Kommissionen ligeledes var nået til den konklusion, at en »ny middelhavspolitik« var nødvendig. Men med hensyn til Kommissionens forslag undlod ØSU ikke at understrege visse overensstemmelser med sine egne forslag, men fremhævede også, at nogle af disse var utilstrækkelige, og at der især manglede en helhedsstrategi; endvidere blev der fremsat særlige forslag til enkeltpunkter.

1.2. Under debatten om tillægsudtalelsen på plenarforsamlingen den 26. april 1990, erklærede kommissær Abel Matutes sig i vid udstrækning enig med retningslinjerne og bemærkningerne i tillægsudtalelsen [han så dog anderledes på tre punkter: en global aftale med tredjelandene i Middelhavsområdet, en regional finansprotokol med Den arabiske Maghreb Union (UMA) og middelhavstredjelandenes udlandsgæld]. Endvidere erklærede han, at tillægsudtalelsen ville være til stor nytte ved udarbejdelsen af Kommissionens forslag til iværksættelse af en ny middelhavspolitik.

1.2.1. Herefter udfærdigede Kommissionen de endelige forslag til en ny meddelelse med titlen »Mod en ny

middelhavspolitik — forslag for perioden 1992-1996«, som blev oversendt til Rådet den 1. juni 1990⁽⁵⁾.

1.3. Efter en række drøftelser i Rådet om Kommissionens meddelelse nåede Rådet på mødet den 18.-19. december 1990 frem til en helhedsafgørelse om de forskellige aspekter af den ny middelhavspolitik foreslået af Kommissionen. Rådet

- fastlagde de beløb, der skulle ydes til den ny middelhavspolitik i perioden 1992-1996: 4 405 millioner ECU, hvoraf 2 375 var bestemt for den fjerde finansprotokol, der blev indgået med Maghreb- og Machrak-landene samt med Israel (mens Malta, Cypern, Jugoslavien og Tyrkiet blev behandlet særskilte), og 2 030 til det horisontale finansielle samarbejde,

- vedtog forhandlingsdirektiverne for de ovennævnte finansprotokoller,

- vedtog en resolution om det horisontale finansielle samarbejde med middelhavstredjelandene samt retningslinjer for Kommissionens udarbejdelse af et forslag til forordning herom,

- godkendte Rådets og Kommissionens resolution om samhandelen med middelhavstredjelandene,

- fremsatte to erklæringer om henholdsvis udviklingen af demokrati og om farligt affald.

1.4. For at gennemføre Rådets helhedsbeslutning har Kommissionen:

- indledt forhandlinger med Maghreb- og Machrak-landene samt med Israel om de respektive finansprotokoller,

- fremsat et forslag til Rådets forordning⁽⁶⁾ den 19. februar 1991 om finansielt samarbejde med alle middelhavstredjelände,

⁽¹⁾ EFT nr. C 168 af 10. 7. 1990, s. 22.

⁽²⁾ EFT nr. C 221 af 28. 8. 1989, s. 16.

⁽³⁾ Dok. ØSU 386/89 endelig. udg.

⁽⁴⁾ Dok. SEK(89) 1961.

⁽⁵⁾ Dok. SEK(90) 812 endelig udg.

⁽⁶⁾ Dok. KOM(91) 48 endelig udg.

- den 3. maj 1991 rettet henstillinger med henblik på Rådets afgørelse⁽¹⁾ om gennemførelse af allerede indgåede protokoller, nemlig protokollerne om finansielt og fagligt samarbejde med Egypten, Algeriet, Marokko og Tunesien og protokollen om finansielt samarbejde med Israel,
- den 22. maj 1991 forelagt Rådet en meddelelse⁽²⁾ om iværksættelse af foranstaltninger vedrørende samhandelen som led i den nye middelhavspolitik ledsaget af et forslag til Rådets forordning, der ændrer importordningen for visse landbrugsprodukter fra middelhavstredjelande (undtagen Tyrkiet).

2. Målsætningen med udtalelsen

2.1. På grundlag af de ovennævnte udviklinger inden for Fællesskabets middelhavspolitik skal den anden til lægsudtalelse:

- verificere om Kommissionen i sin meddelelse og Rådet i sine afgørelser har taget ØSU's forslag til følge (samt understrege forskellen mellem de to tekster),
- fremsætte generelle vurderinger af gennemførelsen af finansprotokollerne,
- se nærmere på Kommissionens forslag til forordning om horisontalt finansielt samarbejde og samhandel,
- fremsætte konkrete forslag til gennemførelse af en ny middelhavspolitik.

3. Kommissionens meddelelse »På vej mod en ny middelhavspolitik«

3.1. Generel vurdering

3.1.1. Omend det grundlæggende indhold ligner den foregående meddelelse, er der dog vigtige forbedringer i Kommissionens nye forslag, der på visse punkter afspejler bemærkninger og forslag fremsat af ØSU.

3.1.2. Man er kommet den helhedsstrategi for middelhavspolitikken, som ØSU har gjort sig til talsmand for, et afgørende skridt nærmere. Skønt Kommissionen mener, det endnu er for tidligt at udfærdige en global aftale mellem Fællesskabet og alle tredjelande i Middelhavsområdet, går den ikke imod tanken og er endog af den opfattelse, at »denne idé fortjener at blive taget under overvejelse i lyset af den politiske og økonomiske udvikling i Fællesskabet og hos middelhavspartnerne«. På trods af denne udtalelse har Kommissionen desværre ikke i sinde at forfølge de mellemliggende målsætninger, ØSU har foreslået på vejen mod en global aftale (Rådet for Samarbejde for Middelhavsområdet, Forum for

Middelhavsområdet, osv.). Man kunne have taget et særligt stort skridt i denne retning, hvis man, som påpeget af ØSU, havde foreslået indgåelsen af finansprotokoller med Maghreb-landene, ikke med hvert enkelt land, men med hele Den arabiske Maghreb Union (og med opstillingen af vejledende nationale programmer). Forudsætningen herfor er ganske vist en normalisering af EF's forbindelser med Libyen, og hertil synes tidspunktet endnu ikke at være inde. Men Kommissionens vigtigste skridt på vejen mod en helhedsaftale er, at den har foreslået et finansielt samarbejde for alle tredjelande i Middelhavsområdet, hvilket behandles mere indgående i det efterfølgende.

3.1.3. Et andet punkt af stor politisk betydning i Kommissionens meddelelse er det centrale forslag om at arbejde videre på en fortsat dialog mellem Fællesskabet og middelhavslanene. En dialog på alle felter: økonomiske anliggender (generelle, monetære, finansielle, produktionsmæssige og infrastrukturelle aspekter osv.), sociale anliggender (migrationer, demografi osv.), kulturelle spørgsmål samt politiske anliggender af fælles interesse. Lige så vigtigt er forslaget om, at udvekslingen af oplysninger med middelhavslanene gøres til et nyt grundlag for samarbejde. ØSU ser med tilfredshed på disse forslag, der afspejler de målsætninger og tanker om et Forum for Middelhavsområdet, som det selv fremsatte, og som også kunne blive organisationsformen for den euro-mediterrane dialog.

3.1.4. Det er endvidere rosværdigt, at Kommissionen viser vilje til at foretage en forhøjelse af bevillingerne til middelhavspolitikken trods de begrænsninger, der ligger i EF-budgettet. Dog er den foreslåede forhøjelse på 130 % af EF's budgetmidler i forhold til de foregående protokoller ikke tilstrækkeligt til at opbygge en »kritisk masse«, der kan øve reel indflydelse på dynamikken i middelhavslanenes udvikling. Som kommissær Abel Matutes fremhæver i den finansnote, der er bilagt meddelelsen, repræsenterer dette kun en ringe indsats i forhold til den, der gøres inden for andre samarbejdsområder. Det af Kommissionen foreslåede budget for de otte tredjelande i den sydlige og østlige del af Middelhavsområdet (med undtagelse af Malta, Cypern, Jugoslavien og Tyrkiet) udgør 2,4 ECU pr. indbygger og pr. år mod 4,7 ECU for stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS) og 6,8 ECU for landene i Central- og Østeuropa. Også de foreslåede bidrag fra Den europæiske Investeringsbank (EIB) til finansprotokollerne (40 % mere end de tidligere protokoller for de otte lande i den sydlige og østlige del af Middelhavsområdet), forekommer utilstrækkelige.

3.1.4.1. Kommissionen erkender selv, at EF's bidrag kun har udgjort 3 % af den samlede offentlige nettostøtte til middelhavstredjelandene mellem 1979 og 1987,

⁽¹⁾ Dok. SEK(91) 814 endelig udg.

⁽²⁾ Dok. KOM(91) 179 endelig udg.

men den drager ikke de nødvendige konsekvenser af denne konstatering. Specielt synes Kommissionen ikke indstillet på at kontrollere og øge den samlede EF-støtte (fra Fællesskabet plus medlemsstaterne) til middelhavstredjelandene og undlader at tage hensyn til ØSU's forslag om at lade de nuværende støttebeløb stige fra 0,14 % til 0,25 % af EF's bruttonationalprodukt (BNP).

3.1.4.2. Endelig må det understreges, at Kommissionen ikke afviser forslaget om at oprette en speciel finansieringsinstitution for Middelhavsområdet for at sikre middelhavstredjelandene en passende kapitaltilførsel, hvilket også blev fremført af ØSU, men erklærer tværtimod, at tanken bør undersøges nøjere.

3.1.5. Til trods for disse forbedringer giver Kommissionens meddelelse ligesom den første ikke mulighed for at finde den ændring i den grundlæggende strategi i middelhavspolitikken, som ØSU i årevis har krævet. Det må konstateres, at Kommissionen endnu ikke har medtaget de fire nøglepunkter i revisionen af strategien, som ØSU foreslog:

- en omformulering af EF's middelhavspolitik mod en samordnet euro-mediterran udviklingspolitik med sigte på komplementaritet og integration,
- en nyvurdering af globalitetsbegrebet, der indebærer hensyntagen til problemerne i EF's egne middelhavsregioner og nødvendigheden af en omlægning af EF's politik som følge heraf,
- valget af en udviklingsaftale som nøgleinstrument for det politiske udviklingssamarbejde, og hvorigenem de forskellige samarbejdsaktioner skulle kanaliseres,
- EF's udøvelse af rollen som koordinator for de samarbejdspolitikker, der iværksættes af medlemsstaterne såvel bilateralt som multilateralt.

3.2. Udlandsgæld og strukturtilpasning

3.2.1. Kommissionens meddelelse indebærer et vigtigt skridt på vejen fremad med hensyn til EF's holdning over for middelhavstredjelandenes udlandsgæld. ØSU's forslag om, at EF skal være koordinator for medlemsstaternes aktioner, tages op. Kommissionen taler ikke om koordination, men snarere om »samordning« i »en passende EF-ramme«, der skal sættes i værk, hvis et middelhavstredjeland kommer i gældskrise. Denne samordning skal omfatte »de foranstaltninger, der kan tages på nationalt plan (opretholdelse eller fornyelse af forretningsbankernes finansiering, reduktion af afdrags- og

rentebetalingerne, gældsomlægning), på EF-plan (eventuelt støtte til reformer) og på multilateralt plan. En sådan samordning skulle være et supplement til og gå forud for Paris- og Londonklubbens møder og kunne kræves af Kommissionen eller en medlemsstat«. Der er ingen tvivl om, at en sådan ordning ville udgøre et betydeligt fremskridt i behandlingen af middelhavstredjelandenes gældsbyrde, omend det kun delvis omfatter de forslag til foranstaltninger, der blev fremsat af ØSU.

3.2.1.1. Men hvad angår den politiske holdning til behandlingen af middelhavstredjelandenes gældsbyrde, indtager Kommissionen stadig den af ØSU stærkt kritiserede traditionelle holdning, der følger de internationale finansinstitutioners linje, hvor der ikke tages hensyn til de nyeste erfaringer og ideer (Brady-planen, Den internationale Valutafond's (IMF) nye retningslinjer af 23. maj 1989 og deres iværksættelse i Mexico, De forenede Nationer's (FN) Craxi-rapport osv.). Især medtager Kommissionen ikke de to væsentligste ændringer, som ØSU anmodede om:

- det er absolut nødvendigt, at reduktionen også gælder de lande, der har fortsat gældsafviklingen uden omlægning af gælden, når rente- og afdragsbetalingerne kommer op på uholdbare niveauer (som for Algeriets vedkommende),
- reduktionen skal ikke blot omfatte rente- og afdragsbetalingerne, men ligeledes kapitalværdien.

3.2.2. Med hensyn til den strukturelle tilpasning må der også skelnes mellem de konkrete forslag og den generelle politiske holdning, hvori de forekommer. Med hensyn til de første har Kommissionen foretaget visse ændringer under hensyntagen til ØSU's kritiske bemærkninger. Således taler man i forbindelse med EF-støtten til ledsageprogrammer til økonomiske og strukturelle reformer iværksat af middelhavstredjelandene ikke længere om foranstaltninger til begrænsning af de sociale omkostninger, Kommissionen følger tværtimod ØSU's forslag om først og fremmest at lægge vægt på jobskabelsesprogrammer.

3.2.3. Hvad derimod angår den generelle politiske holdning til strukturtilpasningsprogrammerne, tager Kommissionen absolut ikke hensyn til den fundamentale kritik fra ØSU, nemlig at EF ikke kan nøjes med at iværksætte supplerende foranstaltninger, der skal afhjælpe manglerne ved IMF's strukturtilpasningsprogrammer uden at tage den filosofi, der ligger til grund herfor, op til alvorlig overvejelse på baggrund af de negative resultater, som ØSU også klart har fremhævet. Kommissionen undlader at tage stilling til argumenta-

tionen i tillægsudtalelsen fra april 1989 og de løsninger, der foreslås heri, og gentager, at medlemsstaterne bør fortsætte med at støtte de internationale finansieringsorganers aktion på dette område. Ikke blot forekommer denne holdning uacceptabel i ØSU's øjne, men den ligger også langt fra Kommissionens langt mere dialektiske holdning til Bretton Woods-institutionerne i forbindelse med strukturtilpasningsprogrammerne i AVS-landene.

3.3. *Handelssamarbejde*

3.3.1. Med hensyn til foranstaltninger af generelt tilsnit til fremme af middelhavstredjelandenes eksport skal det bemærkes, at man i Kommissionens meddelelse, i hvert fald et vist stykke hen ad vejen, har taget to forslag fra ØSU til følge.

— For det første bør det sikres, at også landenes af Den europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA) og de øvrige europæiske landes markeder åbnes for middelhavstredjelandenes varer (der siges dog ikke noget om, hvad Fællesskabet skal foretage sig i denne forbindelse; ØSU har stillet forslag om at undersøge mulighederne for at indgå trekantshandelsaftaler mellem Fællesskabet, middelhavstredjelandene og landene i Central- og Østeuropa).

— For det andet bør man lempe middelhavstredjelandenes meget store behov for at indtjene valuta via eksport ved at etablere fællesmarkedszoner mellem middelhavstredjelandene indbyrdes.

3.3.1.1. Til gengæld omtaler meddelelsen ikke Kommissionens tidligere forslag om teknisk bistand til forbedring af middelhavslandenes eksportstruktur — et forslag, som ØSU udtalte sig positivt om, og i samme forbindelse mindede det om sit eget forslag om at oprette et agentur administreret i fællesskab af EF og middelhavstredjelandene til fremme af handelen med samtlige middelhavsprodukter (herunder også produkter fra EF's middelhavsregioner).

3.3.2. For så vidt angår adgangen for landbrugsprodukter fra middelhavstredjelandene til EF's fælles marked, nøjes man i meddelelsen med blot at bekræfte forpligtelsen til at opretholde de traditionelle eksportstrømme i overensstemmelse med de etaper, der er fastsat i tillægsprotokollerne fra 1987/1988, medens en mere detaljeret vurdering af situationen udsættes til 1994, hvor der vil blive fremlagt nye forslag. Samtidig understreger Kommissionen dog, at der på visse middelhavstredjelandenes anmodning allerede nu vil kunne iværksættes foranstaltninger til forbedring af adgangen til EF-markedet (forhøjelse af toldkontingenterne og af

lofterne, udvidelse af importperioderne samt optagelse af nye produkter).

3.3.2.1. Atter en gang forbigår Kommissionen ØSU's kritiske bemærkninger om implikationerne af konceptet »opretholdelse af de traditionelle eksportstrømme«, som ikke imødekommer middelhavslandenes krav og fastholder en konkurrencesituation i forhold til EF's middelhavsregioner. Kommissionen nævner heller ikke den eneste måde, hvornår denne modsigelse kan afhjælpes, nemlig ved at lade handelspolitikken indgå som led i den politik for fælles udvikling, som ØSU i nogen tid har gjort sig til talsmand for.

3.3.3. ØSU kan kun være enig med Kommissionen, når denne siger, at tiden nu er inde til at genindpasse tekstilprodukterne i den ordning for fri adgang, som indgår i samarbejds- eller associeringsaftalerne, indgået med middelhavstredjelandene i årene 1970-1980. Samtidig skal det dog bemærkes, at dette vil være betinget af et positivt resultat af tekstilforhandlingerne under Uruguay-runden. ØSU's forslag om en aftale mellem EF og middelhavstredjelandene i afventning af forhandlingernes afslutning af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) eller i mangel af et positivt resultat af disse er således overset. ØSU ser i øvrigt med stor interesse på forslaget om at introducere regler, som hjemler mulighed for oprindel- seskumulering inden for forarbejdede varer (specielt tekstilvarer) for grupper af middelhavstredjelande med henblik på at fremme synergi og industrielt samspil mellem disse middelhavstredjelande.

3.4. *Finansielt samarbejde med alle middelhavstredjelande*

3.4.1. Som allerede nævnt går ØSU ind for en styrkelse af det horisontale samarbejde, som betyder en forbedring af helhedskonceptet i EF's politik. I meddelelsen foreslår Kommissionen, at dette horisontale samarbejde koncentrerer om følgende prioriterede områder: støtte til regionalt samarbejde, udvikling af erhvervsvirksomheder og incitamentter til private europæiske investeringer, miljø, udvikling af menneskelige ressourcer samt EIB-aktiver.

3.4.1.1. Hvad angår regionalt samarbejde og miljø, behandles dette nedenfor i forbindelse med forordningsforslaget til gennemførelse af denne meddelelse.

3.4.2. For at fremme erhvervslivet og øge de private europæiske investeringer foreslår Kommissionen, at bevillingerne under den budgetpost, der finansierer den

såkalde »Cheysson-facilitet« forhøjes og udstrækkes til også at omfatte den indsats, der går forud for selve investeringen (rådgivning, undersøgelser, etablering af kontakt mellem partnere osv.). Det drejer sig om forslag, som ØSU allerede har erklæret sig indforstået med. Ligeledes kan man kun glæde sig over forslaget om at anvende nævnte budgetpost til at opmuntre indvandrere til at etablere egen virksomhed i deres hjemland; man har her taget et forslag til følge, som i sin tid blev fremsat af ØSU⁽¹⁾.

3.4.3. Forslagene om at anvende bevillinger til et horisontalt samarbejde omkring udvikling af menneskelige ressourcer må betragtes som meget vigtige. En stor EF-indsats i denne retning, som rækker videre end finansprotokollerne, synes således afgørende for en opfølgning (med uddannelsesprogrammer, overførsel af knowhow osv.) af de økonomiske og strukturmæssige reformer, som middelhavstredjelandene skal gennemføre. Lige så vigtige er forslagene om et samarbejde på det kulturelle område, hvor især udvekslingen af oplysninger er væsentlig. Da der her er tale om tiltag, som ØSU har slået til lyd for i tidligere udtalelser, kan den kun slutte fuldt op om dem. Den bifalder ligeledes de nye interessante forslag om horisontalt samarbejde på det audiovisuelle område.

3.4.3.1. For så vidt angår forslagene om et horisontalt samarbejde omkring befolkningspolitikken, stiller ØSU sig på den ene side positivt til de enkelte forslag, men mener på den anden side, at et sådant samarbejde kun kommer fuldt til sin ret og kun lader sig gennemføre med den fornødne effektivitet, hvis det indgår som led i en politik for fælles udvikling.

3.4.4. For så vidt angår de aktioner, der administreres af EIB, er ØSU nok enig i de interventionsfelter, man har lagt sig fast på (miljø, energi, transport, telekommunikation og det audiovisuelle område), men mener, at der er behov for en revision af procedurerne og de institutionelle beføjelser i forbindelse med udvælgelsen af støtteberettigede projekter, således at man også forbedrer samordningen mellem Kommissionen og Investeringssbanken.

3.4.5. I princippet kan man støtte forslagene vedrørende et horisontalt finansielt samarbejde, men samtidig må det konstateres, at der er for få interventionsområder, som kan komme i betragtning for en EF-finansiering. Efter ØSU's opfattelse bør interventionsfeltet udvides til frem for alt også at omfatte andre sektorer, hvor der er et klart behov for en helhedsindsats: forskning og udvikling, energi, transport, telekommunikation samt

turisme. Disse sektorer er ganske vist omfattet af forslaget vedrørende regionalt samarbejde, som er begrænset til supplerende støtteaktioner og til EIB-aktioner, men de tildeles ikke den rette prioritet på linje med f.eks. miljøområdet. Det skal i øvrigt bemærkes, at Kommissionen i to bilag til meddelelsen om energi samt forskning og teknologisk innovation fremlægger forslag om — allerede godkendt af ØSU — at nogle EF-programmer inden for disse to sektorer også skal omfatte middelhavstredjelandene, men at de bevillinger, der foreslås afsat til den nye middelhavspolitik, ikke skal anvendes hertil.

3.4.6. For det andet bør socialpolitikken, herunder specielt problemer relateret til arbejdsmarkedet, beskæftigelsen og de sociale vilkår indtage en central plads i det horisontale samarbejde. Migrationspolitikken havde fortjent langt større opmærksomhed og højere prioritering end den, der bliver den til del i kapitlet om menneskelige ressourcer.

3.4.7. For det tredje bør man via det horisontale samarbejde finansiere bestræbelserne på i fællesskab med middelhavstredjelandene at nå frem til generelle retningslinjer for en middelhavsomspændende reorientering af produktionen inden for forskellige sektorer for at få lagt et egnet fundament for sektorielle rammeaftaler mellem Fællesskabet og middelhavstredjelandene.

3.5. *Retningslinjer for en fornyelse af finansprotokollerne*

3.5.1. Med hensyn til hovedprincipperne er ØSU enig i, at der sondres mellem på den ene side en »program-mabel« bevilling (fastlagt i medfør af hver enkelt bilateral protokol), som skal dække traditionelle samarbejdsinterventioner og på den anden side »en ikke-program-mabel« bevilling (fastsat for alle middelhavslande under ét), som er forbeholdt støtte til økonomiske reformer.

3.5.2. Forslaget vedrørende programmable bilaterale finansprotokoller og forslaget om støtte til økonomiske reformer i middelhavslande vil blive behandlet nedenfor i forbindelse med behandlingen af de af Rådet den 19. og 20. december 1990 vedtagne direktiver samt de allerede undertegnede protokoller.

4. Rådets afgørelser af 18. og 19. december 1990

4.1. *Generel vurdering*

4.1.1. Rådets afgørelser af december 1990 indebærer en betydelig forringelse i den nye middelhavspolitik i forhold til Kommissionens forslag, der i sig selv, vigtige forbedringer til trods, må betragtes som utilfredsstillende.

⁽¹⁾ EFT nr. C 221 af 28. 8. 1989, s. 16, pkt. 9.2.

4.1.2. Den første forringelse knytter sig til det samlede finansielle beløb. Det totale beløb, Rådet traf beslutning om, ligger ca. 35 % under det, Kommissionen foreslog (4 405 millioner ECU i stedet for 6 745). Nedsættelsen vedrører såvel bevillingerne på EF-budgettet, som er sat ned fra 1 845 til 1 305 millioner ECU (29 % mindre), som EIB-lån, der skæres ned fra 6 745 til 4 405 millioner ECU (37 % mindre)⁽¹⁾.

4.1.3. Dette skal ses på baggrund af, at Ministerrådets holdning domineres af de regeringer, der altid først og fremmest har set EF's middelhavspolitik som en åbning af EF's markeder for produkter fra middelhavstredjelands, men som samtidig er yderst forbeholdne med hensyn til at påtage sig større finansielle forpligtelser på samarbejdsområdet. Den modsatte holdning, som visse regeringer indtager, og som går ud på at fastholde en væsentlig grad af protektionisme og udelukkende løse problemerne finansielt, slog ikke igennem i Rådet. Så længe disse to holdninger ikke afløses af et nyt koncept, som forener handelspolitikken med den økonomiske og finansielle politik inden for rammerne af en politik for fælles udvikling — dvs. i en politik, som er i Europas og Middelhavsområdet gensidige interesse — vil det eneste fælles punkt fortsat være den negative holdning, at man ikke skal styrke EF's middelhavspolitik, men overlade størsteparten af samarbejdsinterventionerne i Middelhavsområdet til medlemsstaterne.

4.1.4. Denne minimalistiske filosofi, som Rådet hyl-der, afspejler sig også på det indholdsmæssige plan. Rådet har nemlig ikke godkendt alle elementer i Kommissionens meddelelse. Nogle af de vigtigste forslag fra

Kommissionen har således ikke fundet vej til de to rådsafgørelser, og de der er blevet godkendt, er blevet udvandet betydeligt.

4.1.5. Det er f.eks. yderst beklageligt, at Rådet har forbigået forslaget om etablering af en løbende økonomisk, social og kulturel dialog (partnerskab, udveksling af oplysninger osv.), mellem Fællesskabet og middelhavstredjelands, som tillægges stor vægt af ØSU (se punkt 3.1.3). Ganske vist kan visse initiativer på dette område virkelig gøres inden for rammerne af det horisontale, finansielle samarbejde, men det bliver i så fald uden en sådan specifik referenceramme, hvis centrale politiske betydning ganske undervurderes af Rådet.

4.1.6. Et andet forslag fra Kommissionen, som, sine begrænsninger til trods, er af stor politisk vigtighed, men som Rådet overhovedet ikke har skænket nogen opmærksomhed, er forslaget vedrørende Fællesskabets rolle i forbindelse med en lettelse af middelhavstredjelands gældsforpligtelser over for udlandet. Dette problem er overhovedet ikke taget op, hvis man ser bort fra bemærkningen om, at udlandsgældsproblemer skal tjene som begrundelse og betingelse for støtte til økonomiske reformer (strukturtilpasning). I den aktuelle situation, hvor der tages en lang række initiativer, også fra medlemsstaternes side, til at lette middelhavstredjelands gæld over for udlandet, må Rådets holdning siges at være præget af en meget ringe lydhørhed over for de politiske signaler, ligesom Rådet synes at ville begrænse Fællesskabets rolle til et minimum.

4.1.7. Kun to af de nyskabende forslag fra Kommissionens side er blevet taget til følge af Rådet: det drejer sig om forslaget om horisontalt samarbejde og forslaget om støtte til økonomiske reformer i middelhavstredjelands. Men forslagene er imidlertid blevet afsvækket undervejs.

⁽¹⁾ Hvad angår de midler, der er afsat til finansprotokollerne, er der tale om en reduktion i det samlede beløb på 16 % i forhold til Kommissionens forslag (fra 2 825 til 2 375 millioner ECU); denne reduktion fremkommer på følgende måde:

- en mindre reduktion (6 %) i de budgetbevillinger, der er opført i de bilaterale finansprotokoller, fra 825 til 775 millioner ECU,
- en halvering af den samlede bevilling til støtte til økonomiske reformer (strukturtilpasninger): fra 600 til 300 millioner ECU; selv om det i protokolforhandlingsdirektiverne er fastsat, at de lande, der kommer i betragtning for denne form for intervention, kan anvende en maksimal kvote på 10 % af de bevillinger, der er opført i protokollerne, til dette formål,
- en beskæring med 100 millioner ECU (7 %) af EIB-lånene. For så vidt angår det horisontale finansielle samarbejde, har Rådet skåret endnu dybere. Reduktionen i det samlede beløb er således på 48 % (fra 3 920 til 2 030 millioner ECU) og fordeler sig således:
- en drastisk reduktion (45 %) i budgetbevillingerne, som skæres ned fra 420 (320 for miljøområdet og de øvrige horisontale aktioner, samt 100 for støtte til EF investeringer), til 230 millioner ECU,
- en nærmest halvering (49 %) af EIB-lånene uden for protokollerne, nemlig en nedsættelse fra 3 500 til 1 800 millioner ECU; dog vil der, på forslag af Rådet, være åbnet mulighed for et ekstrabeløb på 200 millioner ECU.

4.2. Rådets beslutning om optagelse af forhandlinger med henblik på de nye protokoller

4.2.1. Med denne afgørelse har Rådet bemyndiget Kommissionen til at indlede forhandlinger med Maghreb-landene (Algeriet, Marokko og Tunesien) og med Machrak-landene (Egypten, Jordan, Libanon og Syrien) samt med Israel, med henblik på nye protokoller for finansielt og teknisk samarbejde på basis af de forhandlingsdirektiver, der er vedlagt samme afgørelse. I disse direktiver er optaget Kommissionens forslag om at supplere de bevillinger, som er opført i de enkelte bilaterale protokoller med et globalt beløb (udelukkende for Maghreb og Machrak), som skal dække støtte til økonomiske reformer (strukturtilpasninger). Direktiverne er vigtigere end det umiddelbart måtte fremgå af protokollteksterne, idet hele iværksættelsen af disse protokol-

ler udspringer af direktiverne, i første række de vejledende programmer.

4.2.2. Retningslinjerne for de bilaterale protokoller

4.2.2.1. Rådet har begrænset sig til at optage Kommissionens forslag med visse uvæsentlige ændringer. For retfærdighedens skyld skal det påpeges, at disse forslag ikke rummer større nyskabelser i forhold til de tidligere protokoller. Den eneste afgørende nyskabelse i Kommissionens forslag er introduktionen af miljøområdet som et af de sektorielle prioritetsområder. Rådet har accepteret denne inddragelse af miljøområdet, som ØSU helt og fuldt kan bifalde. Rådet har imidlertid koblet miljøforanstaltninger sammen med støtte (på anmodning af partnerlandet) til befolkningsudviklingsprogrammer, for så vidt som befolkningsvæksten øver en negativ indflydelse på miljøet. Rådet har således givet disse foranstaltninger en vis legitimitet, som dog er tvivlsom på grund af dets forudindtaget. Hertil kommer, at Rådet har placeret befolkningspolitikken i et snævert bilateralt perspektiv, medens Kommissionen så den som et led i det horisontale samarbejde, hvad der forekommer mere velbegrundet.

4.2.2.2. Endelig skal ØSU gentage sin generelle kritik af systemet med bilaterale protokoller, der ved forud at fastsætte en beløbsramme for hvert enkelt middelhavstredjeland i sidste instans afføder en unødvendig, ja endog skadelig konkurrence mellem middelhavstredjelandene; hertil kommer den manglende fleksibilitet, som dette system indebærer — en årsag til at anvendelsen af finansieringsmidlerne forsinkes på grund af bureaukrati — i forhold til en ordning uden en forud fastsat fordeling af budgetmidlerne på de enkelte lande. ØSU konstaterer i denne forbindelse til sin tilfredshed, at Revisionsretten kommer til samme konklusion i sin rapport af 18. juli 1991 om finansielt og teknisk samarbejde med landene i Middelhavsområdet⁽¹⁾. ØSU mener imidlertid ikke — hvad der kunne udledes af nævnte rapport — at det skulle være nødvendigt, når man fjerner den forudgående fastlæggelse af et budget pr. land også at gå helt bort fra en planlægning af interventionerne. Erfaringerne fra Lomé-Konventionen viser, at det ene udmærket kan forenes med det andet.

4.2.2.3. Den omstændighed, at man i det store og hele viderefører linjen fra de foregående protokoller, tvinger ØSU til at gentage de kritiske bemærkninger, det rettede imod netop dette forhold i tidligere udtalelser. Dets kritik går ikke på valget af prioriterede sektorer — selv om ØSU har foreslået, at forarbejdningsindustriene inden for olie, mineraler og landbrug bør medtages under disse — ej heller på de enkelte prioriterede interventioner (tilførsel af risikovillig kapital, joint-ventures, små og mellemstore virksomheder, uddannelsesområdet osv.), som det bifalder.

4.2.2.4. Derimod går ØSU's kritik i første række på den måde, hvorpå protokollerne iværksættes, idet der er tale om en kopiering af metoden med at finansiere projekt for projekt, som anvendes i Verdensbanken. Erfaringerne peger med al ønskelig tydelighed på, at denne metode er uegnet til at øve nogen afgørende indflydelse på udviklingen. Fællesskabet er da også gået bort fra denne metode i forbindelse med strukturfondsinerventionerne, idet man fra finansiering af enkeltprojekter er gået over til finansiering af — fortrinsvis integrerede udviklingsprogrammer. Dette er sket ud fra erkendelsen af, at stykvisse interventioner nok kan have en vis effekt i udviklede, dynamiske økonomier, men er fuldstændigt uvirksomme i tilbagestående, struktursvage økonomier, som dem i de ugunstigt stillede regioner. Men hvis dette gælder for Sicilien eller Andalusien, så gælder det så meget desto mere for ikke-EF-landene i Middelhavsområdet.

4.2.2.5. Det andet kritikpunkt drejer sig om manglen på sociale klausuler. Protokollerne bør således indeholde klausuler, der forhindrer, at de investeringer, der igangsættes, fører til arbejdsvilkår, som på den ene side er ensbetydende med social dumping i forhold til EF-arbejdsmarkedet og på den anden side en hindring for forbedrede sociale forhold i middelhavstredjelandene. I dette øjemed har ØSU foreslået, at der fastlægges nogle fælles regler og foranstaltninger til sikring og overvågelse af, at middelhavstredjelandene iagttager konventioner af Den internationale Arbejdsorganisation (ILO) om arbejdstagernes rettigheder.

4.2.2.6. For det tredje må ØSU med beklagelse konstatere, at man endnu en gang har undladt at inddrage erhvervs- og samfundslivets organisationer i protokollernes iværksættelse. Det økonomiske og sociale livs inddragelse er ikke blot nødvendigt for at styrke demokratiseringsbestrebelsene i middelhavstredjelandene, men, som påpeget i tidligere ØSU-udtalelser, også en nødvendig betingelse for, at udviklingsaktionerne overhovedet kan bære frugt. I øvrigt kan arbejdsmarkedets parter i EF med fordel hjælpe det økonomiske og sociale liv i middelhavstredjelandene til, via en økonomisk og social euro-mediterran dialog, at blive draget ind i protokollerne. Protokollerne skal derfor indeholde konkrete bestemmelser med dette mål for øje, i første række en regel om, at det skal være obligatorisk at høre erhvervs- og samfundslivets organisationer (i de berørte middelhavstredjelande og i Fællesskabet) om de vejledende programmer, der iværksættes i medfør af protokollerne (så længe der ikke findes egentlige integrerede udviklingsprogrammer).

4.2.3. Støtte til økonomiske reformer

4.2.3.1. Rådet har optaget Kommissionens forslag om, at der skal afsættes et samlet beløb til strukturtil-

⁽¹⁾ Specialrapport nr. 3/91 om finansielt og teknisk samarbejde med tredjelande i Middelhavsområdet.

pasninger i de Maghreb- og Machraklande, der anmoder derom, men samtidig foretaget ændringer heri, som i sidste ende vil forringe den politiske gennemslagskraft af denne intervention. Som tidligere sagt har Kommissionen i sin tekst ikke taget udgangspunkt i nogle nødvendige præmisser, nemlig kritikken af den filosofi, der ligger bag Den internationale Valutafonds og Verdensbankens strukturtilpasningsprogrammer. I Rådets direktiver går man endog langt videre, idet man gør fællesskabsinterventionen afhængig af, at der gennemføres strukturtilpasninger som defineret af Bretton Woods-institutionerne.

4.2.3.2. Medens Kommissionen som udvælgelseskriterier opererer med reformens effektivitet i makroøkonomisk eller sektoriel henseende samt landets økonomiske situation og lader det være op til Fællesskabet at vurdere, om disse to betingelser er opfyldt — og først bagefter anfører, at lande, som gennemfører reformprogrammer, støttet af de vigtigste multilaterale fonde, betragtes som havende opfyldt de stillede betingelser — yder Rådet kun EF-støtte til lande, som skal gennemføre reformprogrammer, der er godkendt af Bretton Woods-institutionerne, eller iværksætte programmer, der anerkendes som sidestillet hermed, i samråd med disse institutioner, men som ikke nødvendigvis støttes af disse, alt efter omfanget og effektiviteten af de makroøkonomiske reformer. Landets økonomiske situation betragtes som et supplerende kriterium og indgår dermed også, i sidste ende, som udvælgelseskriterium. Det er klart, at når man har overladt det hele til de internationale finansielle institutioners monetaristiske approach, er også henvisningen til effektiviteten af de sektorielle reformer udgået, således at der kun ses på den overordnede makroøkonomiske effektivitet. ØSU ser med misbilligelse på, at Rådet har givet afkald på at give Fællesskabet en autonom rolle og en reel mulighed for at optræde som ligeværdig partner i forhold til Bretton Woods-institutionerne og i stedet har gjort EF's aktion underordnet i forhold til disse institutioner.

4.2.3.3. Det valg, Rådet har foretaget, indebærer endvidere, at de berørte lande ikke levnes et vist spillerum til at afpasse deres strukturtilpasningsforanstaltninger efter deres specifikke økonomiske og sociale situation endsige indrømmes nogen beføjelser til at gå ind i forhandlinger med de internationale finansielle institutioner. Dette er i tråd med disse institutioners overvejende autoritære linje og den omstændighed, at de ikke tager hensyn til specifikke problemer i de lande, der berøres af strukturtilpasninger. På denne måde pålægger de udviklingslandene at bringe deres økonomi i overensstemmelse med en international økonomisk og valutarisk ramme, som på mange måder er roden til

disse landes problemer. Dette kan forklares med, at disse institutioner i tidens løb er kommet til i hovedsagen at virke som en slags inkassokontor, der inddriver offentlig og ikke mindst privat gæld. Rådet har derfor blandt principperne for EF-støtte til strukturtilpasningerne strøget det princip, som Kommissionen foreslår, nemlig at strukturtilpasningen skal passes ind i den berørte stats politiske og økonomiske model. På samme måde har Rådet, for så vidt angår de aktioner, der finansieres af EF, udeladt et forslag fra Kommissionen, som oprindeligt er fremsat af ØSU, men som Kommissionen dog formulerer noget mere nuanceret, og som går ud på at yde teknisk bistand til middelhavstredjelande for at styrke deres forhandlingsposition i forhold til de vigtigste kreditformidlere i analogi med, hvad der er fastsat i den fjerde AVS/EØF-Konvention.

4.2.3.4. Strukturtilpasningsdirektiverne er for øvrigt ligesom Kommissionens forslag behæftet med en anden afgørende mangel, nemlig manglen på en henvisning til den regionale dimension i tilpasningen, som Fællesskabet i øvrigt lægger stor vægt på i Lomé IV.

4.2.3.5. Endelig hvad angår de finansielle aktioner, udtrykker ØSU bekymring — en bekymring som i øvrigt ikke helt fjernes med Rådets tekst — over, at de pågældende interventioner (importprogrammer og anvendelse til sociale formål af modydelse) fortsat bindes til sociale nødsituationer og ikke i stedet går til at forstærke de pågældende landes strukturomstillingsproces.

4.3. *Rådets resolution og retningslinjerne for det horisontale finansielle samarbejde*

4.3.1. Det er uden tvivl af stor vigtighed, at Rådet i denne resolution optager Kommissionens forslag om at styrke det horisontale finansielle samarbejde, der som sagt repræsenterer et vigtigt skridt hen imod helhedsstrategien for middelhavspolitikken, og som giver mulighed for at gennemføre foranstaltninger, som middelhavstredjelandene, der ofte er konfronteret med presserende basale behov, har vanskeligt ved at indarbejde i programmerne til gennemførelse af finansprotokollerne. Det er dog med skuffelse, at man konstaterer, at Rådet har foretaget beskæringer af Kommissionens forslag og dermed svækket dem.

4.3.2. Den første beskæring er på det budgetmæssige område. Budgettet er nærmest halveret, idet det beskæres betydeligt kraftigere end i finansprotokollerne (se fodnote 1, s. 72). Dette har bl.a. forrykket balancen mellem de to finansieringsformer. Således er der blevet afsat færre finansieringsmidler til det horisontale samarbejde end til protokollerne (46 % af de samlede bevillinger). I Kommissionens forslag var midlerne tværtimod højere (58 % af totalen), hvilket rummede et konkret signal om, at man ville gå bort fra det traditionelle bilaterale koncept.

4.3.2.1. Med det sidste mener ØSU ikke, at man skal erstatte finansprotokollerne med denne form for horisontalt samarbejde, der jo fortsat udelukkende er kendetegnet ved ensidige interventioner fra EF's side, uden at middelhavslandene er inddraget i valget af interventioner, hvormed der stadigvæk er lang vej til en egentlig politik for fælles udvikling. Samtidig skal det dog siges, at ej heller de bilaterale samarbejdsaftaler, som danner udgangspunktet for fastlæggelsen af protokollerne, lever op til de krav, en politik for samordnet udvikling stiller. Dette, tilligemed de betydelige begrænsninger, der ligger i det bilaterale koncept, er hovedbaggrunden for, at samarbejdsaftalerne bør erstattes af en samlet konvention (eventuelt traktat) for samordnet udvikling.

4.3.3. En anden afgørende beskæring af Kommissionens forslag er indsnævringen af interventionsområderne i det horisontale samarbejde — som i forvejen var for snævre (se punkt 3.4.5 ovenfor) — til kun at omfatte aktioner af regional og miljømæssig interesse. ØSU kan ikke acceptere, at kapitlerne vedrørende udvikling af menneskelige ressourcer, videnskabeligt og teknisk samarbejde, samarbejde på energiområdet og sluttelig støtte til EF-investeringer er blevet slettet ikke blot i det horisontale samarbejde, men også i afgørelserne vedrørende den nye middelhavspolitik. Det, der står at læse i Rådets retningslinjer, nemlig at disse punkter »ikke kræver operationelle beslutninger inden for rammerne af middelhavspolitikken«, savner ethvert grundlag.

4.3.3.1. For så vidt angår kapitlerne om videnskabeligt og teknisk samarbejde, energi og investeringer, vil Kommissionens forslag blive behandlet i forbindelse med de aktioner og politikker, som falder uden for middelhavspolitikken. Hvad derimod angår udviklingen af menneskelige ressourcer, hvis betydning er fremhævet ovenfor i punkt 3.4.3, er dette punkt ganske enkelt blevet slettet. Det er ganske vist rigtigt, at interventionerne inden for befolkningspolitikken er medtaget i protokollerne (hvor der dog ikke er taget hensyn til den regionale dimension i det demografiske spørgsmål), samt at uddannelses- og videnoverførselsaktionerne (i hvert fald i et vist omfang) kan dækkes af aktionerne af regional eller subregional interesse. Men på den anden side er der i Rådets retningslinjer ingen antydning af, at EF-programmerne inden for uddannelse, oplysning og kultur udvides til også at omfatte middelhavstredjelandene. Specielt graverende er beslutningen om fuldstændigt at slette Kommissionens forslag om et samarbejde på det audiovisuelle område, på oplysningsområdet og på det kulturelle område i almindelighed; dette er tegn på en manglende forståelse for betydningen af disse forslag, idet specielt det kulturelle spørgsmål vil være af stor vigtighed i forbindelse med imødegåelsen af de problemer, der knytter sig til indvandring, men også af betydning for en bedre forståelse af de faktiske vilkår i Middelhavsområdet.

4.3.4. På samme måde kan man heller ikke godkende, at beslutningerne vedrørende teknisk og videnskabeligt samarbejde og samarbejdet på energiområdet hen-

vises til andre instanser. Frem for alt fordi man overser, at det er påtrængende vigtigt at indhente de store forsknelser, der har ophobet sig i det videnskabelige og teknologiske samarbejde med landene i Middelhavsområdet. Kommissionen medgiver dette i en nylig meddelelse til Rådet om samarbejde med tredjelande om videnskab og teknologi⁽¹⁾, hvor det bl.a. understreges, at der er »behov for en mere sammenhængende videnskabelig politik over for middelhavslandene«.

4.3.4.1. For det andet fordi man på denne måde fortsat holder politikkerne for sektorielt samarbejde (forskning, energi m.v.) adskilt fra middelhavspolitikken. For så vidt angår videnskabelig og teknologisk forskning, er problemet omkring koordineringen af politikkerne yderst kompliceret, fordi samarbejdet på dette område skal etableres på flere niveauer, således:

- a) at middelhavstredjelandene kan blive inddraget i de forskningsprogrammer, der kører under EF's rammeprogram, men på en sådan måde, at disse lande ikke skal betale udgifterne ved deltagelse på samme præmisser som et industrialiseret tredjeland;
- b) at samarbejdet udstrækkes til samtlige middelhavstredjelande, og således at de kan drages mere ind i programmer for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med tredjelande specielt med udviklingslande, således som Kommissionen foreslår;
- c) at der kan gennemføres specifikke programmer for videnskabelig og teknologisk forskning for Middelhavsområdet, som tager hensyn til regionens særlige karakteristika bl.a. ved udnyttelsen af ressourcerne, som på selvforstærkende måde involverer såvel middelhavstredjelandene som EF's middelhavsregioner, og som nedbryder de barrierer, som den manglende konkurrenceevne indebærer, således at effekten på den økonomiske aktivitet bliver mere umiddelbar;
- d) at igangsætte samarbejdsprogrammer omkring teknologisk innovation i middelhavstredjelandene med udgangspunkt i Kommissionens forslag på det informationsteknologiske område. Programmer af denne art, og det gælder også programmerne under punkt c), kan ikke gennemføres inden for finansprotokollernes rammer alene. Erfaringerne har således vist, at det kun er de middelhavstredjelande, der i forvejen råder over et relativt udviklet produktionsapparat (f.eks. Israel og Jugoslavien), som har kunnet drage fordel af denne type samarbejde. Derimod er der behov for en horisontal styring af denne form for programmer med en kraftig impuls fra Fællesskabet.

⁽¹⁾ Dok. KOM(90) 256 endelig udg.

4.3.4.2. Denne opregning peger klart på behovet for en koordinering: ikke blot mellem rammeprogrammets aktioner og aktionerne i programmerne for videnskabeligt og teknologisk samarbejde (hvad enten de er af generel karakter eller specifikke for Middelhavsområdet) — hvilket Europa-Parlamentet da også har stillet krav om⁽¹⁾ — men frem for alt mellem forskningsaktiviteterne som helhed og programmerne for teknologisk innovation med berøring til de forskellige sektorpolitikker på den ene side og middelhavspolitikens målsætninger og aktioner på den anden.

4.3.4.3. Af disse grunde mener ØSU, at en mere virkningsfuld politik for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med middelhavstredjelandene ikke bør udformes som en supplerende eller alternativ aktivitet i udviklingspolitikken, men som et første led i den kæde, der skal skabe værditilvækst. Derfor burde denne samarbejds politik ikke have været holdt adskilt fra afgørelserne i forbindelse med den nye middelhavspolitik og specielt ikke fra dem i forbindelse med det horisontale samarbejde.

4.3.5. ØSU tager det til efterretning, at Rådet har besluttet at udsætte godkendelsen af Kommissionens forslag om med 100 millioner ECU at genfinansiere middelhavsdelen af finansieringsinstrumentet »EC-International Investment Partners (IIP)« (Cheysson-faciliteten) og tage dette instrument op i forbindelse med gennemgangen af et mere generelt forslag om hele dette instrument (som også vedrører Sydamerika og Asien). Om dette forordningsforslag⁽²⁾, som blev fremlagt af Kommissionen den 7. marts 1991, og om det deri fastlagte budget til middelhavspolitikken, vil ØSU udtale sig i en separat udtalelse. Allerede nu må man imidlertid udtrykke kraftig betænkelighed ved, at EC IIP-aktionen gennemføres løsrevet fra den samlede forvaltning af middelhavspolitikken. Af samme grund kan ØSU ikke godkende, at Rådet giver EIB mulighed for at anvende 25 millioner ECU af budgetmidlerne afsat til det horisontale samarbejde til interventioner af EC IIP-typen. EIB's intervention vil endnu engang blive gennemført autonomt i forhold til middelhavspolitikken og på basis af kriterier, som muligvis vil adskille sig fra EC IIP-kriterierne. ØSU anmoder derfor budgetmyndigheden om at tage denne beslutning op til fornyet overvejelse.

⁽¹⁾ Rapport om videnskabeligt og teknologisk samarbejde med lande og organisationer uden for Europa fra Europa-Parlamentets Energi-, Forsknings- og Teknologiudvalg (ordfører Annemarie Goedmakers) af 19. juli 1991 samt hertil hørende resolution vedtaget af EP på sessionen i oktober 1991.

⁽²⁾ Dok. KOM(90) 575 endelig udg.

4.4. *Rådets og Kommissionens resolution om samhandelen med middelhavstredjelandene*

4.4.1. Der vil blive set nærmere på denne resolution i forbindelse med gennemgangen af Kommissionens meddelelse og dens forslag til forordning, som skal føre denne resolution ud i livet.

4.5. *Rådets to erklæringer i anledning af vedtagelsen af afgørelserne om den nye middelhavspolitik*

4.5.1. Den første af de to erklæringer drejede sig om menneskerettighederne og styrkelse af demokratiet i middelhavstredjelandene. ØSU kan kun støtte den intention, der kommer til udtryk i erklæringerne om at knæsatte disse principper i middelhavspolitikken, om at styrke EF's støtte til politiske og økonomiske reformer i disse lande samt videreudvikle de menneskelige ressourcer og kvindens rolle i udviklingsprocessen. I denne forbindelse anmoder ØSU Rådet om at tage passende initiativer over for den manglende iagttagelse af menneskerettighederne i visse middelhavstredjelande, hvilket er blevet påtalt adskillige gange af internationale organisationer og af Europa-Parlamentet.

4.5.1.1. ØSU befrygter imidlertid, at disse hensigtserklæringer i vidt omfang forbliver teori, så længe man ikke drager alle konsekvenserne heraf i den politiske beslutningstagning. Hvis tiden er kommet til at inkorporere disse problemstillinger i samarbejds politikken, må man på den anden side erkende, at dette ikke kun kræver en indsats fra Fællesskabets side. Det vil være umuligt at tage afgørende skridt i denne retning, hvis man ikke virkelig går ind i en permanent økonomisk, social og kulturel dialog med vore partnere. Desværre har Rådet ikke forstået at imødekomme dette politiske krav, da beslutningerne om den nye middelhavspolitik skulle træffes.

4.5.1.2. I en nylig meddelelse om menneskerettigheder, demokrati og udviklingssamarbejds politik⁽³⁾ bekræfter Kommissionen kravet om, at Fællesskabet skal fremme positive aktioner for at give denne nye dimension i samarbejdet konkret form og rejser spørgsmålet om det bånd, der er mellem økonomisk demokrati og menneskerettigheder. Dette skal frem for alt ses i relation til den rolle, det økonomiske og sociale liv som bindeled kan spille for at udvikle demokratiet med specielt henblik på kvinderne. Dette er et essentielt punkt i udviklingssamarbejds politikken, i mangel af hvilket erklæringens berettede fremhævelse af markedsøkonomien vil fremstå som noget rent symbolsk.

4.5.1.3. Kommissionen ser i fremme og understøtning af dette økonomiske og sociale bindeled en af de

⁽³⁾ Dok. SEK(91) 61 endelig udg. af 25. marts 1991.

vigtigste målsætninger i samarbejdet, som blandt andet dæmper op for et centralt og eksklusivt islæt i relationerne til staterne. ØSU støtter denne tese og håber, at det vil få lejlighed til at udfylde en meningsfyldt opgave i så henseende.

4.5.2. Den anden erklæring rummer en intention om også for middelhavslændene at indføre bestemmelser om transport og håndtering af farligt affald og en anmodning til partnerlandene om at undertegne/ratificere Basel-Konventionen. ØSU kan fuldt tilslutte sig dette.

5. Forslag til Rådets forordning om finansielt samarbejde af interesse for alle tredjelande i Middelhavsområdet (horisontalt samarbejde)

5.1. Almindelig vurdering

5.1.1. Dette forslag til forordning⁽¹⁾, som Kommissionen lagde frem den 19. februar 1991, er i negativ retning præget af de begrænsninger, der blev fastsat i Rådets retningslinjer, og som Kommissionen blev pålagt at overholde i forbindelse med forslagens udarbejdelse. Dette forslag genkalder således samtlige de kritiske bemærkninger, der knyttes til Rådets afgørelse (se punkt 4.3 ovenfor) samt til selve Kommissionens forslag (punkt 3.4.5).

5.1.2. ØSU opfordrer derfor Rådet til snarest at vedtage forordningsforslaget, men i en ændret form, der tager højde for de bemærkninger og forslag, der fremtes i nærværende udtalelse.

5.2. Kriterier som skal være opfyldt for at modtage finansiering (artikel 1)

5.2.1. Den omstændighed, at det horisontale finansielle samarbejde kun omfatter middelhavstredjelande, med hvilke Fællesskabet har indgået associerings- eller samarbejdsaftaler, indebærer en meget kraftig begrænsning i den støtte, som ved dette samarbejde skal ydes til de subregionale integrationsprocesser, som involverer andre lande, der ikke falder ind under denne kategori, f.eks. visse lande i Den arabiske Maghreb Union. De angivne kriterier vil således udelukke to medlemmer af Unionen: Mauretania (som ikke er et middelhavstredjeland) og Libyen (som ikke har indgået aftaler med Fællesskabet).

5.2.1.1. For så vidt angår Mauretania, bør dette land udtrykkeligt medtages i forordningen og i det mindste kunne tilgodeses med interventioner af regional og subregional betydning. Man kan således ikke se, at der skulle være noget principielt til hinder for, at denne form for interventioner betragtes som komplementære

til den EF-finansiering, der kan ydes i henhold til Lomé-Konventionen. I det fremlagte forslags artikel 1 betragtes horisontalt samarbejde således som et supplement til de aktioner, som finansieres i medfør af de protokoller, der er indgået med middelhavstredjelændene.

5.2.1.2. ØSU mener, at tiden nu er inde til at etablere egentlige aftaler med Albanien. I denne forbindelse skal det påpeges, at den kraftige tilvækst i indvandringen fra dette land skaber et problem for Fællesskabet, hvilket understreger det påtrængende i at optage dette land i EF's middelhavspolitik. Man anmoder derfor Rådet om hurtigt at tage skridt i denne retning.

5.2.2. Selv om den ikke er medtaget i forordningsforslaget, kan ØSU ikke tilslutte sig den erklæring, Rådet fremkommer med i retningslinjerne, om at de lande, der er omfattet af PHARE-programmet, skal udelukkes fra det horisontale samarbejde. Efter ØSU's opfattelse er der nemlig ingen overlapning mellem PHARE-aktionerne og det horisontale samarbejde. Hertil kommer, at når Rådet udelukker disse lande fra deltagelse i det horisontale samarbejde »bortset fra, hvor der er tale om miljøforanstaltninger eller -projekter i Middelhavsområdet«, har man vanskeligt ved at indse, hvorfor dette skal gælde for aktioner af regional betydning, hvor visse landes fravær under alle omstændigheder ville virke imod hensigten.

5.2.3. Til gengæld bifalder ØSU præciseringen (i erklæringen) om, at det horisontale finansielle samarbejde skal finde anvendelse i de besatte palæstinensiske områder.

5.3. Det horisontale samarbejdes anvendelsesområde (artikel 2, punkt 1)

5.3.1. Overvejende som følge af de begrænsninger Rådet har pålagt, omfatter det horisontale samarbejde kun interventioner af regional- og miljømæssig betydning.

5.3.1.1. ØSU anmoder derfor Rådet om at tage sin position op til overvejelse og ændre forslaget ved i lyset af de begrundelser, der allerede er givet, på ny at indføje de interventionsområder, det har holdt udenfor, nemlig:

- den økonomiske, sociale og kulturelle dialog (punkt 4.1.5), hvori Det økonomiske og sociale Udvalg tillægges specifikke opgaver,
- udvikling af menneskelige ressourcer (se punkt 4.3.3),
- videnskabeligt og teknologisk samarbejde (se punkt 4.3.4),
- energi (se punkt 4.3.4),
- støtte til EF-investeringer ved i middelhavspolitikken at videreføre de interventioner, der gennemføres i EC IIP-regi (se punkt 4.3.5). I denne forbindelse

⁽¹⁾ Dok. KOM(91) 48 endelig udg.

anmoder ØSU Rådet om at godkende Kommissionens forslag om at udstrække disse interventioner til også at omfatte incitamentet for indvandrere til at etablere egen virksomhed i deres oprindelseslande.

5.3.2. Herudover bør det horisontale samarbejdes interventionsområde også involvere andre aktioner (se begrundelsen herfor under punkt 3.4.5), nemlig:

- en middelhavsomspændende omorientering af produktionen,
- andre sektorer, hvor en helhedsstrategi er uomgængeligt nødvendig: transport, telekommunikation, turisme,
- orientering af middelhavstredjelandsene om gennemførelsen af det indre marked og teknisk bistand til tilpasninger, som nødvendigvis må gennemføres på visse vigtige områder: standardisering på produktområdet, licenser, bevægelighed for varer, transport, banker, forsikring osv.,
- socialpolitik: beskæftigelse, arbejdsmarked, sociale vilkår og arbejdstagernes rettigheder,
- migrationspolitik.

5.3.3. Det står helt klart, at denne udvidelse af anvendelsesområdet for det horisontale samarbejde stiller krav om betydeligt flere finansieringsmidler end dem, der er afsat, og som, hvad der allerede er påpeget, i forvejen var utilstrækkelige og derfor under alle omstændigheder måtte øges. ØSU anmoder derfor Rådet om at tage afgørelsen af 18.-19. december 1990 op til fornyet overvejelse i lyset af det fremførte.

5.4. *Foranstaltninger af regional interesse* (artikel 2, punkt 2)

5.4.1. ØSU bifalder styrkelsen af dette interventionsområde under det horisontale samarbejde, som der her er tale om. Forordningsforslaget opererer med to typer aktioner:

- a) støtte til aktioner af regional interesse;
- b) forundersøgelser forud for gennemførelse af infrastrukturprojekter.

ØSU kan i princippet tilslutte sig denne opdeling af aktionerne, men skal dog nedenfor fremføre nogle bemærkninger og forslag.

5.4.2. Beskrivelsen af støtte til regionale samarbejdsaktioner fremtræder ikke særlig klart (artikel 2, punkt 2, 1. led). Den bør præciseres, så man får et bedre billede af de tre typer aktioner af regional interesse, som der opereres med i Rådets retningslinjer, og som ØSU bifalder, nemlig:

- støtte til integrationsprocesser i regionen i første række i UMA-landene. I denne forbindelse er ØSU forbavset over, at der ikke i Kommissionens tekst er nogen henvisning, herunder heller ikke i begrundelsen,

til UMA-landene, medens man modsætningsvist i Rådets resolution af december 1990 endnu en gang understreger den store betydning, Fællesskabet tillægger opbygningen af Den arabiske Maghreb Union. Man er opmærksom på de utilstrækkelige resultater, der hidtil er opnået af Unionen, men samtidig må man erkende, at dette er den eneste egentlige institutionaliserede proces på det regionale integrationsområde inden for middelhavstredjelandsene og bør derfor udtrykkeligt og resolut støttes af Fællesskabet,

- støtte til aktioner, som frembyder interesse for samtlige middelhavstredjelandsene eller for nogle af disse,
- støtte til aktioner vedrørende ét eller flere middelhavstredjelandsene og Fællesskabet. ØSU understreger vigtigheden af denne interventionstype, som vil kunne gøre det muligt at tage afgørende skridt fremad mod målsætningen om et komplementært samspil mellem EF og middelhavstredjelandsene. I dette øjemed bør der gives prioritet til aktioner sigtende mod denne målsætning, og som omfatter ét eller flere middelhavstredjelandsene og én eller flere EF-middelhavsregioner.

5.4.3. Med hensyn til de konkrete interventioner, der skal finansieres med midler fra EF's budget for at støtte de aktioner, der er beskrevet i punktet ovenfor, mener ØSU, at den omstændighed, at de er blevet begrænset til teknisk samarbejde, uddannelse, seminarer, undersøgelser og rådgivningsvirksomhed gør, at hele rækkevidden af det horisontale samarbejde snævreres væsentligt ind. Så vidt man kan se ud fra Rådets retningslinjer og dermed ud fra forordningsforslaget, vil hele det regionale samarbejde blive reduceret til disse tekniske samarbejdsinterventioner på den ene side og infrastrukturinterventioner på den anden. Den vigtigste del af en aktion med regionalt sigte, nemlig støtte til integrerede økonomiske og produktionsorienterede programmer på regionalt eller subregionalt plan efter de retningslinjer, ØSU flere gange har foreslået, mangler derimod helt. Sådanne programmer skulle tage sigte på at fremme komplementariteten og integrationen såvel mellem middelhavstredjelandsene indbyrdes som mellem disse lande og EF. De skulle udformes som integrerede territoriale eller sektorielle programmer, hvilket nødvendigvis vil kræve forskellige aktionstyper. Disse skal naturligvis omfatte infrastrukturer og teknisk samarbejde, men primært betyde investeringer i landbruget, industrien og servicesektoren, som dækker hele værditilvækstprocessen lige fra forskning, udvikling og uddannelse. Finansieringen skulle ikke udelukkende være baseret på EF-bidrag, men skulle stimuleres hermed. ØSU opfordrer derfor Rådet til at inkorporere denne type foran-

staltninger i forordningen, i det mindste i form af pilot-programmer, som allerede foreslået af ØSU.

5.4.4. ØSU godkender fuldt ud anvendelsen af de bevillinger, der i det horisontale samarbejde er afsat til forundersøgelser forud for gennemførelsen af regionale infrastrukturprojekter, som skal finansieres uden for finansprotokollerne med EIB's egne midler.

5.4.4.1. Dog må forbindelsen mellem sådanne gennemførlighedsundersøgelser og Investeringsbankens intervention gøres klar, således at Banken er forpligtet til at tage projekter op til overvejelse, hvis gennemførlighed Kommissionen har sagt god for. ØSU må endnu engang give udtryk for visse forbehold og bekymringer med hensyn til en procedure, som giver EIB — der ofte er mere optaget af de pågældende landes finansielle soliditet end af projekternes strategiske betydning — næsten total frihed i afgørelser om ydelse af lån eller ej.

5.4.5. Selv om Rådets retningslinjer for EIB's deltagelse i finansieringen af infrastrukturprojekter ikke behandles i den foreliggende forordning (som udelukker de vedrører anvendelsen af EF's bevillinger), benytter ØSU dog lejligheden til at udtale sig herom.

5.4.5.1. ØSU godkender de prioriterede interventionsområder, der nævnes (energi, transport, telekommunikation), men finder det på sin plads ligeledes udtrykkeligt at medtage vand. Transnationale vandinfrastrukturers betydning for middelhavstredjelandene er uomtvistelig — finansiering af ressourcekrævende, unødigt prestigebetonede projekter skal dog undgås — idet sådanne strukturer må kunne anvendes til en lang række formål (miljø, energi, overrisling, industriel og privat brug) og indgå i en integreret vandforvaltning.

5.4.5.2. ØSU er til gengæld ikke enig i, men tværtimod meget bekymret over forslaget om, at projekterne skal være af direkte eller indirekte interesse for EF. Sådant en bestemmelse forekommer overflødig, idet alt, hvad der bidrager til middelhavstredjelandenes udvikling, er i EF's interesse ifølge middelhavspolitikens grundlæggende principper, og den kunne tjene som påskud for en helt uberettiget diskriminering af finansieringsprojekter.

5.4.5.3. Hvad angår de prioriteter, der bør følges ved finansieringen af infrastrukturprojekter, understreger ØSU eksempelvis, at det er vigtigt at udnytte energiproduktionen fuldt ud gennem en udbygning af eksisterende net (f.eks. gasrørledningen mellem Algeriet og Tunesien) eller at udnytte potentialet maksimalt via en sam-

menkobling af el-nettene, også med medlemsstaternes (f.eks. mellem Grækenland og Tyrkiet). Et mere generelt kriterium bør være en forlængelse af de transeuropæiske net (hvis udbygning for øjeblikket drøftes i EF-institutionerne⁽¹⁾, og hvorom ØSU har udtalt sig)⁽²⁾ ind i middelhavsområdet. Med hensyn til transport og telekommunikation bør man prioritere de infrastrukturer, som skal styrke den interne kommunikation i subregionale integrationsområder (begyndende med Maghreb-Unionen) samt kommunikationen mellem øst og vest i Middelhavsområdet, som i dag er fuldstændig utilstrækkelig.

5.4.5.4. Endelig skal det gentages, at EIB-låne på 1 500 millioner ECU over 5 år — som ifølge Rådets retningslinjer bør ydes til infrastrukturprojekter — forekommer fuldstændig utilstrækkelig.

5.4.6. ØSU mener, at bevillingerne til rentegodtgørelser på 3 % på EIB-lån — der ifølge forordningsforslaget udelukkende er forbeholdt investeringer på miljøområdet — udtrykkeligt bør udvides til at omfatte infrastrukturprojekter, især i betragtning af at Kommissionen og Rådet fremsatte en erklæring herom i retningslinjerne fra december 1990.

5.5. Samarbejde på miljøområdet (artikel 2, stk. 3)

5.5.1. ØSU godkender den betydning, der i det horisontale samarbejde tillægges foranstaltningerne på miljøområdet. Disses betydning blev fastslået for første gang i Kommissionens meddelelse den 1. juni 1990 og derefter gentaget i Rådets resolution og retningslinjer og endelig i det foreliggende forordningsforslag.

5.5.2. Eftersom forordningen hovedsagelig vedrører finansielle spørgsmål, indeholder forslaget ingen angivelse af, hvilke strategiske retningslinjer og prioriteter der skal vedtages. ØSU godkender den beslutning, der nævnes i Kommissionens meddelelse, om — som referencerammer for de strategiske retningslinjer og valg af prioriterede områder — at støtte sig til de veletablerede multilaterale initiativer (PAM, Den Blå Plan, METAP) samt til de retningslinjer, der blev vedtaget på Nicosiakonferencen i april 1990, og hvortil Rådet har føjet de retningslinjer, der fremkom på den efterfølgende Konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa

⁽¹⁾ Dok. KOM(90) 585 endelig udg.

⁽²⁾ Dok. ØSU 1262/91.

(CSCE) om Middelhavsområdet, der blev afholdt i Palma de Mallorca. De aktionsområder, Kommissionen nævner, må derfor hilses velkommen: integreret forvaltning af kystzoner, især naturlige kyststrækninger, og af byområder i hurtig vækst, bevarelse af naturen, integreret vandforvaltning, forvaltning af vegetationen, affaldsforvaltning, konstant overvågning af øko-systemerne, større kontrol med søfarten, energiforvaltning samt øget udveksling af erfaringer. Hertil bør man ifølge ØSU tilføje bekæmpelse af ørkendannelse, som vedrører mange middelhavstredjelande, men også visse EF-regioner. Under alle omstændigheder må der naturligvis gives topprioritet til vandressourcerne (mangel, forurening, integreret forvaltning).

5.5.3. Den ovennævnte type foranstaltninger siger i sig selv noget om nødvendigheden af en forebyggende og ikke blot en udbedrende miljøindsats i Middelhavsområdet. Man kan her kun minde om, at opnåelsen af absolut sikkerhed inden for kernekraftproduktion og sikkerheden i forbindelse med den igangværende nedrustning må figurere blandt de vigtigste målsætninger for miljøbeskyttelsen i middelhavsbækket. Hvad der især er vigtigt er, at man ikke kan forestille sig nogen effektiv, foregribende indsats over for miljøet i Middelhavsområdet uden at tage fat på to kritiske aspekter af udviklingsplanlægningen: produktionsomstilling og fysisk planlægning, begge to ud fra en miljøbeskyttelses- og miljøforbedringssynsvinkel.

5.5.3.1. Med hensyn til produktionsomstillingen er ØSU's insisteren på betydningen af at få skabt en ny intraregional arbejdsdeling i middelhavsbækket velkendt. Dette mål hænger snævert sammen med miljømålet. ØSU henstiller, at middelhavspolitikken iværksættes på en sådan måde, at man for det første altid sikrer sig, at udviklingsforanstaltninger er forenelige med miljøhensyn, og at man for det andet i forbindelse med miljøtiltag tager passende hensyn til den økonomiske udnyttelse af naturressourcerne.

5.5.3.2. Betydningen af det andet aspekt, fysisk planlægning, som et bindeled mellem miljø og udvikling er uomtvistelig, og der er følgelig et behov for en direkte indsats på dette felt. Det bør anføres, bl.a. i middelhavspolitikken, at synet på fysisk planlægning er baseret på miljøsituationen i det pågældende område, idet miljøkonsekvenskriterier, der i dag anvendes på individuelle projekter, sættes ind i en regional sammenhæng. Middelhavstredjelandene har på dette område en enorm mangel på knowhow, en ting som det horisontale samarbejde kunne rette op på. Kommissionens nylige med-

delelse om fremtiden for fysisk planlægning i EF⁽¹⁾ (jf. ØSU's udtalelse)⁽²⁾ kunne på dette felt udgøre et vigtigt referencepunkt. ØSU anmoder derfor Rådet om i den foreliggende forordning at ændre udtrykket »samarbejdsforanstaltningerne på miljøområdet« til »samarbejdsforanstaltningerne på miljøområdet og området for fysisk planlægning« samt at drage de nødvendige konsekvenser heraf med hensyn til definitionen af foranstaltninger og prioriteter.

5.5.4. Uafhængigt af dette ønske om at få fysisk planlægning inkorporeret i samarbejdet på miljøområdet bifalder ØSU Kommissionens beslutning om at anvende EF-midler til to typer foranstaltninger: a) foranstaltninger med katalysatoreffekt, såsom pilot- eller demonstrationsprojekter samt uddannelsestiltag, og b) rentegodtgørelser på 3% på EIB-lån til investeringsformål, som banken yder med sine egne midler uden for finansprotokollerne. ØSU godkender ligeledes de forslag, der er indeholdt i ovennævnte meddelelse fra Kommissionen, og som er gentaget i Rådets retningslinjer, om at overdrage ansvaret for finansiering af gennemførelsesundersøgelser og foranstaltninger vedrørende teknisk bistand, herunder oprettelse af lovgivningsmæssige, administrative og kontrolmæssige strukturer, til MEDSPA-programmet i liaison med andre multilaterale instrumenter (f.eks. METAP). ØSU henstiller i den forbindelse, at der tages hensyn til de bemærkninger, det har fremsat i sin udtalelse om MEDSPA-programmet⁽³⁾.

5.5.5. EIB-lånene er ikke omfattet af forordningen, men de udgør det andet aspekt af det horisontale samarbejde på miljøområdet. De allokerede ressourcer (300 millioner ECU over 5 år) er måske nok beskedne, men der kan ikke udsættes noget på de prioriterede interventionsområder, der er angivet i Kommissionens meddelelse fra juni 1990, og som er medtaget i Rådets retningslinjer: vandrensning, genanvendelse af spildevand, industri- og husholdningsaffald. Disse foranstaltninger »efter produktionen« er både nødvendige og hastende. ØSU opfordrer derfor Rådet til at få EIB til at stille langt større beløb til rådighed, således at man kan gå mere ambitiøst til værks.

5.6. Gennemførelsesprocedure (artikler 4, 5 og 6)

5.6.1. Ifølge forordningsforslaget skal finansieringsafgørelserne træffes af Kommissionen, men være underkastet en procedure, der bygger på den kendte rådsafgørelse af 13. juli 1987 om udvalgsprocedurer⁽⁴⁾. ØSU gentager sin utilfredshed med en procedure, som

(1) Dok. KOM(90) 547 endelig udg.

(2) Dok. ØSU 1127/91.

(3) EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990.

(4) EFT nr. L 197 af 18. 7. 1987.

i alt væsentligt giver en embedsmandskomiteé ret til at fratage Kommissionen eksekutive beføjelser og overdrage dem til Rådet, og ØSU udtrykker endvidere stærke forbehold over mangelen på en reel inddragelse af Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg i beslutningsprocessen vedrørende det horisontale finansielle samarbejde.

5.6.1.1. Dette betyder ikke, at en sådan inddragelse skal stå i vejen for en smidig og hurtig forvaltning fra Kommissionens side, eller at Kommissionens eksekutivbeføjelser skal yderligere begrænses. ØSU ønsker blot, at EF's demokratiske repræsentative og rådgivende organer bør tildeles en officiel rolle ved fastlæggelsen af retningslinjer og programmer for det horisontale finansielle samarbejde, som udgør næsten halvdelen af hele EF's middelhavspolitik.

5.6.1.2. Ud over at kræve at blive hørt om den redegørelse, Kommissionen i henhold til artikel 6 i forordningsforslaget en gang om året skal give Rådet og Europa-Parlamentet, opfordrer ØSU derfor Rådet til at sørge for, at Kommissionen udarbejder et 5-årigt indikativt program, forsynet med en finansieringsoversigt, som forelægges Parlamentet og ØSU.

6. Henstilling med henblik på Rådets afgørelse om indgåelse af en række protokoller om finansielt og fagligt samarbejde

6.1. Den 3. maj 1991 fremlagde Kommissionen to henstillinger til Rådets afgørelse⁽¹⁾. Den første vedrører indgåelsen af protokollen om finansielt og fagligt samarbejde mellem Det Europæiske økonomiske Fællesskab og Den arabiske Republik Egypten, Den demokratiske Folkerepublik Algeriet, Kongeriget Marokko og Den tunesiske Republik. Den anden henstilling vedrører Rådets afgørelse om indgåelse af protokollen om finansielt samarbejde mellem Det Europæiske økonomiske Fællesskab og Staten Israel⁽²⁾. De fem protokoller er allerede undertegnet.

6.2. De undertegnede protokoller er en tro afspejling af de direktiver, Rådet vedtog den 18. og 19. december 1990. De kritiske bemærkninger, der er fremsat til disse direktiver i punkt 4.2.2, gælder derfor også her. Protokollernes ordlyd er den samme som i 1988 bortset fra nogle ganske små ændringer. I protokollerne vedrøren-

de Maghreb og Egypten går ændringerne, som slavisk gengiver Rådets direktiver, på følgende: finansieringens omfang, etableringen af samarbejdet på miljøområdet, fjernelse af det regionale samarbejde (som nu er blevet til horisontalt samarbejde), indsættelsen af en ny artikel om støtte til økonomiske reformer. I protokollen med Israel er den eneste ændring i forhold til ordlyden af den tredje protokol det beløb, som skal finansieres via EIB-lån.

6.3. Den samlede EF-finansiering i de fem protokoller⁽³⁾ bærer præg af de beskæringer, der skete med Rådets afgørelser af 18.-19. december 1990 (se punkt 4.1 ovenfor). I forhold til protokollerne fra 1988 er der for Maghreb-landene og Egypten under ét tale om en stigning på 33 % (fra 1 236 til 1 640 millioner ECU)⁽⁴⁾. I 1988 var stigningen i forhold til de forudgående protokoller for samme lande 61 %. Denne gang har man ganske vist villet give det horisontale samarbejde prioritet, men det er et faktum, at den nuværende stigning end ikke er tilstrækkelig til at fastholde en kvote per capita, som kan holde trit med befolkningstilvæksten. Men ikke nok med det, hvis man dekomponerer stigningen på 33 %, vil det fremgå, at der er tale om en stigning på 37 % i EIB-lånene (fra 714 til 978 millioner ECU) og på 27 % i de EF-midler, der stilles til rådighed (fra 522 til 622 millioner ECU).

6.4. Med hensyn til de EF-bevillinger, der er fastsat i protokollerne for Maghreb-landene og Egypten, er der kun tale om en stigning på 20 % i den støtte, der ikke skal tilbagebetales (dvs. gavebistand, som forhøjes fra 490 til 588 millioner ECU), medens EF-bidrag til dannelsen af risikovillig kapital derimod stiger med hele 130 % (74 millioner ECU mod 32 millioner ECU). I princippet er ØSU enig i, at man skal forstærke denne interventionstype. Men det havde på den anden side været hensigtsmæssigt, om der i denne forbindelse havde foreligget et kritisk budgetoverslag fra EIB's side, idet der er tale om en relativt ny foranstaltning, som først blev introduceret i forbindelse med protokollerne fra 1988. Under alle omstændigheder gentager ØSU en anmodning, det tidligere har fremsat i samme sammenhæng, idet det opfordrer EIB og Kommissionen til at fremlægge en rapport, hvori der gøres rede for anvendelsen af de finansieringsmidler, der er afsat til dette formål, herunder for disse finansieringsmidlers effekt på produktionen i de berørte lande. I øvrigt skal ØSU gentage sit forslag om, at der etableres en revolverende fond, der skal tage sig af tildelingen og administrationen af denne støtte.

6.5. For så vidt angår finansieringsmidlernes fordeling mellem de fire ovennævnte lande, kan der konstate-

⁽¹⁾ Dok. SEK(91) 814 endelig udg.

⁽²⁾ De pågældende protokoller er omfattet af to særskilte afgørelser, fordi protokollen for Israel ligesom tidligere udelukkende drejer sig om finansielt samarbejde baseret på EIB-lån. Det skal imidlertid påpeges, at Fællesskabet nu på basis af samarbejdsaftalen fra 1975 har et ikke ubetydeligt industrielt, teknisk og videnskabeligt samarbejde med Israel, selv om Israel på disse områder ikke modtager finansiering fra EF's side.

⁽³⁾ Den samlede finansiering i millioner ECU, som er fastsat i de fem protokoller, er som følger: Egypten 568, Algeriet 350, Marokko 438, Tunesien 284 samt Israel 82.

⁽⁴⁾ For Israels vedkommende er der i forhold til den foregående protokol tale om en stigning på 30 %.

res en vis omfordeling til gunst for Algeriet⁽¹⁾, som var noget forfordelt i den foregående protokol. Imidlertid skal det dog understreges, at denne relative omfordeling fremstår som resultatet af en forstærket stigning i støtten til dannelsen af risikovillig kapital⁽²⁾ og i EIB-lånene⁽³⁾, men derimod ikke en stigning i gaveydelse, af hvilke landet på trods af inflationen modtager samme beløb som i den tredje protokol (52 millioner ECU)⁽⁴⁾. Blandt de fire lande er Algeriet fortsat det land, der modtager færrest EF-budgetmidler (gaveydelser + tilførsel af risikovillig kapital)⁽⁵⁾.

6.6. ØSU benytter lejligheden til at henstille, at de nye protokollers gennemførelse bliver kendetegnet ved bedre timing, fleksibilitet og effektivitet, end tilfældet var med de foregående protokoller, og at der i samme forbindelse tages hensyn til de kritiske bemærkninger, Revisionsretten har fremsat i denne sammenhæng i ovennævnte rapport. ØSU er specielt enig med Revisionsretten i, at der fra Kommissionens side sker utilstrækkelig opfølgning og evaluering af interventionerne og opfordrer Kommissionen til med et egnet instrumentarium at afhjælpe dette problem. Det system for overvågning og vurdering, der er fastlagt for EF-strukturfondenes interventioner, kan tages som en passende reference, også med hensyn til organisationernes deltagelse.

7. Kommissionens meddelelse om foranstaltninger vedrørende samhandelen og Kommissionens forslag vedrørende ordningen for EF-import af visse landbrugsprodukter

7.1. Den 22. maj 1991 fremlagde Kommissionen sin meddelelse til Rådet om »Iværksættelse af foranstaltninger vedrørende samhandelen som led i den nye middelhavspolitik«⁽⁶⁾.

7.1.1. Denne meddelelse er vedføjet et bilag vedrørende »Forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring

af ordningen for import i Fællesskabet af visse landbrugsprodukter med oprindelse i Algeriet, Cypern, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Malta, Marokko, Syrien, Tunesien og Jugoslavien.

7.1.2. Udgangspunktet for Kommissionens meddelelse er retningslinjerne i Rådets og Kommissionens resolution om samme emne vedtaget den 18.-19. december 1990. Kommissionen beskæftiger sig således med følgende tre spørgsmål:

- import af landbrugsprodukter (jf. ovennævnte forordningsforslag);
- import af tekstilvarer;
- oprindelsesregler.

7.2. Forslaget til forordning om import af visse landbrugsprodukter

7.2.1. Forslaget til forordning tilsigter en autonom forbedring af præferenceordningen for import af landbrugsprodukter, som er fastsat i protokollerne af 1987 til associerings- og samarbejdsaftalerne med tredjelande i Middelhavsområdet. Disse forbedringer skal i henhold til ovennævnte resolution opnås med følgende foranstaltninger:

- afvikling af tolden pr. 1. januar 1993 i stedet for 31. december 1995 som oprindeligt fastsat;
- toldkontingenterne og referencemængderne forhøjes for hvert af årene fra 1992 til 1995 med 5% (eller 3% for visse følsomme produkter).

7.2.1.1. Foranstaltningerne gælder for samtlige middelhavstredjelande med undtagelse af Tyrkiet, som har opnået toldfrihed i og med ikrafttrædelsen af den toldunion med EF, som er fastsat i tillægsprotokollen af 23. november 1970.

7.2.2. ØSU gør opmærksom på, at de af Rådet opstillede foranstaltninger er mere vidtgående end forslagene i Kommissionens meddelelse af 1. juni 1990. Kommissionen nøjedes i sin meddelelse med at give fornyet tilsagn om at opretholde det traditionelle samhandelsmønster og følge de etaper, som er fastlagt i tillægsprotokollerne. Den fastslog: »Kommissionen finder det ikke umiddelbart hensigtsmæssigt at fremkomme med nye forslag«, og bemærkede, at Rådet inden udgangen af 1994 ville få forelagt en detaljeret vurdering af spørgsmålet. Kommissionen udelukkede dog ikke muligheden for, at der blev foretaget mindre justeringer i mellemtiden, men dog kun efter anmodning fra tredjelandlede.

7.2.3. ØSU har en principiel indvending over for de af Rådet opstillede og af Kommissionen officielt fremsatte foranstaltninger i forslaget til forordning. ØSU tager som vanligt afstand fra sådanne former for middelhavspolitik, hvori man prioriterer en åbning af EF's markeder i stedet for en seriøs indsats, også finansiel, for at skabe en egentlig politik for samordnet udvikling. ØSU har allerede tidligere fremhævet, at det ikke er hensigtsmæssigt fuldstændig at ophæve grænserne for indførsel af landbrugsvarer fra middelhavstredje-

(1) Stigningen i det samlede finansieringsbeløb i den fjerde protokol med Algeriet er på 46% mod 35% for Marokko, 27% for Tunesien og 26% for Egypten. Men sammenligningsvis modtager Algeriet fortsat færre finansieringsmidler (21% af totalen for de fire lande) end Egypten (35%) og Marokko (27%).

(2) Støtten til tilførsel af risikovillig kapital til Algeriet er mere end firedoblet, nemlig fra 4 til 18 millioner ECU, men det skal samtidig bemærkes, at Tunesien sammenligningsvis modtog 6 millioner ECU (mod 15 nu), Marokko 11 millioner ECU (mod 25 nu) samt Egypten 12 millioner ECU (mod 16 nu).

(3) Egypten og Algeriet er fortsat de to lande, der modtager de største tildelinger i form af EIB-lån: Egypten 568 millioner ECU (svarende til 32% af totalen for de fire lande), Algeriet 280 millioner ECU (29%), Marokko 220 millioner ECU (22%), Tunesien 158 millioner ECU (17%).

(4) Med hensyn til støtte, som ikke skal tilbagebetales, opretholder Tunesien og Marokko stort set samme andel blandt de fire lande (17% henholdsvis 33%), medens Egyptens andel stiger fra 39 til 41% og Algeriets andel falder fra 11 til 9%.

(5) Budgetbevillingerne fordeler sig som følger: Egypten 258 millioner ECU, Algeriet 70 millioner ECU, Marokko 218 millioner ECU samt Tunesien 116 millioner ECU. Den procentvise fordeling mellem de fire lande er stort set den samme som i 1988.

(6) Dok. KOM(91) 179 endelig udg.

landene. Heri ligger ikke en gold protektionistisk holdning, men et hensyn til, at det er nødvendigt med en omlægning af agro-industriproduktionen for hele Middelhavsområdet og en revision af den fælles landbrugs politik i overensstemmelse hermed, da man med en politik, som automatisk giver middelhavstredjelandes landbrugsprodukter stadig flere indrømmelser, kun bidrager til at skærpe konkurrencen med EF's middelhavsregioner, uden i øvrigt at være i fuld overensstemmelse med disse tredjelandes eksportbehov.

7.2.4. Så meget om princippet, men ØSU bemærker endvidere, at foranstaltningerne ikke vil få nævneværdig betydning for en effektiv åbning af EF's markeder. De kan således, selv om det betyder en yderligere sænkning af toldskrankerne, ikke forventes i afgørende omfang at ændre den nuværende grad af EF-protektionisme. Det fremgår klart af en nøjere undersøgelse af de to foreslåede typer foranstaltninger.

7.2.5. Den hurtigere afvikling af tolden vil kun i ringe grad påvirke markedet og det af to grunde:

- a) den allerede indledte afvikling sideløbende med den spanske og portugisiske toldafvikling skete oprindeligt på grundlag af en i forvejen meget lav told. Med det nuværende afviklingstempo vil tolden være så lav i 1993, at den næsten vil være betydningsløs⁽¹⁾;
- b) toldordningen er kun af teoretisk betydning ved fastlæggelsen af de reelle betingelser for adgang til EF's markeder.

7.2.6. Dette er netop grunden til, at den anden type foranstaltninger med forhøjelse af toldkontingenterne og referencemængderne ikke kan få virkninger af betydning⁽²⁾.

7.2.6.1. Som støtte for denne analyse kan det anføres, at eksportmængden for hovedparten af de berørte produkter fra middelhavstredjelande — omfattet af præferenceordningen — har et langt mindre omfang end toldkontingenterne og referencemængderne.

⁽¹⁾ Tredjelandene i Middelhavsområdet var, allerede inden tilfølsprotokollerne kom, indrømmet væsentlige toldnedsættelser. For Maghrebs vedkommende var der tale om 80% for citrusfrugter og 60% for tomater. Da Den fælles Toldtarif (FTT) ligger på henholdsvis 20% og 11%, startede afviklingen med en told på 4% for citrusfrugter og 4,4% for tomater.

⁽²⁾ Eksempler på landbrugsprodukter fra middelhavstredjelande, hvis indførsel under præferenceordning er begrænset af toldkontingenter og af tidsmæssige begrænsninger:
— nye kartofler fra Marokko, Tunesien og Egypten: fra 1. januar til 31. marts,
— tomater fra Marokko: fra 1. januar til 30. april,
— gulerødder m.v. fra Cypern: fra 1. april til 15. maj,
— artiskokker fra Egypten og Cypern: fra 1. oktober til 31. december,
— kiwifrugter fra Marokko, Israel og Cypern: fra 1. januar til 30. april.

7.2.6.1.1. Dette gælder også hovedparten af de følsomme produkter, som giver anledning til alvorlige bekymringer over konkurrencen med EF-produkter: nye kartofler, tomater, mandariner, klementiner og vin⁽³⁾. Det er dog afgjort ikke tilfældet for appelsiner, appelsinjuice og afskårne blomster, hvor importen ofte overstiger toldkontingenterne⁽⁴⁾. Alligevel er toldkontingenterne for disse produkter, beregnet på basis af 1980-1984 importen, i realiteten meget lave. Med hensyn til appelsiner og appelsinjuice skal der henvises til bemærkningerne i den rapport om middelhavspolitikken, som var vedlagt ØSU's udtalelse (punkt 5.2): de år, der var valgt som beregningsgrundlag for fastlæggelsen af de traditionelle eksportstrømme, var år, hvor væksten i middelhavstredjelandenes landbrugseksport af forskellige grunde aftog. Toldkontingenterne for blomster, beregnet på grundlag af 1980-1989 eksporten, afspejler de eksportmængder, der blev fastsat i henhold til det traditionelle toldsystem, da blomster først blev omfattet af præferencearrangementet fra og med tillægsprotokollerne fra 1987/1988.

7.2.6.2. Det fremgår således med al tydelighed, at de foreslåede foranstaltningers eventuelle konsekvenser for salget af de tilsvarende EF-landbrugsprodukter ikke bør give anledning til større bekymring. I realiteten er der ikke på nuværende tidspunkt i praksis tale om præferentiell indførsel af landbrugsprodukter fra middelhavstredjelandene i et omfang, som kan påføre landbrugsprodukter fra EF's middelhavsregioner alvorlig konkurrence. Der er snarere grund til bekymring over, at USA og Brasilien f.eks. eksporterer appelsiner og appelsinjuice til vore markeder i et omfang svarende til EF's samlede appelsinproduktion.

7.2.6.3. ØSU må dog understrege, at Kommissionen endnu ikke klart og konkret har erkendt målet med i

⁽³⁾ Visse eksempler på importen i perioden 1988/1989/1990:

- Nye kartofler, Egypten — toldkontingent 98 000 ton; import 47 854, 53 531, 86 940 ton.
- Tomater, Marokko — toldkontingent 86 000 ton; import 50 205, 64 487, 59 000 ton.
- Mandariner og klementiner, Marokko — toldkontingent 110 000 ton. Import 78 696, 64 515, 75 666 ton.
- Vin på flasker, Algeriet — toldkontingent 200 000 hl; import (1989) 63 538 hl.
- Vin ikke aftappet på flasker, Tunesien — toldkontingent 160 000 hl; import (1988) 6 961 hl.

⁽⁴⁾ F.eks.:

- Appelsiner, Marokko — toldkontingent 265 000 ton; import 912 476, 337 184, 251 560.
- Appelsinjuice, Israel — toldkontingent 82 700 (O.a.: ingen angivelse af enheder); import 112 246, 124 542, 134 397.
- Blomster, Israel — toldkontingent 17 000 ton; import 19 723, 18 666, 20 786.

EF's middelhavsregioner at sikre landbrug og industri samt andre interesserede parter [markedsføring, forskning og udvikling (F&U) osv.] de fordele, som er knyttet til præferenceordningerne over for middelhavstredjelands, gennem fremme af initiativer, der sigter mod en euro-mediterran komplementaritet inden for landbrugs- og industrisektorerne.

7.2.6.4. ØSU kan, set i lyset af ovenstående bemærkninger, gå ind for vedtagelsen af dette forslag til forordning, men stadig med det i punkt 7.2.3 fremsatte forbehold med hensyn til princippet.

7.3. *Importen af tekstilvarer*

7.3.1. Ifølge resolutionen af 18.-19. december 1990 skal den gradvise tilbagevenden til ordningen med fri markedsadgang for tekstilvarer fra Marokko, Tunesien og Egypten ske gennem specifikke forhandlinger med Kommissionen på grundlag af Uruguay-rundens resultater, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med det forslag, som Kommissionen fremsatte i sin meddelelse af 1. juni (selv om dette omfattede samtlige middelhavstredjelands). Den foreliggende meddelelse er baseret på omtalte resolution. Der tages hensyn til, at GATT-forhandlingerne ikke er afsluttet, og det konkluderes, at det endnu ikke er muligt at fremsætte forslag på dette område. Uruguay-runden skal være afsluttet, inden initiativer med henblik på en tilbagevenden til fri markedsadgang kan indledes.

7.3.2. ØSU er uenig i denne anskuelse, som let kan tage sig ud som et påskud. Man ser ingen alvorlige hindringer for, at en ny importordning forhandles sideløbende med den igangværende Uruguay-runde, som skal indebære en gradvis tilbagevenden til fri markedsadgang, kombineret med visse forpligtelser for middelhavstredjelandsene, bl.a. garantier vedrørende dumping, eksportkreditter, efterligninger, social dumping osv. Herom fremsatte ØSU netop forslag i sin udtalelse af 1989 (punkt 9.13). Dette har ikke mindst sin gyldighed, fordi Rådet og Kommissionen taler om autonome forhandlinger med Tyrkiet, Malta og Jugoslavien.

7.3.3. ØSU anmoder derfor Kommissionen om at fastlægge procedurer med henblik på forhandling med de pågældende lande om nye aftaler om en gradvis tilbagevenden til fri adgang for disse landes tekstilvarer i EF.

7.4. *Oprindelsesregler*

7.4.1. ØSU noterer sig de fremskridt med forbedringer af oprindelsesregler og -procedurer, der allerede er gjort, men afventer dog Kommissionens konklusioner herom.

8. Konklusioner

8.1. ØSU kan ikke efter at have gjort sig overvejelser over de forskellige etaper i udformningen og den endelige fastlæggelse af den nye middelhavspolitik godkende den metode, der er fulgt under denne proces.

8.1.1. Man er nu stillet over for forslag til forordninger om udformning og iværksættelse af den nye middelhavspolitik (taget op i punkterne 5, 6 og 7 i denne udtalelse), hvor Kommissionen har måttet følge Rådets retningslinjer punkt for punkt. Det må understreges, at der ikke er tale om rammepolitiske retningslinjer, men at Rådet i realiteten har stillet Kommissionen over for nogle detaljerede og bindende krav med hensyn til, hvad den skal forelægge Rådet. En sådan fremgangsmåde forekommer at være et indgreb i den rolle som forslagsstiller, som tilfalder Kommissionen som institution.

8.1.2. Rådets retningslinjer har været genstand for omhyggelige forhandlinger i Rådets middelhavsgruppe, som også omfatter medlemmer af Kommissionen, med udgangspunkt i Kommissionens meddelelse af 1. juni. Det er imidlertid et spørgsmål, om den metode, som anvendes til at fremføre reelle, politiske forslag i form af en meddelelse i stedet for et decideret forslag til forordning, ikke i sidste instans begrænser drøftelserne til en slags lukket kredsløb mellem to institutionelle organer, nemlig Kommissionen og Rådet på en sådan måde, at de to andre demokratiske repræsentative og rådgivende institutioner, Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg, udelukkes fra disse drøftelser. Dette er forbehold nr. 2, hvad metoden angår: Europa-Parlamentet og ØSU er blevet holdt helt uden for alle forhandlinger om den nye middelhavspolitik udarbejdelse, fastlæggelse samt vedtagelse.

8.1.3. ØSU må med bitterhed konstatere, at det trods gentagne henstillinger til Kommissionen og Rådet i tidligere ØSU-udtalelser hverken er blevet konsulteret om Kommissionens meddelelse eller om Kommissionens nylige forordningsforslag til Rådet. Hvor længe vil Rådet endnu lade som om, at spørgsmålene vedrørende udviklingssamarbejde og forbindelser med tredjelands — herunder lande, som ligger nær EF — ikke berører EF's økonomiske og sociale liv og dermed heller ikke nødvendiggør udtalelse fra de institutionelle repræsentanter for erhvervs- og samfundsinteresser i EF? Hvornår bliver Rådet klar over, at det, dersom det ønsker at støtte den demokratiske udvikling i tredjelandsene i Middelhavsområdet, herunder også spørgsmålet om økonomisk demokrati, ikke kan fortsætte med at lade hånt om den rolle, som erhvervs- og samfundsgrupperne spiller i EF, og herunder i første række det institutionelle organ, som repræsenterer disse interessegrupper?

8.2. Denne udtalelse indeholder en række kritiske bemærkninger og forslag til ændringer i de ordninger, Kommissionen har foreslået. ØSU henstiller til Rådet at se nøje herpå og foretage betydelige ændringer i Kommissionens forslag (eller, mere præcist, at ændre i Rådets egne retningslinjer, på grundlag af hvilke Kommissionens forslag er udarbejdet).

8.3. Uagtet henstillingen om revision af Rådets afgørelser om budgetbevillingerne til det horisontale samarbejde opfordrer ØSU budgetmyndigheden til at tage hensyn til de bemærkninger, som fremføres i denne udtalelse, samt til konsekvent at forhøje disse bevillinger ved fastsættelsen af de ikke-obligatoriske udgifter på EF's årlige budget.

8.4. Ud over de fremførte argumenter i det foregående ønsker ØSU at fremhæve visse forhold, som ligger det særligt på sinde i forbindelse med iværksættelsen af den nye middelhavspolitik.

8.4.1. Strukturtilpasning

8.4.1.1. Selv om man er nødt til at holde sig inden for de snævre grænser, som artikel 4 i de bilaterale finansprotokoller med Maghreb- og Machrek-landene sætter, er det ØSU's opfattelse, at Kommissionen kan yde støtte til økonomiske reformer med større autonomi i forhold til Bretton Woods-institutionerne, og ØSU opfordrer derfor Kommissionen til at lade alle sine bestræbelser gå i denne retning. Man kunne måske inden for selve Kommissionen nå frem til en bedre koordinering af aktiviteterne og til en rationalisering af de ressourcer, som går til de iværksatte aktioner på dette felt, f.eks. ved at der etableres en »task force« mellem Generaldirektorat I og Generaldirektorat VIII. Sidstnævnte beskæftiger sig i højere grad med strukturtilpasning i AVS-landene.

8.4.2. Middelhavstredjelandenes udlandsgæld

8.4.2.1. ØSU opfordrer indtrængende Kommissionen og Rådet til at udfylde det hul, som findes i den nye middelhavspolitik, idet der ikke er fremsat forslag om gældsproblematikken. ØSU gentager i første række sit forslag fra tillægsudtalelsen fra 1990 om en international gældsafviklings- og strukturtilpasningsplan for middelhavstredjelandene, som bør tages op til debat i forskellige internationale organer. Kernepunktet skal være et IMF-program, der er afpasset efter de enkelte landes behov og særlige forhold, men udformet globalt for samtlige middelhavstredjelande. For det andet er EF nødt til at koordinere medlemsstaternes strategi i de internationale instanser, som behandler gældsspørgs-

mål. Hvad specielt angår spørgsmålet om de officielle kreditter, herunder i første række medlemsstaternes, støtter ØSU den tunesiske regerings forslag om at omlægge disse til sociale udgifter, miljøudgifter og udgifter til menneskelige ressourcer sammen med counterpartmidler i national valuta. For det tredje kunne EF eventuelt lade middelhavstredjelande, som befinder sig i alvorlige vanskeligheder, blive omfattet af de foranstaltninger, som allerede er prøvekørt for visse central- og øst-europæiske lande, og som består i garanterede lån til støtte for betalingsbalancerne. Der er her tale om foranstaltninger, som ikke kan anvendes generelt, og hvis indvirkning på EF-budgettet må kontrolleres med den allerstørste omhu.

8.4.3. Udviklingsaftaler

8.4.3.1. ØSU mener, at det både som led i iværksættelsen af bilaterale protokoller og ved gennemførelsen af det horisontale, finansielle samarbejde allerede nu er muligt, i det mindste på forsøgsbasis, at gennemføre visse udviklingsaftaler efter den metode, som ØSU har foreslået gennem nogen tid. ØSU opfordrer derfor Kommissionen til at slå ind på denne vej. Disse aftaler, som skal indgås mellem EF og ét eller flere middelhavstredjelande, og som skal omfatte andre offentlige (EF-, nationale og lokale) og private organer fra begge sider, bør tage sigte på iværksættelse af aktioner, der indgår i udviklingsprogrammer, som skal udgøre en sammenhængende helhed af udviklingsprojekter (skal så vidt muligt indgå i et samspil med hinanden og skal gennemføres i både middelhavstredjelandene og EF) af såvel kommercielt som finansielt tilsnit, idet dog uddannelse og teknisk bistand kommer i første række.

8.4.4. Den sociale dimension

8.4.4.1. ØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at forpligte sig til at udbygge den nye middelhavspolitik sociale dimension. Denne indsats, som i første række skal gennemføres inden for de grænser, som er fremhævet i denne udtalelse, bør have til formål:

- at sætte beskæftigelsen i centrum i de økonomiske og produktionsmæssige foranstaltninger,
- at opvurdere de menneskelige ressourcer, specielt via uddannelse,
- at hindre, at de sociale skævheder og arbejdsforholdene bliver ringere end det mindsteniveau, som fastlægges i arbejdstagernes grundlæggende sociale rettigheder. I den forbindelse opfordrer ØSU Kommis-

sionen til at udarbejde en social protokol, som skal gælde for samtlige middelhavstredjelande, og som skal indeholde de sociale bestemmelser, der sigtes til i punkt 4.2.2.5,

- at betragte emigration fra middelhavstredjelandene til EF som et fænomen, der vil optræde i lang tid fremover, hvorfor der bør udformes en passende, relevant politik. Tiden synes nu moden til at etablere en overenskomst mellem Fællesskabet og middelhavstredjelandene under ét, som rummer en fælles forpligtelse til at dæmpe indvandringspresset og at regulere og styre indvandringen,
- at udvikle et moderne system for fagforeningsforbindelser i hele Middelhavsområdet,
- at fremme erhvervs- og samfundsgruppernes inddragelse i middelhavspolitikens iværksættelse på samtlige niveauer, dvs. på lokalt, nationalt, regionalt og EF-niveau.

8.4.5. Dialogen mellem erhvervs- og samfundsgrupperne

8.4.5.1. For at kunne opfylde de mål, som opremses i det foregående afsnit, og for at kunne understøtte etableringen af et reelt økonomisk demokrati i middelhavstredjelandene, bør Kommissionen benytte sig af de ressourcer, som stilles til rådighed for det horisontale samarbejde til at fremme et omfattende program, som skal rumme initiativer til etablering og udbygning af en permanent dialog mellem erhvervs- og samfundsgrupperne i middelhavstredjelandene og i EF. Endvidere bør Kommissionen beslutsomt arbejde hen imod den målsætning, som den allerede nedfældede i sin meddelelse af 1. juni 1990, og som går ud på, at kernen i samarbejdet med middelhavstredjelandene skal bestå i udveksling af informationer og i en dialog om økonomiske, sociale, kulturelle og politiske spørgsmål af fælles interesse. I denne forbindelse kunne man tage de første initiativer til konkretisering af det Forum for Middelhavsområdet, som ØSU har foreslået gennem længere tid. ØSU bekræfter således, at det er rede til at spille en hovedrolle i den praktiske gennemførelse af denne dialog.

8.4.6. Nye institutioner

8.4.6.1. ØSU gentager sine tidligere henstillinger til Kommissionen og Rådet om at tage konkrete skridt til

gradvist at bane vejen for undertegnelse af en global konvention (eller en global traktat) med samtlige middelhavstredjelande, og henstiller til Europa-Parlamentet, at det snarest muligt nedsætter det Råd for Samarbejde i Middelhavsområdet (eller et andet tilsvarende organ), som EF-Parlamentet selv allerede tidligere har været inde på.

8.5. Endelig er ØSU opmærksom på, at den nye middelhavspolitik bør finde en passende plads i en ny EF-udenrigspolitisk kontekst, hvori der tages højde for den ændrede internationale ramme og den styrkede rolle, der tilkommer EF inden for denne. ØSU vil imidlertid advare mod visioner, der tenderer mod at nedprioritere EF's rolle i Middelhavsområdet i forhold til det nye og uomtvistelige ansvar, det har over for landene i Central- og Østeuropa.

8.5.1. Den nye situation, der er opstået i øst, rækker således ikke ved middelhavsspørgsmålets vigtighed for EF og ændrer heller ikke ved den vitale interesse, EF har i en afbalanceret økonomisk og social udvikling i denne region. Frem for alt er der ikke sket nogen svækkelse af kravet om en fredelig løsning på problemerne i Middelhavsområdet, om en politisk stabilisering efter demokratiske principper samt om en fjernelse af de økonomiske og sociale spændinger, som gør, at dette område er et af de mest turbulente i verden.

8.5.2. For det andet er Fællesskabet fortsat interesseret i at nedbringe indvandringen fra middelhavstredjelandene, som ikke kan benægtes på grund af det lige så store pres fra østlandene.

8.5.3. Hvis man ikke søger at løse middelhavsspørgsmålet nu, kan det betyde, at der hober sig så mange problemer op, at det bliver vanskeligt for Fællesskabet at spille en positiv rolle i forhold til østlandene.

8.5.4. Hvis de problemer, der rejser sig på baggrund af de ændrede internationale rammebetingelser, skal tages op på en realistisk måde, skal man ikke stille Fællesskabets forpligtelser over for østlandene op som et alternativ til dets forpligtelser over for landene i syd; man bør i stedet anlægge et strategisk helhedssyn, hvor landene i syd tillægges en rolle i udformningen af en ny økonomisk verdensorden. Middelhavsområdet kan ikke fortsat holdes uden for, men skal i stedet tage fuld del i den historiske opgave, Fællesskabet må tage op for at skabe økonomisk udvikling og stabilitet i østlandene.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDELIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om:

- Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 80/217/EØF om fællesskabsforanstaltninger til kontrol med klassisk svinepest,
- Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af direktiv 80/1095/EØF og beslutning 80/1096/EØF for så vidt angår en række foranstaltninger med hensyn til klassisk svinepest,
- Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 64/432/EØF, 72/461/EØF og 80/215/EØF for så vidt angår en række foranstaltninger med hensyn til klassisk svinepest, og
- Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 72/462/EØF om sundhedsmæssige og veterinærpolitimæssige problemer i forbindelse med indførsel af kvæg, svin, får og geder samt fersk kød og kødprodukter fra tredjelande⁽¹⁾

(92/C 40/20)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 2. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde blev ved ØSU's beslutning overdraget Erik Hovgaard Jakobsen som hovedordfører i henhold til forretningsordenens artikel 18.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 28. november 1991 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Det økonomiske og sociale Udvalg godkender de fremsatte forslag som en naturlig konsekvens af de veterinære bestemmelser tilpasning til det indre marked. Dog bemærkes følgende:

- de foreslåede kontrol- og bekæmpelsesforanstaltninger forekommer hensigtsmæssige, forudsat de gennemføres og overholdes fuldt ud,
- på dette område vil det i fremtiden være hensigtsmæssigt at anvende forordningsformen,
- de hidtil gennemførte bekæmpelsesprogrammer har givet gode resultater, hvorfor de må fortsættes med de fornødne midler til rådighed. ØSU så gerne, at Kommissionen og Den stående Veterinærkomité undersøger årsagerne til den forværring af smittekil-der, som i 1990 trods de allerede truffene foranstaltninger kunne konstateres i to medlemslande,
- fritgående svin og vildsvin samt anvendelsen af ikke desinficeret køkkenaffald til svinefoder er særlige risikomomenter, som må bringes under kontrol,
- det er vigtigt at sikre, at EF's veterinære status fortsat forbedres af hensyn til EF-forbrugerne og samhandelen med tredjelande,

— den tilstræbte tidsfrist den 1. januar 1992 er ikke realistisk.

2. Særlige bemærkninger (ændring af direktiv 80/217/EØF vedrørende kontrol med svinepest)

2.1. Ad artikel 2, litra d, i direktiv 80/217/EØF: ordet »unødigt« må defineres nærmere. Svin bør normalt ikke opholde sig mere end 8 timer i slagteristaldene før slagtning.

2.2. Ny artikel 6a, stk. 1: det er vigtigt, at de anførte bekæmpelsesforanstaltninger iværksættes straks — af de kompetente lokale myndigheder — uden at afvente Kommissionens godkendelse af en bekæmpelsesplan (jf. artikel 6a, stk. 3).

2.3. Ny artikel 6a, stk. 2, litra d: desinfektionsmetoder og -midler bør fastsættes af den kompetente veterinærmyndighed.

2.4. Ny artikel 6a, stk. 5, litra a, første led: sygdommens geografiske udbredelse:

hertil føjes »fordeling og hyppighed«.

2.5. Ny artikel 6a, stk. 5, litra e: ordene »og udstedelse af jagttegn« bør erstattes med »ved øget jagt og udstedelse af fornødne licenser«.

⁽¹⁾ EFT nr. C 226 af 31. 8. 1991, s. 6-19-20.

2.6. Ad artikel 8, stk. 2: der bør henvises til gældende regler om, at transport af smittede svin altid skal foregå i lukkede og forseglede vogne.

2.7. Ad artikel 9, stk. 4, litra a: tidsfristen bør strammes — der bør stå »snarest, inden 7 dage«.

2.8. Ad artikel 9, stk. 4, litra f, underpunkt (i): det må klart angives, hvem der skal foretage de nævnte undersøgelser — f.eks. den kompetente veterinærmyndighed.

2.9. Ad artikel 14: her tilføjes som nyt stykke:

»Vaccination af avlsdyr til eksport bør fortrinsvis finde sted i køberland — Den stående Veterinærkomité kan dog meddele dispensation i særlige tilfælde.«

2.10. Ad artikel 14, stk. 1, litra b: de nævnte laboratorier må være godkendt af de veterinære myndigheder.

3. **Særlige bemærkninger** (ændring af direktiv 72/462/EØF)

3.1. Ad artikel 6, nyt stk. 6: hvorfor skal kød og svin fra tredjelande behandles lempeligere? Vi bør kræve samme regler ved import fra tredjelande som i EF.

Bryssel, den 28. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om børnepasning⁽¹⁾

(92/C 40/21)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 10. september 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Angela Guillaume til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 28. november 1991, uden stemmer imod og med en stemme hverken for eller imod, følgende udtalelse.

ØSU tilslutter sig fuldt ud henstillingen om børnepasning som et middel til at skabe større lighed mellem kvinder og mænd på arbejdsmarkedet.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Et tilfredsstillende udbud af gode børnepasningsmuligheder er en væsentlig forudsætning for at

skabe større beskæftigelsesmæssig lighed mellem mænd og kvinder. Ved gode børnepasningsmuligheder forstås faciliteter, der fremmer barnets velfærd og udvikling. I samtlige medlemsstater er det fortsat kvinderne, der bærer hovedansvaret for pasningen og opdragelsen af børnene. Dette har alvorlige langsigtede konsekvenser for deres position på arbejdsmarkedet i forhold til mændene, for deres beskæftigelsesmuligheder, deres professionelle status og deres livsløn.

⁽¹⁾ EFT nr. C 242 af 17. 9. 1991, s. 3.

1.2. Den begrænsning af kvindernes beskæftigelsesmuligheder, som manglen på tilfredsstillende børnepasningsfaciliteter indebærer, resulterer i en alvorlig underudnyttelse af kvindernes evner og færdigheder, hvilket indvirker negativt på kvinderne selv, deres familier og samfundsøkonomien. Med bedre børnepasningsmuligheder kunne kvalificerede og erfarne medarbejdere opretholde deres beskæftigelse. Forskellen på kvaliteten af børnepasningsfaciliteterne fra den ene medlemsstat til den anden kan måske også virke hæmmende på arbejdskraftens bevægelighed inden for EF efter 1992.

1.3. Den demografiske udvikling samt kvindernes eget ønske om og behov for at have lønnet beskæftigelse har resulteret i, at antallet af kvinder med børn i lønnet beskæftigelse er steget i løbet af 1980'erne, men deres muligheder på arbejdsmarkedet begrænses kraftigt af manglen på tilfredsstillende børnepasningsfaciliteter. To demografiske udviklingstendenser lader formode, at kvinder med børn i stigende grad vil føle sig foranlediget til at udøve lønnet beskæftigelse. Den første er faldet i fødselstallet, som er indtrådt i varierende omfang i alle medlemsstater med en mangel på arbejdskraft til følge (opvejes dog midlertidigt af den aktuelle økonomiske afmatning). Den anden er stigningen i antallet af opløste ægteskaber og det voksende antal af enlige forsørgere, som for hovedpartens vedkommende er enlige mødre.

1.4. Forældrene bør frit kunne vælge, om de selv vil passe deres børn hjemme eller udøve lønnet beskæftigelse, men der er i dag så stor mangel på børnepasningsmuligheder, at det udgør en væsentlig hindring for kvinder, der ønsker at genoptage lønnet beskæftigelse efter et svangerskab, og derfor fravælges kvindens beskæftigelse ofte. ØSU erkender, at det er værdifuldt for såvel børnene som forældrene, at forældrene kan tage sig af barnet i de første år af dets liv, og det ønsker fortsat, at der skabes passende orlovsmuligheder, således at forældre midlertidigt kan afbryde deres beskæftigelse, uden at dette stiller dem dårligere på arbejdsmarkedet⁽¹⁾.

1.5. Det fremgår klart af en lang række kilder, at efterspørgslen efter børnepasningsmuligheder i ordets bredeste forstand, herunder såvel pasningsfaciliteter som orlovsbestemmelser, langt overstiger udbuddet i samtlige medlemsstater.

1.6. En lang række forskningsresultater viser, at det har en gavnlige opdragelsesmæssig og samfundsmæssig indvirkning på små børn, hvis de passes i en velorganiseret gruppe, og det er derfor til gavn for børnene, samtidig med at kvindernes beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder øges.

1.7. ØSU tilslutter sig den brede indfaldsvinkel til børnepasning i henstillingen, idet man ikke blot taler om børnepasningsordninger, men også om orlovsordninger og fleksible arbejdstidsordninger, således at forældrene kan opfylde deres ønske om selv at tage sig af deres børn.

1.8. Da arbejdstiden ikke er sammenfaldende med skoletiden, er det lige så vigtigt at øge udbuddet af gode pasningsordninger uden for skoletiden som at øge antallet af gode pasningsfaciliteter for børn under den skolepligtige alder, hvis man vil forbedre kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet. Børn, der må efterlades uden opsyn efter skoletid, er udsat for mange risici, og bekymringer over efterskolearrangementer lægger et betydeligt pres på de beskæftigede forældre.

1.9. Det er glædeligt, at man i henstillingen understreger, at der er behov for og ønske om forskellige pasningsordninger for børn under den skolepligtige alder og uden for skoletiden. De forskellige børnepasningsordninger, der findes i medlemsstaterne, beskrives så præcist, som de foreliggende oplysninger tillader det, i en rapport udarbejdet af EF's børnepasningsnetværk⁽²⁾.

1.10. Kvaliteten af børnepasningsfaciliteterne er af afgørende betydning, hvis en udbygning af faciliteterne skal kunne forbedre kvindernes adgang til arbejdsmarkedet. Spørgsmålet om faciliteternes kvalitet har allerede været behandlet på et seminar afholdt af EF's børnepasningsnetværk⁽³⁾, hvilket mundede ud i en henstilling om, at der skulle gøres en yderligere indsats på dette område. Endvidere i de tilfælde, hvor børnepasningsfaciliteter eller lignende projekter finansieres med strukturfondsmidler, i overensstemmelse med fondens målsætninger, skulle kvaliteten være et væsentligt kriterium. ØSU støtter begge disse forslag.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Artikel 2.1 bør affattes således: »pasningsordninger for børn op til en alder af mindst 10 år, medens forældrene...«.

2.2. Artikel 3 a)

2.2.1. ØSU godkender de anførte forudsætninger for, at man kan sikre alle forældre lige adgang til børne-

⁽²⁾ Jf. f.eks. Peter Moss (1988) *Childcare and Equality of Opportunity*, Bruxelles, Kommissionen for De europæiske Fællesskaber; Peter Moss (1990) *Childcare in the European Communities 1985-1990*, offentliggjort i *Women of Europe*, Supplement Nr. 31, Bruxelles, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.

⁽³⁾ EF-Kommissionens børnepasningsnetværk, 1990, *Quality in Childcare Services: Report on an EC Childcare Technical Seminar*, Bruxelles, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.

⁽¹⁾ EFT nr. C 206 af 6. 8. 1984, pkt. 2.5.

pasningsordninger og især den holdning, at pasning nødvendigvis skal kombineres med opdragelse. De behov, indvandrerbørn og børn fra etniske minoriteter har, bør dog omtales udtrykkeligt i artikel 3 a), uden at dette må afføde en yderligere isolering af minoritetsgrupper.

2.3. Artikel 3 b)

2.3.1. ØSU ser gerne, at der lægges større vægt på behovet for en global og sammenhængende national børnepasningspolitik. Der er al mulig grund til at fremme fleksibilitet og forskelligartethed, men der er behov for en national helhedsstrategi og nationale organer for at sikre den nødvendige sammenhæng mellem de forskellige ordninger samt lighed mellem regionerne.

2.4. Artikel 3 e)

2.4.1. Som anført i henstillingen er det absolut nødvendigt med offentlig støtte for at sikre de fornødne børnepasningsfaciliteter. Børnepasning kræver nødvendigvis meget personale, især når det drejer sig om de yngste aldersgrupper. Hvis børnepasnerne skal oppebære en løn, der svarer til betydningen af det arbejde, de udfører, bliver det så dyrt, at kun de færreste almindelige lønmodtagere kan betale prisen. Offentlig finansiering ydes på forskellig vis i de enkelte medlemsstater herunder både i form af skattelettelser og direkte offentlige tilskud. Vuggestuefaciliteter på arbejdspladserne kan spille en vis rolle i nogle medlemsstater, men dette er klart kun en mulighed, der er åben for større virksomheder. For hovedparten af arbejdsstyrken, der er beskæftiget i den mindre industri, bør der udformes andre tilskudsordninger. Eneforsørgere og folk, der gennemgår en erhvervsuddannelse eller er under oplæring/omskoling med henblik på at finde beskæftigelse, stilles specielt ufordelagtigt, hvor den offentlige finansiering af pasningsordningerne er lav.

2.5. ØSU ønsker at føje følgende til artikel 3:

»f) at undersøge både de offentlige og de private pasningsordningers kvalitet med det formål at fastlægge en minimumsnorm for pasningen, herunder antallet af børn pr. medarbejder, uddannelseskrauet til børnepasnere og sundheds- og sikkerhedsnormer. Det offentlige bør have ansvaret for gennemførelsen af disse normer og kontrollen med deres overholdelse.«

2.6. Artikel 5 b)

2.6.1. ØSU erkender, at arbejdsvilkårene for de beskæftigede inden for denne sektor spiller en væsentlig rolle for kvaliteten af den ydede service. Det mener derfor, at det er meget vigtigt, at arbejdsvilkårene for ansatte i børnepasningsinstitutioner forbedres, hvor det er påkrævet, og at denne professions status højnes, hvorved man anerkender den samfundsmæssige betydning af dette arbejde. Faget varetages hovedsageligt af kvinder og betragtes almindeligvis som forholdsvis ukvalificeret.

2.7. Artikel 6

2.7.1. ØSU understreger betydningen af, at de foranstaltninger, der skal gøre det lettere for beskæftigede forældre selv at passe deres børn, i praksis står åbne for såvel mænd som kvinder. Det er væsentligt, at mænd i højere grad deltager i pasningen af deres børn, og ØSU betragter dette først og fremmest som et kulturelt problem, som skal løses gennem uddannelse og holdningsændring. Finansielle hindringer skal eventuelt fjernes.

2.8. Artikel 7

2.8.1. ØSU ønsker at føje følgende ind til sidst:

»Kommissionens rapport om de trufne foranstaltninger skal forelægges Det økonomiske og sociale Udvalg samt Europa-Parlamentet.«

2.9. Rapporterne fra EF's børnepasningsnetværk, som er en yderst værdifuld kilde til information om situationen i medlemsstaterne, viser klart, at der er væsentlige mangler i de foreliggende oplysninger om medlemsstaternes børnepasningsordninger og anvendelsen heraf. ØSU så gerne, at følgende artikel blev indføjet:

»Det henstilles, at medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at forbedre de foreliggende oplysninger om såvel offentlige som private børnepasningsfaciliteter og om børnenes og forældrenes udnyttelse af disse tilbud.«

2.9.1. ØSU ønsker ligeledes, at spørgsmålet om børnepasningsfaciliteter og anvendelsen af disse kommer til at indgå i undersøgelsen over arbejdsstyrken i Europa, således at det bliver lettere regelmæssigt at indsamle oplysninger om dette emne i samtlige medlemsstater.

3. Konklusioner

3.1. ØSU støtter fuldt og helt henstillingen under forbehold af de foreslåede mindre ændringer. Det ser positivt på forslaget i det tredje handlingsprogram om lige muligheder om, at henstillingen bør følges op af udarbejdelsen af en kodeks for god børnepasningspraksis. En nærmere undersøgelse af de foranstaltninger,

medlemsstaterne træffer for at føre henstillingen ud i livet, vil tjene som et godt udgangspunkt for en overvejelse af, hvilke yderligere foranstaltninger der er nødvendige på EF-plan. ØSU ser gerne, at der afsættes tilstrækkelige midler til at gennemføre yderligere undersøgelser af situationen i medlemsstaterne, således at vurderingen af de trufne foranstaltninger underbygges af fyldestgørende oplysninger.

Bryssel, den 28. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om overensstemmelse mellem målene og politikken for social tryghed

(92/C 40/22)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 12. august 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Giancarlo Pasquali til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 28. november) med et flertal af stemmer for og 12 stemmer hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Udtrykket »social tryghed«, inklusive social sikring, har ikke altid noget entydigt indhold. Det er således ikke nogen tilfældighed, at der ikke findes nogen definition på internationalt eller EF-plan af dette begreb⁽¹⁾.

1.2. Forskelle i traditioner, som har dybe historiske og kulturelle rødder, og i finansielle, økonomiske og administrative systemer, har ikke befordret en entydig begrebsdannelse på området.

1.3. I EF er det imidlertid hævdvunden praksis at betragte social tryghed som synonymt med social sikring i bred forstand⁽²⁾. Dette hænger sammen med, at begrebsdannelsen udspringer af tysk socialpolitisk praksis (»Sozialversicherung und Versorgungssysteme«).

1.4. Social sikring i bred forstand skal forstås som »social dækning« af en række risici, baseret på solidaritetsprincippet og udstrakt til enhver person, som er lovligt bosiddende i EF og er kommet i en behovssituation, som udløser en social ydelse.

⁽¹⁾ D. Pieters: *Introduction into the Social Security Law of the Member States of the European Community*, udgivet af Bruylant, Bruxelles: »... læseren vil formentlig være bekendt med, at der heller ikke i hans eget land er almindelig enighed om, hvad der skal lægges i begrebet social sikring«.

⁽²⁾ Se Eur. Heft 4, 1989, s. 306 — F. Ruland (på tysk).

1.5. Den sociale beskyttelse, som ydes i tilfælde af sygdom, ulykke, moderskab, arbejdsledighed, uarbejdsdygtighed, alderdom og familiemæssige problemer, sikrer de ressourcer, som er nødvendige for at opretholde en rimelig levestandard, så at de ramte personer ikke udstødes socialt.

1.6. De socialbegivenheder, der opregnes ovenfor, er således den sociale beskyttelses genstand. Konventioner og udtalelser udarbejdet på internationalt og EF-plan har også bidraget til at give denne beskyttelse form⁽¹⁾.

1.7. Ud fra denne definition indgår den sociale beskyttelse som et af elementerne i det, vi betegner som »socialpolitikken«, forstået som »det samlede sæt af foranstaltninger, der sigter mod at forbedre borgernes leve- og arbejdsvilkår»⁽²⁾, og som er forankret i EØF-traktatens artikler 117 og 118.

1.8. Fælles for de områder, socialpolitikken dækker, er et utilstrækkeligt retsgrundlag⁽³⁾, hvorfor Fællesskabet ikke har mulighed for at sætte ind med en effektiv lovgivning.

1.9. Socialpolitikken har ikke haft nogen direkte indvirkning på gennemførelsen af det indre marked til trods for, at de sociale udgifter varierer fra den ene medlemsstat til den anden⁽⁴⁾; herved er socialpolitikken blevet henvist til en marginal plads i den primære EF-regelgivning, som er grundstammen i den europæiske integrationsproces.

1.10. Dette kommer til udtryk i den fremherskende opfattelse af socialpolitikken placering⁽⁵⁾, som afspejler sig i Rom-Traktatens artikler 117 og 100, der klart fastholder medlemsstaternes beføjelser på det sociale område⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Se bl.a. Konvention af Den internationale Arbejdsorganisation (ILO) nr. 102, EF-Pagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, vedtaget i Strasbourg den 9. december 1989, samt ØSU's udtalelse af 22. februar 1989 om de fundamentale rettigheder.

⁽²⁾ A. Bleckmann: *Europarecht* — Teil III — s. 722 — Verlag C. Heymanns.

⁽³⁾ Se bl.a. *op. cit.* under punkt 4, s. 730.

⁽⁴⁾ Jf. H. Deleecq: *La sécurité sociale face à l'Europe '92. Droit social nr. 2* — februar 1991.

⁽⁵⁾ Denne opfattelse imødegås af en anden, der peger på forskellene i de sociale udgifter som et element, der skaber illoyal konkurrence mellem virksomheder, der opererer på det indre marked.

⁽⁶⁾ EWGV-Kommentar Jansen 1 Grdlfg. XII/83 (kommentar på tysk til Traktaterne om oprettelse af De europæiske Fællesskaber): »Resultatet af kompromiset er, at artikel 117 som sådan ikke henlægger nogen beføjelser til Fællesskabet«.

⁽⁷⁾ De eneste bindende EF-lovbestemmelser vedrører de aspekter af den sociale sikring, som har direkte indvirkning på etableringen af det indre marked. Forordning (EØF) nr. 1408/71, nr. 574/72 og nr. 1612/68 om vandrede arbejdstagere og deres familier. Direktiverne vedrørende ligebehandling af mænd og kvinder, nr. 117/75, nr. 207/76, nr. 7/79, nr. 378/86 og nr. 613/86 udgør i denne sammenhæng et enkeltstående særtilfælde.

2. Resumé af forslaget

2.1. I forslaget til henstilling udlægges begrebet »social tryghed« korrekt som social sikring i dette begrebs vide betydning.

2.2. Forslaget, som tager sit udgangspunkt i solidaritetsprincippet og sigter mod at imødekomme kravet (som i øvrigt vil stige i takt med fuldførelsen af det indre marked) om at sikre personer, lovligt bosat i en medlemsstat, social tryghed — har form af en henstilling.

2.3. De store forskelle i de sociale tryghedssystemer fra medlemsstat til medlemsstat forhindrer Kommissionen i på indeværende tidspunkt at foreslå en harmonisering af disse systemer⁽⁸⁾.

2.4. Ud fra den antagelse, at problemstillingerne inden for de sociale tryghedssystemer i de forskellige medlemsstater opviser mange lighedspunkter, foreslår Kommissionen, som led i et bredere anlagt handlingsprogram om iværksættelsen af socialpagten, en konvergensrettet strategi kendetegnet ved størst mulig smidighed og gradvished.

2.5. Som følge af det snævre retsgrundlag, Traktaten hjemler, har Kommissionen i øvrigt ingen mulighed for at vælge et andet instrument end en henstilling⁽⁹⁾.

2.6. Denne strategi, som kobles tæt til udviklingen i den økonomiske politik i de enkelte medlemsstater, bygger på fælles mål, som med regelmæssige mellemrum skal følges op og vurderes.

2.7. Den enkelte medlemsstat skal, under hensyntagen til udviklingen i egne økonomiske og sociale problemer, sikre enhver lovligt bosiddende borger en rimelig levestandard; dette indebærer, at den skal yde hjælp til personer, som ikke har tilstrækkelige ressourcer, for at undgå, at de udstødes socialt, ligesom den skal sikre sundhedsydelse.

⁽⁸⁾ Til støtte for dette synspunkt henvises der blandt andet til: F. Ruland: Eur. Hefte 4/1989: »... at en harmonisering af de sociale sikringssystemer for indeværende hverken er ønskelig eller gennemførlig.«.

⁽⁹⁾ Se i denne forbindelse blandt andet: A. Bleckmann, *ibid.*: »... men ansvaret for socialpolitikken ligger fortsat hos medlemsstaterne« (citeret fra tysk); H. Deleecq, *ibid.*: »Traktaten rummer ikke noget retsgrundlag for EF-foranstaltninger på den sociale sikrings område, medmindre disse har direkte tilknytning til den økonomiske integration«. Sidstnævnte mulighed blev imidlertid, som det vil fremgå, forkastet i forbindelse med den endelige affattelse af den pågældende artikel i EØF-traktaten vedrørende socialpolitikken.

2.8. Disse sociale ydelser skal i øvrigt opfylde princippet om ligebehandling og om lighed.

2.9. Konkret foreslår Kommissionen foranstaltninger på specielt følgende områder: sygdom eller ulykke, moderskab, arbejdsløshed, uarbejdsdygtighed, alderdom samt familie.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Kommissionens forslag, der tager udgangspunkt i et yderst realistisk syn på hele socialpolitikken, fremstår, som følge af den meget begrænsede kompetence, der er henlagt til EF-institutionerne på dette område, som en minimumsmålsætning.

3.2. Det, der i øvrigt har været symptomatisk på fællesskabsplanen, når det drejer sig om sociale problemer, er, at der ofte har været langt mellem resultaterne og hensigtserklæringerne, som ikke altid har været holdt i et lige klart sprog og som endog har rummet modsigelser⁽¹⁾.

3.3. Manglen på et egnet retsgrundlag indebærer, at Kommissionen kun kan fremkomme med begrænsede forslag på dette ellers så vigtige område, hvor ØSU til overflod har gjort sine synspunkter gældende⁽²⁾.

4. Særlige bemærkninger

4.1. ØSU anerkender princippet om opstilling af fælles socialpolitiske mål for medlemsstaterne, men hæfter sig ved, at der er en vis modsigelse mellem insistensen i visse erklæringer og manglen på konkrete oplæg til virkeliggørelse af disse erklæringers indhold.

4.2. I tilfælde af sygdom eller ulykke (herunder langvarig uarbejdsdygtighed) foreslås en minimumsydelse på 50 % af den sidst tjente løn. Da der i næsten alle medlemsstater for øjeblikket gælder en højere sats, er det bedre at tale om »en ydelse ved sygdom eller ulykke, der står i et rimeligt forhold til den sidst tjente løn og

under ingen omstændigheder ligger under den sociale minimumsnorm i medlemsstaterne. Begrebet uarbejdsdygtighed bør defineres klart i henstillingen. Begrebet bør omfatte såvel medfødt(e) og allerede eksisterende invaliditet/handicap som senere opstået uarbejdsdygtighed.

4.2.1. Det ville være hensigtsmæssigt at fremhæve kravet om rimelig social dækning i forhold til risikoen samt at lægge mere vægt på profylakse.

4.3. For så vidt angår moderskab bør det præciseres, at den sociale beskyttelse skal forstås som nødvendige ydelser til mødre i det mindste før, under og efter fødslen⁽³⁾.

4.4. ØSU finder egnede regler for social dækning til arbejdsledige vigtigt, men det må være en forudsætning, at de pågældende kan om- eller opskoles, og at de tilgodeses sygesikrings- og pensionsmæssigt.

4.5. Det må afklares, om tildelingskriteriet for ydelserne i afsnittet om »Uarbejdsdygtighed« også er invaliditet eller medfødt handicap, eftersom overlappning med afsnittet »Sygdom eller ulykke« må undgås.

4.6. Med hensyn til afsnittet »Alderdom« mener ØSU, at der bør fastsættes en mindstepension i de forskellige medlemsstater, som reguleres i takt med indkomstudviklingen eller leveomkostningerne.

4.6.1. Man kan gå ind for Kommissionens forslag om, at personer, som har passeret aldersgrænsen for tildeling af alderdomspension, skal kunne udøve lønnet beskæftigelse, forudsat der udvises den fornødne forsigtighed, således at der ikke spændes ben for især unge førstegangsarbejdssøgende.

4.6.2. ØSU udtrykker især tilfredshed med forslaget i samme afsnit om at udstrække retten til pension til også at omfatte personer, som har måttet forlade arbejdsmarkedet for at passe en ældre, en handicappet eller for at opdrage deres børn.

Denne foranstaltning rummer en korrekt anerkendelse af dem, som uden modydelse udfylder en nyttig social funktion ved at bistå det offentlige med at dække et behov for hjælp.

Endelig bør retten til at opnå alderspension ikke knyttes

⁽¹⁾ Den terminologi, der anvendes i den veletablerede EF-litteratur om emnet, gør brug af en skiftende, ikke særlig konsekvent terminologi, som: socialpolitik, social sikring, social tryghed, det sociale Europa, den sociale dialog, social samhørighed, den sociale model, den sociale dimension, sociale anliggender, social platform samt social sokkel.

⁽²⁾ EFT nr. C 225 af 10. 9. 1990, s. 44; EFT nr. C 191 af 22. 7. 1991, s. 28. Dok. ØSU 270/89 »De fundamentale arbejdsmarkeds- og sociale rettigheder i EF«, informationsrapport dok. ØSU 225/87 »De sociale aspekter af det indre marked« samt »Tilstrækkelige ressourcer og ydelser i de sociale sikringsordninger«.

⁽³⁾ EFT nr. C 41 af 18. 2. 1991, s. 29.

sammen med ønsket om at »undgå, at mobiliteten hæmmes«, som det sker i Kommissionens forslag.

4.7. Forslagene i afsnittet »Familie« bør også omfatte foranstaltninger til fremme af børns uddannelse.

4.7.1. Udtrykket »dårligst stillede familier« bør ændres til »mindrebemidlede familier«.

4.7.2. De passager, hvori dette spørgsmål behandles, rummer under alle omstændigheder udtryk, som, omend de i princippet er korrekte, forekommer for generelle, ligesom de ikke er fulgt op af konkrete oplæg og foranstaltninger.

5. Afsluttende bemærkninger

5.1. ØSU stiller sig positivt til forslaget indhold.

5.2. Specielt bifalder det, at der er tale om en helhedsstrategi, baseret på et trinvis opbygget program, som sigter mod at få medlemsstaternes socialpolitik til at konvergere mod fælles mål.

5.3. Strategien lider imidlertid i et vist omfang under manglende dynamik, idet den ikke tager tilstrækkelig højde for, at Fællesskabet i sin nuværende livsfase er i fuld bevægelse, og at realiseringen af Den økonomiske og monetære Union og den fremtidige politiske integration vil have nye og ganske vidtrækkende implikationer.

5.4. Den forestående ændring af Traktaterne bør indebære, at socialpolitikken, og dermed den sociale tryghed, tildeles en ny og mere fremskudt plads ved at give EF-institutionerne udvidede juridiske beføjelser og et sæt af mere effektive virkemidler.

5.5. ØSU lægger som bekendt stor vægt på social tryghed, hvorfor det efterlyser hurtigt gennemførlige og nødvendige ændringer, som kan styre realiseringen af de af Kommissionen foreslåede mål i positiv retning.

5.6. Når det indre marked først er etableret, vil der sandsynligvis ske en tilvækst i antallet af migrantarbejdere⁽¹⁾.

5.7. De fortsatte forskelle i de sociale tryghedssystemer kan få til følge, at der opstår en generel uligevægt på det konkurrencemæssige område⁽²⁾.

5.8. Der må anlægges et realistisk, men frem for alt dynamisk syn på den sammensatte problematik omkring social tryghed, som harmonerer med integrationsbestræbelserne, og som ikke udelukker en harmonisering, dvs. en tilnærmelse af de forskellige nationale systemer.

5.9. I modsat fald vil vi komme til at stå over for »lommer med nationale forskelle i et Europa, som på andre retsområder kendetegnes ved vidtgående harmonisering«⁽³⁾.

5.10. Denne risiko kan afværges, dersom social tryghed ikke betragtes som et problem, der skyldes et »effektivitetshandicap« hos medlemsstaterne, men derimod som en lejlighed for medlemsstaterne til at optræde solidarisk.

(1) »... arbejdskraftens frie bevægelighed ikke hindres af forskelle i medlemsstaternes sociale tryghedspolitik« (Vasso Papan-dreou).

(2) Se M. Falise: *L'avenir de la protection sociale: Congrès de l'Association Internationale des Économistes de langue française* (det sociale tryghedssystemets fremtid: fransksprogede økonomers internationale kongres) — Lille, 1. juni 1988.

(3) *Soziale Sicherheit in der EG*, Einführung s. XVIII — Verlag C.H. Beck.

Bryssel, den 28. november 1991.

François STAEDELIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens meddelelse om Fællesskabets edb- og elektronikindustri: situation, udsigter og forslag til foranstaltninger

(92/C 40/23)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 30. maj 1991 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at fremsætte udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 28. november 1991 med et flertal af stemmer for, 3 stemmer imod og 3 stemmer hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU baserer nedenstående henstilling vedrørende et industripolitisk handlingskoncept på den beskrivelse af den europæiske edb- og elektronikindustri situation, som er indeholdt i Kommissionens meddelelse af 3. april 1991. Hermed supplerer ØSU sin udtalelse om Kommissionens meddelelse om den generelle industripolitik⁽¹⁾.

1.2. I tråd med konceptet om »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø«⁽²⁾, der blev fremlagt i november 1990, fremsættes der nu konkrete forslag til foranstaltninger inden for EF's edb- og elektronikindustri. ØSU bifalder Kommissionens initiativ og vurderer, at de foreslåede foranstaltninger udgør et egnet grundlag for den videre udvikling inden for denne vigtige branche.

1.3. Såvel den drastiske udvikling i den senere tid som forbrugerelektronikkens tab af markedsandele til østasiatiske konkurrenter og de aktuelle markedsproblemer inden for halvlederproduktionen og edb-industrien viser tydeligt, at en fælles europæisk industripolitisk indsats er påkrævet.

2. Resumé af Kommissionens forslag — Edb- og elektronikindustriens markedsposition

2.1. Edb- og elektronikindustrien er i to henseender særlig vigtig for moderne industristrukturer: den udfylder i sig selv en vigtig plads med hensyn til beskæftigelse og produktion, men samtidig er den interessant ud fra et industristrategisk synspunkt, fordi den fungerer som leverandør af de basisteknologier, der vinder indpas i 90'ernes vækstrige produktionsområder så som elektronisk produktions- og automatiseringsteknikker, tjenesteydelses- og forbrugerelektronik og frem for alt edb-

og kommunikationsindustri. Med en omsætning på 175 milliarder ECU og mere end 800 000 beskæftigede fordelt på næsten 13 000 firmaer i Europa udgør denne industri en vigtig sektor og et marked med rige vækstmuligheder, som tegner sig for næsten 5 % af bruttonationalproduktet.

2.2. Med edb- og elektronikindustri menes her — i lighed med definitionen i Kommissionens meddelelse — følgende produktionsområder: komponenter til enhver form for elektronisk udstyr og system, hardware og software, kontorautomatisering, industriautomatisering samt forbrugerelektronik, som produceres af virksomheder i EF. ØSU mener, at telekommunikationsindustrien også bør tages med i betragtning. I det foreliggende dokument tages der dog kun spæde skridt hertil. ØSU konstaterer med stor interesse, at Kommissionen for øjeblikket arbejder på en særskilt analyse af den europæiske telekommunikationsindustri. Det forventes derfor, at der også hurtigst muligt udvikles et særskilt industripolitisk koncept for dette område.

2.3. Også i det kommende årti vil markedet for edb- og elektronikindustriens produkter sandsynligvis vokse betydeligt mere end de andre industrigræne. Europas efterspørgsel, der i 1984 udgjorde en fjerdedel af udbudet på verdensplan, var i 1989 steget til en tredjedel. Med virkeliggørelsen af det indre marked vil det europæiske marked blive endnu mere dynamisk. Kvalificerede analyser viser, at der i år 2000 vil ske en stærk stigning i efterspørgslen efter komponenter (+ 11 %), edb-teknik (+ 11 %) og forbrugerelektronik (+ 4 %). Hertil kommer så væksten inden for telekommunikationsindustrien, der må forventes at ligge over gennemsnittet.

2.4. Denne stigende efterspørgsel efter edb- og elektronikindustriens produkter og tjenesteydelser modsvarer i Europa af et begrænset udbud. Den europæiske produktion dækker ca. 75 % af forbruget inden for edb-

⁽¹⁾ Jf. ØSU's udtalelse om Kommissionens meddelelse om Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø (dok. ØSU 1384/91).

⁽²⁾ Jf. dok. KOM(90) 556 endelig udg.

og elektronikudstyr, medens den tilsvarende andel i Japan udgør 140 %. Denne uligevægt svarer til forskellene i de to parter handelsbalancesituation: den europæiske balance for elektronikprodukter udviser underskud, hvorimod Japan har overskud. Det europæiske underskud kan især tilskrives følgende produktområder: komponenter, edb-udstyr og forbrugerelektronik. Samtidig kan det konstateres, at den europæiske edb- og elektronikindustri er yderst konkurrencedygtig på visse områder. Det gælder især de elektroniske produkter, der anvendes som investeringsgoder. Som eksempler herpå kan navnlig nævnes industriautomatisering, måle- og styreteknik samt telekommunikationsteknik og audiovisuel teknik. I løbet af de sidste år er der gjort betydelige fremskridt på softwareområdet.

2.5. Trods de traditionelt stærke sider og de teknologiske potentiale kan der ikke ses bort fra, at edb- og elektronikindustrien i EF udviser markante svagheder og mangler. Det gælder navnlig inden for produktområder som halvledere, periferiudstyr, edb-udstyr og forbrugerelektronik:

- Japan står for 49,5 % af halvlederproduktionen, USA for 36,5 % og Europa for 8,5 %,
- periferiudstyr til computere (pladelagre, printere, skærmterminaler m.v.) fremstilles for en stor dels vedkommende i Japan (40 % af verdensproduktionen) og i mindre udstrækning i USA (25 %). Europa tegner sig kun for ca. 15 % af produktionen,
- inden for informationsteknikken (edb) dækker produktionen i Europa kun to tredjedele af den europæiske efterspørgsel, og amerikanske firmaer står for næsten 60 % af denne produktion. Dette produktområde har netop i den senere tid tabt terræn i Europa.

2.6. EF's telekommunikationsindustri indtager traditionelt en god position. Alcatel og Siemens dominerer blandt udbyderne på markedet. På den anden side viser netop telekommunikationsmarkedet ret tydeligt, hvor opsplittet det europæiske marked stadig er. Dette gør det betydeligt vanskeligere at nedbringe omkostningerne gennem masseproduktion.

2.7. Inden for industriautomatisering har Europa gode kort på hånden i kraft af firmaer som Siemens, Comau-Fiat, Renault, GEC osv., og dertil kommer en bred vifte af ydedygtige små og mellemstore virksomheder.

2.8. Det er navnlig de strategiske produktområder som halvledere, informationsteknologier og forbrugerelektronik der udviser markante svagheder og mangler. Verdensmarkedet for halvlederprodukter er domineret af Japan, der står for henved 90 % af verdensproduktionen af lagerchips med stor kapacitet, og af de amerikanske mikroprocessor-fabrikater, der tegner sig for mere

end 80 % af verdensproduktionen; det skal dog også bemærkes, at den europæiske industri har en god position inden for brugerspecifikke logikchips (ASIC). De europæiske chipproducenter Philips, SGS-Thomson og Siemens figurerer dog først på henholdsvis 10., 12.- og 14.-pladsen på verdensplan. Disse europæiske virksomheder når endnu ikke op på den kritiske grænse på 5 % af verdensmarkedet.

2.9. Inden for informationsteknik (edb) ligger de amerikanske virksomheder i spidsen. I den senere tid har man dog kunnet notere øget aktivitet fra den japanske industris side. En aktiv opkøbspolitik, f.eks. Fujitsu's opkøb af ICL, viser, at japanske virksomheder tilstræber at få bedre fodfæste på edb-markedet. De europæiske virksomheder lider ikke kun under vanskelige konjunkturforhold, men også under strukturproblemer. Der tænkes her ikke kun på de drastiske ændringer i produktionsprogrammet (mainframe, minicomputere, PC'ere, arbejdsterminaler og laptops), men også på de problemer, visse virksomheder for øjeblikket står over for.

2.10. I modsætning til producenterne af computere og periferiudstyr kendetegnes de europæiske softwareproducenter ved en ret solid produktionsstruktur. Alligevel er de langt bagud i forhold til de amerikanske producenter, og der er begyndende tegn på, at Japan styrker sin indsats inden for dette produktområde.

2.11. Inden for forbrugerelektronikken er der stadig to store europæiske koncerner med mangfoldige datterselskaber, nemlig Philips og Thomson. Ellers domineres markedet af japanske og koreanske virksomheder. Inden for forbrugerelektronikken står navnlig fjernsynsmarkedet over for et teknologisk vendepunkt. Med højopløsnings-tv (HDTV) vil der efter eksperternes skøn åbne sig et marked på mere end 100 milliarder ECU inden for de næste årtier. Derudover er markedet for forbrugerelektronik først og fremmest et strategisk område for hele elektronikindustrien i kraft af, at en stor del af de fremstillede komponenter og halvledere indgår i disse færdigvarer. Netop denne vertikale integration af produktfaserne mangler inden for den europæiske elektronikindustri — til forskel fra f.eks. den japanske. Et tab af markedsandele inden for forbrugerelektronikken ville derfor også have negative konsekvenser for andre sektorer af elektronikindustrien.

2.12. Årsagerne til den her skitserede situation inden for den europæiske edb- og elektronikindustri skal ikke primært søges i konjunkturforholdene, men i højere grad i strukturelle faktorer:

— Efterspørgslen

I modsætning til det amerikanske og japanske marked er EF's marked af historiske årsager stærkt fragmente-

ret. Dette hæmmer mulighederne for at opnå stordriftsfordele, hvormed omkostningerne pr. produktion bliver højere.

— Produktionsstrukturen

I Europa er den vertikale integration inden for elektronik- og edb-virksomheder forholdsvis begrænset i sammenligning med de amerikanske og specielt de japanske firmaer. Det gælder såvel den tidligere omtalte vertikale integration af forskellige produktfaser som produktionsstrukturerne med hensyn til kontakten mellem producenter og brugere.

— Virksomhedernes strategi

De europæiske virksomheder har ganske vist en meget solid teknologisk basis, men de markedsfører ikke innoverende produkter i tilstrækkeligt omfang og tilstrækkeligt hurtigt. Hvad angår innovation og produktion, har de europæiske virksomheder ikke forstået at drage det fulde udbytte af de samarbejds muligheder, der er stillet til rådighed med EF's store teknologiprogrammer, og de har heller ikke tilstrækkeligt tidligt kunnet etablere langsigtede globale strategier. Det er derfor spørgsmålet, om ikke forskning og udvikling (F&U)-politikken er for begrænset på det prækonkurrencemæssige område.

— Forsknings- og udviklingsstyring på nationalt plan og EF-plan

Både Japan og USA har en tradition for langsigtet statslig forsknings- og udviklingsfremme. I Japan sker det gennem det japanske industri- og handelsministerium (MITI), i USA yder Pentagon uhyre støttebeløb til den amerikanske elektronikindustri. I Europa er der stadig i høj grad tale om enkeltstatslige forsknings- og udviklingsprogrammer. Først i midten af 80'erne kom man på EF-niveau til en erkendelse af, hvor vigtig forskning og udvikling er, hvorpå der blev udarbejdet fælles projekter. Afstemningen af nationale og EF-omspændende forskningsprogrammer er dog stadig mangelfuld, og forskningsmidlerne udnyttes ikke altid lige effektivt.

— Konkurrenceforvridninger

Både i USA og i Japan træffes der forskellige politiske foranstaltninger, der fremmer den hjemlige industri. I USA sker dette bl.a. gennem forsvarsministeriets massive bestillinger; i Japan er der næsten en total blokering af udenlandske virksomheders mulighed for at opnå offentlige kontrakter. Derudover kan der drages fordel af begunstigelser med hensyn til kapitaltilvejebringelse og risikosikring ved langfristede udviklingsprojekter og operationer. Også inden for EF varierer de statslige støtteforanstaltninger fra land til land, hvormed konkurrencevilkårene ikke er lige. Med etableringen af det indre marked vil der dog ske en tilnærmelse af konkurrencevilkårene på de hidtil nationale markeder, og samtidig vil markederne i højere grad åbne sig over for tredjelands.

På baggrund af denne situation og vurderingen af den har Kommissionen udviklet en aktionsramme bestående af fem punkter. Udgangspunktet er, at de foranstaltninger, der skal træffes for at styrke elektronik- og edb-industriens konkurrenceevne, i første række er virksomhedernes eget ansvar og afhænger af deres initiativ. EF's indsats, der er tænkt som ledsageforanstaltninger til virksomhedernes egne initiativer, vedrører følgende aspekter:

(i) Foranstaltninger vedrørende efterspørgslen

Det tilstræbes hurtigst muligt at foretage en sammenkobling af de offentlige myndigheders edb-udstyr og at få informationssystemerne til i vidt omfang at fungere sammen. I den forbindelse overvejes det især at iværksætte projekter, der tager sigte på at tilvejebringe infrastrukturen.

(ii) Foranstaltninger på det teknologiske område

På dette område bebuder Kommissionen en anden generation af F&U-projekter, der skulle strække sig lige fra præ-konkurrencemæssige projekter til mere markedsorienterede projekter.

(iii) Uddannelsesforanstaltninger

Det overvejes at gennemføre uddannelsesforanstaltninger, der især skulle henvende sig til undervisere og personale med produktions- og administrative opgaver inden for virksomhederne. Kommissionen har allerede fremlagt konkrete forslag på dette område i sin meddelelse til Rådet om transeuropæiske net⁽¹⁾. ØSU's udtalelse om denne meddelelse er under udarbejdelse.

(iv) Foranstaltninger udadtil

Kommissionen kommer her navnlig ind på Uruguay-runden, der står foran sin afslutning. Kommissionen vil forsøge at sikre lige konkurrencevilkår og lige adgang til tredjelands markeder.

(v) Virksomhedspolitiske foranstaltninger

Det drejer sig om at give virksomhederne gunstigere rammevilkår gennem forbedring af finansieringssystemerne (fremmed- og egenfinansiering), standardisering, bedre integrering af edb- og elektronikudviklingen i strukturpolitikken samt intensivering af dialogen mellem de berørte aktører, navnlig de små og mellemstore virksomheder.

(1) »Mod transeuropæiske net — EF's handlingsprogram« [dok. KOM(90) 585 endelig udg.].

3. Behovet for industripolitiske tiltag set fra ØSU's synspunkt

3.1. ØSU mener, at egnede industripolitiske foranstaltninger er nødvendige for at sikre den europæiske edb- og elektronikindustri konkurrencedygtige strukturer og langsigtede beskæftigelsesmuligheder med gode arbejdsvilkår. I en tid, hvor der sker en omdannelse af de store markedsområder USA, Japan og Europa, er det ikke nok at handle på nationalt plan. Tværtimod skal der på EF-plan gennemføres koordinerede aktioner, der er afstemt med de berørte kredse, hvis man ønsker at sikre en selvstændig europæisk edb- og elektronikindustri i den internationale konkurrence. Primært drejer det sig om at skabe et solidt grundlag for den politik, der nu føres med henblik på at oprette et fælles europæisk marked, idet der træffes særlige industripolitiske foranstaltninger, der tager sigte på at forbedre virksomhedernes og branchens strategiske rammebetingelser. For virksomhederne og de beskæftigede i elektronikindustrien skal sådanne strategisk vigtige rammebetingelser først og fremmest søges inden for forskning og teknik, infrastrukturer, optimal produktionskapacitet, uddannelse og erhvervs kvalifikation, men også i forbedrede samarbejds muligheder for virksomheder, både inden for EF og med tredjelande. I den forbindelse finder ØSU det påfaldende, at man i kommissionsdokumentets fem punkter (jf. ovenstående punkt 2.12) stort set ikke nævner beskæftigelsespolitikken og ej heller, at teknikken skal udformes under hensyntagen til arbejdsmarkeds- og miljømæssige aspekter. Efter ØSU's mening bør der derfor iværksættes aktioner inden for følgende problemområder:

3.2. Handelspolitiske tiltag

3.2.1. Efter ØSU's opfattelse skal handelspolitiske tiltag principielt være af en sådan karakter, at man på afbalanceret vis tilgodeser både forbrugernes og producenterens interesser.

3.2.2. Analysen af elektronikbranchens problemer og de praktiske erfaringer fra USA viser, at det ville være en utilstrækkelig og kortsigtet løsning kun at satse på handelspolitiske foranstaltninger. Disse er ganske vist af stor betydning, men de skal indgå i en mere bredt orienteret efterspørgsels-, produktions- og teknologipolitik. Det er især vigtigt at overholde følgende handelspolitiske principper:

— Anti-dumping

I tilfælde, hvor konkurrenterne (navnlig Japan og de sydøstasiatiske lande) klart fører en konkurrenceforvridende prispolitik, skal de eksisterende anti-dumpingforanstaltninger træffes under hensyntagen til reglerne af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) og om nødvendigt skærpes. På den ene side skal procedurerne og anti-dumping-beslutningerne være gennemsigtige, på den anden side skal kontrollen

skærpes og sanktionerne overvåges i tilfælde af dumping. Dumping har intet med konkurrence at gøre.

— Gensidighed

Dette krav er især rettet mod japanerne. På det japanske marked skal der altså mindst skabes de samme vilkår, som japanske eksportører og producenter tilbydes på det europæiske marked. Det gælder navnlig vilkårene for adgang til teknologi, investeringer, finansielle midler og distributionsnet.

— »Local content«

Ordninger med henblik på local content er især hensigtsmæssige ud fra to synspunkter: for det første konkurrenceaspektet. Det viser sig gang på gang, at antidumping-bestemmelser tilsidesættes gennem direkte investeringer, der ikke fører til fuldt udbyggede produktionssteder, men derimod til såkaldte »skruetrækkerfabrikker«, hvor der altså kun udføres rent montagearbejde. Dette løser ikke konkurrenceproblemet. For det andet er det af beskæftigelsespolitiske årsager problematisk i to henseender. Dels kvantitativt: ren montage kræver færre arbejdskraften end den samlede produktion. Dels kvalitativt: kvalifikationskravene er lavere i en ren montagevirksomhed. Af disse årsager er det hensigtsmæssigt at stille krav om en væsentlig værditilvækst inden for EF på lang sigt, og i den forbindelse skal der tages hensyn til særlige forhold i ugunstigt stillede regioner.

— GATT-reglerne

EF skal desuden kæmpe for gennemførelsen af de generelle GATT-regler.

3.2.3. ØSU er sig bevidst, at disse handelspolitiske tiltag ikke er tilstrækkelige til at løse branchens problemer på lang sigt, men de er vigtige som ledsageforanstaltninger.

3.3. Stabilisering af efterspørgslen på lang sigt

3.3.1. For at kunne stabilisere den langfristede efterspørgsel efter edb- og elektronikindustriens produkter er det nødvendigt, at de europæiske lande og offentlige institutioner yder et større bidrag gennem deres infrastruktur- og indkøbspolitik. Med udviklingen af det indre marked bliver det en presserende opgave at forbedre infrastrukturen inden for EF. Dette omfatter ikke mindst harmoniseringen på telekommunikationsområdet, hvor der er en potentiel fremtidig efterspørgsel. Inden for rammerne af en offentlig udbudspolitik, som er åben for alle producenter i EF, skal infrastrukturprojekter inden for områder som telekommunikationsnet, transport, sundhedsvæsen, miljøsanering, uddannelse og kultur yde et mærkbart bidrag til sikringen af den europæiske industris afsætningsmarked. For at

opfylde målet om ensartede materielle levevilkår i EF's regioner er det nødvendigt at tage hensyn til og støtte regionaludviklingen ved tildelingen af sådanne projekter⁽¹⁾.

3.4. Virksomheds- og produktionsrelaterede foranstaltninger

3.4.1. EF's nuværende produktions- og virksomhedsstruktur inden for edb- og elektronikindustrien skal omlægges, så den bliver mere effektiv. Dette skal ske gennem foranstaltninger, der tager sigte på:

- at forbedre edb- og elektronikvirksomhedernes vertikale samarbejde, hvilket forudsætter et fintmasket net af små, mellemstore og store virksomheder; de små og mellemstore virksomheders innovationsevne skal fremmes,
- at udbygge kontakten mellem producenter og brugere; som eksempler herpå kan nævnes forbindelserne mellem software- og hardware-producenterne eller produktionen af brugsrelaterede logikchips,
- at fremme samarbejdet om udviklingen af nye produkter og udnyttelsen af eksisterende teknologiprogrammer,
- at fremskynde tilvejebringelsen af internationale standarder,
- at opbygge en optimal udviklings- og produktionskapacitet samtidig med, at den sociale standard bibeholdes; dette er vigtigt for den kapitalintensive, producerende elektronikbranche, da man herigennem kan tilvejebringe konkurrencedygtige omkostningsstrukturer; man bør derfor fremme lovende samarbejdsprojekter, f.eks. inden for halvlederprodukter og højopløsnings-tv,
- endelig forudsætter løsningen af de branchetypiske opgaver, at finansieringsvilkårene (egen- og fremmedfinansiering) forbedres. Hertil hører også et banksystem, der både kan og vil lette adgangen til banklån og finansiere risikobetonede fremtidsinvesteringer på gunstige vilkår. Dette er særlig vigtigt for innovative små og mellemstore virksomheder.

4. Teknologi- og innovationspolitik

4.1. Edb- og elektronikindustrien er kendetegnet ved hurtig produktinnovation. 60-70 % af de produkter, der for øjeblikket findes på markedet, er blevet udviklet inden for de sidste 10 år. Inden for denne industrisektor er innovationsstrategien dog i høj grad også påkrævet som følge af den konkurrencemæssige og prispolitiske struktur. Mange produkter inden for denne industri har

en så kort livscyklus, at konkurrenterne må følge nye produkter op på markedet så hurtigt som muligt med deres egne konkurrencedygtige produkter. Dermed bliver det nemmere at få den indtjening hjem via priserne, som er nødvendig dels for at kunne dække investeringerne, dels for at kunne opnå en passende fortjeneste. Sådanne markedsproblemer kan dog ikke løses gennem en særlig handelspolitisk markedsprotektion. Der er i højere grad brug for produktpolitisk fornyelse, altså forsknings- og udviklingspolitik samt produktinnovation. I den forbindelse skal der i langt større omfang end hidtil tages hensyn til samfundets sociale, økologiske og kommunikative interesser. Der tænkes her på følgende aspekter:

- Selv om de europæiske virksomheder råder over en solid teknologisk basis, er produktinnovationen ikke tilstrækkelig hurtig og markedsføringen ikke tilstrækkelig effektiv. Brugerorienteret udvikling er af afgørende betydning. Dette stiller krav til virksomhederne og deres organisation (»systems management«). Det gælder også den opgave, der ligger i at udnytte de eksisterende ressourcer og udviklingsmuligheder (jf. punkt 6) og at sørge for at tilvejebringe en i regional henseende afbalanceret udviklingskapacitet i forbindelse med grænseoverskridende sammenslutninger og aktiviteter.
- Forsknings- og navnlig udviklingspolitikken skal tage sigte på, at de nationale og europæiske tiltag skal supplere hinanden, og at samarbejdet i Europa skal øges. Den hidtidige forskningsstyring på EF-plan skal effektiviseres. Uproduktiv dobbeltstøtte (både nationale midler og EF-midler) skal undgås gennem en bedre afstemning af nationale og EF-projekter.
- Halvledersektoren udgør en særlig udfordring for en koordineret europæisk forsknings- og udviklingspolitik. Halvledere er basisprodukter i en stor del af de industrielle produktions- og forbrugsgoder. For at styrke den europæiske industris markedsposition og indhente det teknologiske efterslæb skal langsigtede EF-forskningsprojekter udbygges. Udvidet partnerskab og teknisk samarbejde skal fremmes.
- For at sikre, at forsknings- og udviklingsresultaterne ikke blot bliver en økonomisk succes, men også tilgodeser sociale og miljømæssige interesser, skal man inddrage vurderinger af teknikkens konsekvenser. Dette er overordentlig vigtigt i en branche, der i kraft af sine produkter har vidtrækkende konsekvenser for de ansattes arbejdsvilkår, for økologien (energi) og for samfundets kommunikative interesser.

⁽¹⁾ Jf. udtalelsen om Europa år 2000: fremtidsudsigterne for udviklingen af Fællesskabets område — Dok. ØSU 1127/91 af 25. september 1991.

- Arbejdstagerne og deres fagforeninger skal deltage aktivt i forsknings- og udviklingspolitikken. Kun

derigennem kan givne muligheder for teknikens udformning gøres gældende eller holdes åbne.

5. Krav til EF's politik

5.1. EF opfordres til fortsat at udnytte og udbygge de forskellige branche- og industripolitiske instrumenter. Medlemslandene opfordres til at fastlægge og koordinere deres nationale politik i overensstemmelse med det her beskrevne industripolitiske koncept. I den forbindelse skal de forskellige interessegruppers deltagelse sikres. I relation til branchens problemer er der navnlig tale om følgende aspekter:

- Harmonisering af infrastrukturvilkårene⁽¹⁾ i de forskellige regioner. På denne måde aktiveres det eksisterende efterspørgselspotentiale gennem offentlige udbud.
- Øget koordinering ved fastlæggelsen af fælles standarder.
- Varetagelse af de fælles handelspolitiske interesser over for tredjelande.
- EF bør ikke blot overveje en anden F&U-generation, men udarbejde et nyt program herfor. I den forbindelse er det vigtigt at samordne de nationale F&U-foranstaltninger, så man undgår unødige overlappninger og konkurrenceforvridninger mellem EF-landene. Hovedvægten bør lægges på de strategisk vigtige områder.
- Man bør fremme fælles udviklings- og anvendelsesprogrammer på software-området. Kommissionens forslag vedrørende oprettelse af et europæisk software-institut, der står åbent for producenter, software-forretninger, forskningsinstitutter m.v., bør følges op.
- Fremme af den regionale udvikling og ligevægt gennem tildeling af forsknings- og udviklingsmidler (spørgsmålet om virksomhedernes geografiske placering skal tages med i betragtning ved tildeling af forskningsmidler!).
- Samordning af erhvervs kvalifikations- og beskæftigelsespolitiske aktiviteter.

6. Beskæftigelses- og erhvervs kvalifikationspolitik

6.1. Det er en kendsgerning, at nye og teknisk krævende produkter, produktkvalitet og procesinnovation i høj grad afhænger af arbejdstagernes medvirken og motivation. Derfor er en fremadskuende kvalifikations-

og beskæftigelsespolitik absolut påkrævet. Man ved for eksempel allerede i dag, at produktionsomkostningerne ved fremstilling af informationstekniske systemer vil falde med 50-70 %, når digitalteknikken slår igennem, hvorimod udviklingsomkostningerne vil stige til det dobbelte. Software-omkostningerne vil i den forbindelse stige til ca. 70 % af de samlede udviklingsomkostninger. Samtidig med disse ændringer vil der ske en markant forskydning af den hidtidige beskæftigelsesstruktur og kvalifikationsbehovene. Såvel på virksomhedsplan som inden for den grundlæggende erhvervsuddannelse skal der tages højde for denne udvikling. Dette stiller krav til både virksomhederne, EF og de forskellige nationale institutioner på følgende punkter:

- Der er behov for erhvervsmæssig videreuddannelse i arbejdstiden, men man skal også fremme anvendelsen af uddannelsesforanstaltninger, som ligger uden for virksomhedernes regi. Herigennem kan man forbedre erhvervs kvalifikationer og dermed yde et bidrag til sikring af arbejdspladserne. Som led i en langsigtet politik til sikring af erhvervs kvalifikationer skal man dog også skænke ingeniør- og universitetsuddannelserne særlig opmærksomhed.
- En fremadskuende beskæftigelsespolitik er nødvendig i denne branche. Hertil hører både førertalte planlægning af kvalifikationspotentialet og sikring af et i regional henseende afbalanceret beskæftigelsesniveau. Da de aktuelle produktionsomlægninger inden for elektronik- og edb-industrien klart viser, at forskydningerne i beskæftigelsesstrukturen navnlig rammer kvinderne, skal der træffes målrettede foranstaltninger til fremme af kvindernes beskæftigelse.
- Da forskning og udvikling spiller en central strategisk rolle for branchens fremtid, er det påkrævet, at ikke blot industrien, men også arbejdstagerne og deres organisationer inddrages aktivt i EF-forskningsprojekterne.
- Ved tilrettelæggelsen af det grænseoverskridende samarbejde mellem virksomhederne skal arbejdstagernes underretning og høring om samt inddragelse i visse virksomhedsbeslutninger sikres, i hvert fald i det omfang der bør kræves i henhold til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelser om SE-selskabet.
- Industri-, arbejdstager- og kommissionsrepræsentanter bør indgående drøfte den fremtidige beskæftigelses- og produktionsudvikling inden for denne erhvervsgrænse samt de deraf følgende konsekvenser. Med henblik herpå kunne man oprette en europæisk arbejdskreds.

6.2. For at sikre den europæiske elektronik- og edb-industris fremtid skal man hurtigt muligt træffe fælles

⁽¹⁾ Jf. Kommissionens meddelelse: »Mod transeuropæiske net — EF's handlingsprogram« [Dok. KOM(90) 585 endelig udg.].

og koordinerede foranstaltninger. ØSU finder det stærkt påkrævet, at EF og medlemslandene tager nær-

værende forslag op og udmønter dem i rammebetingelser for virksomhedernes aktiviteter.

Bryssel, den 28. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om standarder for satellittransmission af tv-signaler

(92/C 40/24)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 30. juli 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Philip Noordwal til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling den 28. november 1991 med stort flertal for, 2 stemmer imod og 9 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledende bemærkninger

1.1. Forslaget til direktiv har til formål at sikre kontinuitet efter udløbet af det gældende EF-direktiv 86/529/EØF⁽¹⁾ den 31. december 1991. Dette tidligere direktiv, som vedtoges i henhold til traktatens artikel 100, dvs. enstemmigt i Rådet af medlemsstaternes regeringer — og godkendtes med en positiv og enstemmig udtalelse fra ØSU⁽²⁾ — pålagde medlemsstaterne at sikre anvendelse af MAC/pakke-systemet som eneste tilladte standard for direkte satellittransmission af tv-udsendelser.

1.2. Det er hensigten, at dette forslag til direktiv både skal erstatte det tidligere direktiv i de næste 10 år og udvide det, således at det ikke blot dækker DBS-satellitter (radio/tv-satellitter) med stor sendeeffekt som før, men også faste satellittjenester (FSS) med lav sendeeffekt, som ikke var omfattet af det tidligere direktiv, fordi disse satellitter på det pågældende tidspunkt ikke ansås for at være kraftige nok til direkte privat modta-

gelse. Samtidig bestemmes det imidlertid i udkastet (artikel 3), at anvendelsen af eksisterende satellittjenester, som er baseret på D-MAC, PAL eller SECAM-standarderne for transmission af tv med 625 linjer og et billedforhold på 4:3 kan fortsætte på ubestemt tid.

1.3. MAC/pakke-systemet af standarder er blevet udviklet i Europa for at muliggøre fremtidig indførelse af højopløsnings-tv — dvs. 1250 linjer i 16:9 format — idet der samtidig sikres den størst mulige grad af kompatibilitet, for f.eks. at undgå at udskifte alle eksisterende tv-apparater og alt eksisterende tv-udstyr. ØSU har som sådan tidligere »med eftertryk bakket op om udviklingen af europæiske HDTV-standarder, og især af EUREKA EU 95-projektet som den standard, der muliggør indførelsen af HDTV, uden at eksisterende apparater og udstyr gøres forældet»⁽³⁾.

⁽¹⁾ EFT nr. L 311 af 6. 11. 1986.

⁽²⁾ EFT nr. C 189 af 28. 7. 1986.

⁽³⁾ ØSU-udtalelse om forslag til Rådets beslutning om højopløsnings-tv, EFT nr. C 159 af 26. 6. 1989, s. 34.

2. Generelle bemærkninger

2.1. I betragtning af sine mange tidligere udtalelser om ny teknologi bifalder ØSU en sådan ny teknik inden for HDTV, som har til formål at imødekomme forbrugernes krav om flere programmer og øget kulturel variation, på betingelse af at forbrugerne bevarer deres mulighed for at vælge frit. Som ØSU udtalte i 1990, »må europæiske tv-fabrikanter via en koordineret, teknologibaseret og konkurrenceorienteret produktionspolitik bidrage til at sikre en effektiv udnyttelse af de nye udvidede valgmuligheder«⁽¹⁾.

2.2. For at denne proces kan lykkes, er det yderst vigtigt, at de 3 hovedparter inden for den audiovisuelle industri — dvs. programproducenterne, tv-stationer og distributørerne samt producenterne og leverandørerne af udstyr — samarbejder og giver kunderne udførlige og korrekte oplysninger om produkternes tekniske og kommercielle egenskaber. Til forbrugernes omkostninger skal her ikke blot medregnes tv-apparatets købspris, men også service- og reparationsudgifter, udgifter til supplerende udstyr, til licens eller andre former for seerafgift, hvilket i hvert enkelt tilfælde skal sammenlignes med status quo eller andre tekniske løsninger.

2.3. Kompatibilitet

2.3.1. Hvad enten det er mellem gammelt og nyt udstyr eller mellem forskellige systemer, f.eks. D-MAC, PAL og SECAM, er kompatibilitet et kernepunkt i diskussionen om MAC/pakke-systemets anvendelighed til indførelse af HDTV. Forbrugernes valg afspejler klart den betydning og vægt, de tillægger kompatibilitet. Spørgsmålet er også af almen og industriel interesse, skønt ikke nødvendigvis af interesse for bestemte producenter og brugere. I modsætning til både det japanske MUSE-system og, efter al sandsynlighed, det amerikanske digitale system, som i øjeblikket er under udvikling, er D2MAC og HDMAC bygget til at være compatible i ordets bredeste betydning, dvs. at de for det første er indbyrdes compatible (D2MAC som den nuværende teknologiske fase efterfulgt af HDMAC med fuldt udviklet højopløsning) og for det andet ved hjælp af en dekoder kan modtages af de apparater, der i øjeblikket findes i Europa.

2.3.1.1. Dog kan MAC med den foreliggende teknologi ikke præstere en kompatibel transmissionsvej via satellitter af middel styrke, da disse ikke er kraftige nok til modtagelse af HDMAC via normale private parabolantener. Systemet er heller ikke kompatibelt med horisontal transmission.

2.3.1.2. Desuden vil helt nyt tv-apparat være nødvendigt både til modtagelse og til gengivelse af HDTV-programmer.

2.3.2. Den dekoder, som kræves til opnåelse af en sådan kompatibilitet, udgør en ekstraudgift. Størrelsen heraf afhænger under alle omstændigheder af produktionens omfang og skulle falde i takt med, at produktionen stiger.

2.3.3. Da det er af altovervejende betydning for alle implicerede parter, at der arbejdes henimod og opnås kompatibilitet, og da der ikke i øjeblikket eksisterer nogen anden fremgangsmåde til opnåelse af HDTV, som sikrer dette, skal ØSU i lyset af ovenstående betragtninger gentage sin støtte til et standardsystem, som i dens øjne har de store fordele, at det er kompatibelt med eksisterende systemer og udstyr til hjemmebrug, er på markedet nu eller vil være det i nærmeste fremtid, og, ikke mindst, er en europæisk opfindelse, som også er på europæiske hænder.

2.4. I sin udtalelse fra 1989⁽²⁾ om forslaget til Rådets afgørelse om højopløsnings-tv understreger ØSU »på det kraftigste den afgørende betydning af de økonomiske og sociale forhold, som påvirkes heraf, og opfordrer Fællesskabet til uforbeholdent og med fuld styrke at mobilisere alle sin kræfter til støtte for den europæiske industris indsats på dette felt«. ØSU understregede ved samme lejlighed behovet for den bredest mulige høringsprocedure. Det bekræfter nu den holdning, som det med overvældende flertal vedtog i 1989, men i lyset af en række kritikpunkter, som berørte parter har knyttet til Kommissionens udkast, må ØSU godkende forslaget med forbehold af følgende bemærkninger og ændringer.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Artikel 1

I denne artikel gentages pålægget til medlemsstaterne fra 1986-direktivet, omend i en mere afdæmpet formulering: »at sikre« i 1986 er ændret til »at fremme og støtte« i 1991. Der er også en lille forskel mellem versionerne på de forskellige sprog. I den fransksprogede version pålægges det medlemsstaterne »at lette« indførelsen af HDMAC. ØSU anser dette meget generelle pålæg for at være det allermindste, man kan forlange.

3.2. Artikel 2

ØSU er indforstået med artikel 2.1 HD/MAC bør være den eneste HDTV-standard.

⁽¹⁾ EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990, s. 174.

⁽²⁾ EFT nr. C 159 af 26. 6. 1989, s. 36.

Men stk. 2 bør gøres fakultativ ved fjernelse af ordet »kun«.

At gøre MAC obligatorisk for nye ikke-HDTV-tjenester vil skade konkurrencen — det vil bremse væksten på satellitmarkedet og fastlåse de eksisterende operatørers position samt øge forbrugers omkostninger.

3.3. Artikel 4

Formålet med denne artikel er at sikre forbrugeren et større udbud af programmer med en bedre billedkvalitet. Den vil utvivlsomt medføre en mindre stigning i prisen på større tv-apparater til hjemmebrug, i hvert fald indtil det fornødne ekstraudstyr har nået masseproduktionsstadiet. Det vigtigste er imidlertid, at D2MAC-standarden slår igennem, idet denne standard er den eneste, som på længere sigt kan sikre forbrugers valgfrihed med et større udbud af tilgængelige tjenester, uden at det er nødvendigt at skifte udstyr.

3.3.1. Artiklen gør D2MAC-dekoderen obligatorisk på alle tv-apparater med en skærmstørrelse på over 52 cm og kan derfor forekomme urimeligt bindende. D2MAC-dekoderen bør kun kræves på tv-apparater, som er i stand til at modtage satellit-transmitterede udsendelser enten direkte eller, via kabel, på hyperbåndet. Kun forbrugere, som vælger et tv-apparat, der kan bruges til at modtage satellit-transmitterede udsendelser, vil på den måde komme til at betale for D2MAC-dekoderen. Med en sådan bestemmelse vil det være op til forbrugeren at vælge mellem de gamle hertz-tjenester og de nye satellit-tjenester.

3.4. Artikel 5

3.4.1. Første led: dette er ikke klart formuleret og forsøger at opstille for mange detaljerede bestemmelser om spørgsmål, som burde afgøres af virksomhederne selv.

Med den nuværende teknologi vil det foreliggende forslag begrænse antallet af kanaler, som kabeloperatørerne kan tilbyde. Artiklen bør derfor gøres valgfri, således at operatørerne kan høste fordel af den nye udvikling inden for MAC, når markedet er gunstigt.

3.4.2. Andet led: dette er ligesom det foregående led dårligt udformet. Det burde ganske enkelt fastslå, at eksisterende standarder kan bruges som før, men at D2MAC og HDMAC, hvor disse modtages, kun kan konverteres til PAL eller SECAM til redistribution, hvis

der også gives mulighed for samtidig modtagelse af dem i den originale D2MAC/HDMAC (Simulcast).

3.5. Artikel 6

Bestemmelserne i artikel 8 indeholder ikrafttrædelsesdatoen for dette direktiv i alle enkeltheder, herunder denne artikel. Der er derfor ingen grund til i denne artikel at indføre yderligere tidsbegrænsninger, som desuden kunne hindre tilpasningen til tekniske fremskridt med hensyn til systemer, der regulerer adgangen til udsendelser, og som repræsenterer en principielt forkert fremgangsmåde. Ordene »inden dette direktivs gennemførelse« bør derfor slettes. En sådan ændring vil muliggøre brugen af forbedrede kompatible adgangsreguleringssystemer med en standard-interface, som er produceret i overensstemmelse med en anerkendt europæisk standard, selv om en sådan standard først anerkendes af en europæisk standardiseringsorganisation efter direktivets gennemførelsesdato.

3.6. Artikel 7

ØSU er tilfreds med, at det vil få tilstillet Kommissionens halvårlige rapporter om direktivets gennemførelse. Dette er vigtigt, ikke kun fordi det sikrer, at de erhvervs- og samfundsgrupper, som er repræsenteret i ØSU, kan holdes informeret om, hvorledes indførelsen af denne nye teknologi på massekommunikationsområdet skrider frem, men også fordi det giver ØSU mulighed for nøje at følge, hvorledes direktivet tilpasses den hastige udvikling på dette område, og for at give sin mening til kende om en sådan tilpasning. I betragtning af, at de foreslåede ordninger indeholder bestemmelser om disse tilpasninger, og at det selv vil blive inddraget, godkender ØSU den foreslåede 10-årige gyldighedsperiode.

3.7. Andet

3.7.1. Muligheden for misbrug i sager, der drejer sig om intellektuel ejendomsret i forbindelse med krypteringssystemer og i forbindelse med D2MAC- og HDMAC-systemerne i almindelighed, bør nævnes i en eller anden form (for eksempel i betragtningerne til direktivet). For at sikre et marked med fri konkurrence er det nødvendigt, at der eksisterer et frit og åbent godkendelsessystem for fremstilling, brug og kompatibilitetspåvisning. Dette ville være i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø [dok. KOM(90) 556 endelig udg.].

Bryssel, den 28. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om indvandrerpolitik

(92/C 40/25)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 31. januar 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 20, stk. 4, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om indvandrerpolitik.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for EF's eksterne forbindelser, handels- og udviklingspolitik, som udpegede Tomas Roseingrave til ordfører samt Bernard Mourgues til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 15. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 28. november, med et flertal af stemmer for, 7 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledende bemærkninger

1.1. Formålet med nærværende initiativudtalelse er at lægge op til en EF-indvandrerpolitik, som dels søger at bekæmpe årsagerne til unødigt immigration fra oprindelseslandene, dels forsøger at sikre såvel oprindelseslandet som værtslandet gavn af migrationsstrømmene. En sådan politik skal tage hensyn til Fællesskabets eksterne forbindelser og respektere menneskerettighedernes og de grundlæggende frihedsrettigheders universelle og udelelige karakter. Den skal endvidere ses på baggrund af de synspunkter, ØSU fremsatte tidligere på året i to udtalelser om indvandrede arbejdstageres retsstilling⁽¹⁾.

1.2. Politikken skal udarbejdes inden for følgende rammevilkår:

- a) ophævelse af EF's indre grænser og etableringen af Det europæiske økonomiske Samarbejdsområde (EØS) pr. 1. januar 1993 og konsekvenserne heraf for formuleringen og gennemførelsen af en fælles indvandrerpolitik;
- b) eksisterende internationale konventioner, protokoller og multilaterale initiativer i forbindelse med migrationer og sikkerhed som f.eks. »Trevi«, »Schengen« og *ad hoc*-gruppen »Indvandring«;
- c) nødvendigheden af at skelne mellem indvandring skabt af ugunstige økonomiske og sociale vilkår i oprindelseslandet og indvandring som følge af politiske eller andre årsager, der gør det nødvendigt, at værtslandet yder flygtningestatus og asylret;
- d) nødvendigheden af at skelne mellem lang- og kortsigtede foranstaltninger i takt med, at presserende

og akutte behov gør sig gældende, formodentlig med stadig større styrke;

- e) fællesskabets nuværende og frem for alt potentielle økonomiske og sociale muligheder for at absorbere immigrationsstrømmene fra tredjelande, samtidig med at det økonomiske fremskridt i Fællesskabet fastholdes.

1.3. At gennemføre en EF-indvandrerpolitik er en vanskelig balancegang mellem ret modstridende målsætninger, og dens administration kræver fleksibilitet og tilpasningsevne til skiftende forhold i og uden for Fællesskabet.

1.4. Fælles kriterier for indvandring i hele EF er en naturlig konsekvens af bestræbelserne på at give legale indvandrere rettigheder, der svarer til EF-borgernes.

1.5. De enkelte medlemslandes politik for adgangen til deres område må ikke kunne blive en hindring for skabelsen af fri bevægelighed for personer inden for EF eller for ophævelsen af grænsekontrollen fra 1993. Trods forbehold fra national side og på baggrund af situationen i de seneste år finder ØSU, at der er behov for en fælles indvandrerpolitik, som indebærer øgede beføjelser til Fællesskabet (nærmere herom i afsnit 5 og 6). Stats- og regeringschefernes repræsentanter bør inden for rammerne af regeringskonferencen om Den politiske Union arbejde i denne retning.

2. Den historiske baggrund og perspektiverne

2.1. Migration er ikke noget nyt for Europa — på dette kontinent har migrationsstrømmene altid mødt

⁽¹⁾ EFT nr. C 159 af 17. 6. 1991, s. 12, og dok. ØSU 1122/91.

og krydset hinanden. Nyt er derimod to vigtige faktorer, som ændrer situationen, nemlig skabelsen og udbygningen af et enhedsmarked i Fællesskabet fra 1. januar 1993 og den deraf følgende større økonomiske tiltrækningskraft på indvandrere fra tredjelande.

2.2. Denne faktor kompliceres og forstærkes yderligere af en anden hovedfaktor, nemlig de politiske omvæltninger, de statsdirigerede økonomiers sammenbrud og den begyndende overgang til markedsøkonomi i Central- og Østeuropa, som åbner for et øget vandringspres fra disse lande til EF-landene.

2.3. *De forskelligartede erfaringer og traditioner*

2.3.1. Næsten samtlige europæiske lande har visse erfaringer med migration, ja visse endog tradition herfor, hvad enten det er som indvandrings- eller udvandringsland og undertiden en kombination af begge. I de fleste tilfælde udmøntede dette sig ikke udelukkende som en udveksling mellem EF-lande, men også med tredjelande: udvandringen til den nye verden (Nord- og Sydamerika, Australien) og til Sydafrika samt i nyere tid indvandring fra lande, som var kendetegnet ved tidligere koloniale bindinger og/eller geografisk nærhed.

2.3.2. Af historiske grunde hænger Europas egne erfaringer med såvel indvandring som udvandring snævert sammen med begreber som »sikker havn« for flygtninge, intolerance, diskrimination og forfølgelse af mindretal (baseret på religion, nationalitet, etnisk tilhørsforhold og sprog), krig, demografisk og økonomisk udvikling og ikke mindst den industrielle udvikling, som udløste et øget behov for arbejdskraft.

2.3.3. Disse europæiske erfaringer og traditioner er mangfoldige sammenlignet med andre landes af Organisation for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) som f.eks. USA, Canada, Australien, New Zealand, Japan, ja selv Golfstaterne. En så righoldig forskelligartethed må nødvendigvis sætte sit præg på formuleringen af en fælles ekstern politik for indvandrere.

2.4. *Migration fra Øst- til Vesteuropa*

2.4.1. Udvandringen fra Øst- til Vesteuropa er sket i tre bølger. Umiddelbart efter 1. Verdenskrig og oktoberrevolutionen i Rusland kom en første bølge af flygtninge, som havde politiske bevæggrunde eller frygtede, at de ikke ville passe ind i det nye samfund, som var ved at tage form. Da det drejede sig om en forholdsvis

lille gruppe, blev de absorberet uden større vanskeligheder.

2.4.1.1. Efter 2. Verdenskrig som følge af etableringen i årene 1945-1948 af det kommunistiske regime i Centraleuropa lykkedes det flygtninge at komme til Vesten i 1956 fra Ungarn, i 1968 fra Tjekkoslovakiet og i 1981 fra Polen. Ydermere førte manglen på arbejdskraft i visse medlemsstater (især i Tyskland) til en stor tilstrømning af jugoslaviske indvandrere, hvoraf mange slog sig ned i værtslandene for bestandig.

2.4.1.2. Sluttelig har historiske omvæltninger i de sidste to år affødt en ny fase i indvandringen fra de tidligere kommunistiske lande til de mere industrialiserede lande. Antallet kunne stige betydeligt i de kommende år, men vi har dog endnu ingen beviser på, at dette vil ske. En del af emigranterne fra Central- og Østeuropa betragter sig selv som værende i transit og håber at kunne slå sig ned i De forenede Stater, Canada eller Australien. Mange andre har dog til hensigt at slå sig ned og arbejde i EF.

2.4.2. Omstillingen fra det gamle regime til det nye, fra en centraldirigeret planøkonomi til en fri markedsøkonomi, fra et monolitisk system til demokrati vil ikke være let, og det er alt andet end sikkert, om målet virkelig nås. Levestandarden er allerede faldet i flere central- og østeuropæiske lande, og arbejdsløsheden vokser stadig hurtigere.

2.4.2.1. De central- og østeuropæiske regeringer råder over begrænsede ressourcer og ekspertise, hvilket begrænser deres muligheder for at vedtage foranstaltninger mod arbejdsløsheden, sikre omskoling og yde social bistand. Situationen forværres yderligere af disse landes store gældsbyrde, hvilket ikke fremmer sociale ledsagepolitikker. Disse regeringer er dårligt forberedt på at bekæmpe den langtidsløshed, som privatiseringen skaber. Omstillingstempoet fra det gamle forfejlede system til et nyt skal tage højde for disse faktorer, især hvad angår beskæftigelsen og op-sugningen af de unge på arbejdsmarkedet. Dette træk ved overgangen til en markedsøkonomi er af umiddelbar betydning for 24-landegruppens indvandrerpolitik; 24-landegruppen skal derfor bidrage til at forme og styre den industrielle omstrukturering på en sådan måde, at migrationspresset mindskes.

2.4.2.2. Der skal ikke blot iværksættes sociale foranstaltninger (som forbliver utilstrækkelige på grund af manglen på ressourcer), men disse lande skal først og fremmest forbedre uddannelsen af arbejdstagere og overordnet personale for at sætte disse i stand til at imødekomme de behov, som den økonomiske udvikling skaber.

2.4.2.3. Erhvervsuddannelsen i de pågældende lande bør især komme de mennesker til gode, som ønsker at udbygge eller etablere mindre virksomheder og kooperativer.

2.4.2.4. Et af grundelementerne i hjælpen og samarbejdet bør nødvendigvis være ledsagepolitikker til opretholdelse af den økonomiske og sociale balance i disse lande, der befinder sig i en overgangsperiode.

2.4.3. Men selv om de pågældende regeringer træffer alle disse og eventuelle andre foranstaltninger, er det klart, at så snart arbejdstagerne opnår ret til at emigrere, vil dette være en af måderne, hvorpå man kan lette det pres, som skabes af de høje økonomiske og sociale omkostninger, som naturligt ligger i de forandringer, der beskrives ovenfor.

2.4.3.1. Det er svært at forudsige migrationen til industrilandene med nøjagtighed, da det afhænger af en række imponderabilier som f.eks. forværringen af den økonomiske situation og de politiske spændinger i Østeuropa, arbejdsløshedsniveauet, etniske konflikter og fordrivelser.

2.4.3.2. På Europarådets konference i Wien i januar 1991 skelnede man mellem tre former for emigration:

- a) spredte mindretals etnisk begrundede emigration — et fænomen, man har kendt til tidligere (f.eks. tysktalende mindretal i Polen og Rumænien, jøder og armeniere i andre østeuropæiske lande);
- b) forfulgte dissidenters politisk begrundede masseudvandring eller som følge af folkemord;
- c) økonomisk begrundet emigration i håbet om at overleve. Hertil kan føjes ønsket om at forbedre levevilkårene, hvilket har visse punkter til fælles med Nord-Syd-befolkningsbevægelserne.

2.4.4. Økonomiske emigranter medfører alvorlige internationale samarbejdsproblemer. I alles interesse er der behov for (i) udenlandsk bistand til at hjælpe de central- og østeuropæiske lande med at lette omstruktureringen og udviklingen og således dæmpe migrationstrykket og (ii) en koordinering af indvandrerpolitikken mellem Fællesskabet og oprindelseslandene, således at de berørte landes interesser beskyttes. En sådan samordnet politik bør også omfatte muligheder for fremtidig genudvandring.

2.5. Migrationen fra udviklingslandene til Vesteuropa

2.5.1. Siden 2. Verdenskrig er langt størstedelen af indvandrerne af ikke-europæisk (Maghreb, Common-

wealth) og tyrkisk oprindelse, altså ikke af østeuropæisk herkomst. Disse indvandrere kom hovedsagelig fra nyligt uafhængige lande for at finde arbejde i de tidligere kolonilande. De koloniale bånd var således i højere grad grundmønsteret i oprindelses-/værtslandsforholdet end den geografiske nærhed.

2.5.2. I 1950'erne og 1960'erne var tilskyndelsen til at indvandre stærk: Vesteuropa oplevede en varig økonomisk vækst, og arbejdsmarkedene var i stigende grad karakteriseret ved fuld beskæftigelse. Indvandring blev af visse betragtet som en forholdsvis hurtig måde at tilføre arbejdskraft på, især til dårligt betalte, socialt set ringe ansete og ufaglærte job.

2.5.3. Med afmatningen i den økonomiske vækst midt i 70'erne skabt af inflationstrykket som følge af Vietnam-krigen og især forårsaget af landenes af Organisation of olieeksporterende Lande (OPEC) forhøjelse af oliepriserne begyndte arbejdsløsheden at stige i Fællesskabet, og arbejdsløshedsperioderne blev længere. Til trods for en stigning i den økonomiske vækst i de seneste år har arbejdsløsheden i Fællesskabet været på over 8 % i mere end et årti. Tiltrækningsfaktorerne afdæmpedes kraftigt, hvorimod tilskyndelsen til at udvandre steg, især som følge af sammenspillet mellem økonomiske problemer og befolkningstilvæksten i udviklingslandene.

2.5.4. De fleste europæiske lande reagerede med vedtagelsen af love, der begrænsede alle nye indvandring bortset fra familiesammenføringer. Glæden ved at leve som en familie og varetagelsen af det nødvendige forældreansvar gør dette forståeligt. Selv denne strøm af familiemedlemmer blev underkastet administrative kontrolforanstaltninger. Den strengere kontrol afskrækkede visse migranter, men gjorde andre til illegale indvandrere, hvilket vanskeliggjorde deres integration yderligere.

2.5.5. Selv om indvandrerlovgivningen er blevet skærpet, er familiesammenføringer en fortsat kilde til legal indvandring, som skal føjes til det ukendte antal af illegale indvandrere. Under alle omstændigheder vil tilskyndelsen til udvandring sandsynligvis blive større, både fra de traditionelle oprindelseslande samt fra geografisk nærliggende lande på grund af såvel økonomiske som befolkningsmæssige årsager. Tilskyndelsen til at indvandre vil på den anden side sandsynligvis være centreret om bestemte faglige kvalifikationer eller til de sædvanlige karakteristika som f.eks. lav løn og usociale

»fleksible« job (sæsonarbejde, husligt arbejde, midlertidigt arbejde, deltids- og skifteholdsarbejde).

2.5.6. For at mindske det migrationspres, som den enorme forskel i udviklingslandenes og EF-landenes levestandard skaber, skal udviklingsbistanden ikke blot øges betydeligt, men den skal også øges specielt i de lande og regioner, hvor det største udvandringspotentiel findes.

3. De vigtigste problemer en indvandrerpolitik skal løse

3.1. Konsekvenserne af princippet om den frie bevægelighed

3.1.1. Princippet om den frie bevægelighed (dvs. retten til ophold i enhver medlemsstat, ikke kun friheden til at rejse) skaber problemer i forbindelse med adgangen til EF-området med fri bevægelighed og kontrollen med den illegale migration. Dette kræver en fælles politik for alle medlemsstater.

a) Forskellen på situationen i medlemsstaterne og de specifikke indvandringsproblemer har konsekvenser for det grundlæggende EF-princip om økonomisk og social samhørighed. Der bør skabes den rette balance mellem retsforholdene for EF-borgere og indvandrere fra tredjelande⁽¹⁾.

b) Medlemsstaternes politikker skal harmoniseres for at forhindre, at de virker som en hindring for samarbejdsprocedurer og fælles EF-ordninger vedrørende indrejsemuligheder og bevægelsesfrihed for statsborgere fra tredjelande, der ønsker at indvandre i EF.

c) EF's juridiske kompetence bør ikke blot gå ud på at yde garantier for samarbejde mellem medlemsstaterne, men derimod »fremme den frie bevægelighed for personer«, hvad angår indrejse, bevægelsesfrihed og opholdstilladelse for borgere fra tredjelande. EF-institutionerne bør tillægges beføjelser i indvandringsspørgsmål, således at de i det mindste kan fastlægge fælles kriterier, som skal respekteres af medlemsstaterne.

d) Uden en fælles politik vil indvandringskriterierne være forskellige fra et land til et andet; dette kunne medføre, at visse medlemsstater udviser modvilje mod at afvikle kontrollen ved deres indre grænser.

e) Grænsekontrol er ikke i sig selv egnet til at beskytte arbejdsmarkedet. Der må derfor fastlægges EF-sanktioner over for arbejdsgivere, som beskæftiger arbejdstagere uden arbejdstilladelse.

3.2. Tilskyndelses- og tiltrækningsfaktorer som påvirker indvandringen i Fællesskabet

a) Der bør i videst mulig omfang anstilles skøn over det udækkede behov for arbejdskraft i Fællesskabet, således at man kan få en idé om det egentlige arbejdskraftbehov set i forhold til efterspørgslen efter job fra arbejdstagere fra tredjelande.

b) Den illegale indvandring (hvoraf mange er beskæftiget inden for den sorte økonomi) virker destabiliserende, hvilket gør de legale indvandreres situation mere vanskelig og usikker. Den forkastelige menneskehandel med illegale migranter, organiserede forbrydere forestår, hvorved migranternes sørgelige skæbne udnyttes og misbruges, forværrer situationen yderligere. Der bør træffes foranstaltninger til at lokalisere og eliminere sådanne tilfælde om muligt med bistand fra myndighederne i oprindelseslandet. Ønsket om arbejde er sandsynligvis den største enkeltårsag til udvandringen fra oprindelseslandet, også selvom andre politiske og kulturelle faktorer virker tilskyndende.

c) Massemedierne især fjernsynet har tegnet et fordrejet, idyllisk billede af livet og vilkårene i EF. Dette virker som en kraftig magnet på migranter, hvis man ikke ved hjælp af velunderbyggede oplysninger til fremtidige migranter om de mange negative aspekter ved immigration, vanskelighederne ved at finde beskæftigelse og blive integreret i værtslandet, tegner et mere nuanceret billede.

d) Den kraftige befolkningstilvækst i de fattige lande er en vigtig emigrationsfaktor, og presset vil sandsynligvis blive øget væsentligt i de næste årtier.

e) Der aftegner sig nye og specifikke immigrationsmønstre for de central- og østeuropæiske landes vedkommende herunder også lande, hvor udvandring forhindres under anvendelse af magt som f.eks. Albanien.

4. Mindskelse af årsagerne til udvandringspresset

4.1. Mange oprindelseslande ser udvandringen som en kortfristet løsning på et langsigtet problem: den mindsker kampen om fordelingen af knappe ressourcer,

⁽¹⁾ EFT nr. C 159 af 17. 6. 1991, s. 12, og dok. ØSU 1122/91.

og arbejdstagernes overførsler forbedrer kapitalbalancen. De negative konsekvenser som f.eks. »brain-drain« — tabet af veluddannede arbejdstagere — og erhvervslivets tab af unge, ambitiøse og driftige arbejdstagere undervurderes ofte med urette. Det, der for den enkelte er udslagsgivende i udvandringsbeslutningen, er erkendelsen af, at der ikke længere er håb om at opnå flere økonomiske fordele ved at blive i sit eget land: udvandring er således det mindste af to onder.

4.2. I henhold til princippet om national selvbestemmelse påhviler ansvaret for ændringer i den demografiske udvikling og forbedringen af de økonomiske resultater frem for alt værtslandene selv. Kun på mellemlang og lang sigt kan der forventes resultater.

4.3. Fællesskabet kan bidrage til at skabe forudsætningerne for en mindskelse af migrationspresset. Dette er ikke udelukkende et spørgsmål om større finansielle ressourcer, lån, kreditter, investeringsstøtte (uden disse ville man vanskeligt kunne opnå pålidelige resultater), men det er endvidere et spørgsmål om sammenhængende tiltag inden for forskellige politikker og den tekniske bistand. Fællesskabet burde indlede en konstruktiv dialog med oprindelseslandene for at identificere nøgleområder og -instrumenter samt formulere en handlingsramme for et politisk samarbejde på basis af specifikke økonomiske og sociale målsætninger.

4.4. For det første den politiske infrastruktur: oprindelseslandenes regeringer bør være lydhøre over for deres egne borgeres meningstilkendegivelser via forskellige demokratiske kontrolmuligheder og samfundsinstitutioner. Også selv om et pluralistisk demokrati, som giver erhvervs- og samfundslivet mulighed for at udøve deres indflydelse, ikke er en garanti for økonomisk udvikling eller en afslutning på emigrationsbevægelser (Østeuropa er et bevis herpå) er det dog en *sine qua non* betingelse. Fællesskabet og medlemsstaterne burde anvende fastlagte »frihedsklausuler« i deres eksterne forbindelser med oprindelseslandet. Fællesskabet kan bringe sådanne overvejelser til udtryk med langt større effekt i fora som f.eks. Den internationale Valutafond (IMF), Verdensbanken, Den internationale Arbejdsorganisation (ILO), Europarådet og De forenede Nationer, eller direkte i Fællesskabets bilaterale bistandsprogram og ordningen med generelle præferencer. Når det drejer sig om Østeuropa bør man naturligvis inddrage 24-landegruppen og Den europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Hvor et oprindelsesland på den anden side virkelig opfylder disse vilkår, og som et yderligere incitament til at gøre dette, bør det ydes størst mulig støtte og indrømmes bedst mulig adgang. EF bør sikre, at medlemsstaterne kun yder støtte til fredelige formål og udviklingen af menneskelige ressourcer; det bør have den nødvendige myndighed til at håndhæve dette. Hvis militærbudgettet udgør en

forholdsmæssig større andel af bruttonationalprodukt (BNP) i modtagerlandet end gennemsnitstallet for EF's medlemsstater, skal årsagen hertil undersøges nærmere, inden omfanget af støtten fastlægges. Giverlandenes regeringer bør også vogte sig for at yde støtte, der frigiver midler til militære våbenindkøb. De nødvendige beslutninger bør kunne træffes af regeringskonferencen om fælles sikkerheds-, forsvars- og samarbejdspolitik.

4.5. For det andet den sociale infrastruktur, hvor der er tale om tre aspekter:

- a) nødvendigheden af øget offentlig bevidsthed om demografiske spørgsmål kræver især en indsats fra det offentlige, undervisnings- og uddannelsessektoren og de meningsdannende organer;
- b) dækning af de grundlæggende sociale behov, herunder social forsikring, sundhedspleje, bolig og uddannelse;
- c) skabelse af et forventningsfuldt klima eller en »état d'esprit« gennem et dristigt initiativ i lighed med Marshall-Planen (hvis socialpsykologiske virkning var lige så vigtig som den direkte økonomiske udvikling, den affødte).

4.6.1. For det tredje den økonomiske infrastruktur: Prioritering af de foranstaltninger, som kan skaffe arbejdspladser nu og i fremtiden og føre til en afbalanceret økonomisk udvikling i oprindelseslandet. Økonomiske stabiliseringsprogrammer, som skaber massearbejdsledighed og begrænser den samlede produktion, kan hverken bidrage til at holde potentielle migranter tilbage i deres oprindelsesland eller vække deres forhåbninger om at yde deres bidrag til den økonomiske proces — de kan kun bringe det største personlige offer og træde ind i rækken af arbejdsløse. Man bør tilvejebringe et klima, der fremmer den økonomiske udvikling og skabelsen af varig beskæftigelse. Derfor skal overgangen til en markedsøkonomi i Central- og Østeuropa gennemføres med omtanke.

4.6.2. Der bør findes et alternativ til denne kortsigtede økonomiske chokbehandling, og der er behov for flere ressourcer til at støtte strukturomlæggningerne og overgangen til en bæredygtig økonomisk udvikling. Former for trepartsforhandlinger, kollektive overenskomster og arbejdstagermedindflydelse — kort og godt et fungerende samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter — bør også fremmes som et væsentligt middel til at inddrage folk i udformningen af deres økonomiske

skæbne og i løsningen af dagligdags problemer og konflikter. Dette kræver uddannede folk, som kan få institutionerne i et sådant system til at fungere.

4.6.3. Derudover bør udvandringslandene tilskyndes til at etablere snævrere økonomiske forbindelser og samarbejde indbyrdes, hvorved de vil diversificere og orientere deres økonomier væk fra den totale afhængighed af den europæiske økonomi (dette gælder for tiden Nordafrika, og i voksende grad Østeuropa). Fællesskabet har rige erfaringer på alle disse områder, og det kan både gøre meget selv samt være ILO behjælpelig med at gennemføre arbejdsmarkedsprogrammer, som er et troværdigt alternativ til emigration. Samtidig kunne Fællesskabet forhandle sig frem til større markedsadgang for eksportvarer af særlig interesse for udvandringslandene under forudsætning af, at en sådan bedre markedsadgang ledsages af alternative beskæftigelsesmuligheder i Fællesskabet for udvandrede arbejdstagere.

4.7. Fællesskabets overordnede målsætning må være at bistå oprindelseslandene med at foretage en succesrig »integrering« af deres samlede arbejdsstyrke — med deres behørigte rettigheder, adgangsmuligheder, forhåbninger, almen- og faglig uddannelse osv. — i deres eget land, i stedet for at man risikerer, at de marginaliseres i deres hjemland eller i det fremmede. De penge, der eventuelt udbetales hertil, vil være givet godt ud, da de bidrager til at mindske migrationen og arbejdsløsheden, og Fællesskabet vil drage fordel af den øgede eksport som følge af den økonomiske vækst i disse lande. Fællesskabet kan måske bedre mobilisere den politiske vilje i medlemsstaterne til at løse denne opgave, end nogen medlemsstat evner alene.

4.8. I mellemtiden og indtil en sammenhængende samarbejdsstrategi er blevet vedtaget, kan forebyggelsen af illegal indvandring og fastlæggelsen af kvoter for overvågning og styring af den legale indvandring let blive en meget vanskelig og frustrerende opgave i Fællesskabets forbindelser med tredjelande. Det er derfor væsentligt, at EF i denne overgangsperiode fastlægger principper og retningslinjer, der kan medvirke til, at medlemsstaterne indtager en konsekvent og sammenhængende holdning.

4.9. Industrilandene og de internationale organer yder allerede hjælp til Østeuropa i form af kapitaltilførsel, åbning af afsætningsmarkeder, joint ventures, overførsel af knowhow, finansieringsforanstaltninger og uddannelsesstøtte.

4.9.1. En række initiativer har ført til skabelsen af mikroprojekter med den nødvendige tekniske opbakning. Man har især koncentreret sig om at yde bistand til videregående faglige uddannelsesprogrammer, udviklingen af små industrivirksomheder, udveksling af unge og hjælp til emigranter, der ønsker at vende tilbage.

4.10. Tilståelse af asyl til politiske flygtninge, som er udsat for fysisk og moralsk diskrimination, er en meget vigtig demokratisk og frihedsbeskyttende rettighed. Internationale og nationale love og konventioner, der sikrer retten til asyl, er udgangspunktet for beskyttelsen af politiske flygtninge, og denne status bør ikke udvides til også at omfatte personer, der udelukkende har et økonomisk betinget motiv til at flygte.

4.10.1. Rent administrativt bør der skelnes skarpt mellem politiske flygtninge og økonomiske migranter. Udvandring af økonomiske årsager bør underkastes omhyggelig kontrol, da det er vanskeligt for myndighederne at klarlægge motiverne. Statsborgere fra tredjelande bør have de nødvendige retsmidler til at gøre indsigelse imod administrative afgørelser.

4.11. Overførsler fra vandrende arbejdstagere, som arbejder i et land med en stærk valuta, kan være en vigtig kilde til styrkelse af økonomien i deres oprindelsesland, hvilket især gælder for midlertidige arbejdstagere.

4.12. Efter tilbagekomsten kan midlertidige arbejdstagere også bibringe teknisk knowhow og nye erfaringsfelter og ligeledes være med til at skabe en iværksætterånd.

4.13. Disse forskellige former for bistand skulle alt i alt gradvist bidrage til at mindske antallet af potentielle udvandrere. Men for at sikre den størst mulige effekt bør denne bistand øges og rettes mod de befolkningsgrupper og områder, hvor udvandringstrykket synes at være størst.

4.14. De mange bilaterale og multilaterale initiativer skal under alle omstændigheder samordnes.

4.15. Derudover er repræsentanterne for alle de berørte regeringer enige om, at der bør udarbejdes undersøgelser af oplysningerne om emigration, både for at give myndighederne oplysninger og for at få klarhed over, hvordan man kan formidle oplysninger til de berørte enkeltpersoner. Undersøgelserne skulle også identificere uløste problemer og foreslå passende foranstaltninger. ØSU støtter denne fremgangsmåde.

5. Argumenter for EF-beføjelser i forbindelse med indvandrerpolitikken

5.1. Der er en snæver sammenhæng mellem indvandrerpolitikken og EF's øvrige politik, især den der er relevant for gennemførelsen af enhedsmarkedet, og som skal overholde de grundlæggende principper om økonomisk og social samhørighed. Fastholder man, at medlemsstaterne alene eller i stor udstrækning har myndighed over indvandrerpolitikken, kunne dette indebære vanskeligheder eller skabe modsætninger i den allerede fastlagte EF-politik. Det ville ligeledes stride imod subsidiaritetsprincippet. Men mangfoldigheden af erfaringer, kulturer og traditioner i Europa gør ethvert krav på beføjelser over indvandrerpolitikken inden for rammerne af Fællesskabets udenrigsforbindelser velbegrunnet. Hermed visse argumenter:

5.2. Såvel i oprindelseslandene som værtslandene er indvandrerpolitikken et vigtigt punkt på den politiske dagsorden. Fællesskabets såvel som de tolv medlemsstaters internationale ry afhænger blandt andet af, hvordan det ømtålelige spørgsmål om indvandring fra tredjelandsbehandles. Så længe Fællesskabet ønsker at have økonomiske og diplomatiske forbindelser med oprindelseslandene på andre områder, kan man hverken komme uden om indvandrerpolitikken eller behandle den isoleret som et »teknisk« spørgsmål om f.eks. kontrol med indvandringsstrømmen.

5.3. Indvandringen giver unægtelig Fællesskabet alvorlige indenrigspolitiske problemer, som har internationale konsekvenser, hvis f.eks. oprindelseslandene opfatter Fællesskabet som en aktiv forkæmper for multikulturelle samfund, ikke-diskriminering og bevægelsesfrihed for migranter fra tredjelands på samme grundlag som EF-borgere.

5.4. Det er almindeligt anerkendt, at Fællesskabet i lighed med andre OECD-lande har en moralsk forpligtelse og en økonomisk egeninteresse i at fremme en harmonisk udvikling af oprindelseslandenes økonomier, da »økonomisk betinget migration« er et symptom på en komparativ underudvikling og en lav per capita levestandard. Behandlingen af årsagerne til udvandringen kræver en samordnet indsats af alle OECD-lande, og EF burde udnytte sin position til at skabe bred enighed blandt alle OECD-lande om dette spørgsmål. Mens man på den ene side bør forhindre en *de facto* opsplnitning af verden i ansvars- og indflydelseszoner, er det almindeligt anerkendt, at EF har et særligt ansvar for at etablere et snævert samarbejde med Central- og Østeuropa samt Nordafrika på grund af deres geografiske nærhed og med andre oprindelseslande på grund af de historiske bånd. Et øget engagement fra Fællesska-

bets side i realiseringen af oprindelseslandenes økonomiske udviklingsmålsætninger indebærer på den anden side, at modtagerlandene i højere grad forpligter sig til at skabe et pluralistisk demokrati, således at et snævrere samarbejde kan bidrage til, at hele befolkningens levestandard forbedres.

5.5. Det er almindeligt anerkendt, at både den geografiske nærhed såvel som de historiske (tidligere kolonimæssige) bånd binder Fællesskabet såvel som de 12 medlemsstater sammen med tredjelands i et særligt forventningsskabende forhold og dette uanset formelle regeringsaftaler mellem oprindelses- og værtslande.

5.6. Nogle medlemsstater er som bekendt under visse omstændigheder for tiden udsat for krav fra visse interessegrupper om at liberalisere deres indvandrerpolitik. Blev disse krav almindeligt udbredte, ville dette afføde en strøm af indvandrere i Fællesskabet, hvilket ville være uforeneligt med den økonomiske og samfundsmæssige kapacitet.

5.7. Det står fast, at internationale organer som Fællesskabet og/eller medlemsstaterne er medlem af, og som de har indgået forpligtelser med, allerede har skabt en række grundholdninger til indvandrerspørgsmål, som Fællesskabet nødvendigvis må bygge på.

5.8. Det er en kendsgerning, at Fællesskabets stemme i mange tilfælde kan være stærkere end summen af de enkelte medlemsstaters, og at Fællesskabet burde tilskynde til en dialog med oprindelseslandene for at nå til enighed om visse grundlæggende målsætninger, rettigheder, ansvar og foranstaltninger (herunder også mindske af migrationspresset), som de enkelte medlemsstater kan basere deres egen indvandrerpolitik på.

5.9. Det står fast, at fælles politikker, herunder det indre marked, inddrager de enkelte medlemsstater i de andres afgørelser i indvandringsspørgsmål og tvinger således De Tolv til en vis grad af kollektiv, harmoniseret eller samordnet behandling af indvandringen fra tredjelands.

5.10. Værdien af enkle, sammenhængende og konsekvente regler er ubestridt, og det samme gælder det princip, at disse, hvor det er muligt, anvendes på potentielle indvandrere fra alle tredjelands.

5.11. Det er en kendsgerning, at Fællesskabets beføjelser inden for handels- (også med tjenesteydelser) og

udviklingspolitik kunne øve direkte indflydelse på indvandringen fra tredjelande, og at medlemsstaternes politik (f.eks. den økonomiske politik og arbejdsmarkedspolitikken) kunne øve indirekte indflydelse på den.

5.12. Det er også almindeligt anerkendt, at Fællesskabet i sine forbindelser med omverdenen skulle være interesseret i at fremme et pluralistisk demokrati, retsstatsforhold, religiøs tolerance og tilnærmelse, borgerretlige institutioner, menneskerettigheder, fagforeningsrettigheder osv. (som vi forventer det inden for Fællesskabet) som et bidrag til verdensfreden og velstand og som et konkret bidrag til en afdæmpning af migrationspresset.

6. Retningslinjer for indvandrerpolitikken

6.1. Den enkelte medlemsstats politik vil få indflydelse på de andre medlemsstats politik og på EF som helhed. Hvis den uundgåelige og stigende strøm af indvandrere ikke skal stille Fællesskabet over for betydelige problemer i form af arbejdsløshed, sikkerheds- og sundhedsvilkår og social sikring, boligfaciliteter osv., bør der på EF-plan tages skridt til at etablere et effektivt samarbejde om en harmonisering af tiltagene i de enkelte medlemsstats indvandrerpolitikker. I forbindelse med revisionen af Traktaten under regeringskonferencen kunne man måske finde frem til en måde, hvorpå man kan fastlægge EF's retlige kompetence i forbindelse med et sådant samarbejde. De beføjelser, der ligger hos mellemstatslige organer bør lægges ind under EF-institutionerne på en måde, så disse alle bliver inddraget, da det er nødvendigt at skabe samordning, kohærens og harmonisering, navnlig med hensyn til forholdet til tredjelande. I mellemtiden ønsker ØSU en konsekvent og effektiv kontrol af indvandringen ved EF's ydre grænser.

6.2. Det overordnede mål for enhver EF-indvandrerpolitik bør være at forebygge, overvåge og inddæmme indvandringen ved, at man er oprindelseslandene behjælpelige med at skabe økonomisk vækst og en bedre livskvalitet i deres eget land.

6.3. Personer, der er indvandret på legal vis, og som længe har levet legalt i Fællesskabet, bør kunne opnå de grundlæggende rettigheder, der tilkommer en EF-borger bortset fra visse politiske rettigheder. De sociale minimumsnormer i EF bør finde anvendelse på legale indvandrere fra tredjelande i overensstemmelse med ILO- og FN-konventioner. Som allerede fremhævet i ØSU's to tidligere udtalelser om migrantarbejderes status bør Fællesskabet stå som garant for princippet om lige rettigheder og muligheder for EF-borgere og legalt indvandrede borgere fra tredjelande. I alle spørgsmål vedrørende indvandrernes rettigheder og frivillige til-

bagevenden til hjemlandet henvises til disse to udtalelser⁽¹⁾.

6.4. De fleste mennesker udvandrer ikke fordi de »søger paradiset«; de ville hellere leve i deres eget land. Men hvis folk lever på »tærskelen til elendighed«, vil udvandringsstrømmen sandsynligvis tage kraftigt til. Hvor indvandringen er sket, skal værtslandet som led i en tilbageførselspolitik og i overensstemmelse med menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder gøre sit yderste for, at disse mennesker får mulighed for at vende tilbage til deres eget land, hvis de ønsker dette.

6.5. Inden for rammerne af såvel Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) og de multilaterale forhandlinger herunder samt bilaterale aftaler bør Fællesskabet meget omhyggeligt revidere enhver politik, som kunne skabe handelsbarrierer og dermed føre til vandringsbevægelser, fordi emigranterne ikke kan tjene til livets ophold i deres eget land.

6.6. Som en umiddelbar foranstaltning bør Fællesskabet stille faglige uddannelsesprogrammer og investeringsincitamenter til rådighed for indvandrere fra mellem- og østeuropæiske lande for at sætte dem i stand til at vende tilbage, efter at de har erhvervet grundlæggende fagkunderskaber og ledelsesmæssig ekspertise.

6.7. Gennem investeringer til fremme af den økonomiske udvikling og tilbud om uddannelsesmuligheder bør EF yde et væsentligt bidrag til at forhindre en »brain-drain« fra de central- og østeuropæiske lande. En sådan »brain-drain« mindsker disse landes chance for et økonomisk genopsving i overgangsfasen fra et planøkonomisk system til en fri markedsøkonomi (som dog ikke nødvendigvis skal følge Adam Smith's model). Mislykkes bestræbelserne vil det føre til øget arbejdsløshed, og det vil i næste omgang kun gøre de arbejdsløse til potentielle udvandrere. Målet med EF-politikken som helhed bør være at støtte skabelsen af stabile politiske, økonomiske og samfundsmæssige forhold i de potentielle udvandrerlande.

6.8. I forbindelse med indvandring har værtslandet ikke kun med én person at gøre, men med en hel familie: værtslandet skal ikke blot sørge for indvandrerens selv, men også for ægtefælle og børn. Dette videre aspekt ved problemet betyder, at der skal træffes yderligere passende forholdsregler med hensyn til offentlige udgifter til uddannelse, bolig, sundhedspleje og social sikring, hvilket alt sammen indebærer store budgetmæssige udgifter for værtslandet.

(1) EFT nr. C 159 af 17. 6. 1991, s. 12, og dok. ØSU 1122/91.

6.9. I overensstemmelse med resultaterne af Prag-mødet mellem de europæiske arbejdsministre i april 1991, kunne man med rette fastlægge visse principper for en fælles indvandrerpolitik, især hvad angår den midlertidige migration.

6.9.1. Hverken Central- og Østeuropa eller Middelhavstredjelande ønsker at blive et rekrutteringsområde for undergrundsøkonomien, og Vesteuropa ønsker ikke at tiltrække flere beskæftigelsessøgende, end der er ledi-

ge stillinger til. ØSU understreger, at det derfor er nødvendigt med forhandlinger og aftaler. Indtil EF eller et andet overnationalt organ får et mandat i indvandrer-spørgsmål, kunne disse forhandlinger endog føres på bilateralt plan.

6.10. Målet med EF-politikken bør være at bistå oprindelseslandene med for fremtiden selv at udnytte deres ressourcer til at styrke det økonomiske og sociale fremskridt.

Brüssel, den 28. november 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om deponering af affald⁽¹⁾

(92/C 40/26)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 5. juni 1991 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Sergio Colombo til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. november 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 291. plenarforsamling af 27.-28. november 1991, mødet den 27. november 1991, enstemmigt følgende udtalelse.

Med forbehold af efterfølgende bemærkninger bifalder Det økonomiske og sociale Udvalg Kommissionens direktivforslag, der synes at bygge på resultaterne af de bedste erfaringer på internationalt plan inden for planlægning, etablering og forvaltning af miljøvenlige affaldsdeponeringspladser.

1. Indledning

1.1. Det foreliggende forslag er en opfølgning af Rådets resolution af 7. maj 1990⁽²⁾, som fastlægger hovedlinjerne i en global EF-strategi for affaldsforvaltning. I sine udtalelser har Det økonomiske og sociale Udvalg altid understreget, at der er et stort og presserende behov for en global approach. Det bifaldes derfor, at der nu skal tages et yderligere skridt til harmonisering af standarderne med henblik på at sikre et højt miljøbe-

skyttelsesniveau på grundlag af EØF-traktatens artikel 100 A, stk. 3.

1.2. Der henvises i den forbindelse til udtalelserne om ændringerne til »affaldsdirektivet«, om »kommunale affaldsforbrændingsanlæg« og om »erstatningsansvar for skader forårsaget af affald«⁽³⁾, hvor ØSU lagde vægt på forebyggelse ved kilden med det formål at nedbringe den mængde affald, der skal bortskaffes.

1.3. En sådan forebyggelse forudsætter, at der sættes ind i hele produktions-, distributions- og forbrugsprocessen for et produkt, altså »fra vugge til grav«, idet man — også ved hjælp af økonomiske og fiskale instru-

⁽¹⁾ EFT nr. C 190 af 22. 7. 1991, s. 1.

⁽²⁾ EFT nr. C 122 af 18. 5. 1990, s. 2.

⁽³⁾ Henholdsvis EFT nr. C 56 af 6. 3. 1989; EFT nr. C 318 af 12. 12. 1988 og EFT nr. C 112 af 7. 5. 1990.

menter⁽¹⁾ — tilskynder til at bruge genanvendelige materialer, at nedbringe emballagemængden og at forbehandle affaldet med henblik på at nedbringe affaldsmængden og begrænse affaldets toxicitet.

1.4. Som ØSU gentagne gange har påpeget, forudsætter forebyggelsen ikke alene en aktiv indsats fra de offentlige myndigheders side, men også, at forbrugerne inddrages aktivt gennem systematisk skoling i selektiv indsamling af affald og i miljøbevidst forbrug; der vil kunne ydes et væsentligt bidrag hertil gennem miljømærkning af produkterne.

1.5. Som i tidligere udtalelser understreger ØSU, at der er behov for et net af affaldshåndteringsanlæg, der er jævnt fordelt i geografisk henseende med henblik på at minimere transporten af affald; alt imens der udvises den fleksibilitet, som den lokale jordbunds hydrogeologiske egenskaber kræver, bør man tilstræbe nærhed mellem indsamlingsområdet og deponeringsområdet.

2. Generelle bemærkninger

2.1. På grundlag af den globale og forebyggende affaldsforvaltningspolitik, der omtales i indledningen, bør man udarbejde ensartede foranstaltninger til styring af livscyklusen »fra vugge til grav«, herunder forslag til forskrifter vedrørende specifikke håndteringsteknikker på »endestationen«.

2.2. ØSU opfordrer Kommissionen til fremover at tage højde for dette krav og påskønner de bemærkninger i forslaget's grundelse, der fremhæver, at det er et mål at udvikle strategier til forebyggelse af affalds opståen og til genanvendelse af affald med henblik på at nedbringe den affaldsmængde, der skal deponeres på lossepladser.

2.3. På baggrund af erfaringerne i Holland og Østrig henstiller ØSU, at Kommissionen overvejer, om man kan styrke de forebyggende foranstaltninger ved mere præcist at anføre frister og mål for nedbringelse af affaldsmængden ved kilden og for progressiv udbredelse af genanvendelses- og genbrugsteknologier. Denne indfaldsvinkel bør naturligvis anlægges ved såvel dagrenovation som industriaffald, og det er af afgørende betydning, at man fremmer sortering af affald forud for indsamlingen med henblik på at udskille forskellige materialer og stoffer (opløsningsmidler, medicinalprodukter, glas, el-ledninger osv.).

2.4. ØSU understreger, at det er nødvendigt at fremskynde harmoniseringen af procedurerne for affaldsklassificering i samtlige medlemsstater, ligesom der skal tilvejebringes mere pålidelige oplysninger om affaldsproduktionens kvalitative og kvantitative karakteristika og om den faktiske bortskaffelseskapacitet på EF-plan. Medlemsstaternes pligt til at tilsende Kommissionen en rapport hvert år i henhold til artikel 19 kan i høj grad bidrage til opfyldelsen af dette mål.

2.5. I den forbindelse henvises der til punkt 5 i Rådets ovennævnte resolution, hvori det erkendes, at der er behov for en databank på EF-plan med oplysninger om omfanget og typen af det affald, der produceres i Fællesskabet, om tilgængelige, godkendte bortskaffelsesfaciliteter og om metoderne til behandling og endelig bortskaffelse. Rådet regnede med, at Det Europæiske Miljøagentur kunne yde et bidrag til oprettelsen af denne databank. Den beklagelige og helt ubegrundede forsinkelse i Miljøagenturets oprettelse har også følger på dette område. Det er derfor vigtigt at præcisere, hvilke oplysninger medlemsstaterne skal tilsende Kommissionen.

2.6. Under henvisning til de kommende økonomiske og fiskale foranstaltninger opfordrer ØSU desuden Kommissionen til at vedtage de foranstaltninger, der er nødvendige for, at forekomsten af ukontrollerede affaldsdepoter på Fællesskabets område hurtigt kan kortlægges meget nøje. Det bliver da muligt bedre at vurdere behovet, herunder den fornødne saneringskapital, og træffe forebyggende foranstaltninger, så det undgås, at dette fænomen breder sig. Det er nødvendigt at sikre effektive kontrolforanstaltninger for at undgå, at de skærpede deponeringsbestemmelser overtrædes og fører til yderligere ukontrolleret affaldsdeponering. Der bør fastsættes passende sanktioner for sådanne overtrædelser.

2.7. Et andet aspekt, der bør uddybes nærmere, er forskningsniveauet og de tekniske fremskridt på området. I USA beriger man f.eks. sin viden om affaldsdeponering og affaldsmassernes interne nedbrydningsprocesser med erfaringer fra en ny disciplin kaldet »affaldsarkæologi«.

2.8. ØSU beklager i øvrigt, at forslaget ikke berører erhvervsuddannelse og efteruddannelse af de personer, der er beskæftiget med affaldshåndtering, idet en kompetent og kvalificeret håndtering er et grundlæggende element, når det drejer sig om at beskytte miljøet mod de risici, sådanne aktiviteter kan indebære.

2.9. ØSU finder det vigtigt, at der i overensstemmelse med den frie adgang til oplysninger på miljøområdet

⁽¹⁾ I vid forstand som beskrevet i ØSU's initiativudtalelse dok. ØSU 1052/90, EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990.

etableres mekanismer til information og høring af borgerne, ikke mindst på baggrund af den udbredte frygt for de skadelige virkninger, der ofte findes blandt beboerne i de områder, der berøres direkte af affaldsdeponernes placering.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Artikel 3

3.1.1. I forbindelse med definitionerne anbefaler ØSU, at ordet »vand« i litra j) for klarhedens skyld ændres til »væske«.

3.2. Artikler 6, 7, 8 og 9

3.2.1. Både godkendelsesprocedurerne og angivelserne af de affaldsformer, der ikke må deponeres, synes passende; det må dog anbefales, at der fastsættes en procedure for klager over de kompetente myndigheders afgørelser.

3.3. Artikel 9

3.3.1. Det er nødvendigt, at deponeringspladsen opfattes som et håndteringsanlæg, hvis kerne kan udformes som en biologisk reaktor, der skal overvåges omhyggeligt med henblik på at undgå eventuelle uforudsigelige reaktioner.

3.3.2. På grundlag af denne konstatering må man — også i forbindelse med deponeringspladser, der er bestemt til samdeponering af forskellige affaldstyper — støtte Kommissionens forslag om at forbyde modtagelse af flydende affald, medmindre det — især som følge af klimatiske forhold — er strengt nødvendigt for at opretholde de rigtige nedbrydningsaktiviteter på deponeringspladsen. ØSU understreger dog, at kompatibilitetskriterierne i bilag IV skal overholdes nøje.

3.3.3. ØSU henstiller i øvrigt, at foranstaltninger til opsamling og evakuering af nedbør skænkes særlig opmærksomhed. Formålet er at minimere dannelsen af perkolat ved kilden, idet indsamling af perkolat med efterfølgende behandling udgør en af affaldsforvaltningens store udgiftsposter, som ikke desto mindre er nødvendig for at nedbringe risikoen for grundvandsforurening.

3.3.4. ØSU finder det ligeledes berettiget at forbyde modtagelse af smittefarligt affald, der kan give anledning til vækst og udvikling af smittebærende mikroorganismer på deponeringspladsen til trods for det nedbrydende miljø.

3.4. Artikel 10

3.4.1. ØSU anmoder generelt Kommissionen om meget nøje at undersøge, hvilke konsekvenser det kan have for miljøet, at man tillader blanding af forskellige affaldstyper; de kompetente myndigheder skal påse, at kompatibilitetskriterierne i bilag III, punkt 6, overholdes på det nøjeste.

3.4.2. Man må også se positivt på modtagelsesprocedurerne i artikel 11; i stk. 2, litra b), ville det dog være hensigtsmæssigt at præcisere, at inspektions- og kontrolpersonalet skal være kvalificeret, idet følgende tilføjes: »udført af personale, der er kvalificeret til opgaven«. Kontrolprocedurerne i forbindelse med drift og efterbehandling (artikel 12) samt nedlukningsproceduren (artikel 13) vurderes ligeledes positivt.

3.5. Artikel 13

3.5.1. Det foreslås, at ordene »ejeren af pladsen« i stk. 1, litra b), ændres til »pladsens operatør«.

3.5.2. I stk. 5 bør spørgsmålet om operatørens »ansvar« efter nedlukning præciseres, idet man efter »operatøren« indføjer: »eller operatørens efterfølger på den nedlukkede plads«.

3.6. Artikel 14

3.6.1. Hvad angår operatørens erstatningsansvar, anbefaler ØSU, at der fastsættes bestemmelser, som er fuldt ud analoge med bestemmelserne i direktivet om »ansvar for skader forårsaget af affald«, som er ved at blive vedtaget⁽¹⁾.

3.7. Artikel 15

3.7.1. I forbindelse med de bestående deponeringspladser konstaterer ØSU med tilfredshed, at der i stk. 2 og 3 er fastsat en overgangsperiode for tilpasning til normerne; det foreslås dog, at der anvendes en klarere formulering, som er i overensstemmelse med stk. 1.

3.8. Artikel 16

3.8.1. ØSU tager til efterretning, at det ikke er muligt at harmonisere priserne på EF-plan, eftersom de geologiske forhold varierer betydeligt i de forskellige medlemsstater. Det skønnes dog, at harmoniseringen af miljøbeskyttelsesbestemmelserne og en effektiv håndhævelse af disse vil bidrage til en tilnærmelse af håndteringsomkostningerne. Det henstilles, at Kommissionen gennem de årlige rapporter indsamler nationale kumu-

⁽¹⁾ ØSU's udtalelse i EFT nr. C 112 af 7. 5. 1990.

lerede oplysninger om håndteringsomkostningerne, herunder de enkelte deponeringspladers håndteringsomkostninger pr. ton, så der kan udarbejdes en detaljeret statistisk oversigt.

3.9. Artikler 17 og 18

3.9.1. Artikler 17 og 18 behandler det alvorlige og kontroversielle spørgsmål om sikkerhed eller tilsvarende garantier, som operatøren skal stille med henblik på nedlukning af deponeringspladsen og genopretning af områdets miljø og landskab, til dækning af eventuelle omkostninger ved vedligeholdelse og restaurering af den nedlukkede plads eller til dækning af eventuelle uforudsigelige forvaltnings- og driftsproblemer på pladsen, medens denne er i drift. I henhold til artikel 18 skal der endvidere oprettes nationale fonde til efterbehandling af nedlukkede deponeringspladser. ØSU henstiller, at man også overvejer, om det er nødvendigt at sikre passende finansielle midler til uddannelse af operatørerne og til information af offentligheden.

3.9.2. ØSU påpeger, at det med hensyn til operatørens økonomiske forpligtelser er vigtigt at angive kvantitative størrelser, der er differentieret efter typen af affald, der modtages på deponeringspladsen.

3.9.3. Når man forfølger det mål at sikre en økonomisk effektiv forvaltning af deponeringspladsen, er det imidlertid nødvendigt, at det ikke sker på bekostning af hovedmålet, som er at beskytte miljøet og sundheden mod forurening.

3.10. Artikel 19

3.10.1. Under henvisning til synspunkterne i punkterne 2.4 og 2.5 henstiller ØSU, at det præciseres, hvilke

oplysninger medlemsstaterne skal give i de årlige rapporter. Man bør navnlig have kendskab til følgende elementer:

- individuelle oplysninger om hver enkelt deponeringsplads, der er i drift (beliggenhed, affaldstyper og -mængder, håndteringsomkostninger pr. ton, det område, der betjenes, osv.),
- kumulerede oplysninger på nationalt niveau (mængder, håndterede affaldstyper og samlede omkostninger),
- planer for etablering af nye deponeringspladser,
- nedlukkede deponeringspladser,
- efterbehandlingsfondens tekniske og økonomiske aktiviteter.

4. Bemærkninger til bilagene

4.1. Bilag I, punkt 6.3

ØSU foreslår, at der som en sikkerhedsforanstaltning indføres overvågning om natten på deponeringspladser, især for farligt affald, men også generelt med henblik på alle kendte risici på deponeringspladser.

4.2. Bilag III

ØSU foreslår, at man overvejer, om det ville være formålstjenligt at fastsætte specifikke kriterier for affald, der deponeres under jorden og i huler.

4.3. Bilag III, punkt 4

Det undrer ØSU, at dagrenovation ikke er underlagt kontrolprocedurerne vedrørende eluat-kriterier.

Bryssel, den 27. november 1991.

François STAEDLIN

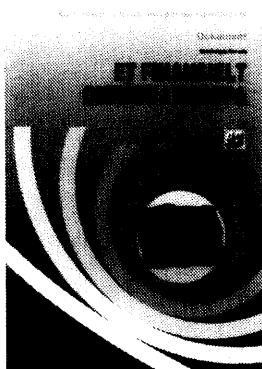
Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS OFFICIELLE PUBLIKATIONER

Luxembourg

ET FINANSIELT OMRÅDE I EUROPA

Af Dominique Servais

Det store indre marked kan ikke opnås uden en finansiel dimension, der giver fri bevægelighed for kapital- og finansydelse. Til trods for de fremskridt, der indtil nu er sket på dette område, er der endnu lang vej tilbage. Tendensen til skabelse af et ægte »europæisk område« gør det mere påtrængende, men også mere problematisk, at få gennemført en komplet regelsanering for kapitalbevægelsernes vedkommende.

1988 — 57 s. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8569-7 — Katalognummer CB-PP-88-C03-DA-C

Pris i Luxembourg (moms ikke medregnet): 6,00 ECU

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

TELEKOMMUNIKATION I EUROPA

Af Herbert Ungerer i samarbejde med Nicholas Costello

Integrationen af telekommunikations-, databehandlings- og på det seneste audiovisuel- og tv-udsendelsesteknologierne har medført en gennemgribende ændring af sektoren på verdensplan. Denne bog søger at give et indblik i de vigtigste aspekter heraf: digitalisering, integrerede bredbåndskommunikationer, EF's RACE-program verdensomspændende konkurrence samt det grundlæggende tema — liberalisering.

1989 — 265 s. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8206-X — Katalognummer CB-PP-88-009-DA-C

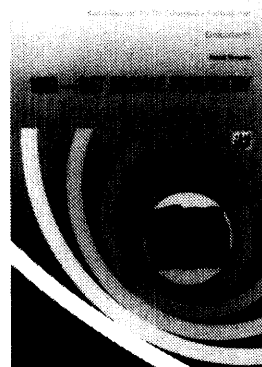
Pris i Luxembourg (moms ikke medregnet): 10,50 ECU

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

HERBERT UNGERER
NICHOLAS P. COSTELLO

europæiske perspektiver

1992 — DET SOCIALE PERSPEKTIV

Af Patrick Venturini

Efter kort at have opridset den historiske baggrund søger denne brochure at præsentere den sociale dimensions forskellige facetter og dynamikken i samspillet mellem dem: beskæftigelse, fri bevægelighed for personer og erhvervs-mæssig mobilitet, økonomisk og social sammenhæng, arbejdsmiljø, erhvervsret, sociale foranstaltninger til fordel for teknologiske ændringer og forholdet mellem arbejdstagere og arbejdsgivere. Disse er blandt de væsentligste elementer i det kommende »sociale område i Europa«.

1989 — 117 s. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8700-2 — Katalognummer CB-PP-88-B05-DA-C

Pris i Luxembourg (moms ikke medregnet): 9,75 ECU

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

ORDREFORMULAREN BEDES SENDT TIL:

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
2, rue Mercier, L-2985 Luxembourg

Send mig venligst de publikationer, som jeg har markeret med et

Navn:

Adresse:

..... Tlf.:

Dato: Underskrift: